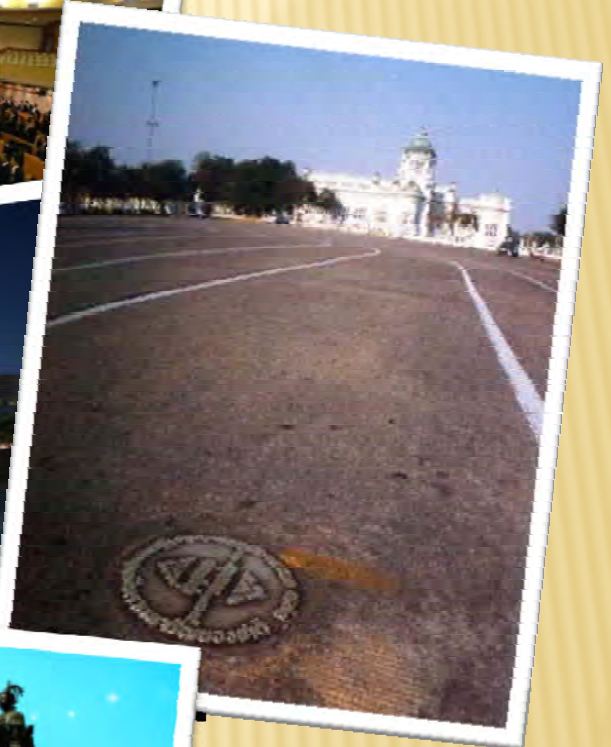

รายงานการวิจัย เรื่อง

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ
สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

พ.ศ. ๒๕๕๕

วิจัยโดย

คณะทำงานโครงการวิจัย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการวิจัย

เรื่อง

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

วิจัยโดย

คณะทำงานโครงการวิจัย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร มณีสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี รูปสุวรรณ

พ.ศ. ๒๕๕๕

คำนำ

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการวิจัยและพัฒนา รัฐสภา ให้คณะทำงานโครงการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ดำเนินการศึกษาวิจัย ตลอดจนแต่งตั้งที่ปรึกษาโครงการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย ศาสตราจารย์สุนทร มณีสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ชนิตา รัชภัลเมือง และรองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะจง และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ กรรมการในคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากบุคคลดังกล่าวเป็นอย่างดี คณะทำงานโครงการวิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมทำให้ผลงานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลงานวิจัยเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรในอนาคต

คณะทำงานโครงการวิจัย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บทคัดย่อ

- ชื่องานวิจัย : บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ชื่อผู้วิจัย : คณะทำงานโครงการวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ๒) วิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงาน และ ๓) นำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน วิธีการดำเนินงานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารจากการดำเนินงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๕ คณะ การสัมภาษณ์แบบเจาะจงจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการแต่ละคณะ จำนวน ๗๐ คน และการสนทนากลุ่มของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกลุ่มข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ ผลการศึกษาได้ข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

๑) สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร พบว่า คณะกรรมการการสามัญมีบทบาทในการพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมากที่สุดโดยเฉพาะเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีผลกระทบต่อสาธารณชน รองลงมาคณะกรรมการมีบทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลและโครงการสำคัญ ๆ ส่วนบทบาทในการพิจารณากฎหมายที่เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรไม่มีบทบาทดังกล่าว แต่เป็นการพิจารณาศึกษาประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการแต่ละคณะ นอกจากนี้ จากการศึกษาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาแถลงข้อเท็จจริง พบว่า ยังขาดสภาพการบังคับใช้ในการปฏิบัติ ซึ่งอาจส่งผลให้การกระทำหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ขาดข้อมูลที่เพียงพอทำให้ผลการพิจารณาหรือข้อเสนอเกิดความล่าช้า ไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมได้

๒) การวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานของกรรมการ พบว่า (๑) การไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลภายนอกในกรณีเชิญมาชี้แจงหรือมาให้ข้อมูล (๒) ประธานคณะกรรมการที่มาจากพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างน้อย เมื่อติดต่อประสานงานหน่วยงานกับราชการที่เกี่ยวข้องมักจะไม่ค่อย

ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร (๓) ขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานหลังการพิจารณาเรื่องนั้น ๆ เสร็จสิ้น (๔) เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในบางคณะกรรมการไม่เพียงพอ และขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่ (๕) การพิจารณาหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน ทำให้ผู้มาชี้แจงหรือให้ข้อมูลมาเข้าร่วมประชุมในหลาย ๆ คณะกรรมการทำให้เกิดความซ้ำซ้อน (๖) การคัดเลือกบุคคลเพื่อมาทำหน้าที่สนับสนุนภารกิจของกรรมการ เช่น ตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการ อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ทำให้ขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานไม่ตรงตามภารกิจของคณะกรรมการนั้น ๆ (๗) กรรมการบางคณะแต่ละท่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านไม่ตรงหรือเกี่ยวข้องตามภารกิจงานของคณะกรรมการ (๘) การกำหนดให้สามารถดำรงตำแหน่งในกรรมการสามัญได้ไม่เกิน ๒ คณะ และตำแหน่งประธานคณะกรรมการได้เพียง ๑ คณะกรรมการ หรือการกำหนดให้ตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกิน ๒ คณะ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของกรรมการได้อย่างไม่เต็มที่ และ (๙) ขาดการประชาสัมพันธ์การทำงานของคณะกรรมการ สำหรับการศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการมี ๒ ปัจจัย คือ (๑) ปัจจัยภายนอก คือมาจากต่างประเทศ การเมืองของกรรมการอาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากมุ่งปฏิบัติงานตามนโยบายของพรรคการเมืองมากกว่าการคำนึงถึงการทำงานร่วมกันเป็นทีม (๒) ปัจจัยภายใน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อภารกิจงานของคณะกรรมการ ระบบสารสนเทศด้านฐานข้อมูลเข้าถึงค่อนข้างยาก ขาดการบูรณาการข้อมูลและสภาพแวดล้อมโดยรวม เช่น ห้องประชุมคับแคบ สถานที่ปฏิบัติงานไม่สะดวกและพื้นที่สำหรับจอดรถมีจำนวนไม่เพียงพอ

๓) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ พบประเด็นสำคัญ ดังนี้ (๑) ควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สามารถมีผลบังคับใช้ และมีบทลงโทษกรณีเชิญหรือเรียกบุคคลมาชี้แจงข้อเท็จจริง ไม่ได้รับความร่วมมือ (ซึ่งในระหว่างการศึกษาวิจัยยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว แต่ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว) (๒) ควรปรับปรุงโครงสร้างจำนวนคณะกรรมการให้มีความสอดคล้องกับจำนวนกระทรวงคือ ๒๐ กระทรวงของฝ่ายบริหารด้วย เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสอดคล้องกับภารกิจในการติดตามตรวจสอบฝ่ายบริหาร (๓) การคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ หรือตำแหน่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำแหน่งที่ปรึกษา นักวิชาการ เลขาธิการ ควรมีการกลั่นกรอง โดยพิจารณาจากผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับภารกิจความรับผิดชอบของคณะกรรมการนั้น (๔) ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งบประมาณควรจัดสรรให้มากกว่าเดิม ควรเพิ่มความพร้อมในด้านระบบสารสนเทศ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่รองรับผู้เข้าร่วมประชุม และด้านระบบรักษาความปลอดภัย ให้เพียงพอ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของระบบช่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Abstract

Research Title : The Roles and Functions of the Standing Committees of the House of Representatives in accordance with the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550 (2007)

Presented by : The Secretariat of the House of Representatives

This study has three major objectives: 1) to study roles and functions of the standing committees of the House of Representatives in accordance with the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E.2550 (2007) and the Rule of Procedure B.E.2551 (2008) 2) to analyze problems and factors affecting the operations of the standing committees 3) to give suggestions on how to increase efficiency in practice of the standing committees. This research paper was conducted under descriptive research method with obtaining documents concerning the 35 standing committees. Moreover, the data were collected from the purposive sampling interview with 70 committee members of the 23rd House of Representatives and focus group with the representatives and officials of the Secretariat of the House of Representatives who had worked to support the committees.

According to the study, the obtained information and data could be used to explain and analyze the roles and functions of the standing committees as shown below:

1) The standing committees had played the major roles in considering public awareness issues which had impacts on people and scrutinizing the policies, projects and implementation of the executive respectively. The standing committees had not examined bills but had only studied and considered legal topics in relevance with their functions. Moreover, as the standing committees could conduct inquiries and request written evidence from interested parties or identify witnesses to take oral examine ; in reality , the requests were not true compulsory so that the standing committees did not have enough information for consideration and might delay the decisions and suggestions for the considered issues.

2) Regarding to problems affecting the operations of the standing committees, the study found that (1) the standing committees did not receive good cooperation from persons who were identified to give written and oral evidences (2) the president of each

standing committee who came from minority counterpart got less cooperation from other government agencies (3) the lack of following up the finished works of the standing committees (4) there were not enough professional officers to support the standing committees (5) many standing committees wasted time on investigating the same issues (6)the appointment of supporting persons such as the position of advisor to the standing committees were based on personal relations (7) some committee members did not have knowledge and experience which were useful for the works of their standing committees (8)according to the Rule of Procedure B.E. 2551 (2008), each representative could be a member of two committees or take the position of president for only one standing committee and each standing committee can appoint only two sub-committees. This had impacts on the quality of their works (9) the lack of public relations for the resultants of the standing committees' operation

There are two factors both external and internal which had influence on the standing committees' works. (1) Committee members were from different political parties so that they focused on benefits of the parties they belonged to (2) There were a short of financial support, working area, sound information technology service and database.

3) The suggestions arose from the study are as follows : (1) a regulation compelling identified persons or parties to provide written and oral evidences as well as punitive measures for non-compliance should be appeared (There was no relevant law when the research study had been conducted but currently the Act of Request Order of the Committee of the House of Representatives and the Senate B.E. 2553 (2010) takes effect) (2) The structure of standing committee should be revised to be accord with the total number of ministries that would enhance the parliamentary role of monitoring the executive (3) the appointment of supporting persons to the standing committees should base on knowledge, experience and expertise of persons (4) working environment should be improved, including financial support, integrated information technology, quality staff, good security system and enlarged space of working rooms and parking lot. All of these would make the standing committees work more efficiently and enhance the National Assembly in overseeing the executive Branch.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	i
บทคัดย่อภาษาไทย	ii
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	iii
สารบัญ	iv
สารบัญตาราง	v
บทที่ ๑ บทนำ	๑
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
- ขอบเขตของการวิจัย	๓
- นิยามปฏิบัติการ	๔
- ข้อจำกัดในการวิจัย	๔
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดทฤษฎี	๕
- ระบบกรรมาธิการไทย	๕
- บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑	๗
- ระบบกรรมาธิการต่างประเทศ	๑๗
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๗
- กรอบแนวคิดการวิจัย	๕๒
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีการวิจัย	๕๔
- การวิจัยเอกสาร	๕๕
- การสัมภาษณ์	๕๕
- การสนทนากลุ่ม (Focus Group)	๕๗
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๕๘
- ผลการศึกษาเอกสาร	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- ผลการสัมภาษณ์กรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร	๘๓
- ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)	๙๔
- บทวิเคราะห์	๑๐๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๑๑๕
- สรุปผลการวิจัย	๑๑๕
- อภิปรายผล	๑๑๙
- ข้อเสนอแนะ	๑๒๕
รายการอ้างอิง	๑๒๗
ภาคผนวก	๑๓๐
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	๑๓๑
ภาคผนวก ข รายชื่อกรรมการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์	๑๔๐
ภาคผนวก ค ประเด็นในการสนทนากลุ่มข้าราชการรัฐสภา	๑๔๕
ภาคผนวก ง รายชื่อข้าราชการรัฐสภาที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม	๑๔๗
ภาคผนวก จ ประเด็นในการสนทนากลุ่มกรรมการ	๑๔๙
ภาคผนวก ฉ รายชื่อกรรมการที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม	๑๕๑
ภาคผนวก ช สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ปี ๒๕๕๒	๑๕๓
ภาคผนวก ซ ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	๑๖๖
ภาคผนวก ฌ ประเด็นการแก้ไขในร่างพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการ ของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ.	๑๗๕
ภาคผนวก ญ การวิเคราะห์เกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิ และความผิดฐาน ละเมิดอำนาจสภา	๑๘๒
ภาคผนวก ฎ คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัย	๑๘๘

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
๑. ตัวอย่างบทบาทด้านการพิจารณากฎหมาย	๖๐
๒. ตัวอย่างการติดตามการดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน	๖๒
๓. ตัวอย่างการพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๖๗
๔. ตัวอย่างการพิจารณาศึกษา สอบสวนเรื่องต่าง ๆ /ประเด็นสำคัญ	๗๓
๕. ตัวอย่างเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการที่มีหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน	๗๘
๖. เปรียบเทียบคณะกรรมการการไทยกับต่างประเทศ	๑๑๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นสถาบันนิติบัญญัติ มีหน้าที่หลักในการตรากฎหมาย พิจารณากฎหมายเพื่อกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันของสังคม ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญในการติดตามตรวจสอบ และควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหารและอื่น ๆ อันเป็นหน้าที่ที่ครอบคลุมกิจการต่าง ๆ ของรัฐเกือบทุกด้าน โดยในทางปฏิบัติการดำเนินบทบาทดังกล่าว จะผ่านสมาชิกรัฐสภาทั้งหมด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้เวลานาน เพราะมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาก ดังนั้น การแสดงบทบาทหน้าที่ของรัฐสภาจะกระทำได้อาศัยองค์ประกอบที่เป็นกลไกในการดำเนินงานของรัฐสภา คือ คณะกรรมการ

คณะกรรมการ (Members of Committee) คือ กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากสภาที่ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิก มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในสาขาต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสอบสวน หรือพิจารณาศึกษาเรื่องตามที่สภามอบหมาย เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเสร็จ จึงเสนอรายงานและข้อเสนอแนะ พร้อมด้วยข้อสังเกตและรายงานต่อสภาเพื่อพิจารณาต่อไปสำหรับประเทศไทยได้รับแนวความคิดระบบคณะกรรมการมาจากประเทศตะวันตก และได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับ “คณะกรรมการ” ไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน หากพิจารณาจุดเริ่มต้นของระบบคณะกรรมการไทย จะพบว่า ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้กำหนดให้รัฐสภามีสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน ๗๐ คน มาจากการแต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ ได้บัญญัติเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการเอาไว้ในมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ว่า “สภามีอำนาจตั้งอนุกรรมการเพื่อทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้สอบสวนพิจารณาทำความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อปรึกษาหารือตกลงอีกชั้นหนึ่งก็ได้” ซึ่งอนุกรรมการมีอำนาจเชิญบุคคลใด ๆ มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้ตามมาตรา ๒๔ ภายหลังจากเหตุการณ์ความผันผวนทางการเมืองที่บ่อยครั้ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับ อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับก็ยังคงบัญญัติเนื้อหาเกี่ยวกับคณะกรรมการ โดยได้เปลี่ยนคำจาก “อนุกรรมการ” มาเป็น “คณะกรรมการ” ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เป็นต้นมา จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ยังคงบัญญัติอำนาจหน้าที่ของกรรมการไว้ในทำนองเดียวกันว่า ให้มีหน้าที่กระทำการหรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา และคณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้

จากหน้าที่ดังกล่าวเห็นได้ว่า คณะกรรมการถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่งในการสนองตอบภารกิจและหน้าที่ต่อสภา เพราะโดยปกติแล้วสภาจะมีเวลาในการปฏิบัติงานในสมัยประชุมค่อนข้างน้อย แต่ในขณะเดียวกันมีร่างพระราชบัญญัติและญัตติที่เป็นข้อเสนอใด ๆ ของสมาชิกที่มีความมุ่งหมายจะให้สภาลงมติ

หรือวินิจัยชี้ขาดว่าจะปฏิบัติอย่างไรที่นำเข้าสู่การพิจารณาในสภานั้นมีเป็นจำนวนมากและหลากหลายในประเด็นเนื้อหา ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีคณะผู้ช่วยทำหน้าที่ในการติดตามและศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ก่อนที่จะนำเข้าสู่การพิจารณาของสภา คณะผู้ช่วยสภาในที่นี้ก็คือ คณะกรรมาธิการของสภา ที่จะดำเนินการพิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ในนามของสภาได้ตลอดเวลา ไม่มีการหยุดพักเหมือนกับสภาซึ่งจะต้องประชุมพิจารณาตามสมัยประชุม ทำให้กิจการของสภาสามารถดำเนินการไปได้ตามปกติ และต่อเนื่อง ดังนั้น สภาจะได้ประโยชน์จากการมีคณะกรรมาธิการที่ดำเนินกิจการแทนสภาตามเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

๑. เป็นการแบ่งเบาภาระของสภา เนื่องจากกิจการต่าง ๆ ของรัฐสภาได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ทำให้สภามีการกิจที่มาก และการพิจารณาประเด็นปัญหาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความล่าช้า และไม่คล่องตัว จึงจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของสภา เสมือนเป็นผู้ช่วยสภาในการวินิจฉัยปัญหา หรือกระทำการกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความละเอียด รอบคอบ ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และช่วยประหยัดเวลาให้กับสภาอีกด้วย

๒. มีผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการเฉพาะด้านมาเสริมกิจการของสภาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น กรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่การพิจารณาของสภานั้น หากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับวิชาชีพหรือมีลักษณะเฉพาะ จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในสาขาเฉพาะนั้น ๆ

๓. ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพราะปัญหาต่าง ๆ จะได้รับการพิจารณาโดยละเอียด รอบคอบอย่างแท้จริงจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ ทั้งสามารถประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยใกล้ชิด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมาธิการที่ผ่านมา พบว่า ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการ ยังพบปัญหาคือ ปัญหาโครงสร้างและสัดส่วนของจำนวนคณะกรรมาธิการ ปัญหาด้านขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่จำกัด และไม่มีมาตรการบังคับทางกฎหมายมารองรับ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคด้านกระบวนการดำเนินงาน ปัญหาการขาดระบบช่วยอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาความซ้ำซ้อนของเรื่อง que ที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมาธิการ เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการสามัญ

ดังนั้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในช่วง พ.ศ. ๒๕๔๙ แล้วมีการประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นในการศึกษาวิจัย บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการสามัญให้รองรับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎรในทางปฏิบัติจริงภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร วรรณกรรม กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขต ดังนี้

๑. การกำหนดที่มาและสัดส่วนของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. ผลการดำเนินงานในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ และประเด็นศึกษาความเข้าใจของเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการในช่วงระยะเวลา กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๒

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่เป็นคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๓๕ คณะ และกลุ่มข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ ประกอบด้วย ข้าราชการในสังกัดสำนักกรรมการ ๑ สำนักกรรมการ ๒ และสำนักกรรมการ ๓

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่เป็นคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๓๕ คณะ จำนวนทั้งสิ้น ๗๐ คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการ จำนวน ๑ คน และกรรมการ จำนวน ๑ คน รวม ๒ คนต่อคณะกรรมการ และกลุ่มข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ

ประกอบด้วย ข้าราชการในสังกัดสำนักกรรมการ ๑ จำนวน ๔ คน สำนักกรรมการ ๒ จำนวน ๔ คน และ
สำนักกรรมการ ๓ จำนวน ๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ คน

๑.๔ นิยามปฏิบัติการ

บทบาทของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร หมายถึง การแสดงออกในการทำหน้าที่
ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และที่กำหนดไว้ของแต่ละคณะกรรมการใน
ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร หมายถึง เรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ใน
หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรที่ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร หมายถึง การ
ปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภา
ผู้แทนราษฎรแต่ละคณะที่กำหนดไว้ โดยมีกระบวนการที่ชัดเจน และมีการรายงานผลการดำเนินงานจนนำไปสู่
การได้ข้อสรุปการดำเนินงานในแต่ละเรื่องที่พิจารณา

๑.๕ ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเท่าที่ได้จากสำนักกรรมการ ๑ สำนัก
กรรมการ ๒ และสำนักกรรมการ ๓ ซึ่งได้แก่ รายงานการประชุมของคณะกรรมการและสรุปผลงาน
ของคณะกรรมการแต่ละคณะ

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้แนวทางหรือวิธีปฏิบัติสำหรับการเพิ่มประสิทธิผลการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
สภาผู้แทนราษฎรภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. ได้แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
สภาผู้แทนราษฎร โดยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ บทบาท และการดำเนินการของคณะกรรมการ ในอนาคต

๓. ได้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจต่อไป

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดทฤษฎี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สำรวจแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๑ ระบบกรรมาธิการไทย

๒.๒ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ สมาชิกแทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๓ ระบบกรรมาธิการต่างประเทศ

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ ระบบกรรมาธิการไทย

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา แบ่งองค์กรผู้ใช้อำนาจออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ กล่าวโดยเฉพาะรัฐสภาแล้ว การทำหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติและติดตามตรวจสอบควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ล้วนแล้วแต่ต้องกระทำในที่ประชุมของรัฐสภาและมี “มติ” ที่เป็นเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกรัฐสภาทั้งสิ้นในการผลักดันให้ผลงานด้านนิติบัญญัติ และการตรวจสอบควบคุมฝ่ายบริหารให้สัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรม ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาจึงไม่อาจใช้บุคคลเพียงหนึ่งหรือสองคนก็สำเร็จลุล่วงได้ หากแต่ต้องอาศัย “องค์ประชุม” ที่มีสมาชิกรัฐสภาครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อโดยธรรมชาติของรัฐสภาต้องประกอบด้วยคนจำนวนมาก การเจรจาต่อรองและการอภิปรายจึงจำเป็นต้องใช้เวลายาวนานกว่าจะมี “มติ” ของที่ประชุมออกมาได้ นอกจากนี้ การลงลึกในรายละเอียดในเนื้อหาของเรื่องที่ทำการศึกษาอย่างจริงจัง ยิ่งยากที่จะทำได้ จำเป็นจะต้องมอบหมายให้คณะบุคคลกลุ่มเล็กมารับไปดูแลภารกิจนั้น ๆ ในส่วนที่เป็นรายละเอียดจึงจะสัมฤทธิ์ผล ซึ่งก็คือ “คณะกรรมการธิการ” นั่นเอง เพราะเป็นองค์กรย่อยที่มีขนาดเล็ก แต่มีประสิทธิภาพที่จะสามารถพิจารณาและสร้างผลงานที่แท้จริงให้แก่รัฐสภาได้ ดังที่ประธานาธิบดี Woodrow Wilson เคยกล่าวถึงบทบาทของสภาและกรรมาธิการไว้ว่า “สภาทำงานในลักษณะของการแสดงผลงาน ในขณะที่การปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ” (Congress in session is congress in display. Congress in committee is congress at work) (ตำราพจนานุกรม, ๒๕๔๙ : หน้า ๑๓)

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศ และเป็นกฎหมายสูงสุดใช้ในการปกครองประเทศ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ จากพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ฉบับนี้เป็นจุดกำเนิดแห่งระบบรัฐสภาที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ถึงแม้รูปแบบของระบบรัฐสภาในแต่ละยุคอาจแตกต่างกัน โดยบางยุคอาจมีสภาเดียวบางยุคอาจมีสองสภา ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ และแม้ว่ารัฐธรรมนูญ

ได้บัญญัติให้มีสภาเดียวหรือมีสองสภาก็ตามจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับต่างให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบย่อยของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างเด่นชัดซึ่งก็คือคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ดังนั้น จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยปริยายว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรมีความสำคัญมากต่อการส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหนึ่งในสองขององค์กรนิติบัญญัติ มูลเหตุที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญเด่นชัดที่สามารถวิเคราะห์ได้นับจากปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เริ่มมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕” ซึ่งภายใต้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองดังกล่าว ได้มีการบัญญัติองค์ประกอบย่อยของสภาผู้แทนราษฎรที่เรียกว่า “คณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร” ไว้ เพื่อให้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้สอบสวนพิจารณาทำความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และถึงแม้ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับแรกจะใช้ชื่อว่า “อนุกรรมการ” แต่บทบาทอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับแรกมิได้แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ให้บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้สอบสวนพิจารณาทำความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีอำนาจเชิญบุคคลมาชี้แจงให้ความเห็น โดยผู้ที่ได้รับเชิญมานั้นจะได้รับเอกสารที่คุ้มครองโดยผู้หนึ่งผู้ใดจะว่ากล่าวฟ้องร้องเพราะเหตุนี้ไม่ได้ คำว่า “อนุกรรมการ” เป็นชื่อที่ปรากฏในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ เพียงฉบับเดียวเท่านั้น หากเมื่อมีการบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ที่บัญญัติขึ้นใช้ทดแทนพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ได้เปลี่ยนชื่อจาก “อนุกรรมการ” เป็น “คณะกรรมการการสามัญ” นับจากนั้นเป็นต้นมาจนถึงยุคปัจจุบันที่การปกครองประเทศอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๘ ของประเทศไทย

สำหรับ “คณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร” มีความสำคัญมากต่อการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร เหตุเพราะคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร มีภาระหน้าที่แบ่งเบางานของสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสาร การเคลื่อนไหวด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิทยาการเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว สถานการณ์หลายกรณีที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อการบริหารจัดการประเทศ การร่างกฎหมายใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ดังนั้น ด้วยลักษณะการปฏิบัติงานที่สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งในช่วงสมัยประชุมและนอกสมัยประชุมทำให้รูปแบบคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร มีช่วงระยะเวลาอันสามารถรวบรวมเอกสาร ระดมบุคลากรมาให้ออกความคิดเห็นมาชี้แจงหรือร่วมอภิปรายในที่ประชุมได้ อีกทั้งรูปแบบของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๑๕ คน ร่วมเป็นคณะกรรมการทำให้ง่ายต่อการครบองค์ประชุม จนเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่

ศักยภาพของความเป็นองค์กรขนาดเล็กที่เคลื่อนไหวได้คล่องตัวเป็นแรงเสริมเพิ่มขีดความสามารถในการระดมกลไกด้านต่าง ๆ เพื่อการแจกแจงลงรายละเอียดพร้อมมองภาพกว้างเชิงลึก จนก่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาทั้งในการตรากฎหมายและการให้คำแนะนำรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น “รูปแบบคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จึงนับมีความสำคัญยิ่งต่อการแบ่งเบาภาระตามอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร”

๒.๒ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๕ ความว่า “สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มาติตั้งคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน

คณะกรรมการการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมา แกลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คำสั่งเรียกเช่นนั้นมิใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือ ตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละ ศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือ กำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นกรณี ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคสอง

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๐ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรา ๑๓๕ ด้วย

กรรมการการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือ ใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มี อยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๓๔ ให้ประธานสภา ผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคห้า”

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อัน เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศนั้นเป็นการชี้ให้เห็นว่ามีการเปิดกว้างเกี่ยวกับการให้อำนาจของกรรมการ การอย่างเหมาะสม ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนว ทางการปฏิบัติงานของกรรมการการไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประเภทของ คณะกรรมการการสามารถแยกออกเป็น ๖ ประเภท คือ

๑. คณะกรรมการการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะกรรมการการสามัญประจำสภา
๒. คณะกรรมการการวิสามัญ
๓. คณะกรรมการการร่วมกัน
๔. คณะกรรมการการเต็มสภา
๕. คณะกรรมการการร่วมกันของรัฐสภา

๖. คณะกรรมการตามมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐)

(๑) คณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สภาผู้แทนราษฎรเลือกขึ้นมาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่ถูกหมายบัญญัติ แต่คำสั่งเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรงในแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี และหากบุคคลใดที่ถูกคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เรียกมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นขอเอกสาร หากบุคคลใดนั้นเป็นข้าราชการ เป็นพนักงาน หรือเป็นลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้ประธานคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ

แต่หากการเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นขอเอกสาร เป็นกรณีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นในการมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นขอเอกสาร

ประกอบกับตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๔ กรรมการข้อ ๘๒ ได้กำหนดให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการมีจำนวนสิบห้าคน อีกทั้งได้บัญญัติขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคณะไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิชุมชนในกระบวนการยุติธรรม

(๒) คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎร คำร้องเรียน ข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรและประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ ตลอดจนตรวจสอบรายงานการประชุมพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(๓) คณะกรรมาธิการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์กรการมหาชน และกองทุน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งการบริหารจัดการขององค์กรการมหาชน และกองทุนต่าง ๆ

(๔) คณะกรรมาธิการกิจการชายแดนไทย

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาชายแดนไทย

(๕) คณะกรรมาธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมนานาชาติ เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ

(๖) คณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหานี้สินเกี่ยวกับหนี้สินทุกระดับ ได้แก่ ปัญหาหนี้สินของประเทศ หนี้สินภาคธุรกิจ หนี้สินภาคอุตสาหกรรมหนี้สินข้าราชการ ตลอดจนหนี้สินเกษตรกร

(๗) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต และการตลาด

(๘) คณะกรรมาธิการการคมนาคม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคม ทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า และการพาณิชย์นาวี

(๙) คณะกรรมาธิการความมั่นคงแห่งรัฐ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ กิจการตรวจสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประชาชน

(๑๐) คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

(๑๑) คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุน และสถาบันการเงินของประเทศ

(๑๒) คณะกรรมการการค้าต่างประเทศ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งกระทำการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยซึ่งตั้งถิ่นฐานหรือไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ

(๑๓) คณะกรรมการการตำรวจ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

(๑๔) คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(๑๕) คณะกรรมการการทหาร

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกัน การรักษาความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

(๑๖) คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬาของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๑๗) คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ที่ดิน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(๑๘) คณะกรรมการการปกครอง

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๑๙) คณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒๐) คณะกรรมการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

(๒๑) คณะกรรมการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การแจ้งเตือนภัยพิบัติธรรมชาติ รวมทั้งติดตามการให้ความช่วยเหลือและดูแลประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยดังกล่าว

(๒๒) คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

(๒๓) คณะกรรมการการพลังงาน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารการพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน และผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน

(๒๔) คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและเผยแพร่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีคิดและวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

(๒๕) คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อการเศรษฐกิจของชาติ ธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศ และเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ

(๒๖) คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้าการส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน การประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(๒๗) คณะกรรมการการแรงงาน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในประเทศ รวมทั้งแรงงานไทยในต่างประเทศ

(๒๘) คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๒๙) คณะกรรมการการส่งเสริมราคาผลผลิตเกษตรกรรม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมราคาผลผลิตทางการเกษตรให้สามารถคุ้มต้นทุนการผลิตของเกษตรกรทุกประเภท และสามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้า ตลอดจนมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนในอาชีพ

(๓๐) คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์ทำนุบำรุงและคุ้มครองศาสนาและโบราณสถาน การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมประชาธิปไตย ภูมิปัญญาชาวบ้าน เอกลักษณ์ และแบบวิถีชีวิตไทย

(๓๑) คณะกรรมการการศึกษา

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การพัฒนาการศึกษาของชาติ และการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย รวมทั้งแนวทางการปรับฐานการเรียนรู้ของประชาชนสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์

(๓๒) คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมไม่น้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐาน การสงเคราะห์ดูแลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคม

(๓๓) คณะกรรมการการสาธารณสุข

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ การสาธารณสุข ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชน

(๓๔) คณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสาร สารสนเทศ และโทรคมนาคม

(๓๕) คณะกรรมการการอุตสาหกรรม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งศึกษาผลกระทบอันเกิดจากอุตสาหกรรม

หากมีความจำเป็นจะตั้งคณะกรรมการสามัญคณะอื่นเพิ่มขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ แต่สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญได้ไม่เกินสองคณะ

เมื่อคณะกรรมการสามัญจะดำเนินการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมการสามัญรายงานให้ประธานสภาทราบ ในกรณีที่มีการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาว่าจะให้คณะกรรมการสามัญคณะใดพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องนั้น

(๒) คณะกรรมการวิสามัญ หมายถึง กรรมการที่สภาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น มีจำนวนตามที่ที่ประชุมสภากำหนดประกอบเป็นคณะกรรมการ โดยสภาจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นในกรณีที่สภาจะพิจารณาเห็นว่ามิได้เหตุผลและความจำเป็นในกิจการของสภา ซึ่งไม่อยู่ในขอบข่ายของคณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งหรือเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับขอบข่ายความรับผิดชอบของคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ควรจะได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีความรู้และผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะ หรือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย เมื่อคณะกรรมการวิสามัญได้ปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการวิสามัญก็จะสิ้นสภาพไป

(๓) คณะกรรมการร่วมกัน หมายถึง กรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาปัญหาร่วมกัน อันประกอบด้วยบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนดเพื่อทำหน้าที่ร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรที่วุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วก็จะสิ้นสภาพไป เช่นเดียวกับคณะกรรมการวิสามัญ และเมื่อพิจารณาเสร็จจะต้องรายงานผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นต่อสภาทั้งสอง หากสภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป แต่หากสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน

(๔) คณะกรรมการเต็มสภา หมายถึง คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกทุกคนในที่ประชุมสภาเป็นกรรมการ โดยประธานของที่ประชุมทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ

การพิจารณาโดยคณะกรรมการธิการเต็มสภาเป็นการพิจารณาชั้นคณะกรรมการธิการและการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมารวมกันไป

ทั้งนี้ โดยกรรมการธิการแต่ละคณะจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๓ : ๑๓๔)

(๕) คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา คือ คณะกรรมการที่เลือกจากที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๗ ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภานี้ต้องเลือกจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภา และจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกแต่ละสภา

คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา มีหน้าที่พิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภามอบหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

(๖) คณะกรรมการตามมาตรา ๑๒๑ ของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการประเภทนี้จะมีเฉพาะในวุฒิสภาเท่านั้น

๒.๒.๑ ความหมายของคณะกรรมการของรัฐสภา

คณะกรรมการ หมายความว่า บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการ เพื่อให้พิจารณากฎหมายหรือกระทู้กิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าระบบคณะกรรมการของรัฐสภาเกิดขึ้นด้วยเหตุผลและความจำเป็นหลายประการ คือ

ก. เพื่อแสวงหาข้อมูล และกลั่นกรองเรื่องให้สภา

ด้วยเหตุผลที่จำนวนสมาชิกที่ประกอบกันเป็น “สภา” ไม่ว่าจะเป็นสภาผู้แทนราษฎร กิติ วุฒิสภาก็ดี ประกอบไปด้วยสมาชิกเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ได้สัดส่วนกับจำนวนประชากรของประเทศ การที่สภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมากเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคทำให้ไม่สามารถจะทำกิจกรรมในรายละเอียดต่าง ๆ ได้ ในการประชุมสภาส่วนใหญ่จึงเป็นการตัดสินใจในระดับนโยบาย หรือแม้แต่กิจกรรมที่เป็นแบบพิธีเสียเป็นส่วนใหญ่

ข. เพื่อผสมผสานความจำเป็นทางเทคนิคกับความต้องการของราษฎร

การทำงานของรัฐสภาตามความจริงนั้น จำเป็นต้องผสมผสานหลักสองเรื่องเข้าด้วยกันให้กลมกลืนมากที่สุด หลักแรกคือ ความจำเป็นทางเทคนิคต่าง ๆ หรือจะเรียกว่าเป็นข้อมูลเหตุผลความจริงในทางปฏิบัติและทางวิชาการ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติและหลักวิชาต่าง ๆ ด้วย การผสมผสานสองหลักสองเรื่องเข้าด้วยกันนี้

ค. เพื่อละลายความเป็นพรรคการเมือง

ในระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่จริงในหลาย ๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเราด้วยนั้น กระบวนการตัดสินใจของรัฐสภา มักขึ้นอยู่กับองค์กรที่เรียกว่า “พรรคการเมือง” การอภิปรายในสภาเป็นเพียงการแสดงบทบาทตามที่กำหนดไว้เท่านั้น เพราะการตัดสินใจที่แท้จริงได้เสร็จสิ้นจากการประชุมของพรรค

การเมืองแต่ละพรรคก่อนหน้านั้นแล้ว เมื่อพรรคการเมืองตกลงมีมติอย่างไรสมาชิกสภาซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น ๆ ก็ผูกพันตามวินัยของพรรคที่จะต้องลงมติในเวลาประชุมสภาตามมติของพรรคตน โดยจะมีวิป (Whip) นั้น ผู้คุมเสียงของแต่ละพรรค คอยตรวจสอบดูแลให้ทุกอย่างเป็นไปตามมติของพรรค

อย่างไรก็ตาม มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า การทำงานในชั้นของคณะกรรมการการ ไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการสามัญก็ดี คณะกรรมการวิสามัญก็ดี ความเป็นพรรคการเมือง ความคิดคำนึงว่าใครสังกัดพรรคใด ไม่ว่าจะอยู่พรรครัฐบาลหรืออยู่พรรคฝ่ายค้าน ดูเหมือนว่าจะถูกกลายหายไป หรืออย่างน้อยก็ไม่ใช่ชัดเจน เท่ากับการทำงานร่วมกันในสภาใหญ่ ซึ่งแบ่งเป็นฝักฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด ตรงกันข้าม แม้จะเป็นสมาชิกสภาจากต่างพรรคการเมืองกันก็ตาม แต่เมื่อมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกันแล้ว ในทางปฏิบัติ มักมีบรรยากาศของความปรองดอง พยายามสร้างผลงานที่เป็นเอกภาพของคณะกรรมการที่ตนสังกัดอยู่ เมื่อคณะกรรมการมีมติอย่างไร กรรมการแต่ละคนก็ชวนขวยกลับไปอธิบาย หรือโน้มน้าวให้พรรคการเมืองที่ตนสังกัดเข้าใจและเห็นคล้อยตามมติหรือความเห็นของคณะกรรมการ

ง. เพื่อดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงและรับเรื่องราวร้องทุกข์

เนื่องจากประชาชนในประเทศไทย ยังมีปัญหาและความทุกข์ยากอยู่อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้อาศัยอยู่ในต่างจังหวัดที่เป็นชนบทห่างไกล องค์กรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้อาศัยอยู่ในต่างจังหวัดที่เป็นชนบทห่างไกล องค์กรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกรณี ที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นความเดือดร้อนอันอาจเกิดจากการกระทำของทางราชการ เช่น ศาลปกครองหรือผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา ตลอดจนคณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องราวร้องทุกข์ ยังมีได้มีการจัดตั้ง หรือยังทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ เนื่องจากประชาชนมีความผูกพันใกล้ชิดกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตน คณะกรรมการ จึงเป็นเวทีอีกแห่งหนึ่งที่ประชาชนมักจะนึกถึง เมื่อเกิดความเดือดร้อน และนำเรื่องราวมาร้องเรียนกับคณะกรรมการ เมื่อเป็นเช่นนี้คณะกรรมการจะ ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง หรือบางครั้งอาจต้องทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยปรองดอง หน่วยราชการกับประชาชนให้ ร่วมกันยุติข้อขัดแย้ง จนกระทั่งดูเหมือนว่า หน้าทีพิเศษข้อนี้ได้กลายเป็นหน้าที่ประจำตามปกติธรรมดาของ คณะกรรมการในประเทศไทยไปแล้ว

๒.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการการของรัฐสภาและรัฐสภา

จากการที่รัฐสภาเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติที่มีหน้าที่ออกกฎหมายใช้บังคับในรัฐสภา จึงเป็นองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่อย่างกว้างขวางครอบคลุมกิจการเกือบทุกด้านของประเทศ แต่เนื่องจาก รัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกเป็นจำนวนมาก การที่จะนำปัญหาทุกเรื่องไปพิจารณาเองในที่ประชุมสภาย่อม จะต้องมิอุปสรรคในเรื่องแสดงความคิดเห็นและผลประโยชน์ซึ่งมักจะตกลงหาข้อยุติกันไม่ได้ ประกอบกับ สมาชิกรัฐสภามีที่มา ความรู้ความสามารถ ความถนัดชัดเจน ความสนใจ ตลอดจนภูมิหลังที่แตกต่างกันไปจน หาเอกภาพไม่ได้ จึงจำเป็นต้องมีการจัดสรรแบ่งงานกันทำขึ้นภายในรัฐสภา คือ การตั้งคณะกรรมการเฉพาะ ด้านขึ้น

ในการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการการ รัฐสภาจะมอบหมายงานตามอำนาจและหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการเพื่อดำเนินการแทน ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วอำนาจการตัดสินใจต่องานที่รัฐสภาได้ มอบหมายให้แก่คณะกรรมการนั้นอยู่ที่รัฐสภา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ตามปกติรายงานและ ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการมักจะได้รับการยอมรับจากรัฐสภาเหมือนกันว่าการตัดสินใจของ

คณะกรรมการการนั้นเป็นการตัดสินใจของรัฐสภาเอง ความเป็นจริงนี้เป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงอำนาจและศักดิ์ศรีของคณะกรรมการ ซึ่งทำหน้าที่แทนรัฐสภา เป็นเสมือนสภาเล็ก (Little Legislature) ในสภาใหญ่ (อรทิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : หน้า ๑๑-๑๒)

๒.๒.๓ ความสำคัญและประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ

การปกครองระบบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา คณะกรรมการมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของรัฐสภา ถือเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการดำเนินงานของรัฐสภา เนื่องจากรัฐสภามีอำนาจและหน้าที่อย่างกว้างขวางครอบคลุมกิจกรรมทุกด้านของประเทศ และจะต้องพิจารณาปัญหากฎหมายมากมายหลายประการ ดังนั้น จึงทำให้รัฐสภาจะต้องทราบข้อเท็จจริงและความเป็นไปในด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาและตัดสินใจ แต่เนื่องจากข้อจำกัดของรัฐสภาเองที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วย สมาชิกจำนวนมากมีระยะเวลาในการประชุมที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อปริมาณงานของรัฐสภาที่มีอย่างมากมายและสลับซับซ้อนในกิจกรรมทุก ๆ ด้านได้ อีกทั้งสมาชิกรัฐสภาแต่ละบุคคลก็มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกันตามความสนใจในปัญหาของแต่ละบุคคลย่อมทำให้เกิดความแตกต่างกันในการเข้าใจถึงปัญหาในแต่ละด้าน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐสภาจึงจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่ง เพื่อรับผิดชอบในการพิจารณากฎหมายเฉพาะเรื่องหรือเพื่อดำเนินงานในกิจการต่าง ๆ ตามอำนาจและหน้าที่ของสภา และตามที่สภามอบหมาย จึงมีผลดีที่ทำให้สมาชิกสามารถเข้าใจถึงปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้คณะกรรมการมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและมีความสามารถเรียนรู้ในแขนงงานด้านที่ตนรับผิดชอบอยู่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น สภาสามารถเลือกสรรสมาชิกที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเป็นตัวแทนของสภาเพื่อพิจารณารายละเอียดในเรื่องต่างๆ ของสภาได้ จึงเป็นการประหยัดเวลาและแบ่งเบาภาระของสภาเพราะการประชุมกรรมการมีระยะเวลาในการประชุมได้ไม่จำกัดและไม่เคร่งครัดต่อระเบียบหรือข้อบังคับการประชุมของสภา นอกจากนี้ คณะกรรมการอาจเรียกเอกสารหรือเชิญบุคคลภายนอกเข้าร่วมประชุมในที่ประชุมคณะกรรมการได้ง่ายกว่ากรณีของสภา และการประชุมของคณะกรรมการอาจเป็นการประชุมโดยไม่เปิดเผยได้ จึงทำให้การอภิปรายเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาเพราะสมาชิกไม่หวังผลในการหาเสียงกับประชาชน ตลอดจนสามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของสภาที่จะได้รับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการพิจารณาเรื่องราวที่ร้องเรียนมาโดยผ่านทางคณะกรรมการชุดต่าง ๆ จึงทำให้คณะกรรมการสามารถพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ได้ข้อเท็จจริงถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด (สมชาย เมฆหมอก, ๒๕๔๖ : หน้า ๒๘-๒๙)

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการของรัฐสภาได้รับประโยชน์จากระบบกรรมการ ดังนี้

ประการแรก ทำให้ช่วยแบ่งเบาภารกิจของสภา เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ และภารกิจของสภาได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับทุกขณะ อีกทั้งจำนวนและความสลับซับซ้อนของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอให้รัฐสภาพิจารณามีเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้สภาไม่อาจพิจารณาได้อย่างถี่ถ้วนและละเอียดรอบคอบ จึงจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมอบหมายให้คณะกรรมการช่วยเหลือศึกษา โดยทำหน้าที่เหมือนหนึ่งผู้ช่วยสภาในการวินิจฉัยปัญหา กลั่นกรอง หรือกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังประหยัดเวลาให้รัฐสภาอีกด้วย จึงทำให้การตั้งคณะกรรมการมีแนวโน้มในเรื่องจำนวนคณะสูงขึ้น ซึ่งดูได้

จากข้อบังคับการประชุมแต่ละสมัยที่ตั้งคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาในอดีตจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการเพิ่มจำนวนคณะกรรมการธิการขึ้นเรื่อย ๆ

ประการที่สอง ทำให้ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาช่วยทำงานในกิจการของสภาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในกรณีที่สภามีปัญหาหรือร่างพระราชบัญญัติที่ฝ่ายรัฐสภาจะต้องพิจารณามีลักษณะพิเศษ โดยอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต้องอาศัยบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นมาเป็นผู้พิจารณาก็สามารถแต่งตั้งบุคคลนั้นมาประกอบเป็นคณะกรรมการได้ ซึ่งจะกระทำได้ในรูปของการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าว

ประการที่สาม ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม การประชุมปรึกษาของสมาชิกในที่ประชุมสภา จำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อประกอบการวินิจฉัยลงมติ เพราะปัญหาต่าง ๆ ได้รับการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบอย่างแท้จริงจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ ทั้งได้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มบุคคลทุกฝ่ายโดยใกล้ชิด ระบบคณะกรรมการจึงเป็นเครื่องมืออย่างดีที่จะทำให้รัฐสภาได้รับข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเป็นแหล่งที่ค้นหาข้อมูลข่าวสารและมติมหาชนจากนอกรัฐสภาเข้าสู่รัฐสภา

ประการที่สี่ ทำให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบคณะกรรมการถือว่าเป็นกลไกของสภาที่ทำให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของสภาที่จะได้รับทราบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาในเชิงนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และความเดือดร้อนของประชาชนจากการพิจารณาเรื่องราวที่ได้ร้องเรียนมาโดยผ่านทางคณะกรรมการชุดต่าง ๆ คณะกรรมการจึงเป็นแหล่งที่รับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะและนำข้อมูลสภาพปัญหา ความเห็นความต้องการของประชาชนเข้าสู่การพิจารณาของสภา

ประการที่ห้า ทำให้ช่วยผสมผสานความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกสภาให้ได้ ข้อยุติและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เนื่องจากสมาชิกรัฐสภาแต่ละบุคคลก็มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่แตกต่างกันตามความสนใจในปัญหาของแต่ละบุคคลย่อมทำให้เกิดความแตกต่างกันในการเข้าใจถึงปัญหาในแต่ละด้าน

อาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการมีความสำคัญและมีประโยชน์สำหรับการดำเนินงานของรัฐสภาเป็นอย่างยิ่ง คณะกรรมการจึงเป็นสถานที่ในการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา ดังนั้น รัฐสภาของประเทศต่าง ๆ จึงต้องมีระบบคณะกรรมการที่มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ตลอดจนบทบาทของคณะกรรมการที่แตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ตลอดจนโครงสร้างทางการเมืองและสังคมในประเทศนั้น ๆ ด้วย (อรรถิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : ๑๖)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ได้มีการเปิดกว้างเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรรมการไว้อย่างชัดเจน

๒.๓ ระบบกรรมการต่างประเทศ

แต่ละประเทศมีโครงสร้างคณะกรรมการที่แตกต่างกันไป ในแง่ของจำนวนกรรมการก็จะไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่า ควรจะมีคณะกรรมการสามัญประจำสภาเท่าไร เช่น ประเทศฝรั่งเศส รัฐธรรมนูญปี

ค.ศ. ๑๙๕๘ กำหนดจำนวนกรรมการในคณะกรรมการไว้เพียง ๖ คน ในขณะที่ระบบการเมืองแบบรัฐสภาและประธานาธิบดีของประเทศอื่น ๆ ให้อิสระแก่รัฐสภาในการกำหนดระบบคณะกรรมการของตนเองและตัดสินใจว่า ควรจะมีคณะกรรมการจำนวนเท่าไร เช่น ประเทศอังกฤษจะไม่มีคณะกรรมการสามัญประจำ โดยจะมีการตั้งคณะกรรมการเมื่อมีความจำเป็นและจะไม่มีชื่อเรียกเฉพาะ โดยจะเรียกง่าย ๆ ว่า คณะกรรมการ A คณะกรรมการ B คณะกรรมการ C จึงกล่าวได้ว่าจำนวนคณะกรรมการสามัญจะขึ้นอยู่กับพิจารณาของสภาว่า ควรจะมีคณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบในการช่วยงานสภาในด้านใดบ้าง โดยอาจดูจากลักษณะการจัดโครงสร้างการบริหารในรูปกระทรวงที่ฝ่ายการเมืองรับผิดชอบเป็นเจ้ากระทรวง หรืออาจดูจากกิจกรรมหลักของรัฐในขณะนั้นว่ามีอะไรบ้าง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๙ : ๑-๕) ซึ่งในครั้งนี้ได้เลือกศึกษาตัวอย่างระบบกรรมการในประเทศต่าง ๆ ดังนี้

๒.๓.๑ คณะกรรมการรัฐสภาอังกฤษ

คณะกรรมการในสภาสามัญและสภาขุนนางมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของรัฐสภา โดยเฉพาะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การติดตามและตรวจสอบนโยบาย การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ตลอดจนการพิจารณาเรื่องสำคัญอื่น ๆ อาทิ เรื่องเศรษฐกิจ

คณะกรรมการในรัฐสภาอังกฤษ สามารถจำแนกได้ ดังนี้ คือ คณะกรรมการกลั่นกรอง (Select Committees) คณะกรรมการร่วม (Joint Committees) คณะกรรมการทั่วไป (General Committees) และคณะกรรมการใหญ่ (Grand Committees) ดังนี้

๑) คณะกรรมการกลั่นกรอง (Select Committees)

คณะกรรมการกลั่นกรองเป็นคณะกรรมการที่มีอยู่ทั้งในสภาสามัญและสภาขุนนาง คณะกรรมการประเภทนี้มีหน้าที่ตรวจสอบ พิจารณา และรายงานผลเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของคณะกรรมการนั้น ๆ

(๑) คณะกรรมการกลั่นกรองในสภาสามัญ จำนวนของคณะกรรมการมีเท่ากับจำนวนกระทรวงของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้แต่ละคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบและรายงานผลเกี่ยวกับนโยบาย ผลปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณของกระทรวงที่รับผิดชอบ คณะกรรมการกลั่นกรองแต่ละชุดจะมีกรรมการอย่างน้อยคณะละ ๑๑ คน คณะกรรมการแต่ละคณะมีหน้าที่รวบรวมหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเรียกบุคคลมาสอบถามเพื่อทำรายงานส่งสภาสามัญ สำหรับรายงานของคณะกรรมการกลั่นกรองแต่ละคณะนั้น จะนำเผยแพร่แก่สาธารณชนผ่านเว็บไซต์ของรัฐสภาด้วย

(๒) คณะกรรมการกลั่นกรองในสภาขุนนาง คณะกรรมการกลั่นกรองในสภาขุนนางมิได้ทำหน้าที่เป็นเงาของกระทรวงต่าง ๆ ดังเช่นคณะกรรมการกลั่นกรองในสภาสามัญ แต่ทำหน้าที่ตรวจสอบเฉพาะเรื่องโดยอาศัยความเชี่ยวชาญของสมาชิกสภาขุนนางแต่ละคน และมีเวลาในการตรวจสอบนานกว่าคณะกรรมการกลั่นกรองในสภาสามัญ ปัจจุบันสภาขุนนาง มีคณะกรรมการกลั่นกรองหลัก ๆ อยู่ ๔ คณะ คือ

- คณะกรรมการสหภาพยุโรป (The European Union Committee)

- คณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The Science and Technology Committee)
- คณะกรรมาธิการรัฐธรรมนูญ (The Constitution Committee)
- คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ (The Economic Affairs Committee)

ทั้งนี้ อาจมีการตั้งคณะกรรมาธิการกลั่นกรองเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาเรื่องสำคัญอื่น ๆ นอกเหนือจากเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมาธิการกลั่นกรองหลักทั้ง ๔ คณะแล้ว

๒) คณะกรรมาธิการร่วม (Joint Committee)

คณะกรรมาธิการร่วมประกอบด้วยสมาชิกทั้งจากสภาสามัญและสภานิติบัญญัติ มีประธานคณะกรรมาธิการหนึ่งคน โดยจะเป็นสมาชิกจากสภาใดก็ได้ คณะกรรมาธิการร่วมทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมาธิการกลั่นกรอง คือทำหน้าที่ตรวจสอบเรื่องเฉพาะด้าน อย่างเช่น คณะกรรมาธิการร่วมสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการร่วมบางคณะตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น การพิจารณาร่างกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง อาทิ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการพนัน และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยสเตมเซลล์ เป็นต้น

สำหรับคณะกรรมาธิการร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการประชุมอยู่เป็นประจำ คือ คณะกรรมาธิการร่วมสิทธิมนุษยชน ซึ่งรับผิดชอบเรื่องสิทธิของประชาชนและการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศ และคณะกรรมาธิการร่วมด้านกฎหมาย ซึ่งรับผิดชอบในการตรวจสอบกฎหมายลำดับรอง ส่วนคณะกรรมาธิการร่วมอื่น ๆ ได้แก่ คณะกรรมาธิการร่วมที่จัดตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งจะสิ้นสุดสภาพเมื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว

๓) คณะกรรมาธิการทั่วไป (General Committees)

คณะกรรมาธิการสามัญ (Standing Committee) ได้เปลี่ยนชื่อเรียกในสมัยประชุมรัฐสภา ค.ศ. ๒๐๐๖-๒๐๐๗ เป็นคณะกรรมาธิการทั่วไป (General Committee) เนื่องจากคณะกรรมาธิการสามัญโดยส่วนใหญ่ทำหน้าที่เหมือนเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ ดังนั้น จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อคณะกรรมาธิการให้สอดคล้องกับหน้าที่และภารกิจ

หน้าที่หลักของคณะกรรมาธิการทั่วไปคือ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร่างพระราชบัญญัติประเภทมหาชน ดังนั้น คณะกรรมาธิการทั่วไปที่ทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาชน จึงเรียกว่าคณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาชน (Public Bill Committees) หรือมีชื่อเรียกตามร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณา คณะกรรมาธิการทั่วไปคณะหนึ่งจะประกอบด้วยกรรมาธิการจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๖ คน แต่ต้องไม่เกิน ๕๐ คน ซึ่งแต่ละคณะจะเลือกประธานคณะกรรมาธิการ ๑ คน และดำเนินการประชุมโดยนำข้อบังคับการประชุมสภาสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม คณะกรรมาธิการทั่วไปมีสิทธิเรียกหลักฐานจากหน่วยงานภาครัฐ หรือเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้เชี่ยวชาญภายนอกรัฐสภามาให้ข้อมูลได้ ทั้งนี้ เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาและได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติแล้วต้องมีการนำร่างพระราชบัญญัติที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนั้นออกเผยแพร่แก่สาธารณะด้วย ทั้งในรูปแบบของกระดาษและอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับคณะกรรมการทั่วไปคนอื่น ๆ ได้แก่ คณะกรรมการใหญ่สกอตแลนด์ คณะกรรมการใหญ่เวลส์ คณะกรรมการใหญ่ไอร์แลนด์เหนือ คณะกรรมการพิจารณากฎหมายลำดับรอง คณะกรรมการกิจการภูมิภาค และคณะกรรมการเอกสารยุโรป คณะกรรมการเหล่านี้มีหน้าที่ในการอภิปรายและพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่รับผิดชอบและทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะแก่สภาสามัญ

คณะกรรมการทั่วไปมีอยู่เฉพาะในสภาสามัญเท่านั้น เนื่องจากในสภาขุนนางนั้น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นกรรมการจะเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภา หรือโดยคณะกรรมการใหญ่ (Grand Committee) แม้ว่าสภาขุนนางจะไม่มีการตั้งคณะกรรมการทั่วไปเพื่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ สมาชิกสภาขุนนางสามารถใช้เวลาในช่วง ‘report stage’ เพื่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมได้

๔) คณะกรรมการใหญ่ (Grand Committees)

คณะกรรมการใหญ่ในสภาสามัญมีทั้งหมด ๓ คณะ คือ คณะกรรมการใหญ่สกอตแลนด์ (Scottish Grand Committee) คณะกรรมการใหญ่เวลส์ (Welsh Grand Committee) และ คณะกรรมการใหญ่ไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland Committee) ทั้งนี้ คณะกรรมการใหญ่ทั้ง ๓ คณะในสภาสามัญ จัดอยู่ในคณะกรรมการประเภททั่วไป

(๑) คณะกรรมการใหญ่ในสภาสามัญ

คณะกรรมการใหญ่สกอตแลนด์ประกอบด้วยสมาชิกสภาสามัญสกอตแลนด์ทั้งหมด คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสกอตแลนด์ ตลอดจนการอภิปรายและตั้งกระทู้ถาม สำหรับการประชุมคณะกรรมการนั้น สามารถจัดที่ห้องประชุมเวสต์มินสเตอร์ในรัฐสภาอังกฤษ หรือจัดที่สกอตแลนด์ก็ได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ไม่มีการประชุมของคณะกรรมการสกอตแลนด์ เนื่องจากกิจการที่สำคัญเกี่ยวกับสกอตแลนด์ได้โอนไปอยู่ในเขตอำนาจของรัฐสภาสกอตแลนด์ จึงทำให้ไม่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสกอตแลนด์เข้าสู่รัฐสภาสหราชอาณาจักร

คณะกรรมการใหญ่เวลส์ ประกอบด้วยสมาชิกสภาสามัญเวลส์ทั้งหมด และสมาชิกสภาอื่นอีกไม่เกิน ๕ คน คณะกรรมการมีหน้าที่อภิปรายเรื่องสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลส์

คณะกรรมการใหญ่ไอร์แลนด์เหนือ ประกอบด้วยสมาชิกสภาสามัญไอร์แลนด์เหนือ และสมาชิกสภาอื่นอีกไม่เกิน ๒๕ คน คณะกรรมการมีหน้าที่อภิปรายเรื่องสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับไอร์แลนด์เหนือ

(๒) คณะกรรมการใหญ่ในสภาขุนนาง

เนื่องจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภาขุนนางจะเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภา หรือโดยคณะกรรมการใหญ่ก็ได้ ดังนั้น คณะกรรมการใหญ่ในสภาขุนนางจึงมีหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้เช่นเดียวกับคณะกรรมการเต็มสภา แต่การพิจารณาโดยคณะกรรมการใหญ่นั้นจะจัดขึ้นในห้องประชุมคณะกรรมการ และสมาชิกสภาขุนนางย่อมเข้าร่วมประชุมได้ทุกคน ทั้งนี้ การลงมติใด ๆ ต้องเป็นโดยเอกฉันท์เท่านั้น หากเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภา การประชุมจะจัดขึ้นในห้องประชุมสภา และการลงมติไม่จำเป็นต้องเป็นไปโดยเอกฉันท์

การตรวจสอบโดยคณะกรรมการ

คณะกรรมการประจำสภานางมีหน้าที่ตรวจสอบนโยบายและการบริหารงานของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะกิจการเกี่ยวกับยุโรป วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และรัฐธรรมนูญ ซึ่งสามารถเรียกหลักฐานหรือบุคคลเพื่อมาให้ข้อมูลหรือสอบถามได้ และคณะกรรมการยังมีหน้าที่ทำรายงานเพื่อเสนอความเห็นแก่ฝ่ายบริหารเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารราชการแผ่นดิน นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภานางอีกด้วย

๒.๓.๒ คณะกรรมการรัฐสภาอเมริกา

เนื่องจากแต่ละสภาทั้งสภาผู้แทนราษฎร และสภาสูงมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกฎหมายของชาติ โดยจะต้องทำการพิจารณาร่างกฎหมายของชาติมากมาย ถ้าหากแต่ละสภาต้องดำเนินกิจกรรมในการร่างและพิจารณากฎหมายละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้น จึงจำเป็นที่แต่ละสภาจะต้องอาศัยการทำงานในรูปของคณะกรรมการเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในการกลั่นกรองกฎหมายให้ประชาชนในการประกาศใช้กฎหมายที่จำเป็นทั้งปวง ดังที่ประธานาธิบดีวูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) เคยกล่าวถึงบทบาทของสภาและคณะกรรมการไว้ว่า “สภาทำงานในลักษณะของการแสดงผลงาน ในขณะที่การปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ” (Congress in session is Congress in display. Congress in committee is Congress at work)

คณะกรรมการเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระแยกออกจากทั้ง ๒ สภา โดยมีบทบาทสำคัญดังต่อไปนี้

หน้าที่หลักของคณะกรรมการ คือ

- ๑) ศึกษาข้อเสนอกฎหมายที่แต่ละสภาเสนอมา คณะกรรมการของสภาสูงเป็นผู้ศึกษากฎหมายที่เสนอโดยสภาสูง ส่วนคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ศึกษากฎหมายที่เสนอโดยสภาผู้แทนราษฎร
- ๒) รับฟังข้อเสนอแนะการทำงานของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหาร
- ๓) ให้การรับรองหรือปฏิเสธการเข้ารับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
- ๔) ดำเนินการไต่สวนและสืบสวนบุคคลที่ถูกเชิญมาให้ปากคำ
- ๕) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำประชาพิจารณ์และติดตามการทำงานของฝ่ายบริหาร
- ๖) ประเมินการทำงานของฝ่ายบริหารว่ามีข้อบกพร่อง หรือผิดพลาดหรือไม่
- ๗) รับผิดชอบในการทำรายงานในเรื่องที่คณะกรรมการแต่ละคณะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ โดยศึกษาและสำรวจตามที่ได้รับมอบหมาย
- ๘) ให้คำแนะนำและปรึกษาแนวทางในการตรากฎหมายที่ถูกต้อง
- ๙) ทบทวนรายงาน เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการในแต่ละ

ละหน้าที่

๑๐) ดำเนินการตรวจเยี่ยมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายหรือเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่นั้น

๑๑) ดำเนินการตรวจเยี่ยมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายหรือเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่นั้น

ประเภทของคณะกรรมการ

ลักษณะการทำงานของคณะกรรมการแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ คณะกรรมการสามัญ (Standing Committees) คณะกรรมการพิเศษ (Special or Select Committees) คณะกรรมการผสมสามัญ (Joint Standing Committees) และคณะกรรมการผสมวิสามัญ (Conference Committees) แต่ละสภาประกอบด้วยคณะกรรมการในสังกัดของตน และมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งที่ทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ สภา สำหรับบทบาทของคณะกรรมการแต่ละประเภทจะได้กล่าวโดยสรุปดังต่อไปนี้ (สมบัติ อารังธยวงศ์, ๒๕๔๘ : ๑๔๓ – ๑๕๓)

๑) คณะกรรมการสามัญ (Standing Committees)

แต่ละสภาประกอบด้วยคณะกรรมการสามัญชุดต่าง ๆ ในสังกัดของตน โดยมีหน้าที่ในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมาย ในการพิจารณาและเสนอร่างกฎหมายแต่ละฉบับนั้นประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานสภาสูงเป็นผู้เสนอ หากประธานคณะกรรมการเห็นว่าร่างกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งไม่เหมาะสม ร่างกฎหมายฉบับนั้นก็จะเป็นอันตกไปและสิ้นสุดในคณะกรรมการ หรือที่เรียกว่า “Die in Committee” ในเรื่องความสำคัญของคณะกรรมการสามัญนั้น อาจกล่าวได้ว่าถ้าไม่มีคณะกรรมการสามัญ สภาคงเกรงกลัวที่จะประชุมได้ เพราะในแต่ละสมัยประชุมนั้นจะมีร่างกฎหมายเสนอเข้าสู่สภานับหมื่นฉบับ ดังนั้น การมีระบบคณะกรรมการจึงเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานของสภาคงเกรงกลัวให้น้อยลง เพราะคณะกรรมการแต่ละคณะได้ช่วยกลั่นกรองร่างกฎหมายแต่ละฉบับก่อนที่จะนำเสนอเข้าสู่สภา

ประเภทของคณะกรรมการสามัญ

คณะกรรมการสามัญทั้งในสังกัดของสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูงแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่ คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการสามัญของสภาสูง และคณะอนุกรรมการ ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร (House Standing Committees)

คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร คือคณะกรรมการที่สภาเลือกขึ้นมาทำหน้าที่ประจำตลอดอายุของสภาคงเกรงกลัว เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรไม่มีเวลาเพียงพอที่จะพิจารณากฎหมายเป็นจำนวนหลาย ๆ ฉบับที่ผ่านเข้ามาอย่างละเอียดถี่ถ้วน สภาต้องมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของสภาเป็นผู้พิจารณา เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วจึงส่งมายังสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งหมด ๒๒ คณะ ซึ่งแต่ละคณะจะมีจำนวนสมาชิกแตกต่างกันออกไป โดยเฉลี่ยมีสมาชิกประมาณ ๓๕ คนขึ้นไป สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกได้เพียงหนึ่งหรือสองคณะเท่านั้น แต่อาจมีข้อยกเว้นในกรณีพิเศษ ปกติสมาชิกผู้ได้รับเลือกตั้งเข้ามา

ใหม่มักไม่ค่อยได้รับการแต่งตั้งเข้าไปเป็นสมาชิกของคณะกรรมการในตำแหน่งสำคัญ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการที่มีความสำคัญลำดับรองลงมาทั้งหมดนี้ เพื่อทดสอบการทำงานและเพิ่มประสบการณ์ให้พอเพียง โดยทั่วไปหลักการทำงานของสภาองค์กรยึดถือตามหลักอาวุโส ประธานคณะกรรมการแต่ละคณะจะเป็นสมาชิกของพรรคที่มีเสียงข้างมากในสภา และเป็นผู้ที่มีอาวุโสที่สุดของคณะกรรมการนั้น หลักอาวุโสนี้มีส่วนช่วยเป็นหลักประกันว่าประธานคณะกรรมการนั้นเป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีประสบการณ์ในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันก็อาจมีข้อเสียคือ บุคคลที่อาวุโสที่สุดนั้น คือผู้ที่มีอายุมากซึ่งบางครั้งทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงาน ปัจจุบันระบบอาวุโสดังกล่าวได้ผ่อนคลายลงไปมากแล้วในหลายกรณี จึงไม่ยึดถือใช้เป็นหลักตายตัวว่าผู้อาวุโสสูงสุดจะต้องเป็นประธานคณะกรรมการเสมอไป

คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรแบ่งเป็นคณะกรรมการหลายชุด ซึ่งชื่อของคณะกรรมการแต่ละคณะนั้นจะเป็นเครื่องบอกประเภทของร่างกฎหมาย ดังนี้

- (๑) คณะกรรมการข้อบังคับ (Rules)
- (๒) คณะกรรมการภาษีอากร (Ways and Means)
- (๓) คณะกรรมการจัดสรรงบประมาณ (Appropriations)
- (๔) คณะกรรมการกิจการธนาคาร, การคลัง และชุมชนเมือง (Banking, Finance and Urban Affairs)
- (๕) คณะกรรมการการเกษตร (Agriculture)
- (๖) คณะกรรมการการทหาร (Armed Services)
- (๗) คณะกรรมการการศึกษาและแรงงาน (Education and Labor)
- (๘) คณะกรรมการงบประมาณ (Budget)
- (๙) คณะกรรมการเขตโคลัมเบีย ออฟ โคโลมเบีย (District of Columbia)
- (๑๐) คณะกรรมการบริหารรัฐกิจ (Government Operations)
- (๑๑) คณะกรรมการกิจการภายในประเทศ (Interior and Insular Affairs)
- (๑๒) คณะกรรมการการตุลาการ (Judiciary)
- (๑๓) คณะกรรมการกิจการทางทะเลและการประมง (Merchant Marine and Fisheries)
- (๑๔) คณะกรรมการการไปรษณีย์และข้าราชการพลเรือน (Post Office and Civil Service)
- (๑๕) คณะกรรมการการโยธาและการขนส่ง (Public Works and Transportation)
- (๑๖) คณะกรรมการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology)
- (๑๗) คณะกรรมการธุรกิจขนาดย่อม (Small Business)

- (๑๘) คณะกรรมการกิจการทหารผ่านศึก (Veterans' Affairs)
- (๑๙) คณะกรรมการพลังงานและการพาณิชย์ (Energy and Commerce)
- (๒๐) คณะกรรมการการต่างประเทศ (Foreign Affairs)
- (๒๑) คณะกรรมการการเคหะ (House Administration)
- (๒๒) คณะกรรมการการจริยธรรม (Standard of Official Conduct)

ในบรรดาคณะกรรมการทั้งหลายดังกล่าว คณะกรรมการที่มีอำนาจและบทบาทที่สุดคือ คณะกรรมการข้อบังคับ

นอกจากคณะกรรมการสามัญข้างต้นแล้ว คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรยังสามารถจัดตั้งให้มีคณะกรรมการวิสามัญ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่สภาเลือกขึ้นทำหน้าที่พิจารณากฎหมายเฉพาะฉบับในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วถือเป็นอันยุติสภาพของคณะกรรมการวิสามัญนั้นทันที เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการสามัญ

ข. คณะกรรมการสามัญของสภาสูง (Senate Standing Committees)

คณะกรรมการสามัญของสภาสูงมีลักษณะเดียวกับในสภาผู้แทนราษฎร เพียงแต่มีจำนวนคณะกรรมการน้อยกว่า กล่าวคือ มีจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด ๑๖ คณะกรรมการ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีสมาชิกประมาณ ๑๙ คน จำนวนอย่างต่ำ ๙ คน และอย่างสูงไม่เกิน ๒๗ คน สมาชิกของคณะกรรมการทั้ง ๑๖ ชุดนี้ได้รับการเลือกตั้งจากสภาสูง แต่ในทางปฏิบัติสภาทำหน้าที่ให้สัตยาบันต่อรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกมาจากพรรคใหญ่ทั้ง ๒ พรรค (พรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกัน) พรรคที่มีเสียงข้างมากจะได้รับตำแหน่งประธานคณะกรรมการทุกคณะ สมาชิกสภาสูงแต่ละท่านถูกจำกัดว่า จะต้องเป็นสมาชิกในคณะกรรมการได้ไม่เกิน ๒ คณะ แต่ก็อาจมีข้อยกเว้นเช่นกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชื่อเสียง ความสามารถ และความมีอาวุโสของสมาชิกแต่ละท่าน ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภานั้น ประธานสภาจะเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายให้คณะกรรมการนำไปพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจที่จะพิจารณาร่างกฎหมายนั้น ๆ เมื่อพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะนำเสนอเข้าสู่สภาสูงเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป คณะกรรมการของสภาสูงประกอบด้วย

- (๑) คณะกรรมการข้อบังคับและการบริหาร (Rules and Administration)
- (๒) คณะกรรมการจัดสรรงบประมาณ (Armed Service)
- (๓) คณะกรรมการการทหาร (Armed Service)
- (๔) คณะกรรมการกิจการธนาคาร การเคหะและชุมชนเมือง (Banking, House and Urban Affairs)
- (๕) คณะกรรมการการเกษตร โภชนาการและการป่าไม้ (Agriculture, Nutrition and Forestry)
- (๖) คณะกรรมการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Foreign Relations)
- (๗) คณะกรรมการงบประมาณ (Budget)

- (๘) คณะกรรมการพาณิชย์ วิทยาศาสตร์และการขนส่ง (Commerce, Science and Transportation)
- (๙) คณะกรรมการพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ (Energy and Resources)
- (๑๐) คณะกรรมการการคลัง (Finance)
- (๑๑) คณะกรรมการกิจการบริหารของรัฐ (Governmental Affairs)
- (๑๒) คณะกรรมการแรงงานและทรัพยากรมนุษย์ (Human Labor and Human Resource)
- (๑๓) คณะกรรมการตุลาการ (Judiciary)
- (๑๔) คณะกรรมการธุรกิจขนาดย่อม (Small Business)
- (๑๕) คณะกรรมการกิจการทหารผ่านศึก (Veterans' Affairs)
- (๑๖) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและการโยธา (Environment and Pubic Works)

๒) คณะอนุกรรมการ (Sub-Committees)

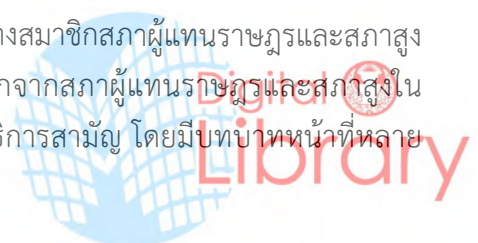
คณะอนุกรรมการนี้ตั้งขึ้นโดยคำสั่งของประธานคณะกรรมการสามัญ ประธานคณะกรรมการสามัญเป็นผู้กำหนดจำนวนสมาชิกของคณะอนุกรรมการ หรืออาจขอคำปรึกษาจากผู้นำเสียงข้างน้อยในคณะกรรมการว่าควรจะทำอย่างไรและมีผู้ใดบ้าง เหตุที่ต้องมีอนุกรรมการเนื่องจากในปัจจุบันมีความต้องการผู้ที่มีความชำนาญพิเศษในการร่างกฎหมายและได้เปิดโอกาสให้สมาชิกใหม่แสดงความสามารถที่แตกต่างออกไปจากผู้อาวุโส เมื่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นลง คณะอนุกรรมการจะต้องทำรายงานแต่ละเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการสามัญที่ตนสังกัด ซึ่งโดยปกติคณะกรรมการสามัญมักจะคล้อยตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการ ดังนั้น การร่างกฎหมายส่วนใหญ่จึงเป็นหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ แต่คณะกรรมการสามัญก็ยังคงต้องพิจารณาลงมติเห็นชอบหรือไม่ด้วย พร้อมทั้งต้องเขียนรายงานเสนอต่อสภาเช่นกัน

๓) คณะกรรมการพิเศษ (Special or Select Committees)

คณะกรรมการพิเศษนี้เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินการสอบสวนพิเศษ หรือศึกษาและรายงานกลับไปยังสภาซึ่งก่อตั้งคณะกรรมการดังกล่าวมาเพื่อเฉพาะต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เช่น คณะกรรมการสงเคราะห์คนชรา เป็นต้น โดยเมื่อได้รับมอบหมายจากสภาให้ศึกษางานใดงานหนึ่งและเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วมีรายงานกลับไปยังสภา คณะกรรมการพิเศษก็หมดหน้าที่ไป คณะกรรมการพิเศษนี้ยังมีหน้าที่นำเสนอความรู้ความเชี่ยวชาญของสมาชิกในการแก้ปัญหาเรื้อรังบางประการ เช่น คณะกรรมการชำนาญพิเศษเกี่ยวกับเรื่องคุณค่าของอาหารและความต้องการบริโภคของมนุษย์ เป็นต้น

๔) คณะกรรมการผสมสามัญ (Joint Standing Committees)

คณะกรรมการนี้ตั้งขึ้นจากมติร่วมกันระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูง จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการผสมสามัญจะประกอบด้วยสมาชิกจากสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูงในจำนวนเท่ากัน คณะกรรมการชุดนี้มีฐานะเทียบเท่ากับคณะกรรมการสามัญ โดยมีบทบาทหน้าที่หลาย

ประการโดยการอาศัยความร่วมมือของสภาองค์กรเพื่อช่วยในการตรวจสอบหรือการศึกษาในเรื่องพิเศษบางประการ เช่น หน้าที่ในการช่วยเหลือการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การอุตสาหกรรมทางทหาร ภาษีอากร นอกจากนั้น ยังตั้งขึ้นเพื่อความประสงค์ในการจัดงานพิธีต่าง ๆ คณะกรรมการในชุดนี้จะมีสถานภาพที่แคบกว่า คณะกรรมการพิเศษ กล่าวคือ จัดตั้งขึ้นมาเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะและเป็นคณะกรรมการชั่วคราวเท่านั้น เมื่อปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงคณะกรรมการดังกล่าวก็หมดสภาพไป

๕) คณะกรรมการผสมวิสามัญ (Conference Committees)

คณะกรรมการผสมวิสามัญนี้ ประกอบด้วยสมาชิกจากทั้งสองสภาทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและประสานผลประโยชน์ระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูง เนื่องจากการผ่านร่างกฎหมายได้นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง ๒ สภาจึงจะประกาศบังคับใช้ได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการยอมรับของทั้งสองสภาจึงต้องมีคณะกรรมการผสมวิสามัญขึ้นมาเพื่อให้เกิดการยอมรับของทั้ง ๒ สภา ในกรณี ที่เกิดปัญหาว่าสภาใดสภาหนึ่งไม่ยอมรับกฎหมาย คณะกรรมการผสมวิสามัญนี้จะมีหน้าที่จัดข้อบาดหมางให้หมดสิ้นไป โดยทั่วไปร่างกฎหมายประมาณ ๑๕% ต้องส่งมาให้คณะกรรมการผสมวิสามัญพิจารณาเนื่องจากไม่สามารถหาข้อยุติได้ ซึ่งร่างกฎหมายเหล่านี้มักเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

แต่ละสภาในสภาองค์กรนอกจากจะต้องอาศัยการทำงานในรูปของคณะกรรมการเพื่อช่วยให้การถ่วงดุลและให้ความเห็นชอบต่อร่างกฎหมายแล้ว ยังต้องอาศัยการทำงานของพรรคการเมืองแต่ละพรรคทั้งพรรคเสียงข้างมากและเสียงข้างน้อยในสภาองค์กรส เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความรวดเร็วในกระบวนการบัญญัติกฎหมายอีกด้วย

๒.๓.๓ คณะกรรมการของแคนาดา

กำเนิดและวิวัฒนาการของคณะกรรมการ

แคนาดาได้มีการนำระบบคณะกรรมการมาใช้ในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในรัฐสภานับแต่ประเทศแคนาดาเป็นสหพันธรัฐเป็นต้นมา และได้มีการปรับปรุงตลอดมา ในปัจจุบันมีคณะกรรมการรวมทั้งสิ้น ๖ ประเภท แยกอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไป แต่การจัดตั้งคณะกรรมการเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ศึกษาร่างกฎหมายที่เสนอต่อรัฐสภาหรือศึกษากรณีใดกรณีหนึ่งเฉพาะเรื่อง และเสนอความเห็นต่อรัฐสภาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำงานของรัฐสภาเป็นอย่างยิ่ง

ในระยะแรกมีเพียงคณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) ประเภทเดียวเท่านั้น แต่ในขณะนั้นไม่ได้มีสถานะประจำถาวร และได้รับการแต่งตั้งโดยการลงมติเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเริ่มสมัยประชุมแต่ละครั้ง แต่ไม่มีการกำหนดจำนวนกรรมการไว้ บางครั้งจึงปรากฏว่าคณะกรรมการมีขนาดใหญ่เกินไป

จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๐๖ (พ.ศ. ๒๔๔๙) ได้มีการระบุเรื่องคณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) ไว้ในข้อบังคับ และให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อเมื่อมีการมอบหมายจากสภาผู้แทนราษฎรให้ศึกษาร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ และต่อมากลางปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภา จึงมีการปรับปรุงระบบคณะกรรมการด้วย ได้มีคณะกรรมการด้านนิติบัญญัติ (Legislative Committee) เกิดขึ้น และให้คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) มี

อำนาจตรวจสอบและรายงานเรื่องต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานและการบริหารของกระทรวงที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของคณะกรรมการธิการ

ต่อมาในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๙๑ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภา และรวมถึงเรื่องคณะกรรมการธิการด้วย ได้มีการกำหนดจำนวนกรรมการธิการในคณะกรรมการแต่ละคณะ การประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการธิการสามัญ (Standing Committee) สิทธิของเลขาธิการรัฐสภาในการเป็นกรรมการ การแบ่งโครงสร้างของคณะกรรมการด้านนิติบัญญัติ (legislative committee) ออกเป็น ๔ คณะอนุกรรมการ

ในเดือนมกราคม ๑๙๙๔ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างของคณะกรรมการอีกครั้ง โดยปรับองค์กรและแก้ไขชื่อคณะกรรมการเสียใหม่ ให้จัดตั้งคณะกรรมการธิการสามัญร่วม (Standing joint Committee) ขึ้นใหม่อีก ๒ คณะ และเพิ่ม Associate members ในคณะกรรมการธิการสามัญและคณะกรรมการร่วมสามัญ (สสรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ : ๖๙-๗๐)

คณะกรรมการธิการ

สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการธิการขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวก และทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดด้านการพิจารณากฎหมาย หรือการตรวจสอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ทั้งนี้งานหลักของกรรมการธิการคือการเตรียมรายละเอียดข้อมูลให้กับสมาชิกรัฐสภาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง รวมถึงการเป็นตัวประสานระหว่างประชาชนแคนาดากับผู้แทนที่ได้รับเลือก

รูปแบบของคณะกรรมการธิการ

๑. กรรมการธิการสามัญ ตามข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎรนั้น ประกอบด้วยสมาชิก ๑๖-๑๘ คน และถูกแต่งตั้งขึ้นตามข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่โดยรวมของกรรมการธิการสามัญคือ

- หน้าที่ในการตรวจสอบและจัดหาในสิ่งที่สภาผู้แทนราษฎรอ้างถึง หรือต้องการ
- มีการรายงานครั้งต่อครั้ง
- ส่งเอกสารและบันทึก
- เข้าร่วมประชุม หรือประชุมร่วมกับคณะกรรมการอื่น ๆ เมื่อถึงคราวประชุม
- สามารถมอบอำนาจให้กับอนุกรรมการ ยกเว้นอำนาจในการรายงานตรงต่อสภาผู้แทนราษฎร

ผู้แทนราษฎร

๒. กรรมการธิการวิสามัญ อำนาจหน้าที่ของกรรมการธิการวิสามัญนั้น ค่อนข้างจะหลากหลาย ขึ้นอยู่กับอำนาจหรือคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ โดยข้อบังคับสภาสามัญอาจมีอำนาจคล้ายกับกรรมการธิการสามัญก็ได้

๓. กรรมการธิการร่วม หากสภาต้องการที่จะตั้งคณะกรรมการวิสามัญร่วม จะต้องเขียนคำร้องขึ้น โดยระบุอำนาจต่าง ๆ ที่จะมอบให้ สำหรับคำร้องที่จะเข้าสู่คณะกรรมการร่วมนี้ อาจแตกต่างกันไปตามรูปแบบที่ถูกกำหนดจากทั้งสองสภา ทั้งนี้ อำนาจของกรรมการธิการร่วม จะมีผลต่อเมื่อได้รับอำนาจผ่าน

ทางคำสั่งของทั้งสองสภาเท่านั้น กรรมการวิสามัญร่วมจะมีอำนาจเฉพาะที่ถูกลงไว้ใน Order of reference เท่านั้น อย่างไรก็ตาม อำนาจของกรรมการวิสามัญนั้นอาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับอำนาจหรือคำสั่งที่ได้รับ ทั้งนี้ อำนาจดังกล่าวอาจคล้ายกับกรรมการสามัญร่วมโดยข้อบังคับของสภามัญญ

๔. กรรมการด้านกฎหมาย ถูกแต่งตั้งขึ้นโดยคำร้องเฉพาะกิจ มีหน้าที่ตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติ แต่ไม่มีอำนาจจะทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงร่างพระราชบัญญัติที่กล่าวถึง และอาจจำเป็นต้องจัดเตรียมร่างพระราชบัญญัติสำหรับเข้าสู่ที่ประชุมสภา นอกจากนี้ ยังสามารถมอบอำนาจให้แก่อนุกรรมการในการจัดทำตารางประชุม การส่งเอกสารและบันทึกต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับการเห็นชอบจากกรรมการเต็มสภา

๕. คณะกรรมการเต็มสภา ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดของสภา ถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และพิจารณากระทู้ หรือร่างพระราชบัญญัติเป็นส่วนใหญ่

๖. อนุกรรมการ ถูกแต่งตั้งขึ้นโดยหลายเหตุผลด้วยกัน ทั้งนี้ จะถูกแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสามัญ และอาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการประชุมสภา โดยอาจสิ้นสุดเมื่อได้ทำหน้าที่สำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยอำนาจหน้าที่โดยรวมจะมาจากคณะกรรมการหลัก

การพิจารณาข้อมูลของคณะกรรมการ (Witnesses Appearing Before a Committee)
(www.parl.gov.ca, ๒๕๕๒)

คณะกรรมการทุกคณะต้องพยายามที่จะประมวลความเห็นจากความรู้ทั้งโดยตรงและที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ตนจะต้องพิจารณา ข้อมูลและข้อเสนอแนะจะถูกรวบรวมใน ๒ ทางคือ จากการให้ปากคำจากพยานโดยตรงและโดยลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ อำนาจในการส่งตัวบุคคลและเอกสารของสภาต่อกรรมการ ไม่เพียงแต่เป็นอำนาจในการเชิญพยานและการขอให้ส่งเอกสารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอำนาจบังคับ โดยการออกหมายเรียก

คณะกรรมการสามัญ (Committee Studies)

บทบาทของคณะกรรมการ คือการตรวจสอบประเด็นในเชิงลึกที่มากกว่าการตรวจสอบของสภาและรายงานข้อสรุปของการตรวจสอบรวมทั้งข้อเสนอแนะต่อสภา ซึ่งกรรมการจะดำเนินการตรวจสอบใน ๔ เรื่อง คือ

- เกี่ยวกับการประเมิน หรือการวินิจฉัย
- เกี่ยวกับกระบวนการนิติบัญญัติ
- เกี่ยวกับคำสั่งนัดหมายของคณะกรรมการ
- เกี่ยวกับการพิจารณาประเด็นสำคัญอื่น ๆ

อำนาจที่ได้รับมอบหมาย (Mandate)

คณะกรรมการทุกคณะ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยสภาผู้แทนราษฎร จะมีอำนาจตามที่สภามอบให้ แม้ว่าจะมีกรณียกเว้น คณะกรรมการก็ยังคงผูกพันตามข้อบังคับการประชุม หรือคำสั่งที่สภาได้ออกมาให้คณะกรรมการปฏิบัติเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ คณะกรรมการมีอิสระในการบริหารจัดการงานของตนเอง

สมาชิกภาพ (Member-ship)

คณะกรรมการประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง อาจปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้ เลขานุการสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้แนะนำเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสามัญทุกคณะ

สำหรับสมาชิกกรรมการทั่วไป ตามข้อบังคับการประชุม กำหนดให้มีสมาชิกสมทบได้ สมาชิกสมทบสามารถถูกกำหนดให้เป็นอนุกรรมการ หรือเข้าประชุมแทนสมาชิกสามัญได้ในกรณีที่สมาชิกสามัญไม่อาจเข้าร่วมประชุมได้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจเข้าร่วมในการประชุมกรรมการ ถามคำถามพยานและเข้าร่วมการปฏิบัติงานของกรรมการได้ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น การถอนคำร้อง การออกเสียง และเข้าร่วมเป็นองค์ประชุมนั้นจะทำได้เมื่อได้แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกกรรมการแบบถาวร

คณะกรรมการเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาผู้แทนราษฎรโดยวิธีรายงานซึ่งตามข้อบังคับการประชุมกำหนดให้กรรมการสามัญรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นระยะตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

อนุกรรมการไม่สามารถส่งรายงานโดยตรงต่อสภาได้ ซึ่งการรายงานจะต้องผ่านคณะกรรมการ

ในกรณีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนของคณะกรรมการสามัญไม่เห็นด้วยกับรายงานหรือขอให้จัดทำข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คณะกรรมการอาจมีมติให้เพิ่มเติมความเห็นเช่นนั้น ในรายงานได้ กรรมการคนใดอาจเสนอความเห็นแย้งหรือสนับสนุนความเห็นก่อนหน้านี้ ซึ่งคณะกรรมการอาจรับไว้พิจารณาก็ได้

เมื่อมีการเสนอรายงานของกรรมการเข้าสู่สภาแล้ว ภายหลัง ๔๘ ชั่วโมง สมาชิกคนหนึ่ง อาจเพิกถอนความเห็นสนับสนุนในรายงานได้ และเมื่อเสนอรายงานต่อที่ประชุมสภาแล้ว คณะกรรมการสามัญและวิสามัญอาจร้องขอให้รัฐบาลจัดทำคำตอบที่สามารถเข้าใจได้ต่อรายงานที่เสนอ

เจ้าหน้าที่กรรมการ (Committee Staff)

คณะกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วย เลขานุการ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์วิจัยอีกอย่างน้อย ๑ คน เลขานุการของคณะกรรมการจะเป็นผู้ให้คำแนะนำต่อประธานและกรรมการทั้งคณะและพร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่บริหารจัดการ นอกจากนี้ ห้องสมุดรัฐสภาจะจัดให้มีเจ้าหน้าที่วิจัยสำหรับกรรมการทุกคนที่ต้องการซึ่งนักวิจัยเหล่านี้จะจัดทำข้อมูลสรุปเสนอต่อกรรมการและร่างรายงานของกรรมการด้วย ในบางโอกาส กรรมการอาจว่าจ้างที่ปรึกษาจากภายนอกในงานที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

คณะกรรมการงบประมาณ (Committee Budgets)

คณะกรรมการสามัญว่าด้วยงบประมาณถูกตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานด้านงบประมาณเฉพาะโครงการหนึ่ง ๆ งบประมาณแต่ละโครงการจะต้องได้รับความเห็นชอบโดยคณะกรรมการและส่งต่อไปยังคณะกรรมการติดต่อประสานงานเพื่อรับรอง

งบประมาณของกรรมาธิการร่วมและคณะกรรมการร่วมวิสามัญ ต้องได้รับการรับรองจากทั้งสองสภา คณะกรรมาธิการนิติบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญทั้งหลายจัดทำงบประมาณและร้องขอได้โดยตรงต่อคณะกรรมการเศรษฐกิจภายใน

ประธานและรองประธาน (CHAIRS and VICE – CHAIRS)

ก่อนคณะกรรมการเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ ต้องมีการเลือกตั้งประธาน ถ้ามิได้มีการเลือกประธานกรรมาธิการโดยสภาแล้ว ประธานกรรมาธิการจะถูกเลือกในการประชุมครั้งแรกของการประชุมกรรมาธิการ ซึ่งเรียกว่า องค์ประชุม (Organization)

ประธานและรองประธานจะถูกคัดเลือกเมื่อเริ่มการประชุม เฉพาะสมาชิกของคณะกรรมการที่จะได้รับเลือกเป็นประธาน เมื่อประธานที่ได้รับเลือกไม่อยู่ในที่ประชุม เลขานุการผู้ซึ่งทำหน้าที่จัดการการเลือกตั้งจะดำเนินการให้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่แทนประธานเพื่อนำการประชุมทันที

เลขานุการไม่มีอำนาจรับพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการถกเถียง หรือรับคำร้อง เว้นแต่การเลือกตั้งประธานเท่านั้น หรือคำร้องเกี่ยวเนื่องกับการเลือกตั้งประธาน

การดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธานมีลักษณะเหมือนกัน กรรมาธิการสามัญแต่ละคณะจะมีประธานหนึ่งคนและรองประธานสองคน โดยประธานจะเป็นสมาชิกจากฝ่ายรัฐบาลรองประธานคนแรกมาจากฝ่ายค้าน และรองประธานคนที่สองต้องมาจากพรรคฝ่ายค้านที่ไม่ใช่พรรคฝ่ายค้านเดียวกับประธาน ถ้ามีการเสนอชื่อเข้ารับเลือกตั้งประธานหรือรองประธานมากกว่าหนึ่งการเลือกตั้งจะดำเนินการแบบลับ

การประชุม (Meetings)

การประชุมกรรมาธิการอาจมีขึ้นโดยประธานเรียกประชุม และการประชุมต้องครบองค์ประชุมองค์ประชุมอาจมีจำนวนสมาชิกกรรมาธิการอย่างต่ำที่ต้องเข้าร่วมประชุมเพื่อทำการลงมติในกรณีของกรรมาธิการสามัญ วิสามัญ หรือเกี่ยวกับการออกกฎหมาย จะต้องเสียงข้างมากในคณะ จึงจะครบองค์ประชุมระยะเวลาในการประชุมจะถูกควบคุมโดยเลขานุการของกรรมาธิการ และบันทึกการพิจารณาและคำวินิจฉัยของกรรมาธิการจะถูกจัดทำไว้ในลักษณะคล้ายกับวารสารของสภา การบันทึกการประชุมในกรรมาธิการจะถูกเก็บไว้เป็นหลักฐานคล้ายกับการอภิปรายในสภา การประชุมกรรมาธิการจะเปิดกว้างต่อสาธารณะ เว้นแต่จะประชุมกันผ่านกล้องวิดีโอ ซึ่งหมายถึง สมาชิกกรรมาธิการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่เข้าร่วม มีการถ่ายทอดการประชุมกรรมาธิการทางเว็บไซต์ของรัฐสภา และการประชุมบางนัดจะถ่ายทอดทางโทรทัศน์

๒.๓.๔ ระบบคณะกรรมการของฝรั่งเศส

(๑) กำเนิดและวิวัฒนาการของคณะกรรมการ (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ : ๖๒-๖๓)

ระบบคณะกรรมการของฝรั่งเศส ในสมัยสาธารณรัฐที่ ๓ และที่ ๔ นั้น รัฐสภาได้ตั้งคณะกรรมการให้มีจำนวนเท่ากับกระทรวง โดยให้แต่ละคณะกรรมการมีการควบคุมแต่ละกระทรวงโดยเฉพาะ โดยในคณะกรรมการนั้น ก็จะประกอบด้วยอดีตหรือผู้ที่จะเป็นรัฐมนตรีของกระทรวงนั้น ทำให้คณะกรรมการเข้าไปก้าวก่ายการทำงานของกระทรวงก่อนรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๕๘ รัฐสภาประกอบด้วย

คณะกรรมการธิการ ๑๙ คณะ ซึ่งต่อมาได้มีการใช้รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๕๘ (สาธารณรัฐที่ ๕) จึงจำกัดจำนวนคณะกรรมการไว้ให้น้อยลง

(๒) ประเภทของคณะกรรมการธิการ

คณะกรรมการธิการของฝรั่งเศสจำแนกได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑) **คณะกรรมการถาวรหรือสามัญ** คณะกรรมการสามัญของรัฐสภาฝรั่งเศส ถือได้ว่ามีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องอย่างมาก โดยคณะกรรมการสามัญสมัยก่อน โดยเฉพาะในสมัยสาธารณรัฐที่ ๓ และที่ ๔ มีจำนวน ๑๙ คณะ ในแต่ละสมัยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องอย่างมากทำให้สามารถควบคุมรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งบางครั้งก็เกินขอบเขต เนื่องจากความอ่อนแอของรัฐบาล คณะกรรมการสามัญในสมัยนั้นจึงถูกลดลงเหลือสภาละ ๖ คณะ ในสมัยสาธารณรัฐที่ ๕

แต่ปัจจุบันรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ (Constitution of ๔ October ๑๙๕๘) ฉบับแก้ไขปี ๒๐๐๘ (French Constitutional Law of ๒๓ July ๒๐๐๘) มาตรา ๔๓ ได้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนคณะกรรมการสามัญ (commissions permanentes) จาก ๖ คณะ กรรมการธิการ เป็นจำนวน ๘ คณะ กรรมการธิการ และมีกฎหมาย The Regulation of the National Assembly วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๐๐๙ ให้คณะกรรมการธิการสามัญในสภาผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศส มีจำนวน ๘ คณะ (รัฐสภาฝรั่งเศส, (๒๕๕๒). คณะกรรมการธิการสามัญ [ข้อมูลออนไลน์] สืบค้นจาก (www.assemblee-nationale.fr/-/connaissance/reglement.asp [๑๐ กันยายน ๒๕๕๒].)

โดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๓ วรรค ๑ ได้บัญญัติว่า “คณะรัฐบาลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องดำเนินการเป็นสมาชิกในคณะกรรมการธิการสามัญ โดยคณะกรรมการธิการสามัญต้องมีจำนวนไม่เกิน ๘ คณะต่อสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา” โดยมี The Regulation of the National Assembly (June ๒๐๐๙) บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๖ โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีคณะกรรมการธิการสามัญ (Commissions permanentes) จำนวนไม่เกิน ๘ คณะ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการธิการวัฒนธรรมและการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลการศึกษาในโรงเรียนในระดับอุดมศึกษาในด้านการวิจัยการกีฬาของเยาวชน ศิลปะและการสื่อสารทางวัฒนธรรมรวมถึงการดูแลด้านทรัพย์สินทางปัญญา

๒. คณะกรรมการธิการการเศรษฐกิจ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านการเกษตรกรรมและการประมง พลังงานและการอุตสาหกรรม การวิจัยและงานนวัตกรรม การบริโภค การค้าและการพาณิชย์ การไปรษณีย์และการสื่อสารด้านอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยว การพัฒนาชนบทและท้องถิ่น

๓. คณะกรรมการธิการการต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลนโยบายการต่างประเทศและสนธิสัญญาของยุโรป (European Treaties) และข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมถึงข้อตกลงขององค์กรระหว่างประเทศและครอบคลุมถึงความร่วมมือและการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

๔. คณะกรรมการธิการการสวัสดิการ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลการจ้างงานและด้านความสัมพันธ์ด้านแรงงาน การฝึกอบรมความรู้ความสามารถในการทำงาน ดูแลด้านสุขภาพ และความสัมพันธ์อันดีให้แก่ผู้สูงอายุ คนพิการ สวัสดิการของครอบครัว ดูแลกฎหมายด้านการเงินการประกันสังคม และการตรวจสอบการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามสัญญาและสร้างโอกาสให้มีความเท่าเทียมกันของลูกจ้าง

๕. คณะกรรมาธิการป้องกันประเทศและการทหาร มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพและประเทศชาติในด้านความร่วมมือระหว่างกันในด้านนโยบายต่าง ๆ และนโยบายทางการทหาร ศาลทหาร (Military justice) รวมถึงการดูแลทหารผ่านศึก

๖. คณะกรรมาธิการการพัฒนาที่ยั่งยืนและการวางแผน มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนนโยบาย การก่อสร้าง การขนส่งอุปกรณ์ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน งานสาธารณะและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

๗. คณะกรรมาธิการการคลังการเศรษฐกิจทั่วไปและการควบคุมงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านการคลังสาธารณะ (Public Finance) อันเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้านการเงิน กฎหมายอื่นเพื่อการตรวจสอบด้านการคลัง การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ดูแลเงื่อนไขด้านการจัดเก็บภาษีตามสถานะเศรษฐกิจท้องถิ่น ดูแลนโยบายด้านการเงิน การธนาคารและการประกันภัย

๘. คณะกรรมาธิการฝ่ายกฎหมายรัฐธรรมนูญ การบัญญัติกฎหมายและการบริหารราชการทั่วไปของสาธารณรัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญระเบียบ (Regulations) กฎหมายปกครอง การบริการแก่ประชาชน ตุลาการ กฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์และกฎหมายอาญา และการปกครองทั่วไปภายในดินแดนของสาธารณรัฐและรัฐบาลท้องถิ่น

ส่วนคณะกรรมาธิการสามัญในวุฒิสภาของฝรั่งเศสมีจำนวน ๖ คณะประกอบด้วย (ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส มาตรา ๔๓) (Article ๔๓ de la Constitution de ๑๙๕๘) วุฒิสภาฝรั่งเศส (๒๕๕๒). คณะกรรมาธิการสามัญต่าง ๆ ดังนี้

๑. คณะกรรมาธิการการวัฒนธรรม
๒. คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจและการวางแผน
๓. คณะกรรมาธิการการต่างประเทศการป้องกันประเทศและการทหาร
๔. คณะกรรมาธิการการสังคม
๕. คณะกรรมาธิการการคลังการควบคุมงบประมาณและบัญชีเศรษฐกิจของชาติ
๖. คณะกรรมาธิการฝ่ายกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฝ่ายกฎหมายออกเสียงเลือกตั้งและฝ่ายข้อบังคับของฝ่ายปกครองทั่วไป

สำหรับสมาชิกของคณะกรรมาธิการสามัญในสภาผู้แทนราษฎร มาจากการเสนอชื่อจากกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในสภาตามสัดส่วนของจำนวนที่นั่งในสภาของกลุ่มการเมืองนั้น ๆ ทั้งนี้ สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรทุกคนจะได้รับการจัดสรรให้สังกัดคณะกรรมาธิการสามัญคณะใดคณะหนึ่ง คณะละ ๑ คณะ (จะสังกัดคณะกรรมาธิการสามัญเกิน ๑ คณะไม่ได้) สมาชิกคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละคณะจะมีจำนวนไม่เท่ากัน ตามแต่ข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร และในส่วนของวุฒิสภานั้น ตามข้อบังคับได้กำหนดจำนวนสมาชิกคณะกรรมาธิการสามัญแต่ละคณะไว้เป็นการแน่นอนแล้ว โดยเฉลี่ยประมาณคณะละห้าสิบคนเศษ

การเสนอชื่อบุคคลเข้าเป็นสมาชิกคณะกรรมาธิการสามัญของทั้งสองสภา จะกระทำเมื่อเริ่มต้นสมัยประชุมภาคแรกของทุกปี เว้นแต่ปีก่อนหน้าที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาชุดใหม่ (ยลปิยา เทศมทรัพย์, ๒๕๕๐ : ๓๙)

เมื่อได้อำนาจประกอบของคณะกรรมการการสามัญ (ของทั้งสองสภา) แล้ว แต่ละคณะกรรมการก็จะทำการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการคณะ เว้นแต่คณะกรรมการการคลัง การเศรษฐกิจทั่วไปและการควบคุมงบประมาณ จะต้องเลือกผู้รับผิดชอบร่างกฎหมายเพิ่มขึ้นอีกตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งตำแหน่งดังกล่าวนี้มีบทบาทอย่างมากในกระบวนการตรากฎหมายของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส

คณะกรรมการการสามัญมีสิทธิขาดในการกำหนดวันประชุมของคณะและสามารถเลือกกรณีศึกษา ในสาขาที่ตนชำนาญการได้เอง อย่างไรก็ตาม หากสภาซึ่งคณะกรรมการการสามัญนั้น สังกัด กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการประชุม คณะกรรมการการสามัญจะประชุมไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาเรื่องที่สภาต้นสังกัดได้มอบหมายมาให้หารือเป็นการเร่งด่วน และในกรณีการพิจารณาเรื่องที่บรรจุอยู่ในระเบียบวาระของสภาในวันนั้นเท่านั้น (ยลปียา เทตมทรัพย์, ๒๕๔๗ : ๓๙-๔๐)

๒) คณะกรรมการพิเศษหรือวิสามัญ คณะกรรมการวิสามัญถูกตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบร่างกฎหมายตามที่รัฐบาลหรือสภาร้องขอให้พิจารณา ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๘ และข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเป็นไปอย่างอิสระ โดยเฉพาะการเชิญสมาชิกของสภาผู้มีคุณสมบัติและมีความสามารถพิเศษเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายนั้น ๆ โดยคณะกรรมการวิสามัญจะต้องปฏิบัติตามภารกิจที่สภามอบหมายไปจนกว่าร่างกฎหมายนั้นจะได้รับความเห็นชอบหรือไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

๓) คณะกรรมการการสอบสวน คณะกรรมการการสอบสวน ถูกตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนด (Ordonnance) ที่ ๕๘-๑๑๐๐ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ เพิ่มเติมโดยกฎหมายที่ ๗๗-๘๐๗ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๗๗

คณะกรรมการการสอบสวนตั้งขึ้นเพื่อให้สภาสามารถดำเนินการสอบสวนหรือรวบรวม ข้อมูล ข้อเท็จจริง ในการบริหารหน่วยงานหรือรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นได้ และเสนอข้อสรุปต่อสภารวมทั้งสามารถควบคุมการกระทำของฝ่ายรัฐบาลได้ในบางครั้ง และเป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นในสภาแต่ละสภา เมื่อคณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งที่ได้รับมอบหมายงานจากสภาของตนในการพิจารณาร่างกฎหมายใดแล้ว เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสอบสวนหาความจริงเกี่ยวกับการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐหรือวิสาหกิจแห่งรัฐแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ก็จะเสนอญัตติเข้าสู่สภาเพื่อให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนเรื่องดังกล่าว

บทบาทของคณะกรรมการการสอบสวนจะมีความแตกต่างจากบทบาทของคณะกรรมการการสามัญกล่าวคือคณะกรรมการการการสอบสวนมีหน้าที่เพียงการสอบสวนข้อเท็จจริงและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล นำเสนอต่อคณะกรรมการการสามัญซึ่งเป็นเจ้าของเรื่อง เพื่อประกอบการพิจารณาเสนอแนะต่อสภาเพื่อจะมีมติใดๆ ในการปฏิบัติต่อไปเท่านั้น

คณะกรรมการการการสอบสวนนี้มีอำนาจเรียกพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลแก่คณะได้ ซึ่งในขั้นตอนสุดท้ายเมื่อจัดทำรายงานสรุปผลการสอบข้อเท็จจริงแล้วจะต้องให้พยาน หรือบุคคลเหล่านั้นมาร่วมตรวจสอบความถูกต้องของบันทึกปากคำและพยานหลักฐานที่ให้ไว้กับคณะด้วย อย่างไรก็ตาม พยานหรือบุคคลที่ให้ปากคำจะแก้ไขข้อความในรายงานสรุปผลดังกล่าวไม่ได้ จะทำได้เพียงการบันทึกข้อสังเกตไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งคณะกรรมการการการสอบสวนจะต้องเสนอบันทึกข้อสังเกตนี้แนบไปพร้อมกับรายงานสรุปผลต่อคณะกรรมการการสามัญเจ้าของเรื่อง เพื่อนำเสนอต่อประธานสภาด้วย

โดยคณะกรรมการการสอบสวน มีขอบเขตอำนาจจำกัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น และมีระยะเวลาในการดำเนินงานตามภารกิจอย่างจำกัดประมาณ ๖ เดือน ในการจัดตั้งคณะกรรมการการสอบสวนจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมของประธานสภาและเสียงข้างมากของสภา ข้อสรุปของคณะกรรมการจะเป็นความลับถ้าหากสภาได้มีมติดังกล่าว คณะกรรมการสามารถบังคับให้พยานมาเบิกความและหากพยานขัดขึ้นอาจมีโทษในทางอาญาด้วย (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ : ๖๕) ซึ่งต่างกับประเทศไทยที่ไม่มีบทลงโทษทางอาญาในกรณีนี้

๔) คณะกรรมการร่วมสองสภา เป็นคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นในขั้นตอนของการรณกลับ (Naivete) ระหว่างกระบวนการตรากฎหมายของรัฐสภาฝรั่งเศส กล่าวคือเมื่อสองสภามีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันในระดับหรือสำนวนความของร่างกฎหมายใด ๆ โดยภายหลังการพิจารณาในร่างกฎหมายในวาระที่ ๒ ของแต่ละสภาหรือในวาระที่ ๑ ในกรณีที่รัฐบาลแจ้งว่าเป็นเรื่องด่วน กระบวนการพิจารณาร่วมกันระหว่างตัวแทนของทั้งสองสภาจะเกิดขึ้น โดยการประชุมของคณะกรรมการร่วมสองสภา (Commission mixte-paritaire) ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๗ คน และ สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๗ คน ในการพิจารณา คณะกรรมการร่วมสองสภาจะหาข้อยุติในทุกมาตราที่ยังมีปัญหา ซึ่งคณะกรรมการร่วมสองสภาสามารถนำร่างมาตราที่สภาใดสภาหนึ่งให้ความเห็นชอบแล้วมาพิจารณา หรือยกร่างมาตราใหม่ก็ได้ หลังจากพิจารณาเสร็จแล้ว คณะกรรมการร่วมสองสภาจะจัดทำรายงาน ซึ่งแสดงร่างมาตราที่คณะกรรมการร่วมสองสภาได้ยกร่างและให้ความเห็นชอบแล้ว หรือในกรณีที่คณะกรรมการร่วมสองสภาไม่เห็นชอบร่วมกันก็จะแสดงเหตุผลของความไม่สำเร็จของการพิจารณาร่างกฎหมายร่วมกัน ในกรณีดังกล่าวนี้ มาตรา ๔๕ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ให้อำนาจสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณาตัดสินชี้ขาด

นอกจากคณะกรรมการสามัญ คณะกรรมการวิสามัญ คณะกรรมการการสอบสวน และ คณะกรรมการร่วมสองสภาแล้ว ในประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสยังมีคณะผู้แทนปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ อีก โดยในสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

๑. คณะผู้แทนที่แต่งตั้งตาม มาตรา ๒๖ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส
๒. คณะผู้แทนพิเศษในการพิจารณาร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
๓. คณะผู้แทนปฏิบัติภารกิจด้านสหภาพยุโรป
๔. คณะผู้แทนเพื่อการประเมินและควบคุมนโยบายสาธารณะ

ในส่วนของวุฒิสภา ประกอบด้วย

๑. คณะผู้แทนปฏิบัติภารกิจด้านสหภาพยุโรป
๒. คณะทำงานวุฒิสภาในการเรียกเก็บเงินจากการตรวจสอบและประเมินผลภายใน
๓. คณะผู้แทนปฏิบัติภารกิจด้านการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืนของดินแดนต่างๆ ของวุฒิสภา
๔. คณะทำงานระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อวิฤตด้านการเงินระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ ในคณะกรรมการยังสามารถตั้งคณะทำงานด้านข้อมูลขึ้นเพื่อทำหน้าที่หาข้อมูลในด้านต่าง ๆ และจัดทำรายงานด้านข้อมูล ประกอบการทำงานของคณะกรรมการได้

(๓) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๑) การจำกัดขอบเขตในการออกรัฐบัญญัติ

แต่เดิมมาอำนาจนิติบัญญัติตกอยู่แก่รัฐสภา ฝ่ายบริหารเพียงแต่ออกกฎข้อบังคับเพื่อบังคับใช้หรือกำหนดรายละเอียดของกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น แต่รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๘ กลับหลักการดังกล่าว โดยกำหนดให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติเป็นหลัก ส่วนรัฐสภายังคงมีอำนาจนิติบัญญัติอยู่ต่อไป แต่ถูกจำกัดอำนาจว่าจะตรารัฐบัญญัติ (Loi) ในเรื่องใดบ้าง จึงทำให้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภากลายเป็นข้อยกเว้นไป จนมีผู้กล่าวว่าอำนาจนิติบัญญัตินั้นควรจะเลิกใช้กับรัฐสภาของฝรั่งเศสได้แล้วเพราะรัฐสภาหาใช่ผู้เดียวที่ใช้อำนาจนี้ไม่ แต่มีอำนาจฝ่ายบริหารมาร่วมในการใช้อำนาจนิติบัญญัติด้วย ดังนั้น คณะกรรมการซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในรัฐสภา จึงถูกจำกัดอำนาจไปด้วย สำหรับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีสาระสำคัญ (สรุปก็ เพียรเวช, ๒๕๔๖ : ๖๕ - ๖๘) ดังนี้

มาตรา ๓๔ แห่งรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๘ บัญญัติว่า

รัฐสภาเป็นผู้ตรารัฐบัญญัติ

รัฐบัญญัติกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- สิทธิพลเมืองและหลักประกันขั้นมูลฐานของพลเมืองในการใช้เสรีภาพรวมถึงการเกณฑ์แรงงานและทรัพย์สินของพลเมืองเพื่อประโยชน์ในการป้องกันประเทศ

- สัญชาติ สถานะและความสามารถของบุคคล ระบบกฎหมายว่าด้วยการสมรส มรดก และการให้

- การกำหนดการกระทำความผิดเป็นความผิดอาญาประเภทอุกฤษฏโทษ (Crime) มัชฌิมโทษ (delits) และการกำหนดโทษซึ่งผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะต้องได้รับ วิธีพิจารณาความอาญา การนิรโทษกรรม การจัดตั้งระบบศาลใหม่ สิทธิและหน้าที่ของผู้พิพากษา

- ฐานะ อัตรา และวิธีการเก็บภาษีอากร และระบบการผลิตเงินตรา รัฐบัญญัติได้กำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้ด้วย

- ระบบเลือกตั้งของรัฐสภาและสภาท้องถิ่น

- การเพิ่มประเภทองค์การของรัฐ

- หลักประกันขั้นมูลฐานของข้าราชการพลเรือน และข้าราชการทหาร

- การโอนกิจการของเอกชนเป็นของรัฐ และการโอนทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจเป็นของเอกชนรัฐบัญญัติวางหลักใหญ่ ๆ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- การจัดระเบียบการป้องกันประเทศ

- การปกครองตนเอง อำนาจอิสระ และรายได้ขององค์กรส่วนท้องถิ่น

- การศึกษา

- ระบบกฎหมายว่าด้วยกรรมสิทธิ์ ทรัพย์สิน และหนี้ ตามกฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์

- ระบบกฎหมายแรงงาน กฎหมายว่าด้วยสภาพแรงงานและการประกันสังคม
รัฐบัญญัติว่าด้วยงบประมาณกำหนดรายได้และค่าใช้จ่ายของรัฐตามเงื่อนไขและภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

รัฐบัญญัติว่าด้วยการให้เงินอุดหนุนกิจการประกันสังคมกำหนดเงื่อนไขทั่วไปเกี่ยวกับความสมดุลทางการเงิน บัญชีประมาณการรายรับ กำหนดเป้าหมายและค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

รัฐบัญญัติว่าด้วยแผนงานกำหนดเป้าหมายของการดำเนินการทางเศรษฐกิจและสังคมของรัฐ

มาตรา ๓๗ แห่งรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๘ บัญญัติว่า
เรื่องใดไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจการตรารัฐบัญญัติ ให้อยู่ในเขตอำนาจการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญนอกจากจะจำกัดเขตอำนาจในการตรารัฐบัญญัติของรัฐสภาไว้ในมาตรา ๓๔ แล้ว ยังแบ่งเรื่องที่อยู่ในอำนาจของรัฐสภาออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- (๑) เรื่องที่รัฐสภาสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ในรายละเอียดได้
- (๒) เรื่องที่รัฐสภาทำได้แต่เพียงกำหนดหลักการ ส่วนรายละเอียดปลีกย่อยให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้กำหนด

๒) ด้านการพิจารณาร่างรัฐบัญญัติ

(๑) รัฐธรรมนูญกำหนดว่า รัฐบาลหรือสมาชิกเสียงข้างมากในสภาอาจร้องขอให้ร่างกฎหมายใดได้รับการพิจารณา โดยคณะกรรมการวิสามัญแทนที่จะให้คณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องเป็นผู้พิจารณา เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐบาลหลีกเลี่ยงการพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ในกรณีที่คาดว่าร่างกฎหมายนั้นจะได้รับการคัดค้าน

(๒) รัฐธรรมนูญจำกัดสิทธิในการเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกรัฐสภาไม่ให้เสนอร่างกฎหมายที่จะมีผลเป็นการลดรายได้ของรัฐ หรือเพิ่มรายจ่ายของรัฐ

(๓) รัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐบาลที่จะคัดค้านร่างกฎหมาย หรือการแปรญัตติของสมาชิกสภาที่ละเมิดเขตอำนาจการตรารัฐบัญญัติของรัฐสภา

(๔) รัฐธรรมนูญกำหนดว่า รัฐสภาจะต้องพิจารณาร่างกฎหมายที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอและร่างกฎหมายที่สมาชิกรัฐสภาเป็นผู้เสนอ ซึ่งรัฐบาลได้รับไว้พิจารณาตามลำดับที่รัฐบาลกำหนด ถึงแม้ว่ารัฐสภาจะมีอำนาจกำหนดระเบียบวาระการประชุมได้เอง แต่ในเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐสภาต้อง

พิจารณาร่างกฎหมายที่รัฐบาลเสนอเสียก่อนก็เท่ากับให้อำนาจรัฐบาลที่จะกีดกันไม่ให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องอื่นได้ โดยการเสนอร่างกฎหมายของรัฐบาลเป็นจำนวนมากจนรัฐสภาไม่มีเวลาพิจารณาเรื่องอื่น

(๕) การอภิปรายเกี่ยวกับร่างกฎหมายนั้น เดิมอภิปรายตามร่างกฎหมายที่คณะกรรมการธิการได้แก้ไขแล้ว แต่ตามรัฐธรรมนูญให้อภิปรายตามร่างกฎหมายที่รัฐบาลเสนอ

(๖) รัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐบาลที่จะสามารถร้องขอให้รัฐสภาลงมติเกี่ยวกับร่างกฎหมายในบางส่วนหรือทั้งฉบับ โดยยอมรับแต่การแปรญัตติที่รัฐบาลเองเป็นผู้เสนอ หรือที่รัฐบาลยอมรับ วิธีนี้เรียกว่า การบล็อกโหวต (le vote bloogue) ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้รัฐสภาแก้ไขร่างกฎหมายเดิมของรัฐบาลโดยไม่ลงมติแต่เพียงว่าจะรับหรือไม่รับ

๒.๓.๕ คณะกรรมการธิการรัฐสภาออสเตรเลีย

(www.aph.gov.au สืบค้นวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓)

คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) คือ คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นและมีอายุตามวาระของรัฐสภา โดยทั่วไปจะมีการแต่งตั้งขึ้นใหม่เพื่อทดแทนคณะกรรมการชุดเดิมภายหลังจากการเลือกตั้ง และมีสมาชิกรัฐสภาชุดใหม่เพื่อให้มีบทบาทที่ต่อเนื่อง

คณะกรรมการวิสามัญ (Select Committee) คือ คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามวัตถุประสงค์ หรือความต้องการอันเป็นการเฉพาะกิจ จึงมีวาระจำกัดและได้รับการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า เมื่อคณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการสอบสวน ศึกษาแล้วเสร็จและได้เสนอรายงานต่อรัฐสภาเรียบร้อยแล้วจึงเป็นอันสิ้นสุดหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญนั้น

คณะกรรมการร่วม (Joint Committees) คือ คณะกรรมการที่มีกรรมการมาจากสมาชิกของทั้ง ๒ สภาดำเนินการในประเด็นใด ๆ ร่วมกัน เพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา หรือรัฐสภา

ระบบคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร (House Committee)

คณะกรรมการของรัฐสภาคือกลุ่มของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา (หรือจากทั้งสองสภาในกรณีของคณะกรรมการร่วมกัน) ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากสภาใดสภาหนึ่งหรือจากทั้งสองสภาเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นกรณีพิเศษไว้เป็นการเฉพาะ คณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิกจากพรรคฝ่ายรัฐบาลและมีใช้สมาชิกจากพรรคฝ่ายรัฐบาล โดยมีอำนาจในการพิจารณาดำเนินการในนามของรัฐสภา ซึ่งระบบการทำงานของคณะกรรมการวุฒิสภามีลักษณะคล้ายกับการทำงานของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรมาก ในรูปแบบของคณะกรรมการนี้จะมีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น คณะกรรมการที่ประกอบด้วยพรรคการเมืองต่าง ๆ คณะกรรมการของรัฐบาลและคณะกรรมการตรวจสอบตรวจสอบและติดตามคณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติ เป็นต้น

ความสำคัญของระบบคณะกรรมการ

คณะกรรมการของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จัดเป็นกลไกที่มีความสำคัญอันที่จะดำเนินการตรวจสอบการบริหารราชการของรัฐบาล เนื่องจากคณะกรรมการมีอำนาจในการเรียกให้บุคคล ซึ่งรวมถึงข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าชี้แจงรวมทั้งสามารถร้องขอเอกสารข้อมูลที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการสามารถพิจารณา

ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของภาครัฐ และสามารถเรียกให้รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐเข้าชี้แจงถึงเหตุผลในการดำเนินนโยบาย หรือการตัดสินใจในเชิงการบริหารงานใด ๆ ได้ ระบบคณะ กรรมการการนี้ส่งผลสะท้อนต่อประสิทธิภาพของการกำหนดและการดำเนินนโยบายรวมทั้งต่อกระบวนการทางนิติบัญญัติที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเอื้อให้คณะกรรมการสามารถเข้าถึงชุมชน และรับทราบมุมมองของกลุ่มผู้มีความรู้ความชำนาญในประเด็นที่กำลังดำเนินการอยู่ อีกทั้งเอื้อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในนามของคณะกรรมการสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนได้โดยสะดวก เนื่องจากมีระบบข้อบังคับที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการได้เป็นอย่างดี

การทำงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบและศึกษาในประเด็นหรือกรณีใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการบริหารงานของรัฐบาล หรือประสิทธิภาพของรัฐบาล คณะกรรมการจะปฏิบัติงานซึ่งอยู่ในสภาพการณ์หรือสถานการณ์ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาไม่สามารถดำเนินการได้ ในกรณีนี้คณะกรรมการจึงดำเนินการแทน เช่นในการติดตามหรือสอบสวนข้อเท็จจริง การค้นหาหลักฐานจากคำชี้แจงหรือจากผู้ชำนาญการในประเด็นหนึ่งประเด็นใด จากนั้นจึงวิเคราะห์และสรุปเหตุผลประกอบข้อสรุปที่ได้ เพื่อรวบรวมให้แก่ที่ประชุมใหญ่ของวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแล้วแต่กรณี โดยวิธีการดำเนินการในรูปแบบนี้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในกรณีที่สมาชิกมีจำนวนน้อย นอกจากนี้คณะกรรมการบางครั้งยังถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานภายในของรัฐสภาเอง ประโยชน์ของระบบกรรมการ คือ สามารถดำเนินการไปได้พร้อมกันหลายคณะทำให้สามารถครอบคลุมประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจ หรือเกี่ยวข้องในช่วงเวลานั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุมโดยสมาชิกของแต่ละคณะกรรมการก็จะปฏิบัติงานตามกรอบงานที่กำหนดไว้ และตามความรู้ความชำนาญหรือตามประเด็นที่ตนเองให้ความสนใจ เพื่อให้เกิดการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ของสมาชิกแต่ละคน

จำนวนและวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการ

สมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ยกเว้นเพียงคณะรัฐมนตรี สามารถเป็นคณะกรรมการได้ ทั้งนี้แม้กระทั่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาก็สามารถร่วมเป็นสมาชิกของคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งได้ ขนาดของแต่ละกรรมการจะแตกต่างกันไปโดยสามารถประกอบด้วยสมาชิกระหว่างน้อยที่สุด ๗ คน กระทั่งมากที่สุด ๓๒ คน โดยทั่วไปคณะกรรมการจะประกอบด้วยสมาชิกจากพรรคการเมืองต่าง ๆ หรือจากสมาชิกอิสระในสัดส่วนตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองในสภา ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละคณะกรรมการ โดยในทางปฏิบัติแต่ละคณะกรรมการจะมีประธานเป็นสมาชิกฝ่ายรัฐบาล และมีรองประธานเป็นสมาชิกที่มาจากฝ่ายค้าน ส่วนกรรมการจำนวนที่เหลือจะได้รับการแต่งตั้ง หรือเลือกจากพรรคการเมืองโดยการเสนอชื่อผ่าน หรือในบางกรณีเป็นการเสนอชื่อต่อประธานสภาแล้วจึงให้สภามีมติแต่งตั้ง การทำงานของคณะกรรมการถือเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจะต้องใช้เวลาพอสมควร สมาชิกวุฒิสภาจึงต้องจัดสรรเวลาให้ดีระหว่างการประชุมใหญ่ของรัฐสภาในระหว่างสมัยประชุม และการประชุมหรือดำเนินงานอย่างอื่น เช่น การจัดประชาพิจารณ์ การลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือกิจกรรมอื่น ๆ ของคณะกรรมการให้สอดคล้องในทางปฏิบัติและไม่กระทบการทำงานในฐานะที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา และฐานะที่เป็นกรรมการของสภา

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการ

อำนาจหน้าที่ในฐานะของคณะกรรมการธิการ คือ ดำเนินการตรวจสอบ ศึกษา ติดตาม และพิจารณาประเด็นต่าง ๆ โดยสามารถเรียกบุคคลหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจง หรือเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการได้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการบังคับใช้อำนาจดังกล่าวทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจในอันที่จะลงโทษการกระทำซึ่งถือเป็นการรบกวน หรือกีดขวางการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ เช่น ในกรณีที่บุคคลซึ่งถูกเรียกให้เข้าชี้แจง หรือให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการธิการแล้วปฏิเสธที่จะเข้าชี้แจง หรือหากมีการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการธิการแล้วปฏิเสธที่จะเข้าชี้แจง หากมีการให้ข้อมูลอันเป็นเท็จปกปิดข้อเท็จจริง หรือทำให้เกิดการเข้าใจไม่ถูกต้อง สามารถถูกดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีได้ นอกจากนี้หากผู้ใดมีพฤติการณ์ขัดขวาง หรือข่มขู่ในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการธิการก็สามารถถูกฟ้องร้องให้ดำเนินคดีได้เช่นเดียวกัน

คณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

๑. กลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบ (Investigative Committees)

คณะกรรมการธิการในกลุ่มนี้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาสอบสวน ศึกษาเรื่องนโยบายสาธารณะ และการบริหารราชการแผ่นดิน โดยนำข้อพิจารณาหรือรายงานที่ได้พร้อมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร ระบบของคณะกรรมการธิการกลุ่มตรวจสอบนี้จัดตั้งขึ้นให้คู่ขนานกับการดำเนินงานของรัฐบาล

๒. กลุ่มคณะกรรมการกิจการภายใน (Domestic or Internal Committees)

คณะกรรมการธิการในกลุ่มนี้ มีความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรวมถึงระเบียบ ข้อบังคับ เอกสิทธิ์ และผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสมาชิก ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๐) คณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย ๑๘ คณะ ดังนี้

๑. คณะกรรมการกิจการชนพื้นเมืองแห่งช่องแคบทอร์เรสและอะบอริจินส์ (House Committee on Aboriginal and Torres Strait Islander Affairs)

๒. คณะกรรมการการเกษตร การประมง และการป่าไม้ (House Committee on Agriculture Fisheries and Forestry)

๓. คณะกรรมการการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและศิลปะ (House Committee on Communications, Information Technology and the Arts)

๔. คณะกรรมการเศรษฐกิจ การคลัง และการปกครอง (House Committee on Economics, Finance and Public Administration)

๕. คณะกรรมการการศึกษาและการอาชีวศึกษา (House Committee on Education and Vocational Training)

๖. คณะกรรมการการแรงงาน องค์กรสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของภาคแรงงาน (House Committee on Employment, Workplace Relations and Workforce Participation)

๗. คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อมและมรดกแห่งชาติ (House Committee on Environment and Heritage)

๘. คณะกรรมาธิการครอบครัวและบริการประชาชน (House Committee on Family and Human Services)

๙. คณะกรรมาธิการการสาธารณสุขและผู้สูงอายุ (House Committee on Health and Ageing)

๑๐. คณะกรรมาธิการอุตสาหกรรมและทรัพยากร (House Committee on Industry and Resources)

๑๑. คณะกรรมาธิการกฎหมายและกิจการรัฐธรรมนูญ (House Committee on Legal and Constitutional Affairs)

๑๒. คณะกรรมาธิการว่าด้วยผลประโยชน์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (House Committee on Members' Interests)

๑๓. คณะกรรมาธิการว่าด้วยเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (House Committee on Privileges)

๑๔. คณะกรรมาธิการการดำเนินการประชุม (House Committee on Procedure)

๑๕. คณะกรรมาธิการการพิมพ์ (House Committee on Publications)

๑๖. คณะกรรมาธิการสรรหา (House Committee on Selection)

๑๗. คณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม (House Committee on Science and Innovation)

๑๘. คณะกรรมาธิการการคมนาคมและการบริการส่วนภูมิภาค (House Committee on Transport and Regional Services)

๓. คณะกรรมาธิการร่วม (Joint Committee)

นอกจากนี้ รัฐสภาออสเตรเลียยังมีคณะกรรมาธิการร่วม ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ร่วมเป็นกรรมาธิการ โดยจะมีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนว่าสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาเป็นผู้กำกับดูแล และคณะกรรมาธิการร่วมของรัฐสภาภายใต้การดำเนินงาน และกำกับดูแลโดยสภาผู้แทนราษฎรปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๐) ประกอบด้วย ๙ คณะกรรมาธิการ ดังนี้

๑. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยการดำนวาระการประชุมและการดำเนินการประชุมสภา (Joint Committee on Broadcasting of Parliamentary Procedures)

๒. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยการเลือกตั้ง (Joint Committee on Electoral Matters)

๓. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยการต่างประเทศ การกลาโหม และการค้า (Joint Committee on Foreign Affairs, Defense and Trade)

๔. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยข่าวกรอง และความมั่นคง (Joint Committee on Intelligence and Security)

๕. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานและอพยพ (Joint Committee on Migration)

๖. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยเมืองหลวงและดินแดนภายนอก (Joint Committee on National Capital and External Territories)

๗. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยการบัญชีสาธารณะและการตรวจเงินแผ่นดิน (Joint Committee on Public Accounts and Audit)

๘. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยกิจการสาธารณะ (Joint Committee on Public Works)

๙. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยสนธิสัญญา (Joint Committee on Treaties)

ระบบคณะกรรมาธิการของวุฒิสภา

วุฒิสภาใช้ระบบคณะกรรมาธิการ เพื่อมอบหมายและแบ่งสรรหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบข่าย ประเภท และประเด็นที่แตกต่างกัน บทบาทในฐานะที่เป็นสภาตรวจสอบนำไปสู่การพัฒนาเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ คณะต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่จะอยู่ในคณะกรรมาธิการต่าง ๆ ถึง ๓ – ๔ คณะ

คณะกรรมาธิการต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ในการศึกษาและตรวจสอบประเด็นสำคัญหรือขัดแย้งในสังคม มีหน้าที่ให้คำแนะนำในวุฒิสภา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และดูแลสอดส่องการบริหารงานและการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาล และเปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ และประชาชนแสดงความคิดเห็นผ่านคณะกรรมาธิการ (www.senate.go.th)

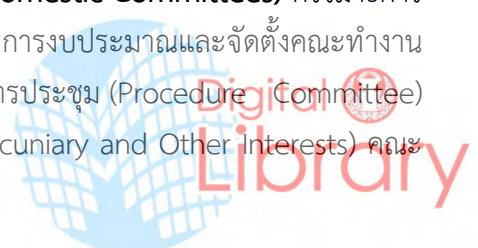
คณะกรรมาธิการแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. คณะกรรมาธิการสามัญ (Standing Committees) จะอยู่ตลอดวาระของวุฒิสภาจะได้รับการแต่งตั้งตั้งแต่เริ่มวาระของวุฒิสภาหลังการเลือกตั้ง

๒. คณะกรรมาธิการวิสามัญ (Select Committees) เป็นสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการแต่งตั้งในเรื่องเฉพาะและรายงานเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านวุฒิสภาภายในกรอบเวลาที่กำหนดเมื่อคณะกรรมาธิการได้ส่งรายงานขั้นสุดท้ายแก่วุฒิสภา ถือว่าภาระหน้าที่เสร็จสิ้นลง

คณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา (Standing Committees) สามารถจัดเป็น ๓ กลุ่มใหญ่ คือ

๑. กลุ่มคณะกรรมาธิการกิจการภายใน (Domestic Committees) กรรมาธิการภายในจัดการเกี่ยวกับการทำงานภายในวุฒิสภา เช่น คณะกรรมาธิการการงบประมาณและจัดตั้งคณะทำงาน (Appropriations and Staffing Committee) คณะกรรมาธิการการประชุม (Procedure Committee) คณะกรรมาธิการว่าด้วยผลประโยชน์ของสมาชิกวุฒิสภา (Senators' Pecuniary and Other Interests) คณะ

กรรมการการพิมพ์ (Publications Committee) คณะกรรมการการบริการห้องสมุด (Library Services Committee) คณะกรรมการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในรัฐสภา (Provision of Facilities in Parliament House Committee) คณะกรรมการว่าด้วยเอกสิทธิ์ของสมาชิก (Privileges Committee) คณะกรรมการคัดสรรร่างกฎหมาย (Selection of Bills Committee) ก็ถือเป็นคณะกรรมการภายใน เพราะมีหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายที่เสนอมาที่วุฒิสภา หรือได้รับมาจากสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะคอยคัดกรองว่าร่างกฎหมายใดควรนำไปพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

๒. กลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบด้านนิติบัญญัติ (Legislative Scrutiny Committees) เป็นคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบร่างกฎหมายที่ผ่านเข้าสู่วุฒิสภา เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพ ประกอบด้วย คณะกรรมการว่าด้วยข้อบังคับและการรักษาระเบียบการประชุม (Regulations and Ordinances Committee) มีหน้าที่ดูแลการใช้อำนาจของรัฐบาลไม่ให้ใช้ไปในทางที่ผิด และตรวจสอบงานด้านนิติบัญญัติไม่ให้เกิดกระทบต่อเสรีภาพของประชาชน ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบรัฐบาลผ่านรัฐสภา คณะกรรมการพิจารณากลับกรองร่างกฎหมาย (Scrutiny of Bills Committee) ตรวจสอบร่างกฎหมายก่อนที่จะนำเข้าสู่วุฒิสภา โดยพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน คณะกรรมการเสนอรายงานสรุปให้วุฒิสภาว่ามีบทบัญญัติใดที่เป็นข้อบกพร่องในร่างกฎหมาย ซึ่งรายงานจะกระทำทุกสัปดาห์เมื่อมีการประชุม

๓. กลุ่มคณะกรรมการด้านนิติบัญญัติ และวัตถุประสงค์ทั่วไป (Legislative and General Purpose Standing Committees) คณะกรรมการกลุ่มนี้จะพิจารณาตั้งขึ้นตามที่ร่างกฎหมายและนโยบายการบริหารงานของรัฐบาล คณะกรรมการเหล่านี้ประกอบไปด้วย

- คณะกรรมการกิจการชุมชน (Community Affairs Committee)
- คณะกรรมการเศรษฐกิจ (Economics Committee)
- คณะกรรมการการจ้างงาน องค์กรสัมพันธ์ และการศึกษา (Employment, Workplace Relations and Education)
- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม การสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และศิลปะ (Environment, Communications, Information Technology and the Arts)
- คณะกรรมการการเงิน และการบริหารสาธารณะ (Finance and Public Administration)
- คณะกรรมการการต่างประเทศ การทหาร และการค้า (Foreign Affairs, Defence and Trade)
- คณะกรรมการการกฎหมาย และรัฐธรรมนูญ (Legal and Constitutional Committee)
- คณะกรรมการกิจการชนบทและภูมิภาคและคมนาคม (Rural and Regional Affairs and Transport)

ในคณะกรรมการธิการกลุ่มนี้ มีคณะกรรมการย่อยอีก ๒ คณะ คือ คณะกรรมการอ้างอิง (Reference Committee) และคณะกรรมการร่างกฎหมาย (Legislation Committee)

กรรมการร่างกฎหมายคอยตรวจสอบร่างกฎหมาย และมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ส่วนกรรมการอ้างอิงมีหน้าที่ไต่สวนเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

คณะกรรมการวิสามัญ (Select Committees)

คณะกรรมการวิสามัญจัดตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ใดโดยเฉพาะ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการได้รวดเร็ว ทันเวลา ตามความต้องการของวุฒิสภา ภาระหน้าที่จะสิ้นสุดลงเมื่อได้เสนอรายงานเรื่องนั้นต่อวุฒิสภา จำนวนสมาชิกวุฒิสภาในคณะกรรมการวิสามัญอยู่ระหว่าง ๕-๙ คน ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประธานคณะกรรมการวิสามัญมักจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาฝ่ายรัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) พยายามหลีกเลี่ยงที่จะมีคณะกรรมการวิสามัญหลายคน และมีความพยายามอย่างไม่เป็นทางการที่จะจำกัดจำนวนคณะกรรมการวิสามัญเพียง ๒ คณะเท่านั้น เพราะเรื่องส่วนใหญ่สามารถอิงกับคณะกรรมการด้านนิติบัญญัติ และวัตถุประสงค์ทั่วไป (Legislative and general purpose standing committees) คณะกรรมการวิสามัญจะตรวจสอบและให้ความสำคัญในประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยเฉพาะ และเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการติดตามตรวจสอบบางประเด็นที่ต้องใช้เวลา เช่น การประกันสุขภาพ สวัสดิภาพของสัตว์ สารเคมีทางการเกษตร การเกษียณอายุโดยได้รับบำนาญ มาตรฐานชุมชนในการให้บริการด้านเทคโนโลยี วุฒิสภาอาจให้อำนาจคณะกรรมการวิสามัญในการสอบสวน ซึ่งรวมถึงอำนาจในการเรียกตัวบุคคล หรือร้องขอเอกสารต่าง ๆ

คณะกรรมการร่วม (Joint Committees)

นอกจากคณะกรรมการที่กล่าวข้างต้น วุฒิสภายังมีคณะกรรมการร่วมซึ่งประกอบด้วย สมาชิกซึ่งแต่งตั้งจากทั้ง ๒ สภา เพื่อพิจารณาในเรื่องที่ควรพิจารณาร่วมกัน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่วมมีอุปสรรคต่อระบบรัฐสภา กล่าวคือ วุฒิสภาไม่สามารถทบทวนและให้ความเห็นเพิ่มเติมซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของระบบสภา และถ้าจำนวนของตัวแทนจากทั้ง ๒ สภา ไม่เท่าเทียมกัน จะทำให้ผลลัพธ์เป็นไปในทางลบ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญไม่ได้กล่าวถึงคณะกรรมการร่วม ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้รับอำนาจอภิสิทธิ์ และความคุ้มกัน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่วมยังคงมีอยู่ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีความอ่อนไหว หรือบางประเด็นของกฎหมายที่มีความซับซ้อน

คณะกรรมการร่วมของรัฐสภา ภายใต้การกำกับดูแลและดำเนินงานของวุฒิสภา ปัจจุบันประกอบด้วย ๓ คณะ ได้แก่

๑. คณะกรรมการร่วมว่าด้วยคณะกรรมการออสเตรเลียเพื่อความซื่อสัตย์สุจริตในการบังคับกฎหมาย (Senate Joint Committee on the Australian Commission for Law Enforcement Integrity) ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ตามมติของวุฒิสภา มีหน้าที่ดังนี้

๑.๑ ตรวจสอบและทบทวนการปฏิบัติงานของกรรมการแต่ละคน

๑.๒ รายงานผลและข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมทั้งสองสภา

๑.๓ ตรวจสอบรายงานประจำปีที่ทำโดยกรรมการ ตามมาตรา ๒๐๑ และ ๒๐๔ หรือรายงานพิเศษ

๑.๔ ตรวจสอบแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง

- การบังคับใช้กฎหมายที่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือไม่
- หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่บังคับกฎหมาย โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ทุจริต หรือสุจริตอย่างไร

- อำนาจและหน้าที่ของกรรมการ

- กระบวนการที่ดำเนินโดยกรรมการ หรือโครงสร้างของคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการร่วมว่าด้วยกรรมการปราบปรามอาชญากรรมของออสเตรเลีย (Senate Joint Committee on Australian Crime Commission) เดิมคือ คณะกรรมการร่วมว่าด้วยหน่วยงาน ปราบปรามอาชญากรรมแห่งชาติ (Senate Joint Committee on National Crime Authority) มีหน้าที่

๒.๑ ตรวจสอบและทบทวนการปฏิบัติงานขององค์กรตามอำนาจหน้าที่

๒.๒ รายงานผลและข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมทั้งสองสภา

๒.๓ ตรวจสอบรายงานประจำปีขององค์กร และรายงานต่อรัฐสภา

๒.๔ ตรวจสอบแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงในการก่อคดีอาชญากรรม และรายงานต่อสภาทั้งสอง

๓. คณะกรรมการร่วมว่าด้วยบริการทางการเงิน และนิติบุคคล (Senate Joint Committee on Corporations and Financial Services) มีหน้าที่ดังนี้

๓.๑ ตรวจสอบและรายงานผลต่อทั้ง ๒ สภา ในกิจกรรมต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุน (Australian Securities and Investments Commission Act ๒๐๐๑)

๓.๒ ตรวจสอบรายงานประจำปีขององค์กรที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ตามมาตรา ๒๔๒ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการหลักทรัพย์และการลงทุน กำหนดไว้ว่า จำนวนคณะ กรรมการ ควรมี ๑๐ คน และมีจำนวนเท่า ๆ กัน จากทั้งสองสภา กรรมการ ๓ คน มาจากสภาผู้แทนราษฎร เสนอโดย คณะกรรมการประสานงานฝ่ายรัฐบาล (Government Whip) และ ๒ คน มาจากคณะกรรมการประสานงาน ฝ่ายค้าน (Opposition Whip) หรือสมาชิกอิสระ ผู้นำรัฐบาลและผู้นำฝ่ายค้านในวุฒิสภาจะเสนอชื่ออีกฝ่ายละ ๒ คน และที่เหลืออีก ๑ คน จะเสนอโดยสมาชิกวุฒิสภาอิสระ หรือกลุ่มตัวแทน ประธานคณะกรรมการจะได้รับ การเสนอชื่อจากรัฐบาล

๒.๓.๖ คณะกรรมการของรัฐสภาสิงคโปร์ (Select Committees of Parliament)

คณะกรรมการของรัฐสภาสิงคโปร์ มีทั้งหมด ๗ คณะ แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ในระหว่างวาระของรัฐสภา ได้แก่

๑. คณะกรรมการคัดเลือก (Committee of Selection) มีหน้าที่ในการคัดเลือกและเสนอชื่อสมาชิกในคณะกรรมการเฉพาะสมัยประชุมต่าง ๆ และคณะกรรมการเฉพาะกิจ

๒. คณะกรรมการเอกสิทธิ์ (Committee of Privileges) มีหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับคำร้องในการกล่าวอ้างเรื่องเอกสิทธิ์ของรัฐสภา

๓. คณะกรรมการพิจารณางบประมาณ (Estimates Committee) มีหน้าที่พิจารณางบประมาณของรัฐบาล และรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงเศรษฐกิจในองค์กร ประสิทธิภาพ หรือการปฏิรูปการบริหาร การงบประมาณภายใต้นโยบายที่ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมีผลกระทบ และเสนอรูปแบบที่จะแถลงเรื่องงบประมาณต่อสภา

๔. คณะกรรมการสภา (House Committee) มีหน้าที่ในการดูแล เรื่อง ความสะดวกสบายของสมาชิกรัฐสภา การจัดห้องประชุม เตรียมการประชุมต่าง ๆ และให้คำปรึกษาแก่ประธานรัฐสภา

๕. คณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของแผ่นดิน (Public Accounts committee) มีหน้าที่ในการพิจารณางบประมาณต่างๆ ของรัฐบาลโดยแสดงถึงความเหมาะสมของเงินทุนที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือ กับรายจ่ายสาธารณะ รวมทั้งงบประมาณอื่นๆ ที่แถลงต่อรัฐสภา

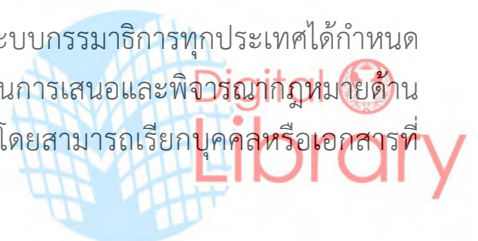
๖. คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์ (Public Petitions Committee) มีหน้าที่ทำความเข้าใจความตกลงในเรื่องราวร้องทุกข์ต่าง ๆ ที่รัฐสภารับไว้ โดยการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ที่คณะกรรมการนี้รับผิดชอบและรายงานต่อสภา

๗. คณะกรรมการข้อบังคับของรัฐสภา (Standing Orders Committee) มีหน้าที่พิจารณาทบทวนข้อบังคับการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งคราว และเสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมต่าง ๆ แล้วจึงรายงานให้รัฐสภารับทราบถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการอื่น ๆ (Other Select Committee) นอกจากคณะกรรมการสามัญที่ได้กล่าวในข้างต้นไว้แล้ว รัฐสภายังตั้งคณะกรรมการวิสามัญ (ad hoc. Select Committee) ขึ้นเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับญัตติ (motion) ที่รัฐสภาให้การรับรองแล้ว ไปพิจารณาร่วมกับร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่น ๆ ที่อยู่ในการรับผิดชอบของคณะกรรมการวิสามัญ ส่วนใหญ่จะดำเนินการในเรื่องการอภิปรายรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน (everyday life) ของประชาชน เช่น เรื่องสินค้าและร่างพระราชบัญญัติภาษีบริการ ร่างพระราชบัญญัติค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา (Maintenance of Parents Bill) และร่างพระราชบัญญัติคำสั่งแจ้งความก้าวหน้าทางการแพทย์ (Advance Medical Directive Bill)

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มีอำนาจเหมือนกับคณะกรรมการสามัญ ที่จะเรียกพยานบุคคล และให้ส่งเอกสาร/บันทึก เข้ามาชี้แจง คณะกรรมการวิสามัญนี้อาจประชุมแบบลับหรือให้มีการประชาพิจารณ์ (public hearings) และรายงานผลให้สภารับทราบ ทุกกระทู้ในคณะกรรมการวิสามัญ จะได้รับการชี้ขาดโดยเสียงข้างมาก

จากการศึกษาระบบกรรมการต่างประเทศทั้งสิ้น ๖ ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ นั้น พบว่า ระบบกรรมการทุกประเทศได้กำหนดเกี่ยวกับอำนาจของกรรมการที่มีลักษณะใกล้เคียงกันคือ ทำหน้าที่ด้านการเสนอและพิจารณากฎหมายด้านการดำเนินการตรวจสอบ ศึกษา ติดตาม และพิจารณาประเด็นต่าง ๆ โดยสามารถเรียกบุคคลหรือเอกสารที่

เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงหรือเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการได้ รวมทั้งด้านการตรวจสอบ และติดตามการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งระบบกรรมการของประเทศแคนาดา และออสเตรเลีย จะมีการตั้งเป็น คณะกรรมการที่ทำหน้าที่พิจารณากลับกรอง และเสนอกฎหมายโดยตรง ซึ่งต่างจากระบบกรรมการประเทศอื่นที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณากฎหมายโดยการตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ หรือคณะกรรมการพิเศษสำหรับการดำเนินการด้านนี้โดยเฉพาะ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นระบบกรรมการประเทศใดนั้น คณะกรรมการก็สามารถมีอำนาจและบทบาทตามที่กำหนดไว้ในทางปฏิบัติจริง

สำหรับที่มาของประธานคณะกรรมการนั้น พบว่า ระบบกรรมการประเทศออสเตรเลีย และประเทศแคนาดา ในทางปฏิบัติแต่ละคณะกรรมการจะให้ประธานคณะกรรมการเป็นสมาชิกจากฝ่ายรัฐบาล ส่วนรองประธานคณะกรรมการเป็นสมาชิกที่มาจากฝ่ายค้าน ส่วนระบบกรรมการประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ยึดระบบอาวุโสเป็นเกณฑ์ นอกเหนือจากการยึดหลักการเป็นสมาชิกพรรคเสียงข้างมาก สำหรับการแต่งตั้งประธานคณะกรรมการของแต่ละคณะ ตามระบบอาวุโสนั้น ถือว่าเป็นหลักประกันว่า ประธานคณะกรรมการนั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันก็อาจมีข้อเสียที่ว่า บุคคลที่อาวุโสที่สุดนั้น เป็นผู้มีอายุมากซึ่งบางครั้งทำให้เป็นอุปสรรคในการทำงานต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้

ส่วนจำนวนคณะกรรมการของแต่ละประเทศที่ได้ทำการศึกษา นั้น พบว่า แต่ละประเทศได้จำนวนคณะกรรมการแตกต่างกัน กล่าวคือ ระบบกรรมการประเทศอังกฤษได้กำหนดให้มีจำนวนคณะกรรมการเท่ากับจำนวนกระทรวงของฝ่ายบริหาร เพื่อให้แต่ละคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายงบประมาณของกระทรวงที่รับผิดชอบ และให้แต่ละคณะกรรมการมีกรรมการอย่างน้อยคณะละ ๑๑ คน สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีคณะกรรมการทั้งสิ้น ๒๒ คณะ ซึ่งแต่ละคณะจะมีจำนวนสมาชิกแตกต่างกันออกไป โดยเฉลี่ยมีสมาชิกประมาณ ๓๕ คน ในประเทศฝรั่งเศสนั้นแต่เดิมในสมัยสาธารณรัฐที่ ๓ และที่ ๔ ได้กำหนดให้มีจำนวนคณะกรรมการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น ๑๙ คณะ เท่ากับจำนวนกระทรวง ซึ่งกรรมการเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องอย่างมาก ทำให้สามารถควบคุมรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางครั้งได้ใช้อำนาจดังกล่าวเกินขอบเขต เนื่องจากความอ่อนแอของรัฐบาล ต่อมา ประเทศฝรั่งเศสได้ก้าวเข้าสู่สมัยสาธารณรัฐที่ ๕ พร้อมกับการใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๙๕๘ ให้ปรับลดจำนวนคณะกรรมการเหลือเพียง ๘ คณะ โดยเน้นเฉพาะคณะกรรมการที่มีความสำคัญคือด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ต่างประเทศ สวัสดิการ ทหาร การพัฒนาที่ยั่งยืน การคลัง และกฎหมายเท่านั้น ประเทศออสเตรเลียนั้นได้ออกแบบระบบกรรมการเป็นแบบกลุ่ม กล่าวคือ ได้กำหนดให้มีกลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบ โดยเฉพาะให้ทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายรัฐบาล และได้กำหนดกลุ่มคณะกรรมการกิจการภายใน ซึ่งสามารถเทียบเท่าได้กับคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย โดยกำหนดให้มีทั้งสิ้น ๑๘ คณะ ประกอบด้วย สมาชิกจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ระหว่าง ๗-๓๒ คน สำหรับประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดคณะกรรมการไว้ทั้งหมด ๗ คณะ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ในระหว่างวาระของรัฐสภา ได้แก่ คณะกรรมการคัดเลือกด้านเอกสิทธิ์ พิจารณางบประมาณ ด้านสภาการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน รับเรื่องร้องทุกข์ และด้านข้อบังคับของรัฐสภา ส่วนอำนาจการพิจารณากฎหมาย หรือการติดตามการดำเนินงานของรัฐบาล จะถูกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญแทน

ดังจะเห็นได้ว่า ระบบคณะกรรมการธิการต่างประเทศที่ได้ทำการศึกษา นั้น ต่างได้มีการกำหนดรูปแบบ และจำนวนที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม การดำเนินงานด้านกรรมการธิการในแต่ละประเทศ แต่ได้ให้อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการที่คล้ายกัน โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะได้นำระบบกรรมการธิการต่างประเทศมาศึกษา และหาจุดดี จุดด้อยของระบบกรรมการธิการประเทศต่าง ๆ มาปรับใช้กับระบบกรรมการธิการของไทย เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการธิการประจำสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภานั้น พอสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ ๓ ประเด็นหลัก คือ ๑) ประเด็นปัญหาที่มา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ ๒) ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ๓) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสนับสนุนและหน่วยงานตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ ธิการ โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

๑. ประเด็นปัญหาที่มา บทบาทอำนาจหน้าที่ และความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหาที่มาของกรรมการทั้งกรรมการธิการประจำสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการธิการประจำวุฒิสภานั้น พอสรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หลายฉบับได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีอิสระในการเลือกเข้าเป็นกรรมการในแต่ละคณะ โดยการเลือกเป็นกรรมการแต่ละคณะมักอยู่ในดุลพินิจของพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่ สอดคล้องกับข้อค้นพบของศักดิ์ชัย จีระพรชัย (๒๕๔๒) ที่พบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมาจากการเลือกตั้งและต้องสังกัดพรรคการเมือง โดยที่สมาชิกวุฒิสภาไม่ต้องสังกัดพรรคการเมือง จึงเป็นจุดอ่อนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่มีอิสระจากการแต่งตั้งเป็นกรรมการ

ในด้านบทบาทอำนาจหน้าที่ของกรรมการทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และข้อบังคับการประชุมทั้งของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ต่างกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของกรรมการสามัญแต่ละคณะยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งบทบาทอำนาจหน้าที่อาจมีการซ้ำซ้อนกันระหว่างกรรมการแต่ละคณะ ทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ (นรนิติ เศรษฐบุตร, ๒๕๔๓) ดังนั้น จึงควรมีการระบุภารกิจ (Function) ของกรรมการสามัญประจำสภาทุกชุดให้ชัดเจน โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา หรือข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี (ยุทธพร อิสระชัย และคณะ, ๒๕๔๖) หรือควรกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของคณะกรรมการไว้ในกฎหมายอย่างละเอียด (สมชาย เหมหมอก, ๒๕๔๖)

นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนห้าหมื่นคนเสนอ ยังไม่มีความชัดเจนว่าผู้ใดจะเป็นผู้นำเสนอในการพิจารณาของที่ประชุมคณะกรรมการและในที่ประชุมสภา รวมทั้งปัญหาในด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและที่ประชุมวุฒิสภาในการพิจารณาเลือก ให้คำแนะนำ และแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญยังไม่มีมีความชัดเจน จึงควรต้องกำหนดบทบาท หน้าที่ของทั้ง ๒ หน่วยงานให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน (นรนิติ เศรษฐบุตร, ๒๕๔๓)

สำหรับประเด็นเรื่องจำนวนคณะกรรมการควรมีจำนวนเท่าไรนั้น มีงานวิจัยที่กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีมากเกินไป นำไปสู่ปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกันของขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ

คณะกรรมการการ (อภิงค์ัญญา วังษานุทัศน์, ๒๕๔๘) ส่วนในด้านโครงสร้างของคณะกรรมการนั้น จำนวนคณะกรรมการสามัญมีแนวโน้มมากขึ้นตามภารกิจของสภาผู้แทนราษฎรที่จะเพิ่มมากขึ้น แต่ต้องมีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละคณะมิให้ซ้ำซ้อนกัน และจำนวนกรรมการในแต่ละคณะนั้น จะไม่มีการกำหนดไว้อย่างตายตัว แต่จะกำหนดจำนวนกรรมการให้เหมาะสมกับภารกิจของแต่ละคณะกรรมการ (ประไพพร สัมเกลี้ยง, ๒๕๔๙) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของโอภาส รัตนบุรี (๒๕๔๓) ที่พบว่า ควรจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หมวด ๔ เรื่อง กรรมการวุฒิสภา เพื่อเพิ่มคณะกรรมการให้มีจำนวนคณะเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการติดตามงานกิจการของวุฒิสภาที่เพิ่มขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การติดตามตรวจสอบองค์กรอิสระทั้ง ๘ องค์กร ตามรัฐธรรมนูญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ และประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาและกรรมการวิสามัญวุฒิสภา

ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ยังพบถึงปัญหาในด้านความรู้ ความสามารถของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาดำรงตำแหน่งกรรมการในแต่ละคณะ โดยปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งพรรคการเมืองมีส่วนในการตัดสินใจจัดสรรให้สมาชิกพรรคไปปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่พรรคการเมืองนั้น ๆ ได้รับการจัดสรรสัดส่วนจำนวนสมาชิกในแต่ละคณะกรรมการ และการที่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือคุณสมบัติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาที่จะมาดำรงตำแหน่งในแต่ละคณะกรรมการลงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือข้อบังคับการประชุมทั้ง ๒ สภา ปัญหาที่ว่ามานี้ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการที่ตนมีความรู้ ความสามารถ ความถนัด หรือตามความสนใจ ทำให้ผลการปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (ศักดิ์ชัย จีระพรชัย, ๒๕๔๒ สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ นรนิติ เศรษฐบุตร, ๒๕๔๗ อภิงค์ัญญา วังษานุทัศน์, ๒๕๔๘)

๒. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภานั้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีประเด็นปัญหาและอุปสรรคแบ่งออกเป็นข้อ ๆ ได้ ดังนี้

๑. ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ในการเรียกเอกสาร หรือบุคคลมาชี้แจง

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ในการเรียกเอกสาร หรือบุคคลมาชี้แจงนั้น พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และข้อบังคับการประชุมทั้งสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภามีได้มีการกำหนดอำนาจ หรือบทลงโทษในกรณีที่คณะกรรมการเรียกเอกสารหรือบุคคลมาชี้แจงต่อคณะกรรมการ แล้วบุคคลไม่มาชี้แจงหรือไม่ส่งเอกสารตามคำร้องขอของคณะกรรมการ ทำให้ประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้เป็นอย่างมาก (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ อภิงค์ัญญา วังษานุทัศน์, ๒๕๔๘ วรงค์ เดชกิจวิกรม และคณะ, ๒๕๔๙ สิริวิภา หาญสิริเพชร, ๒๕๔๙) โดยเฉพาะฝ่ายบริหาร เช่น รัฐมนตรีหรือข้าราชการระดับสูง มักจะไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการโดยไม่มีการแจ้งเหตุผลอันสมควรหรือนิ่งเฉยไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเอกสารประกอบการพิจารณาต่อคณะกรรมการ (นรนิติ เศรษฐบุตร, ๒๕๔๗ ; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๙)

จากสภาพปัญหาข้างต้นมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเรียกบุคคลมาชี้แจงให้รัดกุม ไม่ใช่ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ถูกเรียกว่าจะมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น หรือการส่งเอกสาร แต่ต้องกำหนดให้เป็น “หน้าที่” ที่ต้องปฏิบัติเมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งเช่นนั้น หรือบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดต่อรัฐสภาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนอำนาจ เรียกบุคคล เอกสาร และบันทึกต่าง ๆ จากบุคคลภายนอกของคณะกรรมการ โดยกำหนดให้เป็นอำนาจการลงโทษของรัฐสภา (ยุทธพร อิศรชัย และคณะ, ๒๕๔๖ ; สมชาย เมฆหมอก, ๒๕๔๖ ; อภิศัญญา วงษานุทัศน์, ๒๕๔๘ ; วรงค์ เดชกิจวิกรม และคณะ, ๒๕๔๙ ; สิทธิวิภา หาญสิริเพชร, ๒๕๔๙) รวมถึงมีข้อเสนอแนะว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ควรกำหนดเป็นสองขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกในกรณีที่หากบุคคลไม่ให้เอกสารหรือไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะตั้งกระทู้ถาม และขออภิปรายรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลเพื่อกดดันให้บุคคลต้องให้เอกสารหรือต้องมาชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ขั้นตอนที่สองกรณีหากมีโอกาสในการแก้ไขรัฐธรรมนูญควรใช้โอกาสเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านการขอเอกสารจากบุคคลและการให้บุคคลเข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งมีการกำหนดบทลงโทษไว้ด้วย เช่นเดียวกับที่ต่างประเทศถือปฏิบัติกัน (วนิดา สัจพันธุ์, ๒๕๕๐)

๒. ปัญหาด้านการพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการ

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า ในด้านการพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการนั้น คณะกรรมการทั้ง ๒ สภา ประสบปัญหาในการพิจารณาร่างกฎหมายล่าช้า รวมถึงบางคณะกรรมการไม่มีการพิจารณาร่างกฎหมายและการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่รัฐสภาเลย โดยในเรื่องความล่าช้าของการพิจารณาร่างกฎหมายนั้น พบว่าการที่ร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับต้องเสียเวลาในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม โดยต้องผ่านการพิจารณาของทั้ง ๒ สภา ทำให้เสียเวลากับการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากวุฒิสภาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการริเริ่มพระราชบัญญัติ ดังนั้นถ้าวุฒิสภาสามารถริเริ่มร่างพระราชบัญญัติได้ก็ถือว่าได้ผ่านการตรวจสอบไปครั้งหนึ่งแล้ว ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะได้รับการแก้ไขก็ต่อเมื่อได้มีการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๑ (ศักดิ์ชัย จีรพรชัย, ๒๕๔๒)

ประเด็นหนึ่งที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว คือ การกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรมิได้มีการกำหนดระยะเวลาไว้ จึงทำให้เกิดปัญหาว่ากระบวนการออกกฎหมายของไทยมีความล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ เหตุล่าช้าอาจเนื่องมาจากในแต่ละปีมีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติฯ บรรจุอยู่ในระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีเป็นจำนวนมาก (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖)

อีกทั้งปัญหาที่คณะกรรมการคณะต่าง ๆ เว้นคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ยังไม่ปรากฏชัดเจนในการทำหน้าที่ร่างกฎหมาย หรือพิจารณากฎหมายใด ๆ นำไปสู่ปัญหาขาดการพัฒนา คณะกรรมการให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านงานนิติบัญญัติต่างจากคณะกรรมการของต่างประเทศ (อภิศัญญา วงษานุทัศน์, ๒๕๔๘) รวมถึงสาเหตุที่สภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรคณะต่าง ๆ พิจารณาอยู่ในสัดส่วนที่น้อยมาก ทำให้คณะกรรมการสามัญฯ ไม่มีโอกาสแสดงบทบาทในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบกับคณะกรรมการแต่ละท่านอาจทำหน้าที่

ในคณะ กรรมการหลายคณะ ทำให้การพิจารณาร่างกฎหมายขาดความละเอียดรอบคอบ (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖) ปัญหาในการร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิสามัญและวุฒิสภายังคงพบข้อผิดพลาด และปัญหาในเรื่องที่ประชาชน ผู้ใช้กฎหมาย หรือผู้ได้รับผลกระทบไม่สามารถเข้าถึงหรือรับรู้เกี่ยวกับความเป็นมา เนื้อหา และเจตนารมณ์ของกฎหมาย หรือการเข้าถึงข้อมูลของคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวเป็นไปด้วยความยากลำบาก (สุรัตน์ หวังต่อลาภ, ๒๕๕๑)

๓. ปัญหาด้านการติดตามผลการปฏิบัติตามข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอต่อรัฐสภา หรือหน่วยงานราชการ

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านการติดตามผลการปฏิบัติตามข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอต่อรัฐสภา หรือหน่วยงานราชการนั้น ส่วนใหญ่แล้วข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาแล้วและได้นำเสนอต่อรัฐสภานั้น หากไม่ใช่เรื่องที่ตรงกับความต้องการของฝ่ายรัฐบาลแล้วมักไม่ค่อยได้รับความสนใจที่จะดำเนินการตามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่เสนอไป (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ ; วรงค์ เดชกิจวิกรม และคณะ, ๒๕๔๙) และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๘๘ ยังไม่มีการกำหนดบทบังคับให้รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตของคณะกรรมการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๙)

จากสภาพปัญหาข้างต้นมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการติดตามผลการรายงานของคณะกรรมการ หรือข้อเสนอของคณะกรรมการที่ทำเสนอต่อรัฐสภา (ยุทธพร อิศรชัย และคณะ, ๒๕๔๖) รวมถึงควรมีการผลักดันการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร หรือหน่วยงานราชการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ โดยการตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้ต่อไป (วรงค์ เดชกิจวิกรม และคณะ, ๒๕๔๙)

๔. ปัญหาด้านงบประมาณ

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า ในด้านงบประมาณนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการ รวมทั้งขั้นตอนการดำเนินงานในด้านนี้ไม่ควรมีความยุ่งยาก เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความคล่องตัวและเรียบร้อย สอดคล้องกับข้อค้นพบของการศึกษาของข้าราชการรัฐสภาสามัญ กลุ่ม ๑ (๒๕๔๓) พบว่า งบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนงานโครงการและตามงบประมาณรายจ่ายในรายการที่สำนักงบประมาณกำหนด แม้ว่าจะมีการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ มุ่งเน้นผลการผลิตจากการดำเนินงานเป็นหลักแล้วก็ตาม ที่ผ่านมาคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร จัดสรรงบประมาณตามที่สำนักงบประมาณกำหนด แต่คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรต้องการที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนโดยต้องการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับอนุมัติเอง จึงทำให้เกิดปัญหากระทบต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่สามารถสนับสนุนความต้องการคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรได้ เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะต้องปฏิบัติเรื่องการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีตามที่สำนักงบประมาณกำหนด

๕. ปัญหาด้านการถูกแทรกแซงการทำงาน

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการการประจำสภาผู้แทนราษฎร พบว่า บางกรณีการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการประจำสภาผู้แทนราษฎรถูกการแทรกแซงการทำงานที่จากฝ่ายรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (๒๕๔๙) พบว่า มีการแทรกแซงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการจากฝ่ายบริหาร ทำให้คณะกรรมการขาดความจริงจังในปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่คือ บทบาทในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

๖. ปัญหาด้านการเผยแพร่ผลงานและการรับฟังความคิดเห็นข้อมูลจากสาธารณะของคณะกรรมการ

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า คณะกรรมการการยังขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการ ซึ่งปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานถือว่าเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงควรมีการเผยแพร่รายงานการศึกษาของคณะกรรมการการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ (นรนิติ เศรษฐบุตร, ๒๕๔๓) อีกทั้งยังขาดการรับฟังข้อมูลความคิดเห็นจากภาคประชาชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในด้านต่าง ๆ (ยุทธพร อิศชัย และคณะ, ๒๕๔๖ ; สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖ ; ประไพพร สัมเกลี้ยง, ๒๕๔๙)

๓. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการ

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหาด้านหน่วยงานสนับสนุนงาน และหน่วยงานตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภานั้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะแบ่งออกได้ ดังนี้

๑) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสนับสนุนของคณะกรรมการการ

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า หน่วยงานที่สนับสนุนงานของคณะกรรมการการ อาทิ คณะที่ปรึกษา นักวิชาการที่ช่วยเหลืองานในคณะกรรมการการ ข้าราชการรัฐสภา ถือได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง และควรให้ความสำคัญเพราะหน่วยงานเหล่านี้ มีส่วนที่จะช่วยแบ่งเบาภาระกิจให้แก่คณะกรรมการการได้เป็นอย่างมาก เนื่องจาก คณะกรรมการการนอกจากต้องทำหน้าที่ในบทบาทของกรรมการการแล้วยังต้องทำหน้าที่ในบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และบทบาทสมาชิกพรรคการเมืองอีกด้วย จึงทำให้ไม่มีเวลาในการจัดหาหรือเตรียมข้อมูลในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ

แต่จากการศึกษาพบปัญหาในเรื่องคณะผู้ช่วยเหลืองานในคณะกรรมการการสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากผู้ช่วยเหลืองานส่วนใหญ่ยังมีความสามารถไม่เหมาะสม และไม่มีการสรรหาคณะผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เฉพาะเรื่องมาเป็นผู้ช่วยเหลืองาน จึงส่งผลทำให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ขาดประสิทธิภาพ (สรศักดิ์ เพียรเวช, ๒๕๔๖) ปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญที่จะมาช่วยงานด้านวิชาการให้กับคณะกรรมการการ ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมาทำหน้าที่เป็นคณะที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ และนักวิชาการส่วนมากมีงานประจำอยู่แล้ว จึงทำงานให้คณะกรรมการการได้ไม่เต็มเวลา ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการมีอาจดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (อภินันท์ วัฒนวิทย์, ๒๕๔๘) และปัญหาที่คณะกรรมการการขาดระบบช่วยอำนวยความสะดวก เช่น บุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สถานที่

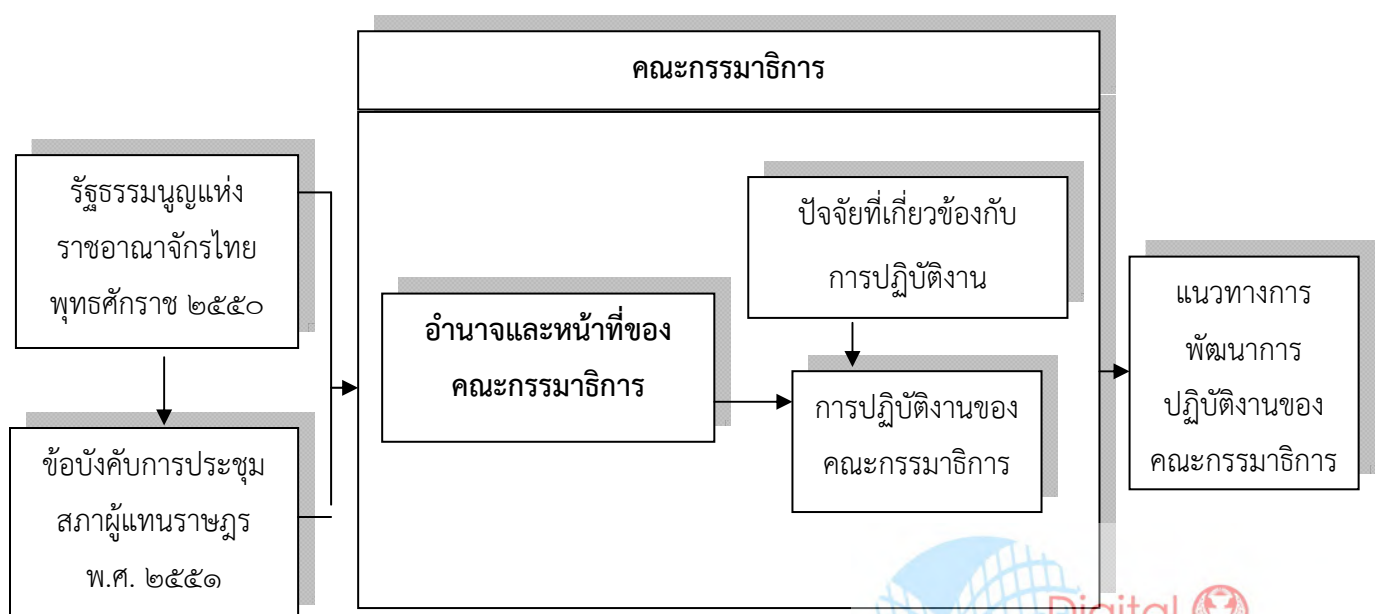
ทำงานของคณะกรรมการไม่เพียงพอ และข้าราชการรัฐสภาที่ปฏิบัติงานด้านกรรมาธิการยังขาดความรู้ ความเข้าใจเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการนั้น ๆ รวมถึงปัญหาในการจัดระบบฐานข้อมูลทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพและการจัดระบบงานของข้าราชการรัฐสภาที่ปฏิบัติงานด้านกรรมาธิการยังไม่เป็นระบบ ทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการและการจัดระบบฐานข้อมูล (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๙ ; พัทรินทร์ ปิณฑะคุปต์, ๒๕๕๑ ; บุญพริก ชุณหะนันท์, ๒๕๕๑ ; อรรวรรณ พันธุ์เปรื่อง, ๒๕๕๑)

จากปัญหาข้างต้น จึงมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การพิจารณาแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ และนักวิชาการประจำคณะกรรมการ ต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ตรงสายงานเป็นสำคัญ (ยุทธพร อิศรชัย และคณะ, ๒๕๔๖ ; สมชาย เมฆหมอก, ๒๕๔๖ ; ประไพพร สัมเกลี้ยง, ๒๕๔๙) รวมถึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบสารสนเทศของรัฐสภาให้สามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายระหว่างคณะกรรมการกับศูนย์คอมพิวเตอร์และหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกสภา และปรับปรุงห้องประชุม ห้องทำงานของคณะกรรมการให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ (ประไพพร สัมเกลี้ยง, ๒๕๔๙)

๒) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหน่วยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

จากการศึกษารายงานการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะให้ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ยุทธพร อิศรชัย และคณะ (๒๕๔๖) ที่เสนอให้มีการจัดตั้งสมาชิกสภาประชาชน และสื่อมวลชนช่วยกันติดตามการทำงานของคณะกรรมการแต่ละคณะอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ภาพลักษณ์ของคณะกรรมการมีความเหมาะสมในประเด็นข้อปลีกย่อยต่าง ๆ

๒.๕ กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการ ได้ทำการศึกษาเบื้องต้นในเรื่องของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๔ ที่ให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุม โดยได้หมายความว่ารวมถึง เรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สำหรับมาตรา ๑๓๕ ได้บัญญัติให้สภา ผู้แทนราษฎรมีอำนาจเลือกสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการการสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวน หรือ ศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา รวมทั้งมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสาร จากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นได้ จาก ๒ มาตราดังกล่าวที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง จึงได้ทำการศึกษาในข้อบังคับการ ประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่า ได้มีการบัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการใน หมวด ๔ กรรมการ กล่าวคือ ข้อ ๘๒ ได้กำหนดให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ โดยให้ มีอำนาจพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการนั้น ๆ รวมทั้งได้ให้อำนาจใน การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ในข้อ ๘๙

ดังนั้น เมื่อศึกษาถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ที่ได้กำหนด ไว้ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะการที่ได้ระบุอำนาจเรื่องการติดตาม ตรวจสอบและพิจารณาศึกษา สอบสวนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการว่าเกิดประสิทธิภาพ และได้แก้ปัญหาพิจารณาการติดตาม ตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้นเพียงใด นอกจากปัจจัยเกี่ยวกับ รัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมแล้ว การศึกษาค้นคว้านี้ ยังต้องศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลเกี่ยวข้องต่อ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเพิ่มเติมอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว มีความครอบคลุม สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาทิ ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญของกรรมการ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ งบประมาณ เป็นต้น ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะสามารถหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ เพื่อให้ การทำหน้าที่ของคณะกรรมการสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้จริง มิใช่เพียงแต่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพียงอย่างเดียว

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๕ คณะ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ประกอบด้วย

๑. คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
๒. คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
๓. คณะกรรมการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และกองทุน
๔. คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย
๕. คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ
๖. คณะกรรมการการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแห่งชาติ
๗. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
๘. คณะกรรมการการคมนาคม
๙. คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ
๑๐. คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค
๑๑. คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน
๑๒. คณะกรรมการการต่างประเทศ
๑๓. คณะกรรมการการตำรวจ
๑๔. คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ
๑๕. คณะกรรมการการทหาร
๑๖. คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา
๑๗. คณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๑๘. คณะกรรมการการปกครอง
๑๙. คณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น
๒๐. คณะกรรมการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด
๒๑. คณะกรรมการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย
๒๒. คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

๒๓. คณะกรรมการการพลังงาน

๒๔. คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒๕. คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

๒๖. คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา

๒๗. คณะกรรมการการแรงงาน

๒๘. คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๒๙. คณะกรรมการการส่งเสริมราคาผลผลิตเกษตรกรรม

๓๐. คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

๓๑. คณะกรรมการการศึกษา

๓๒. คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม

๓๓. คณะกรรมการการสาธารณสุข

๓๔. คณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม

๓๕. คณะกรรมการการอุตสาหกรรม

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มีวิธีการและขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

๑. การวิจัยเอกสาร

เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญตาม วัตถุประสงค์ข้อ ๑

๑.๑ เอกสารที่ศึกษา ได้แก่ รายงานการประชุมคณะกรรมการสามัญ จำนวน ๓๕ คณะสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญ รายงานการสัมมนาของคณะกรรมการ และรายงานการศึกษาของคณะกรรมการ

๑.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ข้อ ๑

๒. การสัมภาษณ์

เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามวัตถุประสงค์ข้อ ๑ และ ๒

๒.๑ ผู้ให้สัมภาษณ์ การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ ๒๓ ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ จำนวน ๓๕ คณะ รวมทั้งสิ้น ๔๗๕ คน ผู้วิจัยเลือกให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกศึกษาผู้ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ คณะละ ๒ คนคือ ประธานคณะกรรมการ และกรรมการ รวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น ๗๐ คน

๒.๒ ประเด็นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ มีดังนี้

๑) การปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ จำนวน ๓๕ คณะ โดยศึกษาผลในทางปฏิบัติจริงกับผลที่กำหนดตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

๒) ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าว

๓) แนวทางในการแก้ไขปัญหาให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มา และโครงสร้างของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

๑. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓. จัดทำข้อความ โดยจำแนกประเด็นการสัมภาษณ์ออกเป็น ๔ ประเด็นคือ ๑) ข้อมูลทั่วไป จำนวน ๘ ข้อ ๒) ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มา และโครงสร้างของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๔ ข้อ ๓) ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๐ ข้อ และ ๔) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ตามบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓ ข้อ

๔. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นทีปรึกษาโครงการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน (รายชื่อดังภาคผนวก) ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์

๒.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๒๘ ตุลาคม

พ.ศ. ๒๕๕๒

๒.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการสรุปเนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

๓.๑ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่ม จำนวน ๒ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ครั้งที่ ๑ จัดเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มข้าราชการที่สนับสนุนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกรมการ จำนวน ๑๒ คน (รายชื่อในภาคผนวก)

ครั้งที่ ๒ จัดเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มกรมการ จำนวน ๑๐ คน (รายชื่อในภาคผนวก)

๓.๒ ประเด็นการสนทนากลุ่ม

- กลุ่มข้าราชการ

- ๑) แนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- ๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดเรื่อง/จำแนกเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ
- ๓) ผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการ
- ๔) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- ๕) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- ๖) กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- ๗) แนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพ
- ๘) การเตรียมการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน

- กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ๑) ความเหมาะสม สอดคล้องของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ กับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- ๒) แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการในอดีต และปัจจุบัน
- ๓) การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
- ๔) การดำเนินงานตามมติ/ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๕) การสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

๖) แนวทางการแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของเรื่องที่เข้าสู่อการพิจารณาของคณะกรรมการ

๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการสรุปเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามแนวคิดทฤษฎี และวัตถุประสงค์ที่

กำหนดไว้

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ใช้วิธีการศึกษาวิจัย ๓ วิธี คือ (๑) การศึกษาเอกสาร ข้อมูลผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการสามัญ จำนวน ๓๕ คณะ (๒) การสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร และ (๓) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสนทนาแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ การสนทนากลุ่มกรรมการ และกลุ่มข้าราชการผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคณะกรรมการ ซึ่งในบทนี้ได้แบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น ๔ ส่วน คือ

๑. ผลการศึกษาเอกสาร
๒. ผลการสัมภาษณ์กรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎร
๓. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
๔. บทวิเคราะห์

๑. ผลการศึกษาเอกสาร

การศึกษาเอกสารครั้งนี้ เป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรแต่ละคณะ ภายใต้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ และสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ จำนวน ๓๕ คณะ โดยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ มีแนวทางการดำเนินงานเหมือนกัน คือ ๑) การประชุมคณะกรรมการ ๒) การจัดสัมมนา และ ๓) การศึกษาดูงาน ซึ่งในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของคณะกรรมการ อาจมีการตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนการตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการจัดการสัมมนาทางวิชาการแก่คณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

๑) การประชุมคณะกรรมการ เป็นการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เข้าสู่คณะกรรมการ ได้แก่ กฎหมาย เรื่องร้องเรียน ประเด็นปัญหาเร่งด่วน และเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

๒) การจัดสัมมนา เพื่อเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และเพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมาใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการต่อไป

๓) การศึกษาดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยเป็นการลงพื้นที่ศึกษาเชิงลึก เช่น ปัญหาภัยแล้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การบุกรุกที่ดินป่าสงวน การแก้ปัญหาผลกระทบน้ำท่วม ฯลฯ

๔) การจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๓๕ คณะ พบว่าส่วนใหญ่คณะกรรมการธิการมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาการศึกษา สอบสวนเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ รองลงมาเป็นการติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร และการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ ผ่านกระทรวงต่าง ๆ ส่วนการพิจารณาร่างกฎหมายไม่มีบทบาทด้านนี้เลย แต่เป็นการพิจารณาศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และกระทรวงต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบสอดคล้องกับคณะกรรมการ โดยผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรในแต่ละบทบาทหน้าที่ มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ บทบาทในการพิจารณากฎหมาย

รัฐสภามีหน้าที่หลักในการพิจารณากฎหมาย ส่วนใหญ่การพิจารณากฎหมายในวาระที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามิได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณา เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญประกอบด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ มีความชำนาญมากกว่าคณะกรรมการสามัญ ดังนั้น บทบาทของคณะกรรมการธิการสามัญในการพิจารณาร่างกฎหมายเข้าสู่รัฐสภาจึงไม่มีบทบาทในด้านนี้ แต่เป็นการดำเนินการศึกษา พิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการแต่ละคณะเท่านั้น

ตารางที่ ๑ ตัวอย่างบทบาทด้านการพิจารณากฎหมาย (ในช่วงกรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงตุลาคม ๒๕๕๒)

คณะกรรมการ	ผลการปฏิบัติ
๑. คณะกรรมการสวัสดิการสังคม	พิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสวัสดิการสังคม ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน ๗ ฉบับ คือ ๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ๒) พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ๓) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ๔) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาระดับเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ๕) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ๖) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ๗) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงแรงงาน จำนวน ๗ ฉบับ คือ ๑) พระราชบัญญัติการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ ๒) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ ๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๔) พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ๕) พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ๖) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ๗) พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๓
๒. คณะกรรมการธิการการพัฒนาการเมืองและการสื่อสารมวลชน	การติดตามความคืบหน้าของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ที่เข้าสู่สภา และนำเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาให้กับสภาต่อไป เช่น ๑) ติดตามความคืบหน้าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำสัญญาระหว่างประเทศ พ.ศ. (เสนอโดยประชาชน) ซึ่งพบว่า มีปัญหา อุปสรรคในขั้นตอนการเสนอร่างฯ ๒) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการจัดทำหนังสือระหว่างประเทศ พ.ศ. ผลการพิจารณาพบว่า กฎหมายนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นเรื่องของการทำหนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๐ ๓) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎร) ผลการพิจารณาเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๕ (๗) และในบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างฯ ๔) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ผลการพิจารณาคณะกรรมาธิการได้ตั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ
๓. คณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. (ซึ่งวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม)
๔. คณะกรรมการธิการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดที่อำเภอพระประแดง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ.
๕. คณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.
๖. คณะกรรมการธิการการคมนาคม	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางพิเศษสายรามอินทรา – วงแหวนรอบนอก กรุงเทพมหานคร ในท้องที่เขตบางเขน เขตสายไหม และเขตคลองสามวา กรุงเทพฯ
๗. คณะกรรมการธิการการทหาร	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.

๑.๒ บทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการบริหารของฝ่ายบริหาร

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมาธิการสามัญ สมาชิกผู้แทนราษฎรหลายคณะให้ความสำคัญกับบทบาทด้านนี้ค่อนข้างมาก เนื่องจากคณะกรรมาธิการเป็นกลไกหนึ่งของรัฐสภาในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยอาจพิจารณาจากนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ติดตามนโยบาย แผนงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและการพัฒนาประเทศ ซึ่งได้มอบหมายความรับผิดชอบให้กระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับไปดำเนินการ ดังนั้น การทำหน้าที่ของคณะกรรมาธิการในเรื่องนี้ จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างมากเพื่อให้ได้ผลการพิจารณา ข้อเสนอแนะ ผลการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เสนอรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตารางที่ ๒ ตัวอย่างการติดตามการดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน (ในช่วงกรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงตุลาคม ๒๕๕๒)

คณะกรรมาธิการ	ผลการปฏิบัติ
๑. คณะกรรมาธิการส่งเสริมราคาผลิตผลเกษตรกรรม	๑) พิจารณาศึกษานโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ๒) พิจารณาศึกษามาตรการในการทำลดยาลำไยอบแห้งปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๗ และการบริหารจัดการลำไย ฤดูกาลผลิตปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ๓) พิจารณาศึกษานโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการข้าวเปลือกนาปี ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ ๔) พิจารณามาตรการระบายข้าวจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๑/๒๕๕๒ ๕) พิจารณาศึกษานโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับมาตรการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการรับประกันราคาพืชผลทางการเกษตร คือ ข้าวโพด มันสำปะหลัง และข้าว ๖) พิจารณาศึกษาและติดตามผลการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรของรัฐบาล ๗) พิจารณาติดตามแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบของเกษตรกรในจังหวัดศรีสะเกษ
๒. คณะกรรมาธิการการเงิน การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน	๑) พิจารณาผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูเกษตรกรรายย่อย (พักชำระหนี้) และแนว นโยบายการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ในปี ๒๕๕๒ ๒) พิจารณามาตรการแก้ปัญหาสภาพคล่องให้กับผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดย่อม

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๓) พิจารณาการแก้ไขกฎหมายสรรพสามิต ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๔ ฉบับ ๔) พิจารณานโยบายการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ตลอดจนแนวทางประชานิยม ๕) พิจารณาผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงิน การคลังของประเทศ จากกรณีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันเชื้อเพลิงลิตรละ ๑.๕๐ บาทของกระทรวงการคลัง และเรื่องการจัดสรรเงินช่วยเหลือของรัฐจำนวน ๒,๐๐๐ บาท ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยที่เป็นผู้ประกันตนของสำนักงานประกันสังคม และภาวะการว่างงานในปี ๒๕๕๒ ๖) พิจารณาสถานการณ์ภาพเงินคงคลัง และการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๒ และเรื่องผลกระทบต่อกรณีวุฒิสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๓๗ (ฉบับที่ ๕) ๗) พิจารณาความไม่ชอบมาพากลในการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจสำหรับพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีเร่งด่วน และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจสำหรับสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๘) พิจารณาการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคา และการจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล
๓. คณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์	๑) พิจารณากรณีกรมป่าไม้มีหนังสือแจ้งเวียนไปยังจังหวัดต่าง ๆ เพื่อแจ้งให้ผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ให้ไปจัดทำบันทึกรับทราบและยินยอมการปฏิบัติตามเงื่อนไขระเบียบกรมป่าไม่ว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ ๒) พิจารณาติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาการรับจำนำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามโครงการแทรกแซง

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	ตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ ๓) พิจารณาติดตามความคืบหน้าเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินค้ำคูณตลาด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตามมติคณะรัฐมนตรี ๔) พิจารณาเกี่ยวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังปี ๒๕๕๒ และข้าวเปลือกนาปี ฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๑/๒๕๕๒ ๕) พิจารณาหาแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรที่ยังมิได้ขึ้นทะเบียนตามโครงการประกันรายได้ให้เกษตรกรในการขึ้นทะเบียนการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ๓ ชนิด
๔. คณะกรรมการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนและกองทุน	๑) พิจารณาการขยายตลาดเกินราคาและแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมถึงนโยบายและข้อกฎหมายของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เกี่ยวกับตู้ขายหวยออนไลน์ ๒) พิจารณาการบริหารจัดการโครงการรถโดยสารปรับอากาศใช้ก๊าซธรรมชาติ จำนวน ๔,๐๐๐ คันของกระทรวงคมนาคม และองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)
๕. คณะกรรมการการปกครอง	๑) พิจารณาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการให้อนุญาตเปิดและการควบคุมสถานบริการ ๒) พิจารณาศึกษาปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ๓) พิจารณาแนวทางการปฏิบัติราชการตามนโยบายของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงมหาดไทย เช่น ประเด็นการบริหารงานของท้องถิ่นและท้องถิ่นเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลตาม พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ และ พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖
๖. คณะกรรมการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด	๑) พิจารณาศึกษาการดำเนินคดียาเสพติดของสำนักงานอัยการสูงสุด รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหา ๒) พิจารณาการป้องกันปราบปรามยาเสพติด ๓) พิจารณามาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในกลุ่มผู้ว่างงานและกลุ่มแรงงานต่างด้าว

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๔) พิจารณาศึกษาการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ๕) พิจารณาติดตามการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล เพื่อใช้ในการสกัดกั้นป้องกันปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๕ ๖) พิจารณาการของบประมาณจากกระทรวงมหาดไทย ในส่วนของงบพัฒนาจังหวัดที่จัดสรรให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ตรวจจับยาเสพติดและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ให้แก่สถานีตำรวจทุกสถานีในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ๗) พิจารณาผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่เขตบริเวณชายแดนภาคเหนือของกองทัพภาคที่ ๓
๗. คณะกรรมการธิการการต่างประเทศ	๑) พิจารณาพิธีสารฉบับที่สองภายใต้พิธีสารระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเปรู เพื่อเร่งการเปิดการค้าสินค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนการจำแนกพิกัดศุลกากร และกฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้า ๒) พิจารณากรอบความตกลงทางการค้าระหว่างไทย – อินโดนีเซีย ๓) พิจารณากรณีปัญหาคนไร้สัญชาติ ๔) พิจารณาศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างไทย – กัมพูชา กรณีการขอตระเวนเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก ๕) พิจารณากรณีการสร้างภาพลักษณ์ของกระทรวงการต่างประเทศในสายตานานาชาติ ๖) พิจารณาศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งในพม่า ๗) พิจารณาการดำเนินคดีการสังหารนักธุรกิจชาวชาอุดีอาระเบียของกรมสอบสวนคดีพิเศษ : ผลกระทบความสัมพันธ์ไทย – ชาอุดีอาระเบีย และปัญหาการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ของชาวไทยมุสลิม ๘) พิจารณาผลการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	ครั้งที่ ๓๔ : กรณีคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกของยูเนสโก
๘. คณะกรรมการธิการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน	๑) พิจารณาศึกษากรณีการประมวลข่าวที่ไม่โปร่งใสของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ๒) พิจารณาศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ดำเนินการจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ไม่ถูกต้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และมติคณะรัฐมนตรีเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดซื้อวัสดุสำนักงานโดยวิธีกรณีพิเศษจากโรงพิมพ์ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ๓) พิจารณาตรวจสอบการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง โดยหยิบยกกรณีการใช้งบประมาณของกรมทางหลวง และกรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม ในโครงการ “ถนนไร้ฝุ่น”
๙. คณะกรรมการธิการการศึกษา	๑) พิจารณาตรวจสอบและติดตามนโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อประชาชน ได้แก่ เรื่อง สภาพปัญหาในองค์การค้ำของสำนักงานคณะกรรมการสวัสดิการและสวัสดิการครู และบุคลากรทางการศึกษา และโครงการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา ๒) พิจารณาผลกระทบจากการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในเรื่องโครงการเรียนฟรี ๑๕ ปีอย่างมีคุณภาพ ๓) พิจารณาระบบการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา (Admission)
๑๐. คณะกรรมการธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ	๑) พิจารณาเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นด้วยมาตรฐานธรรมาภิบาลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ๒) พิจารณามาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทยเชิงเปรียบเทียบ ๓) พิจารณามาตรการฟื้นฟูรายได้รัฐวิสาหกิจและแผนการปล่อยกู้แก่รัฐวิสาหกิจ ๔) พิจารณาความคืบหน้าของแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	รอบสองของรัฐบาลที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ ๕) พิจารณานโยบายการช่วยเหลือสภาพคล่องโดยผ่านสถาบันการเงินของรัฐ ๖) พิจารณาสถานการณ์การเงินการคลังของรัฐในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ๗) พิจารณาความคืบหน้าของโครงการประกันราคาข้าว ตลอดจนความสามารถในการส่งออกข้าวของประเทศไทย และนโยบายการแข่งขันในสถานการณ์ปัจจุบัน ๘) พิจารณาความคืบหน้าการดำเนินการโครงการไทยเข้มแข็ง

๑.๓ บทบาทในการศึกษา สอบสวนเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายในอำนาจของสภา

คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มีการประชุมพิจารณาประเด็นปัญหาที่สำคัญจำเป็นเร่งด่วน ตลอดจนปัญหาความทุกข์ยากของประชาชน โดยการส่งเรื่องร้องเรียนมายังคณะกรรมการธิการ คณะกรรมการก็จะดำเนินการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง ส่วนมากมักพบว่ามีการร้องเรียนที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชน ได้แก่ คณะกรรมการการปกครอง คณะกรรมการการตำรวจ คณะกรรมการการทหาร คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ เป็นต้น บทบาทการทำหน้าที่ใกล้เคียงปรองดองหน่วยราชการกับประชาชนเพื่อหาหนทางยุติข้อโต้แย้ง

ตารางที่ ๓ ตัวอย่างการพิจารณาเรื่องร้องเรียน (ในช่วงกรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงตุลาคม ๒๕๕๒)

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
๑. คณะกรรมการการตำรวจ	๑) พิจารณาเรื่องพ่อค้าแม่ค้าตลาดดอยมูเซอได้รับความเดือดร้อนจากจุดตรวจตำรวจตั้งด่านตรวจกีดขวางการจราจร ๒) พิจารณาเรื่อง ขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือลดค่าปรับนายประกัน กรณีชาวบ้านถูกหลอกลงนำโฉนดมาประกันตัวผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวน สน.หัวหมาก ๓) พิจารณาการปฏิบัติหน้าที่อันมิควรของข้าราชการตำรวจ สน.ร่มเกล้า เขตลาดกระบัง ๔) พิจารณากรณี พ.ต.ท.มนัส ทองสีม่วง กับพวก ได้สร้างพยานหลักฐานและอ้างข้อความอันเป็นเท็จ ๕) พิจารณากรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สภ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๖) พิจารณาขอความเป็นธรรมและให้ตั้งกรรมการสอบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรสุพรรณบุรี จ.หนองบัวลำภู เกี่ยวกับข้อหาฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ๗) พิจารณาตรวจสอบการปฏิบัติของมาตรฐานตำรวจ ๘) พิจารณาการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ขาดประสิทธิภาพและทำพยานหลักฐานวัตถุพยานอันเป็นเท็จเพื่อปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ๙) พิจารณาขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือลดค่าปรับนายประกัน กรณีชาวบ้านถูกหลอกกลวงนำโฉนดมาประกันตัวผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวน สน.ห้วยขวาง
๒. คณะกรรมการธิการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ	๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะวัสดุครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ชุดต่อระเบียบ และขาดความเป็นธรรมของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ ๓) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีการเลือกปฏิบัติและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐของโครงการกรุงเทพมหานครมหานคร ๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียน ขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมการร่ำรวยผิดปกติของนายธีระชัย ภูวนาถนรานุบาล เลขาธิการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ๕) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีขอให้ดำเนินการเอาผิดผู้ทุจริตการออกเอกสารสิทธิในที่ดินโดยมิชอบ อ.โนนสะอาด จ.อุดรธานี ๖) พิจารณากรณีขอให้ตรวจสอบการทุจริตในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนราธิวาส โครงการบุกเบิกถนนสายอุโบะลาเขา และโครงการปรับปรุงถนนบ้านสายทุเรียน – บ้านผาสุก

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีการกำหนดคุณสมบัติเพื่อเอื้อประโยชน์ให้มีการสมยอมราคาในการประมูลงานตามประกาศ กทม.
๓. คณะกรรมการธิการการแรงงาน	๑) พิจารณาการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง กรณีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวใหม่ ๒) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีคนไทยได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์คนงานไทยประท้วงและมีคนงานไทยเสียชีวิต ๓) พิจารณาเรื่องร้องเรียนของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนของพนักงานในโครงการระบบขนส่งทางรถไฟเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และสถานีขนส่งผู้โดยสาร (Airport Rail Link) ร้องเรียนกรณีไม่ได้รับเงินค่าจ้างคุมงานก่อสร้างโครงการดังกล่าว ๕) พิจารณาเรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้แก่ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานของนายมนทล ไกรวัฒนสรณ์ ๖) พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรม กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด โชครุ่งโรจน์ การโยธา ไม่จ่ายค่าจ้างแรงงาน ๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียน กรณีเจ้าหน้าที่กรมการจัดหางาน ร่วมกับนายหน้าเถื่อนหลอกลวงแรงงานไทยไปตกทุกข์ที่ประเทศโปแลนด์ และสาธารณรัฐเช็ก ๘) พิจารณาเรื่องร้องเรียนของประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด กรณีขอความอนุเคราะห์ให้เร่งรัดเรื่องรอการพิจารณาแรงงานรัฐวิสาหกิจไทย จำกัด ๙) พิจารณาปัญหาแรงงานถูกหลอกลวง กรณีบริษัทจัดหางานเทรนนิ่ง (ญี่ปุ่น) จำกัด หลอกลวงคนทำงานไปที่ประเทศแคนาดา
๔. คณะกรรมการธิการการคุ้มครองผู้บริโภค	๑) พิจารณาร้องเรียนความเป็นธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งหนึ่งติดตามทวงหนี้จากลูกหนี้โดยไม่เป็นธรรม ๒) พิจารณากรณีตัวถังและการติดแก๊สไม่ได้

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	มาตรฐาน ๓) พิจารณาการควบคุมราคาทองคำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและมีมาตรฐาน ๔) พิจารณากรณีการขึ้นค่าแรงที่ไม่เป็นธรรมของการเคหะแห่งชาติ ๕) พิจารณาร้องเรียนขอความเป็นธรรม กรณีบริษัทประกันภัยไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายในการประสบอุบัติเหตุจากรถยนต์ ๖) พิจารณากรณีการอนุญาตและควบคุมตรวจสอบการประกอบธุรกิจโรงแรม ๗) พิจารณาขอความเป็นธรรม กรณีโครงการบ้านเอื้ออาทร มหาสารคาม ๑ (เสริมไทย) ๘) พิจารณาขอความเป็นธรรม กรณีได้รับความเดือดร้อนจากการสูญเสียหลักทรัพย์ในการประกันเงินกู้
๕. คณะกรรมการธิการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑) พิจารณาความเดือดร้อนของกลุ่มผู้ทำสิ่งประดิษฐ์จากไม้เก่าบริเวณ ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง ลำพูน จ.ลำพูน ตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับการให้อนุญาตแปรรูปไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๐๔ ๒) พิจารณากรณีราษฎรร้องเรียนกรณีนายทุนบุกรุกที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และป่าชุมชนบ้านไผ่ ต.จระเข้หิน อ.ครบุรี จ.นครราชสีมา ทำให้พื้นที่ป่าเสียหายและทำลายทรัพยากรป่าไม้ ๓) พิจารณาขอให้ตรวจสอบข้อมูลเนื้อที่และส่วนราชการที่รับผิดชอบที่ดินแปลงทุ่งยาว สาธารณประโยชน์ ต.นาทอน อ.ทุ่งหว้า จ.สตูล ส่งผลให้เกิดปัญหาการออกเอกสารสิทธิที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินของราษฎรในพื้นที่ ๔) พิจารณากรณีบริษัทต่างชาติรับอาสาดำเนินการขุดลอกตะกอนทรายและสันดอนดินบริเวณปากแม่น้ำตะกั่วป่า (จ.พังงา) โดยไม่คิดค่าแรงแต่ขอนำทรายที่ขุดออกนอกราชอาณาจักร ๕) พิจารณากรณีการบุกรุกป่าของหน่วยจัดการต้นน้ำแม่สลอง และสวนป่ากึ่งทัพยั้ง อ.เมืองจัน

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	จ.เชียงราย และพิจารณาติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุก โครงการแปลงปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ อ.ดอยหลวง จ.เชียงราย ๖) พิจารณาปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน และการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบ บริเวณบ้านกู่กู ต.รัชฎา อ.เมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต
๖. คณะกรรมการธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ	๑) พิจารณาขอให้สอบสวนผู้กระทำผิด กรณีการจัดซื้อน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) ทำให้รัฐเสียหาย รวมมูลค่าแสนสองหมื่นล้านบาท ๒) พิจารณาเรื่องร้องเรียนการเรียกรับผลประโยชน์การคัดเลือกบุคคลเข้าอบรมโรงเรียนนายอำเภอ ๓) พิจารณากรณีการทุจริตเรียกรับผลประโยชน์จากการรับนักเรียนเข้าศึกษาระดับมัธยมศึกษา ๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนผู้อำนวยการโรงเรียนดอนตัน อ.พาน จ.เชียงราย ทุจริตต่อหน้าที่ ๕) พิจารณาขอให้ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ๒๕๕๑ ของกรุงเทพมหานคร ในโครงการจัดซื้อของขวัญวันเด็ก ๖) พิจารณาร้องเรียนกระทรวงคมนาคมและกรมการขนส่งทางน้ำ และพาณิชยนาวี กรณีออกหนังสืออนุญาตย้อนหลังเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มบริษัทต่างชาติโดยมิชอบ ๗) พิจารณาขอให้ตรวจสอบคลองส่งน้ำ โครงการชลประทาน เขื่อนขุนด่านปราการชล และการจ้างบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ๘) พิจารณาขอให้ตรวจสอบการใช้งบประมาณปี ๒๕๕๒ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ๙) พิจารณาขอความเป็นธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิด หรือให้ฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์โดยมิชอบ
๗. คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย	๑) พิจารณาปัญหาการร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับการความเดือดร้อนจากกรณีการจัดเก็บค่าใช้ไฟฟ้า

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จ.นราธิวาส เกินความเป็นจริงในเขตพื้นที่ อ.เรือเสาะ จ.นราธิวาส ๒) พิจารณาขอความเป็นธรรม กรณีได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บุคลากรในการนำเข้าสินค้า ณ ท่าเรือแหลมฉบัง ของบริษัท เค.ที.พี. โลจิสติกส์ จำกัด และบริษัท ไอโอนิค โลจิสติกส์ จำกัด ๓) พิจารณาขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการนำเข้าสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วยไม้ของ นายสุจินต์ ชาศิตศิริโสภณ ๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนของประชาชนอำเภอ วาปี จังหวัดหนองคาย
๘. คณะกรรมการธิการอุตสาหกรรม	๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบปัญหา กลิ่นก๊าซรั่วไหลจากสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จ.ระยอง ๒) พิจารณาเรื่องร้องเรียนของกลุ่มผู้ใช้น้ำคลองปากบ่อเรื่องโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสีย ๓) พิจารณาเรื่องร้องเรียนการขอความช่วยเหลือเรื่องการส่งออกไก่สดแช่แข็งของนายณัฐศักดิ์ พัฒนกุลชัย ๔) พิจารณาเรื่องร้องเรียนโครงการส่งเสริมการปลูกอ้อย เพื่อลดพื้นที่การปลูกข้าวที่ปนเปื้อนสารแคดเมียมในจังหวัดตาก ๕) พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีการนำน้ำปนเปื้อนจากการขุดเจาะน้ำมันดิบไปปล่อยทิ้งในน่านน้ำอ่าวไทย ๖) พิจารณาร้องเรียนของนายพนพล มุ่งเจริญพร ขอให้ทบทุนกรณีค่าขอสัมประทานบัตรที่ ๒/๒๕๕๑ ของห้างหุ้นส่วน จำกัด โรงงานโม่บดหินมุ่งเจริญ ๗) พิจารณาเรื่องร้องเรียนคุณภาพอาหารและผลิตภัณฑ์สำหรับเด็กที่นำเข้าจากต่างประเทศ
๙. คณะกรรมการธิการการท่องเที่ยวและกีฬา	๑) พิจารณาศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกรณีการขึ้นทะเบียนโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๔๗ ๒) พิจารณาวิกฤตการณ์การท่องเที่ยวไทย กับ

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	วาระแห่งชาติที่เป็นแก่นามธรรม ๓) พิจารณาศึกษาปัญหาในการดำเนินโครงการเงินกู้ ๕,๐๐๐ ล้านบาท ที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยว ๔) พิจารณาศึกษาการงดเว้นค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา (VISA) เข้าเมืองไม่เป็นไปตามที่รัฐบาลกำหนด ๕) พิจารณาเรื่องร่างแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ๖) พิจารณามาตรการป้องกันไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙ และสถานการณ์ระบาดของกาฬโรคในประเทศจีนที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย ๗) พิจารณาการเจรจากับสายการบินต้นทุนต่ำเพื่อทำการบินไทยในเส้นทางการบินภายในประเทศที่ยกเลิก ๘) พิจารณา (ร่าง) ระเบียบการจัดการแข่งขันกีฬามวยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ๙) พิจารณาแนวทางในการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก ดิวิชั่น ๑ และ ๒

ตารางที่ ๔ ตัวอย่างการพิจารณาศึกษา สอบสวนเรื่องต่าง ๆ /ประเด็นสำคัญ
(ในช่วงกรกฎาคม ๒๕๕๑ ถึงตุลาคม ๒๕๕๒)

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
๑. คณะกรรมการธิการการสาธารณสุข	เป็นการพิจารณาเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเมื่อมีการพิจารณาเสร็จแล้ว อาจมีการจัดสัมมนาเผยแพร่ข้อมูลหรือแถลงข้อเท็จจริงให้สื่อมวลชนทราบ ๑) พิจารณานาตของสมุนไพรและการแพทย์ทางเลือก ๒) พิจารณาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และการปรับค่าชดเชยแพทย์ใช้ทุน ๓) พิจารณาศึกษาสิทธิของผู้รับบริการและการเข้าถึงบริการด้านการสาธารณสุขของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและระบบประกันสังคม

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๔) พิจารณาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทาง การแพทย์ โดยเป็นการพิจารณากรณีแพทย์ โรงพยาบาลป่าตอง จ.ภูเก็ต ลาออกเป็นจำนวนมาก ๕) พิจารณาปัญหาการขาดแคลนโรงพยาบาล อำเภอทั่วประเทศ ๖) พิจารณาสถานการณ์โรคเอดส์ ๗) พิจารณาผลกระทบด้านสาธารณสุขจากประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรมให้พืช ๑๓ ชนิดเป็นวัตถุ อันตราย ๘) พิจารณาศึกษามาตรการในการห้ามขาย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๙) พิจารณาสถานการณ์การระบาดของโรค ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ๒๐๐๙
๒. คณะกรรมการธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑) พิจารณาการพัฒนาเทคโนโลยีพลาสติก ชีวภาพ ๒) พิจารณาเทคโนโลยีการพัฒนาพลังงาน ทดแทน ๓) พิจารณาการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ใน ประเทศไทย ๔) พิจารณาการดำเนินงานตามโครงการ พระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๕) พิจารณาเทคโนโลยีปุ๋ย และการใช้น้ำหมัก ชีวภาพในการบำบัดน้ำเสีย ๖) พิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงานใน การสร้างความรู้ความตระหนักให้แก่ประชาชนในการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๓. คณะกรรมการธิการการป้องกันและบรรเทา ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย	๑) พิจารณาแนวทางและมาตรการป้องกันปัญหา ภัยพิบัติที่เกิดจากแผ่นดินและสิ่งปลูกสร้างในเขต กรุงเทพฯ ทรุดตัวลง ๒) พิจารณาการบริหารจัดการมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหายุทธภัยของหน่วยงานภาครัฐที่ เกี่ยวข้อง ๓) พิจารณาแนวทางความเป็นไปได้ในการขอ ความร่วมมือให้ผู้ประกอบ การด้านโทรคมนาคม ให้บริการสาธารณะ โดยการแจ้งเตือนภัยพิบัติแก่

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	ประชาชนผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ๔) พิจารณาการบริหารจัดการและผลการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และมูลนิธิร่วมกตัญญู ๕) พิจารณานโยบายด้านการบริหารจัดการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย ๖) พิจารณาการเกิดอัคคีภัย “ซานติกาผ้า” ๗) พิจารณาการบริหารจัดการแก้ไขปัญหายุ้งฉางและไฟฟ้า ๘) พิจารณาการบริหารจัดการและแนวทางการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ๙) พิจารณามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาป้ายโฆษณาฉกฉวยจากเหตุฝนฟ้าคะนองและลมกรรโชก
๔. คณะกรรมการธิการการปกครอง	๑) พิจารณาหลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการ และการให้อนุญาตเปิดและควบคุมสถานบริการ ๒) พิจารณากำหนดแนวทางตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดินทำกินของราษฎรในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว ต.จันทระ อ.เขาคิชฌกูฏ จ. จันทบุรี ๓) พิจารณาปัญหาการเข้าครอบครองที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ์ในที่ดินบนเกาะล้าน จ.ชลบุรี
๕. คณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์	๑) พิจารณาศึกษาการแก้ไขปัญหาหนี้สินโค – กระบือ ในประเทศราคาตกต่ำ และเกิดภาวะล้มละลาย ๒) พิจารณาการแก้ไขปัญหาน้ำนมดิบราคาตกต่ำและล้มละลาย ๓) พิจารณาปัญหาการส่งออกและกระบือไปยังต่างประเทศโดยไม่มีการเลี้ยงทดแทนอย่างเป็นระบบ ๔) พิจารณาปัญหาผลไม้นองในช่วงฤดูการผลิตประมาณเดือนมีนาคม ถึงมิถุนายน ของ จ.จันทบุรี จ.ระยอง และ จ.ตราด ที่กำลังออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด และราคาตกต่ำ ๕) พิจารณาติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโสมง จ.ปราจีนบุรี

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	ตามแนวพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ท่วมและภัยแล้งให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ จ.ปราจีนบุรี ๖) พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดคุณภาพดีชนิดต่าง ๆ จำหน่ายแก่เกษตรกรในราคาถูก และลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร เพื่อนำไปปลูกในฤดูกาลผลิตปี ๒๕๕๒/๒๕๕๓ รวมทั้งต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ๗) พิจารณาแก้ไขปัญหาการผ่อนผันการชำระหนี้ของกลุ่มเกษตรกรทำสวนบึงบา อ.หนองเสือ จ.ปทุมธานี
๖. คณะกรรมการธิการการศึกษา	๑) พิจารณาปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา กรณีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ๒) พิจารณาสถานการณ์การศึกษาไทยและการศึกษาโลก ๓) พิจารณาปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีแยกการบริหารจัดการมัธยมศึกษา และประถมศึกษา ๔) พิจารณาการกระจายอำนาจการศึกษาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ ๕) พิจารณาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนานักวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ๖) พิจารณาปัญหาการอาชีวศึกษา
๗. คณะกรรมการธิการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และกองทุน	๑) พิจารณาการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคตลอดจนศักยภาพในการให้บริการของบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และปัญหาการไม่ได้รับความสะดวกของผู้โดยสารในการใช้บริการทำอากาศยานภูเก็ต กรณีที่ผู้โดยสารไม่เพียงพอบริเวณทางเดินคืบแคบและมีร้านค้าบดบังทางขึ้นเครื่องบิน ๒) พิจารณามาตรฐานความปลอดภัยของเครื่องบินแอร์บัส เอ ๓๐๐ ของบริษัท การบินไทย จำกัด

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๓) พิจารณาการบริหารงานของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ที่ประสบภาวะขาดทุน ๔) พิจารณาแนวทางการบริหารจัดการองค์กรของสถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงกลาโหมในด้านซีปนาวุธ ๕) พิจารณาการกำหนดค่าไฟฟ้าและค่าไฟฟ้าผันแปร การรับซื้อไฟฟ้าจากภาคเอกชน และจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการดำเนินงานด้านโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ๖) พิจารณาบริหารจัดการภายในองค์การตรวจสอบและการควบคุมคุณภาพน้ำ รวมถึงการขยายเขตพื้นที่การให้บริการน้ำประปาแก่ประชาชน และการศึกษาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการโครงข่ายท่อน้ำเดิมเพื่อการอุปโภคบริโภคและอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกให้เพียงพอ ๗) พิจารณาการบริหารจัดการภายในองค์การปรับราคาน้ำมัน และการขยายสถานีบริการก๊าซธรรมชาติให้ครอบคลุมทั่วประเทศของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ๘) พิจารณาปัญหาการดำเนินงานและสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ กรณีขบวนรถด่วนที่ ๘๔ (ตรัง – กรุงเทพ) ตกรางที่บริเวณสถานีรถไฟเขาเต่า ๙) พิจารณาการจัดระเบียบอาคารผู้โดยสาร และการอนุญาตให้ร้านค้าใช้พื้นที่ของท่าอากาศยานภูเก็ต
๘. คณะกรรมการธิการการพลังงาน	๑) พิจารณาการประกอบธุรกิจและผลการดำเนินงานของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ๒) พิจารณาการผลักดันปัญหาด้านพลังงานให้เป็นวาระการศึกษาแห่งชาติ ๓) พิจารณาสถานการณ์เหตุเพลิงไหม้แท่นขุดเจาะน้ำมัน West Atlas ประภาศออสเตรเลีย ๔) พิจารณาการพัฒนาโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในประเทศ ๕) พิจารณาแผนการประชาสัมพันธ์โรงไฟฟ้านิวเคลียร์

คณะกรรมการธิการ	ผลการปฏิบัติ
	๖) พิจารณาแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย ๗) พิจารณาโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ๘) พิจารณาราคาก๊าซธรรมชาติ ราคาไฟฟ้า และระเบียบการใช้เงินกองทุนพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบไฟฟ้า ๙) พิจารณาสถานการณ์ราคาน้ำมัน การบริหารจัดการราคาก๊าซ และกรณีมาบตาพุดที่เกิดผลกระทบต่อ ปตท. ๑๐) พิจารณาการผลักดันปัญหาด้านพลังงานให้เป็นวาระการศึกษาแห่งชาติ
๙. คณะกรรมการธิการการอุตสาหกรรม	๑) พิจารณาโครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยเพื่อลดพื้นที่การปลูกข้าวที่ปนเปื้อนสารแคดเมียมในจังหวัดตาก ๒) พิจารณาผลกระทบคำพิพากษาศาลปกครองกลางคดีมาบตาพุด ๓) พิจารณาการทำเหมืองแร่เหล็กโดยไม่ได้รับอนุญาตใน จ.ลพบุรี และ จ.เลย ๔) พิจารณาปัญหาการบำบัดใช้ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การให้ความเห็นชอบให้โรงงานที่ต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียต้องติดตั้งเครื่องมือหรือเครื่องอุปกรณ์เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ ๕) พิจารณาการลักลอบทำเหมืองแร่และแต่งแร่ในพื้นที่ จ.แม่ฮ่องสอน และ จ.เชียงใหม่ โดยไม่ได้รับอนุญาต

จากการศึกษาผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ พบว่า การประชุมคณะกรรมการเป็นภารกิจสำคัญเพื่อพิจารณาศึกษา สอบสวน ประเด็นปัญหาต่าง ๆ โดยอาจมีการตั้งคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงานเพื่อพิจารณาศึกษาในรายละเอียด และนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาต่อไป ตลอดจนการจัดสัมมนา การศึกษาดูงานทั้งในและนอกประเทศ และกรณีเรื่องที่พิจารณามีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอื่นอาจมีการตั้งคณะทำงานศึกษาาร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น คณะกรรมการการศึกษา ได้พิจารณาเรื่องการผลักดันปัญหาพลังงานให้เป็นวาระการศึกษาแห่งชาติ โดยมีมติให้จัดตั้งคณะทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการการศึกษาและคณะกรรมการพลังงาน

ตารางที่ ๕ ตัวอย่างเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่มีหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน

เรื่องพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ	คณะกรรมการ	ประเด็น/รายละเอียดในการพิจารณา	ในคราวประชุมครั้งที่
ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ	- พิจารณาสถานการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสรุปผลการพิจารณาศึกษาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒,๓,๙
		- พิจารณาสถานการณ์และแนวทางการแก้ปัญหาชายแดนภาคใต้ในส่วนที่เกี่ยวข้องภารกิจทางด้านความมั่นคง ในกรณีการประกาศยุติความรุนแรงของกลุ่มใต้ดินรวมภาคใต้ประเทศไทย	๔,๕
		- พิจารณานโยบายด้านงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๖
		- พิจารณานโยบายการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านเกษตรกรรมและการกระตุ้นเศรษฐกิจ	๗
		- พิจารณาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับการศึกษาและการศาสนา	๘
	คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์	- พิจารณานโยบายและผลการดำเนินงานที่สำคัญของกรมส่งเสริมสหกรณ์ในปงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๒ เรื่อง การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๗
	คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย	- พิจารณากรณีผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีผลต่อสถานศึกษาในเขตพื้นที่	๔๗
		- พิจารณาบทบาทหน้าที่ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับแผนงาน ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๕๒

ตารางที่ ๕ ตัวอย่างเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่มีหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน (ต่อ)

เรื่องพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ	คณะกรรมการ	ประเด็น/รายละเอียดในการพิจารณา	ในคราวประชุมครั้งที่
ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)	คณะกรรมการการทหาร	- พิจารณาศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของหน่วยงานฝ่ายความมั่นคงของกองทัพ และแผนงานโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ (ศึกษาถึงรายละเอียดภาพรวมการเสนอขอแผนงานโครงการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๓ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และแผนงานโครงการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้)	๔
		- พิจารณาแผนงาน ยุทธศาสตร์ การดำเนินการของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามแผนงานโครงการงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ และรายละเอียดแผนงานโครงการในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการบูรณาการให้เกิดศักยภาพตามที่เสนอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๓	๕
		- พิจารณาแผนงานการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	๕
		- พิจารณาเกี่ยวกับภารกิจ อำนาจหน้าที่ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๗/๒๕๔๙ เรื่อง การบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการเปรียบเทียบโครงสร้างของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กับโครงสร้างที่อยู่ในร่าง	๗

ตารางที่ ๕ ตัวอย่างเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่มีหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน (ต่อ)

เรื่องพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ	คณะกรรมการ	ประเด็น/รายละเอียดในการพิจารณา	ในคราวประชุมครั้งที่
ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ต่อ)	คณะกรรมการการทหาร (ต่อ)	พระราชบัญญัติสำนักงานบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สบ.ชต.) พ.ศ. - พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการอนุมัติจัดหาอาวุธปืนของกรมการปกครองให้กับกำลังพลสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) เพื่อใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัดชายแดนภาคใต้ - พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับความคืบหน้าการจัดหาบอลูนเรือเหาะตรวจการณ์สำหรับการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๐ ๓๙ , ๕๗
	คณะกรรมการการต่างประเทศ	- พิจารณาศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ กรณีการทำร้ายประชาชน ที่มัสยิดอัลกรูคอน บ้านไอย์ปาแย ตำบลจวบ อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส - พิจารณาเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๗ ๘
ปัญหาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับหมู่บ้านจัดสรร/อาคารชุด	คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา	- พิจารณาศึกษาเรื่องร้องเรียนกรณี บริษัท ศุภาลย์ จำกัด (มหาชน) ไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่โฆษณาไว้ (ตามคำร้องเรียนว่าโฆษณาเกินจริง) หมายเหตุ กรณีหมู่บ้านจัดสรร	๑๕๕ , ๑๖๗
	คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค	- พิจารณาเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรม กรณีได้รับความเดือดร้อนจากการจัดสรรที่ดินไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดของโครงการ เพอร์เฟค มาสเตอร์พีช เอกมัย-รามอินทรา หมายเหตุ กรณีหมู่บ้านจัดสรร	๓๔

ตารางที่ ๕ ตัวอย่างเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่มีหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน (ต่อ)

เรื่องพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ	คณะกรรมการ	ประเด็น/รายละเอียดในการพิจารณา	ในคราวประชุมครั้งที่
	คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค (ต่อ)	- พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีบริษัทผู้จัดสรรโครงการที่อยู่อาศัย (บริษัท ศุภาลัย จำกัด (มหาชน)) ไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะซื้อขาย หมายเหตุ กรณีอาคารชุด	๓๗ , ๓๘
ใช้หวัดนก	คณะกรรมการสาธารณสุข	- พิจารณาศึกษามาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันการระบาดของโรคไข้หวัดนก	๒๓
ปัญหาข้อพิพาทประเทศกัมพูชา	คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย	- พิจารณาการจัดวางกำลังป้องกันบริเวณแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ตามที่ได้ปรากฏเป็นข่าวทางหนังสือพิมพ์ทั่วไป ในระหว่างวันที่ ๖ – ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	๓๒
		- พิจารณาความคืบหน้าการปักปันเขตแดนไทย-กัมพูชา	๔๕
		- วาระยุติพิจารณาเร่งด่วน กรณีคนไทยจำนวน ๗ คนถูกทหารกัมพูชาจับกุมข้อหาหลบหนีเข้าเมืองในประเทศกัมพูชา บริเวณพื้นที่ดินแดนทับซ้อนที่เป็นปัญหาระหว่างประเทศไทย กับประเทศกัมพูชา ที่บริเวณบ้านหนองจาน ตำบลเนินหมากมุ่น จังหวัดสระแก้ว	๕๘
		- พิจารณาติดตามสถานการณ์การสู้รบบริเวณพื้นที่เขาพระวิหาร	๖๓

ตารางที่ ๕ ตัวอย่างเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่มีหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกัน (ต่อ)

เรื่องพิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ	คณะกรรมการ	ประเด็น/รายละเอียดในการพิจารณา	ในคราวประชุมครั้งที่
ปัญหาข้อพิพาท ประเทศกัมพูชา (ต่อ)	คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ	- พิจารณาศึกษาปัญหาข้อพิพาทชายแดนไทยกัมพูชา (กรณีเขาพระวิหาร)	๑๗ , ๑๘ , ๑๙
	คณะกรรมการการต่างประเทศ	- พิจารณาศึกษาสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างไทย – กัมพูชา กรณีการขจัดทะเบียนเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก - พิจารณาการเรียกเอกอัครราชทูตไทยประจาราชาอาณาจักรกัมพูชากลับประเทศไทย เพื่อเป็นการตอบโต้กรณีการตั้ง พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของราชอาณาจักรกัมพูชา - พิจารณากรณี นายศิริรักษ์ ชูติพงษ์ วิศวกรไทยที่ถูกกัมพูชาจับกุมข้อหาจารกรรมข้อมูลด้านความ มั่นคงของทางราชการ - พิจารณาผลการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ ๓๔: กรณีคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกของยูเนสโก - พิจารณาศึกษากรณีทหารกัมพูชาจับกุม นายพนิช วิจิตเศรษฐ์ และพวกรวม ๗ คน ในข้อหาหลบหนีเข้าประเทศกัมพูชาโดยผิดกฎหมาย และแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ - พิจารณาศึกษาการเตรียมความพร้อมในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยที่ ๓๕ ณ ประเทศบาห์เรน : กรณีการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก - พิจารณาศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา ภาคประชาสังคม	๖ , ๑๐ ๑๗ ๒๑ ๔๐ ๕๕ ๕๘ , ๖๐

ตัวอย่าง การตั้งคณะทำงาน/คณะอนุกรรมการขึ้นพิจารณาเรื่องต่าง ๆ นั้น เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่รวดเร็ว และเชิงลึกมากขึ้น เช่น

คณะกรรมการการคมนาคม พิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการรถแท็กซี่สาธารณะ ซึ่งให้บริการผู้โดยสาร ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ คณะกรรมการฯ ได้ตั้งคณะทำงานเพื่อดูแลแก้ไขปัญหาดังกล่าว

คณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม พิจารณาประเด็นการเปิดประมูลโครงการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ ๓G ของสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ได้ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาประเด็นการเปิดประมูลระบบ ๓G การตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชน

คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน พิจารณาตั้งคณะทำงานประเมินผลกระทบและมูลค่าความเสียหายต่อเศรษฐกิจ การเงิน การคลังของประเทศไทย อันเนื่องมาจากการปิดล้อมสนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมืองของกลุ่มพันธมิตร

คณะกรรมการกิจการองค์กรอิสระองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และกองทุน พิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีการดำเนินการเพื่อจะออก สทก. จำนวน ๑๓๙ แปลงของกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวจัดตั้งโครงการสวนพฤกษศาสตร์ทางทะเลและชายฝั่ง คณะกรรมการฯ พิจารณาและมีมติเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่เพื่อให้รับทราบปัญหาต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พิจารณากรณีประชาชนในพื้นที่ ต.วังตาล อ.กบินทร์บุรี และ จ.ปราจีนบุรี ได้รับความเดือดร้อนจากการที่โรงงานก่อให้เกิดมลพิษและปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองยาง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสาธารณะและกรณีบริษัท สหโคเจนฯ ได้ดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าความร้อนร่วมชีวมวลในพื้นที่โดยไม่มีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมการฯ ขอให้จังหวัดปราจีนบุรีและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนผู้เดือดร้อน เพื่อจัดประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียของกลุ่มอุตสาหกรรมเชื้อสหพันธ์ ภายใน ๓๐ วัน และคณะกรรมการฯ จะเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงภายในพื้นที่

๒. ผลการสัมภาษณ์กรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากการศึกษาด้านเอกสารแล้ว ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยสำรวจความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการสัมภาษณ์กรรมการจาก ๓๕ คณะกรรมการ จำนวน ๗๐ คน ผลการสัมภาษณ์กรรมการ สรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มาและโครงสร้างของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

๒.๑.๑) ความเหมาะสมของจำนวนคณะกรรมการสามัญ ๓๕ คณะ ตามรัฐธรรมนูญ

จากการสัมภาษณ์กรรมการ พบว่า ในความเห็นเรื่องความเหมาะสมของจำนวนคณะกรรมการสามัญ ๓๕ คณะนั้น กรรมการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจำนวนกรรมการที่มีอยู่ปัจจุบัน คือ ๓๕ คณะกรรมการ มีความเหมาะสมดีแล้ว โดยให้ความคิดเห็นว่า การแต่งตั้งจำนวนคณะกรรมการขึ้นได้นั้น มีการศึกษาพิจารณาตามความเหมาะสมมาแล้วเป็นอย่างดี ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์อีกรายหนึ่งเห็นว่า “...จำนวนคณะกรรมการสามัญที่มีอยู่มีความเหมาะสมดีแล้ว แต่เห็นว่าด้วยภารกิจของกรรมการที่มี

หลากหลายควรมีการเพิ่มเติมจำนวนคณะกรรมการจากที่มีอยู่เดิม ๒ คณะอนุกรรมการให้มากกว่านี้ เพื่อให้การทำงานของกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่านี้...”

ขณะเดียวกัน พบว่า กรรมการบางส่วนเห็นว่า จำนวนกรรมการที่มีอยู่ปัจจุบัน คือ ๓๕ คณะกรรมการ มีความไม่เหมาะสม ซึ่งสามารถอธิบายความไม่เหมาะสมของจำนวนกรรมการเป็น ๒ ประเด็น คือ ประเด็นแรก เห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะมีจำนวนคณะกรรมการมากเกินไป ส่งผลให้เกิดความซ้ำซ้อนของการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากนัก เช่น การดำเนินงานของคณะกรรมการกิจการชายแดนไทย และคณะกรรมการความมั่นคง ซึ่งอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบของ ๒ คณะกรรมการนี้ค่อนข้างจะมีความใกล้เคียงกัน ดังนั้น เห็นว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรให้เหลือเพียงไม่เกิน ๒๐-๓๒ คณะ หรืออาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญตามจำนวนกระทรวง ของทางฝ่ายบริหาร ประเด็นที่สอง เห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่ดำเนินงานอยู่ปัจจุบัน ยังมีจำนวนที่ไม่ครอบคลุมการดูแลครบทุกด้าน จึงเห็นว่า ยังไม่มีความเหมาะสมเพราะมีจำนวนคณะกรรมการน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการแบ่งภารกิจงาน ดังนั้น จึงควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร เพิ่มเป็น ๔๐ คณะ เพราะจะทำให้กรรมการที่รับผิดชอบมีการดูแล ติดตามเรื่องต่าง ๆ จากประชาชน รวมถึงอำนาจ ในการออกกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ รายหนึ่งกล่าวว่า “... ปัจจุบันการดูแลของคณะกรรมการต่าง ๆ ยังไม่ทั่วถึง บางเรื่องที่เป็นเรื่องร้องเรียน เข้ามา พบว่า ไม่รู้จะเข้าสู่คณะกรรมการใด กลายเป็นเรื่องที่ต้องค้างการพิจารณา รอการหารือว่าจะให้ เข้าในคณะกรรมการใด ทำให้เรื่องที่ต้องพิจารณาเร่งด่วน กลายเป็นเรื่องทีล้าช้าไป ดังนั้น เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการทำงานควรมีการเพิ่มจำนวนกรรมการให้มากขึ้นกว่านี้ โดยอาจแบ่งภาระหน้าที่ของ คณะกรรมการที่มีอยู่เดิม ให้เพิ่มเป็นอีก ๑ คณะออกไป...”

ส่วนกรรมการบางรายได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ความเหมาะสมของจำนวนคณะกรรมการนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าคณะกรรมการต้องมีจำนวนเท่าใด แต่ปัจจัยที่มีผลของการปฏิบัติงานคือ ตัวของกรรมการเอง เพราะเห็นว่าการที่กรรมการไม่สามารถดำเนินงานได้ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับไว้ใน กฎหมายเกิดจากปัญหาสมาชิกพรรคที่ดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหาร และสมาชิกพรรคที่ดำรงตำแหน่งใน กรรมการนั้นๆ ไม่สามารถบังคับให้ฝ่ายบริหารเข้ามาชี้แจงได้มากกว่า

๒.๑.๒) ความเหมาะสมของการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภา ผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ผลการสัมภาษณ์กรรมการ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว โดย เห็นว่าตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หมวด ๔ กรรมการ มีการกำหนดเรื่องอัตราส่วน การแต่งตั้งที่เหมาะสมเพราะได้ ระบุว่า กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียง กับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ใน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด คือ กรรมการที่มาจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้มีการแบ่ง สัดส่วนที่เหมาะสม โดยทางพรรคการเมืองจะเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคสามารถเลือกคณะกรรมการที่มีความถนัดตามภารกิจของคณะกรรมการนั้น ๆ ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์บางรายได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า

“...สำหรับเรื่องความเหมาะสมของการแต่งตั้งคณะกรรมการธิการสามัญนั้น เห็นว่ามีความเหมาะสมตามกฎหมายดีแล้ว แต่คิดว่าจำนวนคณะกรรมการควรจะปรับลงให้มีความสอดคล้องกับจำนวนกระทรวงของทางฝ่ายบริหาร เพื่อให้มีการประสานงานได้รวดเร็วยิ่งขึ้น...” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ที่สัมภาษณ์อื่นที่ให้ข้อเสนอแนะว่า นอกจากจะให้สอดคล้องกับจำนวนกระทรวงของทางฝ่ายบริหารแล้ว ควรมีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาศึกษาเพื่อทำการปรับให้เข้ากับการกิจและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการแต่ละคณะด้วย หรือ การจำกัดการเป็นกรรมการให้เหลือสิทธิ์การเป็นกรรมการเพียงคณะเดียวเท่านั้น เพื่อให้กรรมการสามารถทุ่มเทกับการทำงานให้กับคณะกรรมการนั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่ เพราะหากเป็นกรรมการมากกว่า ๑ คณะกรรมการ ย่อมส่งผลต่อการประชุมของคณะกรรมการ อาจเกิดกรณีไม่สามารถดำเนินการประชุมได้ เนื่องจากไม่ครบองค์ประชุม เพราะกรรมการได้ดำรงตำแหน่งอยู่ในหลายคณะกรรมการ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีกรรมการที่ได้ให้ความเห็นที่แตกต่าง คือ เห็นว่ายังไม่มี ความเหมาะสมของการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยได้อธิบาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นว่า การแต่งตั้งของคณะกรรมการตามกฎหมายมีความเหมาะสมดีแล้ว เช่น จำนวนของคณะกรรมการตามกฎหมายมีมากเกินไป ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เมื่อได้ศึกษาจากอำนาจหน้าที่แล้วมีความคล้ายคลึงกัน ดังกรณีของคณะกรรมการการปกครอง และคณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้ง ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งเห็นว่า “...จากการที่ได้เคยไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เห็นว่าแต่ละประเทศมีการบริหารงานกรรมการค่อนข้างดี ทั้ง ๆ จำนวนคณะกรรมการมีไม่ถึง ๒๐ คณะ แต่ก็สามารถดำเนินงานได้ ดังนั้น ประเทศไทยน่าจะทำการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนของงาน...” นอกจากความเห็นในเรื่องของจำนวน และสัดส่วนของคณะกรรมการแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งได้ให้ความเห็นต่อเรื่องอำนาจ หน้าที่ของกรรมการ ดังนี้ “...ปัญหาความไม่เหมาะสมของคณะกรรมการนั้นไม่ได้อยู่ที่สัดส่วน หรือจำนวน ซึ่งจะมีมากหรือน้อยก็ได้เป็นปัจจัยสำคัญ แต่ปัญหาที่พบอยู่ขณะนี้คือ อำนาจของกรรมการในการเรียกเอกสาร หรือเชิญบุคคลมาชี้แจง พบว่า ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น เห็นว่าเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการปรับแก้กฎหมายให้มีความเหมาะสมมากกว่านี้ เพราะในรัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติรายละเอียดน้อยมาก...”

๒.๑.๓) ความเหมาะสมของจำนวนคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕ คนต่อ ๑ คณะกรรมการ

จากการสัมภาษณ์กรรมการ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าจำนวนคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕ คน ต่อ ๑ คณะนั้น มีความเหมาะสมดีแล้ว ซึ่งเป็นไปตามสัดส่วนของแต่ละพรรคการเมืองที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ โดยได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีการปรับสัดส่วนกรรมการเมื่อมีการปรับจำนวนคณะ กรรมการ เช่น หากจะปรับคณะกรรมการให้เหลือ ๒๐ คณะเพื่อให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับจำนวนกระทรวง ควรเพิ่มจำนวนกรรมการแต่ละคณะจาก ๑๕ คน เป็น ๒๔ คน ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งได้กล่าวว่า “...หากจะดูเฉพาะคณะกรรมการสามัญเท่านั้น เห็นว่าจำนวน ๑๕ คน มีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ว่าอยากให้เพิ่มเติมในส่วน ของคณะอนุกรรมการ เพราะเห็นว่าปัจจุบันแต่ละคณะกรรมการมีเรื่องให้พิจารณาค่อนข้างมากทั้งเรื่อง

ร้องเรียน การพิจารณากฎหมาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อให้การทำงานของกรรมการมีความคล่องตัวมากขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือ มีการจำกัดการดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการไม่เกิน ๒ คณะกรรมการ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรมีการเปลี่ยนแปลงให้กรรมการสามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการได้ไม่จำกัดคณะ...”

สำหรับกรรมการที่มีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการสามัญ สมาชิกผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕ คนต่อ ๑ คณะกรรมการไม่มีความเหมาะสมนั้น ได้อธิบายออกเป็น ๒ ประการ คือ ประการแรกเห็นว่า ควรเพิ่มจำนวนกรรมการเป็น ๒๐ - ๒๕ คน เนื่องจากเห็นว่าภารกิจงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมากเพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น ประการที่สอง พบว่า ปัญหาการขาดประชุมของกรรมการส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการประชุมได้ เพราะกรรมการมีประชุมที่ซ้อนในวันและเวลาเดียวกัน ดังนั้น ควรลดจำนวนกรรมการของแต่ละคณะให้เหลือโดยประมาณ ๑๓ คน เพื่อเป็นการลดปัญหาการขาดประชุมของกรรมการ

๒.๑.๔) ความเหมาะสมในการกำหนดที่มา โครงสร้างและตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกผู้แทนราษฎร

จากการสัมภาษณ์กรรมการ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าการกำหนดที่มา โครงสร้าง และตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกผู้แทนราษฎรมีความเหมาะสมดีแล้ว โดยในเรื่องของที่มา ซึ่งเป็นไปตามการแบ่งสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละพรรคการเมือง อีกทั้งผู้ที่จะมาเป็นกรรมการของคณะต่าง ๆ ก็ได้คัดเลือกให้ตรงกับความรู้ความสามารถของกรรมการนั้น ๆ ส่วนเรื่องโครงสร้างและตำแหน่งนั้น เห็นว่า ได้มีการกำหนดไว้อย่างเหมาะสมแล้ว

ส่วนกรรมการที่มีความเห็นในทางตรงกันข้าม คือ เห็นว่าการกำหนดที่มา โครงสร้าง และตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการมีความไม่เหมาะสม เพราะ ที่มาของกรรมการในแต่ละคณะมีบางตำแหน่งในคณะจะมีการหาหรือนอกห้องประชุม (Lobby) ให้เป็นไปตามข้อตกลงของแต่ละพรรคการเมืองทำให้บุคคลที่มาดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการต่าง ๆ ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมากนัก รวมถึงการระบุตัวบุคคลให้มาทำงานร่วมกับคนที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ นอกจากนี้ มีการแต่งตั้งผู้ติดตามกรรมการจำนวนมากเกินไป ควรจะมีการปรับลดจำนวนตำแหน่งที่ปรึกษา นักวิชาการ และเลขานุการ โดยจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติเพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถเข้ามาช่วยงานกรรมการได้จริง มิใช่ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวแล้วแต่งตั้งคนที่มีความใกล้ชิดมาร่วมงาน ดังเช่นผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งได้แสดงความเห็นว่า “...เมื่อได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ก็จะต้องลงกรรมการซึ่งแต่ละพรรคก็จะหาหรือจัดสรรตามโควตา และสัดส่วนของแต่ละพรรคที่จะได้ บางทีเห็นว่าผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการนั้น ๆ ก็ไม่ได้มีความรู้ความสามารถตรงกับคณะกรรมการ หรือบางรายเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายปีก็จะลงแต่คณะกรรมการเดิม ไม่มีการหมุนเวียนเปลี่ยนให้คนใหม่ ๆ เข้าไปเลย ส่วนเรื่องการแต่งตั้งผู้ติดตามนั้นเท่าที่เห็นก็จะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับกรรมการท่านนั้น ทำให้ไม่แน่ใจว่าจะมีความรู้มากพอเพื่อช่วยระบบงานกรรมการได้หรือไม่...” และผลจากที่มีการแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้มีความซ้ำซ้อนในเรื่องชื่อเรียกแต่ละตำแหน่ง จึงควรมีการกำหนดจำนวนของแต่ละตำแหน่งให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะงานกรรมการ หรือการที่ได้กำหนดว่ากรรมการ ๑ คนสามารถดำรงตำแหน่งได้ ๒

คณะกรรมการการ ยกเว้นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการจะเป็นกรรมการได้เพียงคณะกรรมการเดียว ก็มีผลต่อการดำเนินงานที่ไม่สามารถทุ่มเทกับคณะกรรมการหนึ่งคณะกรรมการใดได้เต็มที่

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่กรรมการได้ให้ความเห็นที่ตรงกันคือ วัฒนธรรมองค์กร และบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการเอง โดยเห็นว่าเรื่องความเหมาะสมของที่มา โครงสร้างและตำแหน่งต่าง ๆ นั้นถึงแม้จะมีกฎหมายกำหนดไว้ แต่บุคคลที่ใช้กฎหมายนั้นจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าการดำเนินงานด้านกรรมการว่ามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด จึงเห็นว่าควรจะมีการปรับปรุงวัฒนธรรมองค์กร และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้มีความรู้ความสามารถในงานกรรมการให้มากขึ้นกว่าเดิม

๒.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒.๒.๑) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรที่มาดำรงตำแหน่งกรรมการ

กรรมการส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคณะนั้น ๆ โดยสามารถทำหน้าที่กรรมการในแต่ละคณะได้อย่างดี เนื่องจากการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละท่านมีความชำนาญแตกต่างกัน ทำให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติงานในคณะกรรมการได้อย่างกว้างขวาง และครอบคลุม ตลอดจนการแต่งตั้งกรรมการในแต่ละคณะขึ้นอยู่กับโควตาของพรรคการเมือง ซึ่งทางพรรคก็ต้องพิจารณาคุณสมบัติ วิทยุและประสบการณ์อยู่แล้ว และให้อิสระแก่สมาชิกฯ ในการเลือกคณะกรรมการ

กรรมการส่วนน้อยมีความคิดเห็นว่า ไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นไปตามโควตาพรรคการเมือง ส่งผลให้บางคณะกรรมการมีกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถไม่ตรงตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการคณะนั้น ๆ แต่ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะเลือกคณะที่ตนถนัด ซึ่งปัญหาข้างต้นทำให้บางคนมาเป็นคณะกรรมการได้ไม่นานก็ขอเปลี่ยนคณะ

๒.๒.๒) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญตามรัฐธรรมนูญ

กรรมการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า เหมาะสมแล้ว โดยเฉพาะอำนาจตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร แต่พบปัญหาเรื่องการใช้อำนาจตามหน้าที่ยังขาดสภาพบังคับ ควรเพิ่มอำนาจในการเรียกบุคคลมาชี้แจงหรือให้ข้อมูลกับคณะกรรมการ โดยเฉพาะการเรียกข้าราชการระดับสูง ส่วนใหญ่มักจะมอบหมายคนอื่นมาแทน จึงควรปรับปรุงข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องการให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ และหากไม่ให้ความร่วมมือน่าจะมีความโทษทั้งทางวินัยและทางอาญา และควรกำหนดแนวทางการผลักดันให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมติหรือข้อสังเกตต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของคณะกรรมการไปสู่แนวทางการปฏิบัติอย่างแท้จริง แต่ในบางกรณีพบว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการบางคณะอาจปฏิบัติงานเกินบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เมื่อมีการเรียกบุคคลหรือเอกสารมาชี้แจงอาจไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ

กรรมการบางท่านมีความคิดเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้นเหมาะสม แต่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของกรรมการบางคนไม่ได้ให้ความสำคัญกับแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ แต่ปฏิบัติหน้าที่หรือ

วางตัวเป็นไปตามนโยบายของพรรค ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการไม่จริงจังและขาดความรับผิดชอบ

๒.๒.๓) บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญเกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บทบาทในการพิจารณาร่างกฎหมายมีน้อยมาก ส่วนใหญ่สภาฯ จะแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างกฎหมาย เนื่องจากมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญมากกว่า ส่วนคณะกรรมการสามัญจะทำหน้าที่พิจารณาศึกษา สอบสวนเรื่องร้องเรียน ติดตามการบริหารงานของฝ่ายบริหารมากกว่า ดังนั้น ควรเพิ่มบทบาทของคณะกรรมการสามัญในการติดตามร่างกฎหมายมากขึ้น คณะกรรมการบางคณะที่มีการหยิบยกร่างกฎหมายมาพิจารณา เช่น คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์อดีตรัฐสภา ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. คณะกรรมการการศาสนา มีการพิจารณาเสนอกฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ และคณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาร่างกฎหมายการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น การยกฐานะท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

๒.๒.๔) บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญในการควบคุมฝ่ายบริหารโดยการพิจารณาญัตติ หรือเรื่องอื่นใดของคณะกรรมการเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารมีน้อย และไม่ค่อยได้รับความสำคัญจากฝ่ายบริหารในการนำข้อเสนอแนะ/ข้อสังเกตของคณะกรรมการไปปฏิบัติ ซึ่งในทางปฏิบัติฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยมากที่จะถ่วงดุลหรือควบคุมการทำงานของรัฐบาลตามนโยบายที่เสนอต่อรัฐสภา โดยมีข้อสังเกตว่าควรทำอย่างไรจะให้มีน้ำหนักเพียงพอในการผลักดันให้รัฐบาลให้ความสำคัญต่อผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว รัฐบาลไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อผลการพิจารณาของคณะกรรมการเลย จึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้น้ำหนักในการตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในสภาฯ มากกว่า ซึ่งจะได้รับความสนใจมากกว่าการพิจารณาญัตติผ่านคณะกรรมการ

กรรมการส่วนน้อยมีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการมีการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารโดยขึ้นอยู่กับแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการแต่ละคณะ เช่น คณะกรรมการการติดตามการบริหารงบประมาณ มีการพิจารณาติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของส่วนราชการต่าง ๆ คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา มีการติดตามโครงการซื้อขายสินค้าเกษตร คณะกรรมการการส่งเสริมราคาผลผลิต เกษตรกรรม พิจารณาเรื่องราคาพืชผล ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา เป็นต้น ส่วนใหญ่คณะกรรมการมีการพิจารณาญัตติ โดยเน้นไปที่การพิจารณาศึกษาปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชน และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ นำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป หรือบางครั้งจัดทำเป็นเอกสารมอบให้รัฐมนตรีประจำกระทรวงต่าง ๆ นำไปปฏิบัติ

๒.๒.๕) บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ เช่น กรณีสอบสวนเรื่องที่สภาฯ มอบหมายเรื่องร้องเรียนเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บทบาทในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่มีมากโดยเฉพาะเรื่องร้องเรียน แต่บางคณะกรรมการประสบปัญหาการเชิญบุคคลมาชี้แจง ซึ่งบางครั้งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัวของประธานคณะกรรมการกับส่วนราชการนั้น ๆ ด้วย แต่ยังขาดความชัดเจนและข้อจำกัดในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ทั้งนี้ คณะกรรมการควรมีการประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับกรณีการแก้ไข เพิ่มเติมบทบาทอำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมต่อไป สำหรับการศึกษาศอบสวนเรื่องต่าง ๆ มีกระบวนการสอบสวนข้อเท็จจริง และนำเสนอให้หน่วยงานต่าง ๆ พิจารณาดำเนินการต่อไป ยกตัวอย่างเช่น คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ พิจารณาศึกษาสอบสวนทุจริตการใช้จ่ายงบประมาณ ตามนโยบาย โครงการ หรือแผนงานต่าง ๆ คณะกรรมการการพาณิชย์ มีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ ราคาปุ๋ย ราคาผลผลิตตกต่ำ

กรรมการบางส่วนมีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการมีบทบาทในส่วนนี้ปานกลาง เพราะประชาชนไม่เข้าใจว่าคณะกรรมการสามัญสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างไร และกระบวนการร้องเรียนจะดำเนินการอย่างไร ดังนั้น เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่กรรมการหยิบยกขึ้นพิจารณาเอง

๒.๒.๖) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการสร้างมาตรการบังคับในการเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารมาเพื่อชี้แจง หรือแสดงต่อคณะกรรมการ

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงและสร้างมาตรการเพื่อบังคับโดยกำหนดบทลงโทษอาจเป็นทางวินัยและทางอาญา ในกรณีไม่มาชี้แจงและให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ และควรปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อมีประเด็นปัญหาที่มีการพิจารณาโดยคณะกรรมการ จะพบปัญหาการเรียกบุคคลมาชี้แจง คณะกรรมการควรแจ้งเหตุผลประกอบในการเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารว่า เป็นกระบวนการของการบริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ถูกเรียกมาชี้แจง จะได้ยอมรับว่าต้องมาชี้แจง และคณะกรรมการควรแสดงให้เห็นว่าคำชี้แจงสำคัญ และจะถูกนำไปใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติจริง ๆ

ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดการติดตาม ตรวจสอบ การทำงานของฝ่ายบริหารไว้ แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการบางคณะมีการติดตาม ตรวจสอบข้อเท็จจริงน้อยมาก ทำให้บุคคลทั่วไปไม่เห็นความสำคัญ โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงมักไม่มาชี้แจง

แม้ว่าที่ผ่านมา คณะกรรมการจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีบ้างไม่ดีบ้าง ดังนั้น การปรับปรุงหรือไม่ปรับปรุง ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่อยู่ที่จิตสำนึกของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จะให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

๒.๒.๗) อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการติดตาม ตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อำนาจหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบข้อเท็จจริงยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากยังขาดอำนาจในการบังคับให้บุคคลมาชี้แจง หรือเรียกเอกสาร จึงควรเพิ่มบทบัญญัติ

ของกฎหมาย และมาตรการบังคับในกรณีดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องการตรวจสอบการทุจริต จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มาชี้แจงเป็นอย่างมาก

กรรมการส่วนน้อยมีความคิดเห็นว่า มีเพียงพอแล้ว แต่ควรกำหนดรายละเอียดในการบังคับให้บุคคลมาให้ถ้อยคำ ให้ข้อมูลเอกสารให้ชัดเจน

๒.๒.๘) การปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการปฏิบัติงานตามบทบาทด้านการติดตาม ตรวจสอบข้อเท็จจริง เรื่องร้องเรียนมากที่สุด โดยคณะกรรมการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่เป็นไปตามระยะเวลาของสมัยประชุม ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินไม่แตกต่างกัน โดยที่คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเท่าเทียมกันกับการทำงานด้านนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นไปตามช่วงเวลาและสถานการณ์นั้น ๆ ส่วนบทบาทในการพิจารณาร่างกฎหมายและบทบาทการติดตามการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติมีน้อย

๒.๒.๙) ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

กรรมการส่วนใหญ่พบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ คือ การไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคล (รัฐมนตรี/ข้าราชการระดับสูง) มาชี้แจงให้ข้อมูล หรือส่งตัวแทนที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจมาแทน โดยการมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงของข้าราชการอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และการไม่มีกฎหมายรองรับในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะมติของคณะกรรมการเป็นเพียงความเห็นหรือข้อเท็จจริงที่นำเสนอรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรรมการบางส่วนมีความคิดเห็นว่า ยังไม่พบปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน แต่ก็พบว่าปัญหาทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์ และเวลาในการปฏิบัติงานค่อนข้างจำกัด ประกอบกับการเข้าร่วมประชุมของกรรมการมักไม่พร้อมเพรียงกัน

๒.๒.๑๐) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังกัดพรรคการเมืองต่อการทำหน้าที่ในฐานะกรรมการ

กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การสังกัดพรรคการเมืองไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากการทำงานของสมาชิกในแต่ละคณะกรรมการทำงานในฐานะตัวแทนของประชาชน ไม่ได้ทำงานในฐานะตัวแทนของพรรคการเมือง ทุกพรรคสามารถทำงานร่วมกันได้ดี สามารถแยกแยะบทบาทการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๑๕ คนในคณะกรรมการซึ่งมาจากต่างพรรคการเมืองกัน สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

กรรมการส่วนน้อย มีความเห็นว่า การสังกัดพรรคการเมืองมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากต้องแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติหน้าที่ภายใต้นโยบายและแนวทางการดำเนินงานของพรรคการเมืองที่ตนสังกัด

๒.๓ ปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการธิการ

๒.๓.๑) ความสามารถของคณะที่ปรึกษากรรมการธิการในการช่วยปฏิบัติงานในคณะกรรมการธิการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกรรมการ พพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะที่ปรึกษาของกรรมการธิการสามารถช่วยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไรนั้น ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า คณะที่ปรึกษาของกรรมการธิการสามารถช่วยงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีองค์ความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ ตลอดจนมีความเชี่ยวชาญ ชำนาญการเฉพาะด้านหรือในเรื่องนั้น ๆ ขณะเดียวกันได้มีผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “ที่ปรึกษากรรมการธิการมีความเหมาะสม และได้รับคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และอุทิศเวลาให้กับการทำงานของกรรมการธิการ แต่มีบางคณะที่ปรึกษาของคณะกรรมการธิการอาจจะไม่มีประสบการณ์ทุกด้าน เพราะที่รับทราบว่าบางท่านประจำกรรมการธิการที่ตนเองไม่ถนัด คณะที่ตนเองถนัดก็เต็มแล้ว”

นอกจากนี้ มีกรรมการธิการบางส่วน มีความเห็นว่า ที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการไม่สามารถช่วยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เท่าที่ควร เนื่องจากการแต่งตั้งเพื่อตอบสนองทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความชำนาญ ทำให้ขาดความเหมาะสมในการทำงานในคณะกรรมการธิการคณะนั้น ๆ เพราะบางท่านได้รับการแต่งตั้งมาจากคนรู้จักหรือมีความสนิทคุ้นเคย หรือเป็นเครือญาติ จึงไม่สามารถช่วยงานของคณะกรรมการธิการได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ได้มีผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการขึ้นอยู่กับว่าการแต่งตั้งบุคคลใดแบบไหนมาเป็นที่ปรึกษา ถ้าแต่งตั้งบุคคลตรงกับความรู้ความสามารถ ซึ่งจะมีความเหมาะสม ทำให้การทำงานของกรรมการธิการมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ มิใช่อำศัยมีชื่อประจำคณะกรรมการแต่ไม่เข้าร่วมประชุมก็ไม่เกิดประโยชน์ และขอเสนอเกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษ เช่น ถ้าที่ปรึกษากรรมการธิการขาดการเข้าร่วมประชุมเกิน ๓ ครั้ง ควรจะมีบทลงโทษด้วยเช่นกัน...”

๒.๓.๒) ความเหมาะสมของปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการธิการ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สามารถสรุปปัจจัยที่สนับสนุนการทำงาน ดังนี้

๑. ด้านงบประมาณ

ปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการธิการด้านงบประมาณนั้น จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกรรมการ พพบว่า ความคิดเห็นเรื่องการจัดสรรงบประมาณมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการหรือไม่ ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่า ในการจัดสรรงบประมาณให้แต่ละคณะกรรมการนั้นยังไม่มีที่เหมาะสม และไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ซึ่งมีผลกระทบต่อความคล่องตัวในการทำงานของคณะกรรมการอย่างมาก สืบเนื่องจากแต่ละคณะของกรรมการธิการมีภารกิจที่แตกต่างกัน เช่น คณะกรรมการธิการการต่างประเทศ คณะกรรมการธิการการปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณ ควรมีความยืดหยุ่น เช่น บางเรื่องต้องมีการศึกษาวิจัย และต้อง

อาศัยความชำนาญเฉพาะเรื่อง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ในบางเรื่องด้วยข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ และ มีผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “การจัดสรรงบประมาณในแต่ละคณะกรรมการเป็นปัญหาเกิดขึ้นบ่อย การตั้งงบประมาณควรใช้ฐานคิด เมื่อเปรียบเทียบระหว่างงบประมาณที่จัดสรรให้ คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรกับคณะกรรมการของวุฒิสภา ในสัดส่วนของจำนวนสมาชิก และจำนวนคณะกรรมการ รวมถึงงบประมาณในส่วนของวุฒิสภาได้มากกว่าสภาผู้แทนราษฎรทุก ๆ ด้าน”

นอกจากนี้ มีกรรมการบางส่วน มีความคิดเห็นว่า การจัดสรรงบประมาณมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการไม่มากนัก และเพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ เนื่องจากเข้าใจถึงสถานะเศรษฐกิจของประเทศในขณะนี้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ที่มาทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการจะต้องบริหารจัดการงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมในสภาพที่ค่อนข้างจำกัด ซึ่งทางคณะกรรมการก็สามารถดำเนินการได้

๒. ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในความคิดเห็นเรื่องการให้บริการวิชาการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนั้น ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าการให้บริการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต่อการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกรรมการมาก และสามารถช่วยงานของคณะกรรมการได้เป็นอย่างดี เช่น การค้นคว้าหาข้อมูลได้จากห้องสมุด และศูนย์บริการข้อมูลทางวิชาการ E-Knowledge สามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการได้อย่างรวดเร็ว และลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ มีผู้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบันมีผลต่อการปฏิบัติงาน ควรมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และสามารถจัดเก็บข้อมูลสืบค้นย้อนหลังได้ ตลอดจนผู้ใช้ต้องใช้จริง และ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรพัฒนาพร้อมทั้งปรับปรุงให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีให้มากขึ้น จะเห็นว่าปัจจุบันจะเป็น paper มากไป”

นอกจากนี้ มีกรรมการส่วนน้อยมีความคิดเห็นว่าการให้บริการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังไม่เพียงพอยังมีได้นำมาใช้ในการพัฒนาหรือการปฏิบัติหน้าที่ ควรมีการจัดเก็บเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีระบบ เช่น ข้อมูลการไปเยี่ยมเยียนประเทศต่าง ๆ ควรมีการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละคณะกรรมการเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นและสามารถเรียกดูได้อย่างรวดเร็ว

๓. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สำหรับปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของกรรมการ พบว่า ความคิดเห็นเรื่องสถานที่ทำงาน การเดินทาง และสิ่งอำนวยความสะดวก มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอย่างไร ส่วนใหญ่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพในภาพรวมมีผลและเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ และสามารถจัดเรียงตามลำดับปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ห้องประชุมมีขนาดเล็ก และคับแคบซึ่งไม่เพียงพอต่อการใช้งาน เช่น กรณีเชิญผู้มาชี้แจงหรือบุคคลจากหน่วยงานภายนอกมา แต่ไม่สามารถ

เข้าร่วมประชุมได้อย่างครบครัน ประกอบกับไม่มีสถานที่นั่งรับรองอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาชี้แจง ส่งผลให้ไม่คล่องตัวในการทำงานอย่างมาก ส่วนสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ประกอบกับสถานที่ปฏิบัติงานซึ่งมีได้อยู่ที่เดียวกันกับเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ เนื่องจากแยกกันอยู่คนละสถานที่ ทำให้การติดต่อประสานงานมีความล่าช้า และประการสุดท้ายมีความประสงค์ให้มีห้องทำงานของคณะกรรมการแต่ละกรรมการ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไว้ว่า “กรณีมีการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันของการประชุมคณะกรรมการแต่ละคณะกรรมการนั้น ไม่ควรนำอาหารเข้ามาทานในห้องประชุมฯ หรือช่องทางเดินดูหน่วย...” และที่สำคัญ สำนักงานเลขาธิการควรมีการปรับปรุงและพัฒนาทุก ๆ ส่วนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

ขณะที่มีกรรมการส่วนหนึ่ง มีความเห็นว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สถานที่ทำงาน การเดินทาง และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานและไม่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานของคณะกรรมการเท่าที่ควร เข้าใจถึงปัญหาด้านสถานที่ รับสภาพได้ รอสถานที่รัฐสภาแห่งใหม่ โดยมีผู้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า “...ปัจจัยในด้านต่าง ๆ ถึงแม้จะมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ แต่ก็ไม่มากนัก ทั้งนี้ อยู่ที่ตัวบุคคลมากกว่า...” ซึ่งที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่หรือข้าราชการช่วยงานได้มาก

๒.๔) แนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

จากการรวบรวมข้อมูลของกรรมการ พบว่า ความคิดเห็นเรื่องแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นั้น สามารถจัดเรียงตามลำดับตามความคิดเห็น พร้อมเหตุผลประกอบ ดังนี้

๑. เพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ในการตรวจสอบหรือการติดตามมติของคณะกรรมการ รวมถึงควรปรับปรุงกฎหมายในการเพิ่มอำนาจให้กรรมการสามารถตรวจสอบข้อร้องเรียนและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งมีกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับหรือบทลงโทษในส่วนของการเรียกเอกสารหรือเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสอบถามเพื่อขอความร่วมมือ อันจะนำไปสู่การสั่งการหรือนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของกรรมการได้เป็นอย่างดี

๒. การรายงานผลหรือข้อเสนอแนะของกรรมการที่เป็นรูปธรรมที่นำเสนอรัฐบาล รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญต่อมติหรือข้อเสนอของกรรมการให้มากกว่านี้ และควรนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างเร่งด่วน เพราะถือว่าเป็นความคิดเห็นร่วมกันไม่ควรจัดเก็บเป็นข้อมูลหรือรายงานผลเก็บไว้ ควรมีมาตรการสนับสนุนหรือติดตามเรื่องที่กรรมการเสนอต่อรัฐบาลอย่างจริงจัง

๓. ความพร้อมและความเหมาะสมของผู้มาปฏิบัติงานในกรรมการ ควรมีการจัดสรรผู้เข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ให้เหมาะสม สอดรับกับความรู้ความสามารถ และควรมีกฎระเบียบของคณะกรรมการเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ เช่น ขาดได้ไม่เกินกี่ครั้งในช่วงเวลาที่กำหนด หรือการเบิกจ่ายค่าเบี้ยประชุมฯ ควรต้องเข้าร่วมประชุมฯ ไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง จึงมีสิทธิรับเบี้ยประชุมฯ ได้ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการ

นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นในประเด็นปลีกย่อย เช่น ไม่ควรมีการจำกัดจำนวนการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ ซึ่งแต่เดิมกำหนดไว้ไม่เกิน ๒ คณะ ทำให้การปฏิบัติงานหรือการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ อาจเกิดความ

ล่าช้าได้ และควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ เช่น การรายงานผลการดำเนินงาน หรือ สถิติการประชุมฯ เป็นต้น

๓. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มกรรมการธิการ และกลุ่มข้าราชการ ที่ปฏิบัติงานด้านคณะกรรมการธิการ

- กลุ่มกรรมการธิการ มีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑) บทบาทของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องของบทบาทคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการธิการไว้อย่างชัดเจน แต่สภาพการปฏิบัติงานจริงนั้น พบว่าไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามที่กฎหมายและข้อบังคับกำหนดไว้ ดังในกรณีของการเรียกบุคคลใดมาชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการธิการ โดยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ วรรคสอง ว่า ...คณะกรรมการธิการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ได้นั้น และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ เว้นแต่ผู้พิพากษา ตุลาการ ผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระ ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการธิการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามคำสั่งคณะกรรมการธิการ เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน...

ทั้งนี้ สอดคล้องกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๙ ที่กำหนดว่า... การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการธิการ หรือรองประธานคณะกรรมการธิการผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการธิการ ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการธิการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามคำสั่งคณะกรรมการธิการ

โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าในทางปฏิบัติจริงนั้น การเรียกบุคคลมาชี้แจงโดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงมักไม่ได้รับความร่วมมือในการมาชี้แจง แถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการธิการ บางหน่วยงานได้มอบหมายให้ข้าราชการระดับปฏิบัติงานมาดำเนินการแทน ทำให้การประชุมคณะกรรมการธิการดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะตามข้อเท็จจริงแล้วต้องให้ข้าราชการที่มีอำนาจในการสั่งการมาร่วมประชุมเพื่อที่จะได้ดำเนินการตามมติที่ประชุมต่อไป อีกทั้งในบางกรณีรัฐมนตรีเจ้าของกระทรวงของข้าราชการที่ได้รับหนังสือเชิญเพื่อเรียกมาชี้แจง สักกัพรการเมืองเดียวกับประธานคณะกรรมการธิการคณะนั้น ๆ มักไม่ดำเนินการตามหนังสือเชิญด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ผลของการไม่สามารถใช้อำนาจบังคับการเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลมาชี้แจงได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังส่งผลให้การนำมติจากที่ประชุมคณะกรรมการการนำไปเป็นนโยบาย หรือแนวทางให้ฝ่ายบริหารปฏิบัติ มักไม่ค่อยได้รับการตอบสนองตามมติเท่าใดนัก ทั้งนี้ เนื่องจากความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารนั้นมีความซับซ้อนทับกัน กล่าวคือ ในกรณีที่รัฐมนตรีกระทรวงใดที่สังกัดพรรคการเมืองเดียวกับ ประธานคณะกรรมการการคณนั้น ๆ ทางคณะกรรมการการคณมักจะขาดการติดตามผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ตามมติของคณะกรรมการการคณ ในทางตรงกันข้ามหากรัฐมนตรีกระทรวงใดที่สังกัดพรรคการเมืองต่างพรรคกับ ประธานคณะกรรมการการคณ คณะกรรมการการคณนั้นจะมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร คือการนำ มติของการประชุมคณะกรรมการการคณไปดำเนินการซึ่งในความเป็นจริงแล้วการติดตามผลการดำเนินงานของฝ่าย บริหารโดยคณะกรรมการการคณนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความโปร่งใสการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร มากกว่าการมุ่งหวังการแก้ไขปัญหารื้อรื้อเรียนจากประชาชน

สำหรับการกำหนดโครงสร้าง และสัดส่วนของคณะกรรมการการคณตามข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ๑ คน สามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการคณได้ไม่เกิน ๒ คณะ หากดำรงตำแหน่งประธาน คณะกรรมการการคณสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียง ๑ คณะกรรมการการคณเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการการคณ เนื่องจากเห็นว่าด้วยภาระหน้าที่ที่มีมาก และข้อร้องเรียนบางเรื่องนั้นมีความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหลายคณะกรรมการ ดังนั้น ควรมีการแก้ไขข้อบังคับฯ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการการคณได้มากกว่า ๒ คณะกรรมการการคณ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของ กรรมการการคณ เช่น หากกรณีที่เรื่องร้องเรียนมีความเกี่ยวข้องกับหลายคณะกรรมการ ก็ควรให้กรรมการการคณ ที่ดูแลหรือรับผิดชอบเรื่องดังกล่าวสามารถดำรงตำแหน่งได้หลายคณะกรรมการ ทั้งนี้ เห็นว่าจะทำให้การ ดำเนินงานมีความต่อเนื่องโดยตรง ส่วนประเด็นด้านจำนวนคณะกรรมการการคณจากเดิมในข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔ มีจำนวน ๓๑ คณะกรรมการการคณ และได้เพิ่มเป็น ๓๕ คณะกรรมการการคณใน ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้เข้าสนทนากลุ่มทั้งหมดเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการการคณ ดังกล่าวมีความเหมาะสมดีแล้ว จำนวนคณะกรรมการการคณดังกล่าวมีความเพียงพอสามารถช่วยแก้ไขปัญหารื้อ รื้อเรียนของประชาชนได้ ถึงแม้ว่าหากจะพิจารณาเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการคณบางคณะที่มีความ ซ้ำซ้อนกัน แต่ในความเป็นจริงนั้นการดำเนินงานในทางปฏิบัติจริง ไม่ได้มีความซ้ำซ้อนกันเพราะจะมี รายละเอียดในเรื่องของการดำเนินงานที่ไม่เหมือนกัน และยังช่วยให้เกิดความครอบคลุมต่อการปฏิบัติหน้าที่ การรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนได้มากขึ้นอีกด้วย

๒) สภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการคณในปัจจุบัน

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า สภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการคณใน แต่ละคณะนั้นภายหลังจากการประชุมพิจารณาเรื่องร้องเรียนแล้ว และมีมติที่ประชุม แต่เมื่อส่งให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องแล้วพบว่า มักไม่สามารถนำมติดังกล่าวมาใช้ในทางปฏิบัติกับฝ่ายบริหารได้ ทั้ง ๆ ที่คณะกรรมการการคณเป็น ฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร แต่กลับพบว่าฝ่ายบริหาร ให้ความสำคัญต่อมติจากที่ประชุมของคณะกรรมการการคณน้อยมาก ซึ่งหากเทียบกับระบบงานกรรมการการคณของ ต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า บทบาทกรรมการการคณมีอำนาจมาก คำแนะนำ หรือมติจากที่

ประชุมคณะกรรมการที่ให้แก่ฝ่ายบริหารนั้นต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ สภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการยังไม่พบว่ามี การติดตามผลจากมติของที่ประชุมคณะกรรมการแต่ละคณะว่า ผลในทางปฏิบัติมีความคืบหน้าอย่างไร ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในด้านการพิจารณาเรื่องร้องเรียนประสบผลสำเร็จเพียงใด สามารถช่วยแก้ไขปัญหาร้องเรียนได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการแต่ละคณะนั้น เมื่อได้มีการมอบหมายเรื่องการพิจารณาเรื่องร้องเรียนให้แก่หน่วยงานภายนอกไปดำเนินการแล้ว ถือว่าเรื่องพิจารณาดังกล่าวได้อยู่นอกเหนือหน้าที่ของคณะกรรมการแล้ว

สำหรับปัจจัยด้านงบประมาณ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ เห็นว่า ปัจจุบันงบประมาณของแต่ละคณะกรรมการได้รับประมาณ ๑๐,๘๒๕ ล้านบาท เมื่อเทียบรายจ่ายของแต่ละคณะกรรมการทั้งการจัดประชุม สัมมนา เดินทางศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีสัดส่วนที่ไม่เพียงพอต่องบประมาณที่ได้รับ เมื่อเทียบเคียงกับคณะกรรมการ วุฒิสภา พบว่า ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เท่ากัน โดยทางวุฒิสภาได้รับงบประมาณในสัดส่วนต่อ ๑ คณะกรรมการมากกว่าสภาผู้แทนราษฎร ดังเห็นได้จากค่าตอบแทนที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการวุฒิสภาได้มากกว่าที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎร ส่วนการกำหนดให้แต่ละคณะกรรมการสามารถตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกินคณะละ ๒ อนุกรรมการ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นไปทางเดียวกันว่า จำนวน ๒ อนุกรรมการไม่เพียงพอต่อภารกิจงานที่แต่ละคณะกรรมการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ที่มีทั้งการพิจารณาร่างกฎหมาย การพิจารณาเรื่องร้องเรียน การทำการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในความสนใจขณะนั้น ทำให้กรรมการแต่ละคนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามภารกิจเท่าใดนัก เนื่องจากแต่ละคณะกรรมการสามารถตั้งคณะอนุกรรมการได้เพียง ๒ อนุกรรมการเท่านั้น

ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางราย ได้ให้ความคิดเห็นที่แตกต่างว่า การแต่งตั้งจำนวนกรรมการต่อ ๑ คณะกรรมการ หรือต่อ ๑ คณะอนุกรรมการ มีจำนวนที่มากเกินไป ส่งผลเสียต่อการประชุมคณะกรรมการเนื่องจากไม่เคยครบองค์ประชุมเลย เพราะมักจะมีความซ้ำซ้อนในเรื่องวัน และเวลาประชุมที่ตรงกันกับคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ จึงเห็นว่าอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะหากกรรมการขาดการประชุมแล้ว ปัญหาที่พบคือ มักจะขาดการติดตามการประชุมอย่างต่อเนื่อง

สำหรับด้านความรู้ความสามารถของกรรมการที่ปฏิบัติงานในแต่ละคณะกรรมการนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนที่เป็นกรรมการแต่ละคณะนั้น ได้เลือกเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่ตนเองมีความถนัด หรือมีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว หรือได้เลือกตามการจัดสรรโควตาของแต่ละพรรคการเมือง จึงทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น แต่มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางรายได้ให้ความคิดเห็นที่แตกต่างว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางรายเมื่อได้เข้ารับตำแหน่งกรรมการในแต่ละคณะแล้ว พบว่า มีบางรายที่ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือขาดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจงานคณะกรรมการคณะนั้น ๆ หรือไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในคณะกรรมการบางครั้งเนื่องจากมีความแตกต่างเรื่องการสังกัดพรรคการเมืองระหว่างกรรมการที่มาจากพรรคร่วมรัฐบาล และกรรมการที่มาจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน

ในเรื่องตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการการนั้น เห็นว่า ยังมีความจำเป็นในการคงตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการไว้ เพราะได้ช่วยให้คำปรึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการได้มาก ที่ผ่านมา การแต่งตั้งตำแหน่งดังกล่าว พบว่ามีการแต่งตั้งตำแหน่งที่ปรึกษาของบางคณะกรรมการอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับกรรมการแต่ละท่านเข้ามาเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งการได้มาซึ่งที่ปรึกษาคณะกรรมการโดยวิธีการนี้อาจทำให้ได้บุคลากรที่ไม่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ดังนั้น ควรมีการตรวจสอบประวัติคุณสมบัติการทำงานก่อนที่จะแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการซึ่งจะทำให้ได้ที่ปรึกษาคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ หรือมีคุณสมบัติที่ตรงตามความต้องการของคณะกรรมการแต่ละคณะ ซึ่งจะสามารถช่วยแบ่งเบาภาระงานของกรรมการได้ ทั้งนี้ พบว่ามีที่ปรึกษาคณะกรรมการบางรายที่ใช้ตำแหน่งดังกล่าวหาผลประโยชน์ในทางที่มิชอบ หรือเข้ามาดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการเพียงเพื่อจะได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เท่านั้น ส่วนบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนงานกรรมการนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมดเห็นว่า บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีความรู้ ความสามารถ และมีความพร้อมในการให้บริการงานแก่กรรมการตามที่ร้องขอ สามารถช่วยสนับสนุนระบบงานกรรมการได้ดี ทั้งในเรื่องการตรวจร่างกฎหมาย การจัดทำสถิติ การบริการข้อมูลทางวิชาการ (ศูนย์ E-Knowledge) โดยข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้องสมบูรณ์ในเนื้อหา มีความน่าเชื่อถือ ข้อมูลมีความทันสมัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการของกรรมการแต่ละราย

ปัจจัยในด้านสถานที่การประชุมของคณะกรรมการนับว่ามีผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการ กล่าวคือ ในปัจจุบันด้วยข้อจำกัดของสถานที่ที่คับแคบ ไม่เพียงพอต่อการรองรับการประชุมของคณะกรรมการในคราวที่มีผู้เข้าร่วมประชุมครั้งละมากๆ ได้ หรือปัญหาการใช้ห้องประชุมต่อจากการประชุมของคณะกรรมการคณะก่อน ซึ่งทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลา ในบางครั้งคณะกรรมการที่มีการประชุมอยู่เดิมไม่สามารถพิจารณาการประชุมให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด จำต้องมีการนัดหมายการประชุมครั้งต่อไปเพื่อให้มีการพิจารณาเรื่องค้างที่มีอยู่เดิมให้แล้วเสร็จ ส่งผลให้การทำงานของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองการทำงานได้ทันทั่วถึง รวมถึงสถานที่ในการจอดรถของกรรมการในวันที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบการอนุญาตให้นายานพาหนะเข้ามาจอดในสถานที่จอดรถนั้น ไม่ได้คำนึงถึงหลักความปลอดภัยเท่าใดนัก ทั้งนี้ ได้มีการอนุญาตให้รถที่มีสติ๊กเกอร์จอดรถสีอื่นที่มีใช้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเข้ามาจอดได้

สำหรับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองกับกรรมการมีผลต่อการทำหน้าที่ของกรรมการนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการ เนื่องจากกรรมการแต่ละคนให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในคณะกรรมการที่ตนสังกัดอยู่ และประธานคณะกรรมการแต่ละคณะจะมีวิธีการสร้างการทำงานเป็นทีมร่วมกัน เช่น การศึกษาดูงาน ซึ่งจะทำให้กรรมการแต่ละคนมุ่งคำนึงถึงการเป็นกรรมการร่วมคณะเดียวกันมากกว่าการมุ่งเรื่องการสังกัดพรรคการเมือง แต่มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายหนึ่งได้ให้ความเห็นในทางตรงกันข้ามว่า กรรมการบางรายเห็นความสำคัญของพรรคการเมืองมากกว่าบทบาทของกรรมการ จึงเน้นการทำงานเพื่อพรรคการเมือง โดยขาดจิตบริการที่จะทำงานเพื่อประชาชน ทำให้การทำงานของคณะกรรมการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นส่วนการเชิญบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำการชี้แจงเพื่อทำการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า เมื่อทำหนังสือเชิญบุคคลที่มีอำนาจระดับสั่งการได้ เช่น ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดีมักไม่ค่อยได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานมาทำ

การชี้แจง ดังนั้นเมื่อไม่มีอำนาจสั่งการทำให้การดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการเกิดการเกิดความล่าช้าตามลงไป ด้วย เพราะจะต้องมีการเชิญบุคคลที่มีอำนาจสั่งการหลายครั้งให้มาทำการชี้แจง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้เข้า สอนในกลุ่มส่วนใหญ่ได้ชี้แจงถึงข้อดีของการเชิญบุคคลมาชี้แจงว่า จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่ถูก ร้องเรียน และหากหน่วยงานนั้น ๆ มีความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติตามหลักกฎหมายที่กำหนดไว้ จึงช่วยให้เป็นการ ตรวจสอบความโปร่งใสของการปฏิบัติงานได้อีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดธรรมาภิบาลเช่นกัน ทำให้ภาพลักษณ์ ของรัฐสภาต่อสายตาประชาชนดีขึ้น ชี้ให้เห็นถึงรัฐสภาสามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนตามสิทธิที่พึง ได้รับ มีความยุติธรรมได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ส่วนประเด็นด้านการเดินทางของคณะกรรมการเพื่อศึกษาดูงานทั้งในประเทศและ ต่างประเทศนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า ยังขาดการนำเสนอการรายงานผลการเดินทางเพื่อเป็นการ ชี้แจงให้แต่ละคณะกรรมการทราบว่า ได้ปฏิบัติงานอะไร และขณะลงพื้นที่เป็นอย่างไรบ้าง มีการดำเนินการ ถึงไหน อย่างไร รวมถึงขาดการเปิดเผยให้สาธารณชนรับรู้ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกทราบในการ ทำหน้าที่ด้านการศึกษาดูงานของคณะกรรมการแต่ละคณะ ดังนั้น ควรจะมีการจัดทำรายงานการศึกษาดูงาน แต่ละคณะกรรมการ เพื่อให้เป็นการรายงานความก้าวหน้าการทำหน้าที่ของคณะกรรมการทั้งในการศึกษา ดูงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศด้วย

๓) ความซ้ำซ้อนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องร้องเรียนที่ได้รับพิจารณาของคณะกรรมการแต่ละ คณะที่มีเรื่องซ้ำซ้อนกันเกิดขึ้นนั้น มักจะซ้ำซ้อนกันไม่เกิน ๕ คณะกรรมการ เท่าที่ผ่านมายังไม่เคยมีการประชุม ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ เพราะเห็นว่าแม้เรื่องร้องเรียนจะมีความซ้ำซ้อนกัน แต่ก็มีประเด็นซึ่งเป็น รายละเอียดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ก่อนที่จะนำเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณา นั้น จะทำการศึกษาประเด็นเรื่องที่ร้องเรียนล่วงหน้า และทำการคัดเลือกประเด็นที่จะพิจารณาในที่ประชุมที่ ตรงกับอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาของคณะกรรมการนั้น ๆ เพื่อเป็นการตอบสนองการแก้ไขปัญหา ข้อร้องเรียนของประชาชนให้มีความรวดเร็ว จึงมักไม่เป็นประเด็นในการพิจารณาที่ซ้ำซ้อนของแต่ละคณะมากนัก นอกจากนี้ หากจะต้องมีการประชุมร่วมกันควรมีการหาเจ้าภาพหลักที่ทำหน้าที่ดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งเห็นวก่อนที่จะมีแนวทางการประชุมพิจารณาร่วมกันนั้น จะต้องมีการหารือและต้องทำการปรึกษาประธาน คณะกรรมการทั้ง ๓๕ คณะก่อน อีกทั้งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้มีความคิดเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่า เพื่อเป็น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรจะมีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการพิจารณา ลระยะเวลาในการเชิญบุคคลมาชี้แจง และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการให้ดีขึ้นด้วย ทั้งนี้ ได้เห็นการดำเนินงานจากกรรมการของวุฒิสภาแล้วพบว่า ได้มีการจัดการประชุมร่วมกัน ระหว่างคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่มีความเกี่ยวข้องในอำนาจหน้าที่การพิจารณาของหลาย คณะกรรมการ และได้เคยนำเอกสารผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของวุฒิสภามาศึกษา โดยอาจนำ แนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่มีความซ้ำซ้อนของคณะกรรมการสามัญ สภา ผู้แทนราษฎรต่อไป

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางส่วน ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาความซ้ำซ้อนในการพิจารณา นั้น เกิดจากสาเหตุคือ การมีจำนวนคณะกรรมการที่มากเกินไป และอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน มีความใกล้เคียงกัน เช่น ข้าราชการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติอยู่ภาคใต้ ก็สามารถเข้าสู่การพิจารณาของ

คณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ และคณะกรรมการกิจการชายแดนไทยได้ ดังนั้น ควรจะมีการลดจำนวนคณะกรรมการที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรจากเดิมที่มีอยู่ ๓๕ คณะ ให้เหลือเท่ากับจำนวนกระทรวงของฝ่ายบริหาร ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานของกรรมการมีความคล่องตัวมากขึ้น ช่วยต่อการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการเชิญมาชี้แจงด้วย อีกทั้งบทบาทของสื่อที่ได้นำเสนอให้ประชาชนทราบนั้น เห็นว่ามีผลต่อการสร้างการรับรู้ต่อการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่เข้าช้อนของคณะกรรมการอีกด้วย ดังนั้น จึงควรจะมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและสื่อก่อนที่จะมีการนำเสนอข่าวให้ประชาชนได้ทราบ

๔) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพ

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ได้เสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพ ไว้หลายประเด็น ดังนี้

๔.๑ งบประมาณ ควรมีการเพิ่มงบประมาณให้กับคณะกรรมการแต่ละคณะให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน โดยอาจดูแนวทางด้านงบประมาณเทียบกับคณะกรรมการ วุฒิสภา ทั้งนี้ การที่ได้รับงบประมาณที่เพิ่มขึ้นจะช่วยส่งผลให้การทำหน้าที่ของกรรมการสามารถทำงานได้เพิ่มขึ้น เช่น การจัดสัมมนาการศึกษาดูงาน เป็นต้น

๔.๒ การเพิ่มจำนวนคณะอนุกรรมการของแต่ละคณะกรรมการให้มากขึ้น โดยไม่ควรมีการกำหนดจำนวนคณะอนุกรรมการไว้ไม่เกิน ๒ คณะต่อ ๑ คณะกรรมการ เพราะภารกิจงานของคณะกรรมการนั้นมีความหลากหลายและควรมีการแยกการทำหน้าที่ของระบบงานกรรมการให้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะงานด้านการพิจารณาสืบสวน และการศึกษา เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนของงาน เนื่องจากปัจจุบันคณะกรรมการสามัญได้ทำหน้าที่ทั้งการพิจารณาสืบสวน และการศึกษา ควรมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญของแต่ละคณะกรรมการขึ้นด้วยในกรณีที่มีการพิจารณาสืบสวนเป็นพิเศษ และให้เพิ่มอำนาจแก่กรรมการในการพิจารณาสืบสวนให้มากขึ้น สามารถรายงานผลตามมติที่ประชุมให้แก่คณะรัฐมนตรีได้โดยตรงหากมีการพิจารณาเห็นแล้วว่า เรื่องพิจารณาดังกล่าวมีข้อเท็จจริง

๔.๓ กรรมการแต่ละคณะจะต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ที่ผ่านมาการปฏิบัติงานของกรรมการไม่มีการติดตามผลการดำเนินงานภายหลังจากที่ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถทราบความคืบหน้าของการดำเนินงานได้ ดังนั้น ควรมีการเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสามารถติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการรายงานผลการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการนั้น ๆ ด้วย

๔.๔ เพิ่มแนวทางการประชาสัมพันธ์การทำงานของคณะกรรมการแต่ละคณะให้มากขึ้น เพื่อสร้างภาพลักษณ์การทำงานของคณะกรรมการให้ดีขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาการปฏิบัติงานของกรรมการมักมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีจากสังคมภายนอก โดยถูกมองว่า มักไม่ค่อยทำงานเพื่อประชาชนทั้ง ๆ ที่กรรมการเป็นตัวแทนของประชาชนทำหน้าที่แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ดังนั้น จึงควรมีช่องทางการเผยแพร่ทางโทรทัศน์เพื่อทำการเผยแพร่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโดยตรง เพื่อให้ประชาชนได้มีการติดตาม ทราบการทำงานของคณะกรรมการได้ตลอดเวลา อาจสร้างรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับระบบงานคณะกรรมการประมาณ ๒ ชั่วโมงทุกวัน หากมีการเดินทางไปศึกษาดูงานทั้งในประเทศ

และต่างประเทศ ต้องมีการรายงานผลภายหลังการศึกษาดูงานให้ประชาชนทราบทุกครั้ง เพื่อให้ประชาชนเห็นว่างบประมาณที่ใช้ในการศึกษาดูงานที่มาจากภาษีของประชาชนได้ถูกใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

๔.๕ ควรมีวิธีการคัดเลือกตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการแต่ละคณะที่มีคุณภาพ โดยยึดตามความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการนั้น ๆ ไม่ใช่การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวคัดเลือกคนเข้ามา เพื่อให้ได้ที่ปรึกษาที่สามารถแบ่งเบาภาระงานของกรรมการได้จริง นอกจากนี้ ต้องมีการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหากรณีของที่ปรึกษาคณะกรรมการใช้ตำแหน่งดังกล่าวไปหาประโยชน์ในทางที่มีขอบหรือผิดกฎหมาย

๔.๖ กรรมการแต่ละคนที่มาจากรรการเมืองต่าง ๆ จะต้องยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก เพราะถือว่าตนเองเปรียบเสมือนผู้แทนของประชาชนเข้ามาทำงานเพื่อประชาชน ซึ่งในคณะกรรมการนั้นจะประกอบด้วยกรรมการที่มาจากทั้งพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล และพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ดังนั้น ในการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการบางคณะที่ผ่านมามักจะพบปัญหาความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมือง จึงควรมีการสร้างจิตสำนึกให้กรรมการตั้งใจทำงานเพื่อประชาชน ข้อมูลที่กรรมการได้มาต้องเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนมิใช่มุ่งการทำงานเพื่อพรรคการเมืองอย่างเดียว หรือเพื่อเสียสละการทำงานของฝ่ายรัฐบาล

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายหนึ่ง ได้ให้ความเห็นว่าในส่วนของสวัสดิการการเดินทางของกรรมการเพื่อมาประชุมในวันที่มีการประชุมนั้น เห็นได้ว่ากรรมการสามารถใช้สิทธิเดินทางด้วยเครื่องบินโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด แต่พบว่า กรรมการบางรายได้ใช้สิทธิดังกล่าวเดินทางทั้งในส่วนของการปฏิบัติงานและเรื่องส่วนตัว จึงควรมีกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้สวัสดิการของกรรมการให้เฉพาะแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกรรมการเท่านั้น

๔.๗ ควรให้คณะกรรมการสามารถเดินทางศึกษาดูงานในต่างประเทศได้ดั้งเดิม ทั้งนี้ ได้ให้เหตุผลถึงความจำเป็นของการศึกษาดูงานว่า จะเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมความสัมพันธ์ด้านการทำงานของแต่ละคณะกรรมการระหว่างประเทศด้วยกัน ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะกรรมการได้ดียิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของคณะกรรมการแต่ละคณะในสายตาของรัฐสภาต่างประเทศด้วย

๔.๘ หากรัฐสภาได้สร้างที่ทำการแห่งใหม่ ควรมีการเพิ่มจำนวนห้องสำหรับการประชุมให้มากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาคาราคาซังขาดแคลนห้องประชุม มีห้องประชุมที่สามารถรองรับผู้ที่เข้าร่วมการประชุมที่มีจำนวนมาก ทั้งประชาชนที่มาร้องเรียน และเจ้าหน้าที่ที่มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้าร่วมการชี้แจง นอกจากนี้ควรมีห้องทำงานให้แก่กรรมการอย่างเพียงพอด้วย

๔.๙ ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของข้าราชการฝ่ายรัฐสภาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีความพร้อมในการช่วยงานคณะกรรมการ ด้วยการจัดฝึกอบรม การสัมมนาการพัฒนาทางด้านคณะกรรมการ เป็นต้น รวมถึงควรเพิ่มสวัสดิการให้แก่ข้าราชการที่ปฏิบัติงาน เช่น ข้าราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ประจำศูนย์เฉพาะกิจ ศูนย์บริการทางวิชาการ (E-Knowledge) เจ้าหน้าที่ข่าว ข้าราชการที่รับผิดชอบในงานด้านการประชุม เพราะเห็นว่าในการประชุมทั้งของสภาผู้แทนราษฎร และคณะ กรรมการ บางครั้งใช้

ระยะเวลานานจึงควรมีสวัสดิการด้านค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการเพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและสร้างแรงจูงใจแก่ข้าราชการให้ปฏิบัติงานมากขึ้น

๔.๑๐ ควรมีการคำนึงถึงมาตรการการรักษาความปลอดภัยให้กับสมาชิกรัฐสภามากขึ้น โดยเฉพาะในวันที่มีการประชุมสภา การประชุมคณะกรรมการ หรือการประชุมร่วม เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความปลอดภัยควรเพิ่มความรอบคอบในการอนุญาตการนำยานพาหนะเข้ามาจอดในบริเวณอาคารรัฐสภา โดยต้องตรวจตราสติกเกอร์ให้ถี่ถ้วน อนุญาตให้นำเข้าได้เฉพาะที่กำหนดเท่านั้น นอกจากนี้ หากมีกลุ่มบุคคล หรือคณะเข้ามาศึกษาดูงานควรมีการตรวจตราเรื่องสัมภาระที่ติดตัวมาให้ละเอียด การแต่งกายควรมีความเหมาะสมให้เกียรติแก่สถานที่ราชการ มีการกำหนดช่วงเวลาให้กลุ่มบุคคล หรือคณะเข้ามาทัศนศึกษาการประชุมสภาเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วย

๔.๑๑ ควรผลักดันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยอาศัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ วรรคสอง และวรรคสาม โดยผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ต่างเห็นว่า บทลงโทษของผู้ฝ่าฝืนไม่ยอมมาชี้แจงตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เป็นบทลงโทษที่ค่อนข้างรุนแรงคือ มีโทษจำคุก และการปรับเงินแล้วก็ตาม แต่ควรเร่งให้พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะจากปัญหาที่กล่าวมาแล้ว พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนมักมีความล่าช้า เนื่องจาก การเชิญบุคคลมาชี้แจงมักได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐค่อนข้างน้อย หรือหากเจ้าหน้าที่รัฐมาชี้แจงมักจะเป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจการตัดสินใจได้ จึงทำให้ต้องมีการเชิญมาชี้แจงหลายครั้ง

- กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านคณะกรรมการ มีประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑) แนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในปัจจุบัน

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นเป็นแนวทางเดียวว่า ลักษณะงานของคณะกรรมการประกอบด้วย ๓ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่

๑.๑ การพิจารณาร่างกฎหมาย พบว่า อำนาจหน้าที่ด้านการพิจารณากฎหมายนั้น ถ้าหากเทียบกับการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ นั้น นับว่ามีน้อยกว่ามาก ในสมัยเปิดประชุมนั้นในบางคณะกรรมการอาจไม่มีร่างกฎหมายให้พิจารณาเลย หรืออาจมีแค่ ๑ - ๒ ร่างกฎหมายเท่านั้น

๑.๒ การรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ พบว่าปัจจุบันการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้นยังคงประสบปัญหาเรื่องร้องเรียนในบางเรื่องมีความซ้ำซ้อนในการพิจารณาของคณะกรรมการหลายคณะ ทำให้เป็นการเพิ่มภาระงานของกรรมการในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ซึ่งเห็นว่าทางคณะกรรมการ วุฒิสภาได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดประชุมร่วมคณะกรรมการที่มีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ซ้ำซ้อนกัน นอกจากนี้ เห็นว่าในการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้นในบางคณะกรรมการที่ตัวกรรมการไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องร้องเรียนนั้น ๆ มักจะไม่เข้าร่วมประชุม หรือการที่กฎหมายได้กำหนดให้กรรมการ ๑ คนสามารถดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ คณะกรรมการ และ ๒ อนุกรรมการ ส่งผลให้การประชุมบางครั้งอาจมีการจัดการประชุมในเวลาเดียวกัน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการประชุมพิจารณาเรื่องร้องเรียนได้ เนื่องจากไม่ครบองค์ประชุม และยังพบว่า ในการประชุมพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้น ทางฝ่าย

ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านคณะกรรมการธิการจะต้องรอให้ประธานกรรมการกำหนดประเด็นที่จะพิจารณา ก่อนที่จะกำหนดเป็นวาระในการประชุมแต่ละครั้ง ซึ่งบางครั้งพบว่าประธานกรรมการไม่ได้กำหนดประเด็น เรื่องที่จะพิจารณา ทำให้ในบางเรื่องที่พิจารณานั้นเกิดความล่าช้าไม่สามารถตอบสนองได้ทันท่วงที ดังนั้น จะต้องมีการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวให้ประธานกรรมการได้รับทราบและเข้าใจ ซึ่งส่งผลให้การทำงาน ร่วมกันระหว่างข้าราชการผู้ปฏิบัติงานด้านคณะกรรมการและกรรมการเป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วย นอกจากนี้ ในการรับเรื่องร้องเรียนในส่วนที่มีผลกระทบต่อผู้ที่ร้องเรียนนั้น ผู้ที่ร้องเรียนอาจเกรงถึงความไม่ ปลอดภัยก็สามารถทำหนังสือร้องเรียนโดยไม่จำเป็นต้องลงชื่อผู้ร้องเรียนได้ โดยก่อนที่จะนำเรื่องดังกล่าวเข้าที่ ประชุมเพื่อพิจารณาทางคณะกรรมการจะมีการตรวจสอบหลักฐานว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ในเบื้องต้นก่อน

๑.๓ การเรียกเอกสารจากหน่วยงานอื่น หรือการเชิญบุคคลมาชี้แจง ซึ่งเป็นประเด็นที่ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า พบปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้มากที่สุด กล่าวคือ ในการเชิญบุคคลมาชี้แจงนั้น ทางคณะกรรมการแต่ละคณะมักจะเชิญผู้มาชี้แจงในตำแหน่งระดับรองอธิบดี หรืออธิบดีขึ้นไป เพื่อให้สามารถมี อำนาจสั่งการในการดำเนินการตามความคิดเห็นของคณะกรรมการได้ แต่ทว่าทางหน่วยงานที่ได้รับหนังสือเชิญ มักจะส่งบุคคลหรือตัวแทนที่ไม่มีอำนาจการสั่งการเข้าร่วมประชุมทำให้บางครั้งทางประธานกรรมการได้สั่ง เลื่อนประชุมเนื่องจากผู้ที่มาชี้แจงไม่สามารถสั่งการ หรือดำเนินการตามความคิดเห็นของกรรมการได้ เกิดเป็น ปัญหาความล่าช้าในการประชุม และไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาเร่งด่วนได้ทันท่วงที อีกทั้งการเชิญบุคคลมา ชี้แจงต่อ ๑ เรื่องร้องเรียนนั้น พบว่ามีหลายคณะกรรมการมีความเกี่ยวข้องในการพิจารณาร่วมกัน ทำให้ต้องมีการเชิญบุคคลมาชี้แจงหลายครั้ง เนื่องจากแต่ละคณะกรรมการทำหนังสือเชิญมาชี้แจงไม่พร้อมกัน เกิดความ เสียเวลาแก่ผู้มาชี้แจงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ หากมีการเชิญบุคคลมาชี้แจงในกระทรวงที่มีรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง สังกัดพรรคการเมืองเดียวกับประธานกรรมการก็มักจะไม่นำเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเข้าสู่การประชุมเพื่อพิจารณา ซึ่งเกรงว่าจะเกิดเป็นปัญหาภายในพรรคการเมืองของตนเอง รวมถึงการประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่จากองค์กรอิสระ ก็มักไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากองค์กรอิสระเท่าที่ควร อีกทั้งการที่ไม่มีกฎหมายมารองรับสำหรับการไม่เข้าร่วม ชี้แจงตามหนังสือเชิญ ทำให้ไม่มีอำนาจบังคับหรือลงโทษได้

นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติงานเพิ่มเติมอีก ๒ ด้าน ซึ่งในอนาคตอาจจะพัฒนาให้เป็น ลักษณะงานประจำเหมือน ๓ หัวข้อดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

๑. การจัดสัมมนา โดยเห็นว่าการจัดสัมมนาสามารถจัดทำได้ตลอดปีงบประมาณ ซึ่ง การจัดสัมมนาดังกล่าวได้กำหนดให้เป็นไปตามข้อตกลงของคณะกรรมการแต่ละคณะ สามารถจัดสัมมนาใน จังหวัดของกรรมการที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นๆ ได้ โดยทางสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรได้จัดสรรงบประมาณตามสัดส่วนเพื่อไว้สำหรับการจัดสัมมนาและการเดินทางศึกษาดูงาน สำหรับแต่ละคณะกรรมการโดยเฉพาะ ซึ่งทางกรรมการแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางการสัมมนาเองได้ว่าจะจัดเป็นการสัมมนาโดยเชิญบุคคลอื่นเป็นวิทยากร หรือกรรมการจะเป็นวิทยากรเอง และอาจมอบหมาย ให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงาน หรือจะดำเนินการเองได้ แต่อาจเกิดปัญหาในเรื่องของ การทำเอกสารรายงานค่าใช้จ่ายแก่สำนักงานฯ ทั้งนี้ได้กำหนดว่าต้องจัดสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปฏิบัติอยู่ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นว่าการจัดสัมมนาใน คณะกรรมการทำให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีการพัฒนาบุคลากรประจำคณะกรรมการให้มีความรู้ ความสามารถในการประสานงาน และการจัดเตรียมเอกสารเพิ่มเติมด้วย

๒. การศึกษาดูงาน การศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละคณะกรรมการต้องมีความสามารถในการประสานงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ศึกษาดูงานเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานระบบกรรมการด้วย โดยเฉพาะการศึกษาดูงานต่างประเทศ เพราะที่ผ่านมาได้รับการมองจากหน่วยงานอื่นว่าการศึกษาดูงานไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางแต่ละครั้ง ดังนั้นควรมีการพัฒนาการศึกษาดูงานต่างประเทศให้มีความเป็นวิชาการมากขึ้น จากเดิมที่ทำรายงานผลการเดินทางศึกษาดูงานต่างประเทศเป็นเอกสาร ๔ - ๕ แผ่น ควรทำเป็นรายงานที่แสดงผลการศึกษาดูงานในแต่ละสถานที่ให้ละเอียด เจ้าหน้าที่ต้องสามารถวิเคราะห์ผลที่ได้จากการเดินทางศึกษาดูงาน ความสมเหตุสมผลของงบประมาณรายจ่าย ประโยชน์ของการนำไปใช้ และสามารถนำมารายงานผลต่อสาธารณชนให้ทราบได้ด้วย ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายหนึ่ง ได้ชี้แจงต่อประเด็นนี้ว่า “...การจัดทำรายงานผลการศึกษาดูงานต่างประเทศนั้น ทางเจ้าหน้าที่ได้ทำรายงานผลที่มีลักษณะเป็นรูปเล่มและครอบคลุมเนื้อหาที่ได้ไปศึกษาดูงานโดยละเอียดแล้ว แต่ทั้งนี้ ทางประธานกรรมการเห็นว่าในแต่ละครั้งการจัดทำรายงานสรุปผลการศึกษาดูงานนั้น ต้องทำสำเนาประมาณ ๑,๐๐๐ ชุด ซึ่งเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ และกรรมการแต่ละท่านไม่สามารถอ่านรายงานทั้งเล่มได้หมดในระยะเวลาอันจำกัด ดังนั้น จึงเกิดเป็นนโยบายจากทางประธานกรรมการว่า ให้จัดทำเป็นรายงานสรุปผลการศึกษาดูงานโดยย่อ ซึ่งรายงานสรุปผลดังกล่าวก็พยายามให้มีเนื้อหา วัตถุประสงค์ครอบคลุมอยู่แล้ว...”

นอกจากการพัฒนางานทั้งการจัดสัมมนา และการศึกษาดูงานข้างต้นให้เป็นลักษณะงานประจำแล้ว การพัฒนางานระบบกรรมการในอนาคต ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งรัฐสภาเป็นศูนย์รวมการทำงานเพื่อประชาชน เป็นการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยผ่านผู้แทนของประชาชน คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการในแต่ละคณะ แนวทางการพัฒนานั้นควรมีการจัดทำเวทีสาธารณะ การจัดทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ในประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชนในขณะนั้น เพื่อเป็นการสะท้อนการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของประชาชนด้วย ทั้งนี้ การดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้นควรคำนึงถึงจำนวนบุคลากร และงบประมาณให้มีความสอดคล้องกันอีกด้วย

๒) การกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดเรื่องพิจารณาต่างๆ ของคณะกรรมการประเด็นความซ้ำซ้อนของเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณา ตลอดจนกระบวนการติดตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการไปปฏิบัติ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าว สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเด็น คือ

๒.๑ ประเด็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเรื่องต่างๆ ของคณะกรรมการ ส่วนใหญ่เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการเป็นไปตามขอบเขต และบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่สาธารณชนให้ความสนใจและเป็นเรื่องที่กระทบต่อประชาชน (Hot issue) ตลอดจนเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ซึ่งมาจากหลายแนวทางคือ ๑) ประธานคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณากำหนด ๒) กรรมการพิจารณาเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ ๓) ผู้อำนวยการกลุ่มงานพิจารณาเสนอประธานคณะกรรมการ และในกรณีที่มีเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการจำนวนมาก บางคณะก็มีการตั้งคณะทำงาน คณะอนุกรรมการพิจารณาถ่วงถ่วงเรื่องก่อนเข้าสู่ที่ประชุม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินงานของแต่ละคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตประพฤติมิชอบ มีเรื่องร้องเรียนเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทางคณะกรรมการการฯ ต้องมีกระบวนการตรวจสอบเอกสารให้ถูกต้อง ครบถ้วน และผู้ร้องเรียนต้องลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือคณะกรรมการการตำรวจก็มีเรื่องร้องเรียนเข้ามาเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

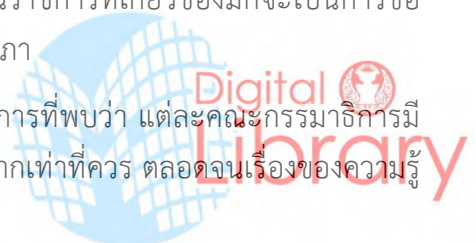
๒.๒ ประเด็นความซ้ำซ้อนของเรื่อง que เข้าสู่การพิจารณา เมื่อเกิดกรณีคณะกรรมการมีการพิจารณาเรื่องหรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ ซ้ำซ้อนกันหลายคณะกรรมการ คณะกรรมการมีการดำเนินงานหลายวิธี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานบริการอ้างอิงพิจารณาว่า มีเรื่องอะไรบ้างที่มีการพิจารณาหลายคณะ และรายงานให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาส่งให้คณะกรรมการคณะใดพิจารณา โดยอาจพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ แตกต่างกัน เช่น เรื่องการระบายสินค้าเกษตร เรื่องหย่อนออนไลน์ เป็นต้น หรือบางกรณีมีการประสานและประชุมหารือกันระหว่างคณะกรรมการเกี่ยวกับประเด็นของการพิจารณาเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน กรณีศึกษาเรื่องซ้ำซ้อนกันส่งผลให้ผู้มาชี้แจงต้องมาชี้แจงหรือส่งเอกสารต่อคณะกรรมการหลายคณะ ทั้งที่เป็นประเด็นปัญหาใกล้เคียงกันทำให้เสียเวลา ดังนั้น คณะกรรมการทั้ง ๓๕ คณะ ควรมีการหาหรือหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยอาจตั้งคณะทำงานกลั่นกรองเรื่อง แต่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการตีความเนื้อหาของเรื่องด้วย บางกรณีหัวข้อเรื่องชื่อเหมือนกัน แต่สาระสำคัญแตกต่างกัน/ประเด็นพิจารณาแตกต่างกัน บางครั้งเกิดการซ้ำซ้อนกันระหว่างคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรด้วยกันเอง และระหว่างคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรกับคณะกรรมการสามัญ วุฒิสภา

๒.๓ ประเด็นการติดตามผลในทางปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการฯ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ ต้องรายงานเรื่องที่พิจารณาแล้วเสร็จให้กับทางรัฐสภาทราบ แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การเสนอเรื่องรายงานผลของคณะกรรมการฯ ต้องรอการบรรจุระเบียบวาระการประชุมซึ่งใช้เวลานานมาก ทำให้เรื่องนั้นไม่ทันต่อเหตุการณ์ คณะกรรมการฯ จึงส่งผลการพิจารณาข้อสังเกตและข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/รัฐบาลเพื่อดำเนินการต่อไป และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องเรียนทราบ และทางคณะกรรมการก็มีการติดตามทวงถามความคืบหน้าของการดำเนินการของหน่วยงานหรือรัฐบาล โดยประสานผ่านโทรศัพท์ ร่วมกับการเชิญบุคคลมาชี้แจงอีกครั้ง รวมถึงการจัดทำหนังสือทวงถาม

๓) การดำเนินงานของคณะกรรมการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการนั้นเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่จะพบปัญหาเรื่องการปฏิบัติงานระบบกรรมการที่มีประธานคณะกรรมการมาจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน โดยพบว่า หากเป็นคณะกรรมการที่มีประธานคณะกรรมการมาจากฝ่ายรัฐบาล การประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องค่อนข้างได้รับความมือเป็นอย่างดี มีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ แต่ถ้าหากเป็นคณะกรรมการที่มีประธานคณะกรรมการมาจากฝ่ายค้าน การประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมักจะเป็นการขอข้อมูลเพื่อติดตามการทำงานของรัฐบาล หรือนำไปอภิปรายในที่ประชุมสภา

นอกจากนี้ ยังพบปัญหาของที่ปรึกษาคณะกรรมการที่พบว่า แต่ละคณะกรรมการมีจำนวนที่ปรึกษามากเกินไป และไม่ได้ปฏิบัติงานเพื่อช่วยกรรมการมากเท่าที่ควร ตลอดจนเรื่องของความรู้

ความสามารถของที่ปรึกษา และตัวกรรมการเอง ยังพบว่าแต่ละรายในบางคณะกรรมการไม่ได้มีความรู้ความสามารถตรงตามคณะกรรมการที่สังกัดอยู่ เพราะการเป็นกรรมการในคณะกรรมการหนึ่งนั้นเป็นไปตามสัดส่วน และข้อตกลงร่วมระหว่างพรรคการเมืองด้วยกัน ส่งผลให้การทำงานของคณะกรรมการขาดประสิทธิภาพ ส่วนปัญหาการไม่ครบองค์ประชุมก็ยังพบอยู่ ทั้งนี้ เกิดจากกฎหมายได้บัญญัติไว้ว่ากรรมการ ๑ คน สามารถเป็นกรรมการได้คนละ ๒ คณะกรรมการ ยกเว้นตำแหน่งประธานคณะกรรมการที่เป็นได้เพียง ๑ คณะ รวมถึงการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้อีกไม่เกินคณะกรรมการละ ๒ คณะ ทำให้ในการประชุมที่มีวันและเวลาตรงกันกรรมการแต่ละท่านไม่สามารถมาประชุมได้ทุกคณะได้

ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพจึงควรมีการพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างประธานคณะกรรมการแต่ละคณะ โดยในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการควรให้มีการวางนโยบายและการดำเนินงานให้เป็นทิศทางเดียวกันทุกคณะ และสำหรับที่ปรึกษาคณะกรรมการควรมีการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สามารถช่วยงานกรรมการได้เป็นอย่างดี รวมถึงบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกรรมการต้องมีการพัฒนาความรู้อยู่เสมอ มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อสร้างความคล่องตัวในการทำงานมากขึ้นด้วย อีกทั้งต้องคำนึงเรื่องงบประมาณรายจ่ายของแต่ละคณะกรรมการด้วย โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาดูงานต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีระเบียบและขั้นตอนการดำเนินการค่อนข้างมาก และต้องประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศด้วย ดังนั้น หากเห็นว่าการศึกษาดูงานนั้นไม่มีความจำเป็นเท่าไรนัก ก็อาจลดภารกิจการศึกษาดูงานไปบ้าง

๔) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพ

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ เห็นว่า เนื่องจากปัจจุบันการทำงานของคณะกรรมการมีหน้าที่ที่หลากหลาย นอกจากภาระงานประจำตามอำนาจหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบแล้ว ยังมีงานอื่นที่นอกเหนือจากงานประจำอีกด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาระบบงานกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๔.๑ ด้านบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในระบบกรรมการ พบว่าจากกรอบอัตรากำลังเจ้าหน้าที่บุคลากรในแต่ละคณะกรรมการได้กำหนดไว้ที่คณะกรรมการละประมาณ ๑๒ คน แต่ในสภาพเป็นจริงนั้นแต่ละคณะกรรมการไม่ได้มีเจ้าหน้าที่บุคลากรเต็มกรอบอัตรากำลัง เนื่องจากไม่มีอัตราเงินเดือนให้ โดยในขณะนี้แต่ละคณะกรรมการมีบุคลากรประจำเพียงคณะละ ๕-๗ คน ทั้งนี้ประกอบด้วยบุคลากรสายงานธุรการประมาณ ๑-๒ คน และบุคลากรสายงานวิชาการ กฎหมายประมาณ ๔-๕ คน หากเทียบกับภาระงานที่บุคลากรต้องรับผิดชอบแต่ละคณะกรรมการนั้นเห็นว่าจำนวนบุคลากรยังมีสัดส่วนที่น้อยกว่าภาระงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากงานประจำที่เกี่ยวข้องกับด้านกรรมการแล้ว ยังมีงานอื่นนอกเหนือจากงานประจำอีกด้วย ดังนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจึงได้มีข้อเสนอว่าควรจะมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรในแต่ละคณะกรรมการให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับงานด้านกรรมการด้วย มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในระบบกรรมการอย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรนั้น ๆ (Put the man on the right job) เพื่อเป็นการดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคลากรมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เช่น ควรคำนึงว่าบุคลากรในสายงานวิทยานิเทศการ ควรมีการมอบหมายงานด้านการจัดเก็บ เรียบเรียงเอกสารหรือไม่

นอกจากนี้ ยังควรมีแนวทางการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้วยการให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรให้ตรงกับสายงาน เช่น ควรมีการอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านกฎหมายแก่บุคลากรสายงานนิติการ อบรมด้านการประสานงานแบบครบวงจรแก่บุคลากรทุกสายงาน

เป็นต้น ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมสัมมนาทั้งในสำนักงานฯ และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบงานกรรมาธิการ มีการจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ลักษณะงานของคณะกรรมการแต่ละคณะ (Knowledge Management : KM) และแต่ละปีควรมีการจัดชุมชนนักปฏิบัติ (COP) โดยเป็นลักษณะการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกรรมาธิการเพื่อให้คณะกรรมการทั้ง ๓๕ คณะมีแนวทางการปฏิบัติงาน หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาของงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกรรมาธิการจะต้องมีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นกลาง มีความเต็มใจในการให้บริการกรรมาธิการที่มาจากทุกพรรคการเมือง ไม่มุ่งหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องอีกด้วย

๔.๒ ด้านโครงสร้าง พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการแบ่งแยกลักษณะการทำงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของแต่ละคณะกรรมการ คือ ให้มีการแบ่งแยกผู้รับผิดชอบงานด้านการรับเรื่องร้องเรียน พิจารณาสอบสวน ให้เป็นคณะกรรมการสามัญ และงานด้านพิจารณากฎหมาย ให้เป็นคณะกรรมการวิสามัญให้ชัดเจน เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติของบุคลากรในคณะกรรมการนั้นๆ อีกทั้งควรมีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้ชัดเจนเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ โดยเห็นว่า ปัจจุบันในแต่ละคณะกรรมการสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกิน ๒ คณะอนุกรรมการ ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า จำนวน ๒ คณะอนุกรรมการมีความเหมาะสมแล้วต่อสัดส่วนบุคลากรในคณะกรรมการ และภารกิจประจำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ได้เป็นไปตามมติของที่ประชุมร่วมกันระหว่างประธานคณะกรรมการและกรรมาธิการ โดยมีได้เกิดจากข้อกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น หากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็อาจมีการปรับเปลี่ยนจำนวนคณะอนุกรรมการในแต่ละคณะ กรรมาธิการด้วย ซึ่งหากมีการปรับจำนวนคณะอนุกรรมการให้เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่แล้วในขณะนี้ อาจส่งผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรที่ประจำอยู่แต่ละคณะกรรมการให้มีภาระงานที่มากขึ้น สัดส่วนระหว่างบุคลากรและงานที่รับผิดชอบไม่สอดคล้องกัน ย่อมทำให้การทำงานไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพที่กำหนดไว้เท่าที่ควร

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายหนึ่งเสนอความคิดเห็นว่า ปัจจุบันจำนวนคณะกรรมการที่มีอยู่ถึง ๓๕ คณะมีจำนวนที่มากเกินไปขอบเขตของงานกรรมาธิการ ดังนั้นเพื่อความเหมาะสมของขอบเขตงานกรรมาธิการจึงควรมีการปรับลดจำนวนคณะกรรมการลงให้เท่ากับจำนวนกระทรวง ๒๐ กระทรวงของฝ่ายบริหาร และการผลักดันให้มีกฎหมายรองรับเรื่องการให้อำนาจในการปฏิบัติของกรรมาธิการที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง มีใช้บัญญัติไว้ในกฎหมายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ควรมีการจัดทำแผนงานในรอบปีงบประมาณ (Year Plan) เพื่อให้การดำเนินงานของกรรมาธิการมีทิศทาง มีเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถวางแผนการดำเนินงานทั้งในแผนระยะสั้น และระยะยาวได้ และควรมีการเพิ่มสวัสดิการให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในระบบงานกรรมาธิการให้มากขึ้นเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น ค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงาน การเชิญผู้มาชี้แจง การเรียกติดตามเอกสาร เป็นต้น

ทั้งนี้ ได้มีการเสนอการปรับโครงสร้างของระบบงานกรรมาธิการเพื่อให้ความคล่องตัว และลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการภายใต้โครงสร้างของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

- ควรปรับโครงสร้าง โดยรวมสำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย และให้จัดตั้งเป็นสำนักนิติกร เพื่อให้ดูแลงานด้านนิติกร การพิจารณากฎหมาย

- ควรปรับโครงสร้างสำนักกรรมการธิการ ๑, ๒ และ ๓ ให้เหลือเพียง ๑ สำนัก ทำหน้าที่จัดเตรียมการประชุมคณะกรรมการธิการโดยเฉพาะ เพื่อลดความซ้ำซ้อนเรื่องการจัดประชุมคณะกรรมการธิการ และให้สำนักการประชุม ทำหน้าที่จัดเตรียมการประชุมสภาเพียงอย่างเดียว

- ให้มีการรวมบุคลากรในสายงานวิทยาการ และนิติการ ร่วมกันทำหน้าที่ให้บริการงานทางด้านวิชาการ และกฎหมายแก่กรรมการธิการ ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลตามที่กรรมการธิการต้องการ ซึ่งจะทำให้บุคลากรเหล่านี้มีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบอยู่มากขึ้น

๔.๓ ด้านที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บทบาทของที่ปรึกษาคณะกรรมการธิการในการช่วยการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการธิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น ส่วนใหญ่ไม่สามารถทำหน้าที่ตอบสนองงานตามภารกิจของคณะกรรมการธิการได้ มีเพียงประมาณ ๕-๖ คณะกรรมการธิการเท่านั้น ที่สามารถช่วยงานกรรมการธิการตามภารกิจที่กำหนดไว้ เนื่องจากการแต่งตั้งที่ปรึกษาของแต่ละคณะกรรมการธิการนั้นเห็นว่าเป็นการแต่งตั้งที่ปรึกษาที่มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับกรรมการธิการ โดยไม่ได้มีการคำนึงถึงคุณสมบัติที่เหมาะสม ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญของที่ปรึกษานั้นๆ ทำให้ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา แทนที่ที่ปรึกษาจะช่วยแบ่งเบาภาระงานของกรรมการธิการให้มากขึ้น กลับพบว่าที่ปรึกษาได้มอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านระบบกรรมการธิการเป็นผู้รับผิดชอบ อาทิ การสรุปประเด็นที่ได้จากการสัมมนา หรือการวิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาดูงาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า การมีจำนวนที่ปรึกษามากเกินไปส่งผลให้การดำเนินการประชุมขาดความคล่องตัว จากข้อจำกัดด้านจำนวนและขนาดของห้องประชุมรัฐสภาที่ไม่สามารถรองรับจำนวนผู้เข้าประชุมได้เป็นครั้งละจำนวนมากได้ อีกทั้งที่ปรึกษาบางรายได้มีการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ปรึกษาในทางมิชอบ ดังนั้นควรมีข้อบังคับเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของที่ปรึกษา คณะกรรมการธิการให้ชัดเจน รวมถึงการลดจำนวนที่ปรึกษาให้มีความเหมาะสมด้วย และควรมีการสรรหาที่ปรึกษาที่คำนึงถึงความรู้ความสามารถทางงานวิชาการให้เพิ่มขึ้นจำนวนหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าประธานคณะ กรรมการธิการของแต่ละคณะก็มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบงานกรรมการธิการ ทั้งนี้หากประธานกรรมการธิการเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับงานกรรมการธิการที่ตนเองได้ดำรงตำแหน่งอยู่ มีหลักในการทำงานที่ชัดเจน และพร้อมที่จะประสานงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านระบบงานกรรมการธิการก็จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามหากประธานคณะกรรมการธิการไม่ได้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวกับกรรมการธิการของตนเอง ขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ย่อมส่งผลให้การดำเนินงาน คณะกรรมการธิการขาดประสิทธิภาพไปด้วย

๔.๔ ด้านงบประมาณ เนื่องจากเห็นว่า ปัจจุบันมีคณะกรรมการธิการจำนวน ๓๕ คณะงบประมาณของแต่ละคณะกรรมการธิการได้รับการจัดสรรมานั้น ยังไม่มีความเพียงพอต่อการดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณที่มีค่าใช้จ่ายสูง ทั้งในด้านการจัดสัมมนาและการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงเห็นควรว่าหากทางประธานรัฐสภาเห็นชอบที่จะยังคงจำนวนคณะกรรมการธิการไว้ที่ ๓๕ คณะกรรมการธิการ ต้องมีการปรับงบประมาณแต่ละคณะกรรมการธิการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่ถ้าจะมีการปรับลดจำนวนคณะกรรมการธิการให้น้อยลงเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและลดความซ้ำซ้อนของการพิจารณาจากคณะกรรมการธิการ ก็อาจทำให้มีการถ่วงเฉลี่ยงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอยู่แต่เดิมให้สูงขึ้นได้ เพราะมีการปรับลดจำนวนคณะกรรมการธิการลงแล้ว

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรายหนึ่งได้เสนอแนวทางการพัฒนาระบบงานของ
กรมการฯ ดังนี้

๑. ควรจัดทำสรุปข้อมูลเบื้องต้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการให้ประธาน
กรมการฯทราบ โดยข้อมูลดังกล่าวต้องมีความครบถ้วนในเนื้อหา มีเอกสารหลักฐานที่น่าเชื่อถือ อ้างอิง
แหล่งที่มาได้

๒. ควรจัดทำสรุปผลข้อมูลภายหลังการพิจารณาของคณะกรรมการในแต่ละครั้ง และ
นำมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงระดับชั้น
ความลับของข้อมูลดังกล่าว โดยอาจทำการประชาสัมพันธ์ข้อมูลดังกล่าวผ่านระบบออนไลน์ คือ เว็บไซต์ของ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (www.parliament.go.th)

๓. ควรจัดทำบันทึกการประชุมของคณะกรรมการให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์
ของเนื้อหา โดยรายงานการประชุมต้องสามารถนำเสนอให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไปได้

๔. บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านระบบงานกรมการฯ ต้องความรู้ความสามารถเกี่ยวกับ
คณะกรรมการที่ปฏิบัติงานอยู่ ต่างสามารถประสานการทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์และมีจิตบริการที่ดีแก่
ทั้งกรมการฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภายนอก

๕. ควรมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนระบบงานกรมการฯ ให้มี
ความคล่องตัว และสามารถจัดเก็บฐานข้อมูลให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

๔. บทวิเคราะห์

๔.๑ ที่มา โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

จากการศึกษาเอกสารที่ผ่านมา พบว่า ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้กำหนดให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญไว้
เพียง ๓๑ คณะ แต่ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญ ๓๕ คณะ แต่ละคณะประกอบด้วย
กรมการฯจำนวน ๑๕ คน ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกรมการฯส่วนใหญ่เห็นว่าที่มาของ
คณะกรรมการนั้นเป็นไปตามสัดส่วนและโควตาของพรรคการเมือง ทั้งนี้ในส่วนของจำนวนและสัดส่วนมี
ความเหมาะสมดีแล้ว เนื่องจากคณะกรรมการมีภารกิจในความรับผิดชอบมาก โดยเฉพาะมีการพิจารณา
เรื่องร้องเรียนเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็มีความเห็นที่แตกต่างโดยมีความคิดเห็นว่าคณะกรรมการ
สามัญมีจำนวนคณะกรรมการมากเกินไป โดยมีถึง ๓๕ คณะ รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการควรมีจำนวน
เท่ากับจำนวนกระทรวง เพื่อให้สามารถติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ครอบคลุม

ทั้งนี้ จากการศึกษาระบบกรมการฯต่างประเทศ ในกรณีที่มิใช่ระบบรัฐสภาเช่นเดียวกับประเทศ
ไทย เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ในประเด็นการเพิ่มขึ้นของคณะกรรมการ จะส่งผลกระทบกับการปฏิบัติงาน
อย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับกรณีต่างประเทศระบบรัฐสภาเช่นเดียวกับประเทศไทยนั้น พบว่า
การจัดสรรบุคคลเข้าทำหน้าที่ในคณะกรรมการแต่ละคณะส่งผลต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ

มากกว่าจำนวนของคณะกรรมการธิการ เช่น การศึกษาในกรณีคณะกรรมการธิการรัฐสภาสหราชอาณาจักร คณะกรรมการธิการรัฐสภาอเมริกา คณะกรรมการธิการแคนาดา คณะกรรมการธิการฝรั่งเศส คณะกรรมการธิการรัฐสภาออสเตรเลีย คณะกรรมการธิการของรัฐสภาสิงคโปร์

เมื่อพิจารณาจำนวนคณะกรรมการธิการสามัญของต่างประเทศที่มีลักษณะโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ซึ่งคล้ายคลึงกัน อาทิ

คณะกรรมการธิการของสภาสามัญสหราชอาณาจักร ซึ่งสภาสามัญมีคณะกรรมการธิการที่สำคัญ คือ คณะกรรมการธิการประจำ (Standing Committee) คณะกรรมการธิการเต็มสภา (Committee of the Whole House) และคณะกรรมการธิการกลั่นกรอง (Select Committee) โดยในส่วนของคณะกรรมการธิการของสภาสามัญที่มีลักษณะคล้ายกับคณะกรรมการธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎรไทย คือ คณะกรรมการธิการประจำ (Standing Committee) มีที่มาจากสัดส่วนของพรรคการเมืองที่ได้เสียงข้างมาก มีสมาชิกประมาณ ๑๖-๒๐ คน จำแนกได้ดังนี้ ๑) คณะกรรมการธิการสกอต (Scottish Grand Committee) ๒) คณะกรรมการธิการเวลส์ (Welsh Grand Committee) และ ๓) คณะกรรมการธิการไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland Grand Committee) ประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภาชาวไอร์แลนด์เหนือ จำนวน ๑๘ คน และสมาชิกอื่นอีก จำนวน ๒๕ คน

คณะกรรมการธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎร (House Standing Committee) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีทั้งหมด ๒๒ คณะ แต่ละคณะจะมีจำนวนสมาชิกแตกต่างกันออกไป โดยเฉลี่ยมีสมาชิกประมาณ ๓๕ คน ขึ้นไป สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกได้เพียงหนึ่งหรือสองคณะเท่านั้น

คณะกรรมการธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎรของแคนาดา ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๖-๑๘ คน โดยถูกแต่งตั้งขึ้นตามข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งอาจปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการมากกว่าหนึ่งคณะก็ได้

คณะกรรมการธิการถาวร หรือสามัญของฝรั่งเศส คณะกรรมการธิการสามัญในสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน ๘ คณะ โดยสมาชิกคณะกรรมการธิการสามัญมาจากการเสนอชื่อจากกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ตามสัดส่วนจำนวนที่นั่งในสภา ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคนจะได้รับการจัดสรรให้สังกัดคณะกรรมการธิการสามัญ คณะใดคณะหนึ่งคนละ ๑ คณะ ซึ่งคณะกรรมการธิการแต่ละคณะจะมีจำนวนกรรมการไม่เท่ากันตามแต่ข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการธิการสภาผู้แทนราษฎรออสเตรเลีย ซึ่งคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎร แบ่งออกเป็นระบบของกลุ่มกรรมการธิการ ๒ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มคณะกรรมการธิการตรวจสอบ (Investigative Committees) จัดตั้งคู่ขนานกับการดำเนินงานของรัฐบาล ๒) กลุ่มคณะกรรมการธิการกิจการภายใน (Domestic or Internal Committees) ประกอบด้วยคณะกรรมการธิการ ๑๘ คน ในกรณีของออสเตรเลีย สมาชิกรัฐสภาทั้งหมดสามารถเป็นคณะกรรมการธิการได้ แม้แต่ประธานสภาผู้แทนราษฎร สามารถร่วมเป็นสมาชิกของคณะกรรมการธิการคณะใดคณะหนึ่งได้ ขนาดของแต่ละคณะกรรมการจะแตกต่างกันโดยประกอบด้วยสมาชิกน้อยที่สุดคือ ๗ คน และมากที่สุดคือ ๓๒ คน คณะกรรมการจะประกอบด้วย สมาชิกจากพรรคการเมืองต่างๆ หรือจากสมาชิกอิสระตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองในสภา

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ใน

อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา รวมทั้งมีอำนาจออกคำสั่งในการเรียกเอกสารหรือบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง ซึ่งส่งผลให้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๒ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับคณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่ รวมทั้งให้มีอำนาจในการเรียกเอกสารหรือบุคคลมาชี้แจง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า คณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร มีเพียงการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่ เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณากฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป แต่คณะกรรมการวิสามัญจะมีบทบาทในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และมีบทบาทในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องต่าง ๆ ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่มากกว่า

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการการให้รัฐมนตรี ซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้น สังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคสอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วการเรียกบุคคลมาชี้แจงต่อคณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่ ปรากฏว่าบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเช่นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของแต่ละหน่วยงานไม่ได้เป็นผู้มาชี้แจงด้วยตนเอง แต่มอบหมายให้ผู้อื่นมาแทนซึ่งไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ทำให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นของคณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่ได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งบางกรณี คณะกรรมการการมีอำนาจหน้าที่อาจไม่ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น ๆ จึงทำให้ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในต่างประเทศนั้น พบว่า มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันกับประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ตรวจสอบ และพิจารณาประเด็นต่าง ๆ การเรียกเอกสารหรือบุคคลมาชี้แจง ส่วนระบบคณะกรรมการของประเทศฝรั่งเศสได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากฎหมายไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน และประเทศแคนาดา รวมทั้งประเทศออสเตรเลียมีการกำหนดคณะกรรมการการกลั่นกรองและพิจารณากฎหมายโดยตรงเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรที่มีประสิทธิภาพตามการศึกษาค้นคว้าเอกสาร กล่าวได้ว่า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนคณะ หรือจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการ หากแต่เป็นเพราะองค์ประกอบด้านที่มาของกรรมการ การจัดสรรบุคคลที่เหมาะสมกับตำแหน่งหรือคณะกรรมการ พรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง กระบวนการสร้างความเชี่ยวชาญให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้ามาปฏิบัติงานในคณะกรรมการ การขอบเขตอำนาจในทางปฏิบัติของคณะกรรมการ ตลอดจนบริบทของการจัดระบบกรรมการที่สอดคล้องกับระบบการเมืองของประเทศนั้น ๆ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรรมการ และการสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้องที่นำเสนอไว้ข้างต้น ขณะที่การศึกษาผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรของไทย การมีหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการ

ตารางที่ ๖ เปรียบเทียบคณะกรรมการสิทธิการไทยกับต่างประเทศ

ประเด็น	อังกฤษ	อเมริกา	ฝรั่งเศส	แคนาดา	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	ไทย
โครงสร้าง	๔ ประเภท ๑. ค.กลั่นกรอง ๒. ค.ร่วม ๓. ค.ทั่วไป ๔. ค.ใหญ่	๔ ประเภท ๑. ค.สามัญ ๒. ค.พิเศษ ๓. ค.ผสมสามัญ ๔. ค.ผสมวิสามัญ	๔ ประเภท ๑. ค.สามัญ ๒. ค.พิเศษ/วิสามัญ ๓. ค.การสอบสวน ๔. ค. ร่วมสองสภา	๖ ประเภท ๑. ค.สามัญ ๒. ค.วิสามัญ ๓. ค.ด้านกฎหมาย ๔. ค.ร่วม ๕. ค.เต็มสภา ๖. ค.อนุกรรมการ	๒ ประเภท ๑. ค.สามัญ ๒. ค.วิสามัญ	๓ ประเภท ๑. ค.สามัญ ๒. ค.วิสามัญ ๓. ค.ร่วม	๔ ประเภท ๑. ค.สามัญ ๒. ค.วิสามัญ ๓. ค.ร่วม ๔. ค.เต็มสภา
บทบาท/อำนาจหน้าที่	๑. ค.กลั่นกรอง : มีหน้าที่ตรวจสอบ/พิจารณา/รายงานผลเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตของคณะกรรมการนั้น ๆ ๒. ค.ร่วม : ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น การพิจารณาร่างกฎหมายจะสิ้นสุดลงเมื่อดำเนินการเสร็จตามวัตถุประสงค์ ๓. ค.ทั่วไป : พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประเภทมหานชน (อยู่เฉพาะในสภาสามัญ/สภาขุนนาง มีหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	๑. ค.สามัญ : มีเสนอละพิจารณา ร่างกฎหมาย ๒. ค.พิเศษ : ดำเนินการสอบสวนพิเศษ/ศึกษาเรื่องต่าง ๆ เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ๓. ค. ผสมสามัญ : ตั้งขึ้นจากมติร่วมกันระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูง เพื่อช่วยในการตรวจสอบ/ศึกษาเรื่องพิเศษบางประการ ๔. ค.ผสมวิสามัญ : ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมและประสานผลประโยชน์ระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและสภาสูง	๑. ค.สามัญ : มีสิทธิกำหนดวันประชุมของคณะ/ศึกษาเรื่องต่าง ๆ ภายในอำนาจหน้าที่ ๒. ค.วิสามัญ : ตรวจสอบร่างกฎหมายตามที่รัฐบาลหรือสภาร้องขอ ๓. ค.สอบสวน : ดำเนินการสอบสวน/รวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงเสนอต่อสภา ๔. ค.ร่วมสองสภา : หาข้อยุติในทุกปัญหาในทุกมาตราที่มีปัญหาของร่างพระราชบัญญัติ	๑. ค.สามัญ : มีหน้าที่ตรวจสอบและจัดหาสิ่งที่สภาผู้แทนราษฎรอ้างถึง/ประชุมร่วมกับคณะกรรมการอื่น ๆ ๒. ค.วิสามัญ : ทำหน้าที่ตามที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ๓. ค.ร่วม : มีอำนาจตามที่ถูกวางไว้ใน Order of Reference และได้รับอำนาจผ่านทางคำสั่งของทั้งสองสภา ๔. ค.ด้านกฎหมาย : ถูกแต่งตั้งโดยคำร้องเฉพาะกิจ มีหน้าที่ตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติแต่ไม่มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงร่างพระราชบัญญัติ ๕. ค.เต็มสภา : พิจารณากระทู้ร่างพระราชบัญญัติ ๖. ค.อนุกรรมการ : แต่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้	๑. ค.สามัญ : มีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ/ศึกษาในประเด็นปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานของรัฐบาล ๒. ค.วิสามัญ : ดำเนินการเกี่ยวกับนิติที่รัฐสภาให้การรับรองแล้ว/ดำเนินการเรื่องการอภิปรายในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ	๑. ค.สามัญ : พิจารณาดำเนินการในนามของรัฐสภา/พิจารณาตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของภาครัฐ ๒. ค.วิสามัญ : จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์โดยเฉพาะ ๓. ค.ร่วม : ดำเนินการในประเด็นใด ๆ ร่วมกัน เพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาหรือรัฐสภา	๑. ค.สามัญ : พิจารณาการศึกษา สอบสวนเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ๒. ค.วิสามัญ : กรรมการที่สภาตั้งขึ้นจากบุคคลที่เป็น/มิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น/เมื่อปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นก็หมดวาระไป ๓. ค.ร่วมกัน : กรรมการที่สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาปัญหาร่วมกัน โดยมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด ๔. ค.เต็มสภา : คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกทุกคนในที่ประชุมสภาเป็นกรรมการ

๔.๒ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

จากการศึกษาข้อมูลผลการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม กรรมการส่วนใหญ่ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องว่า คณะกรรมการการปฏิบัติงานตามบทบาทด้านการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริง เรื่องเรียนมากที่สุดควบคู่ไปกับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดระยะเวลาในสมัยประชุม ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินไม่แตกต่างกัน โดยที่คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเท่าเทียมกันกับการทำงานด้านนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นไปตามช่วงเวลาและสถานการณ์นั้น ๆ ส่วนบทบาทในการพิจารณา ร่างกฎหมายและบทบาทการติดตามการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติมีน้อย ถ้าหากเทียบกับการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ นับว่ามีน้อยมาก ในระหว่างสมัยประชุมนั้นในหลายคณะกรรมการอาจไม่มีร่างกฎหมายให้พิจารณาเลย หรืออาจมีแค่ ๑-๒ ร่างกฎหมายเท่านั้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเทียบกับระบบคณะกรรมการของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งแต่เดิมคณะกรรมการประเทศนี้ถือว่ามีบทบาทเป็นอย่างมาก โดยทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานฝ่ายบริหารทั้งระบบทำให้เกิดปัญหา สร้างความอ่อนแอแก่ฝ่ายบริหาร ด้วยเหตุดังกล่าวจึงได้มีการลดจำนวนคณะกรรมการลงเพื่อเป็นการลดอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติลง ส่วนคณะกรรมการของประเทศออสเตรเลียมีอำนาจในการติดตามตรวจสอบ และรายงานข้อเท็จจริงต่อสภา เพื่อให้คณะกรรมการอื่นๆ ได้ทราบการดำเนินงานของคณะกรรมการนั้น ๆ ด้วย ส่วนคณะกรรมการของประเทศสิงคโปร์ อำนาจหน้าที่ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติอันถือเป็นกฎหมายที่มีผลในชีวิตประจำวันของประชาชน คณะกรรมการสามารถเปิดเวทีสาธารณะหรือการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ แล้วจึงรายงานผลเข้าสู่สภา ซึ่งการทำหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการของไทยได้ต่อไป

๔.๓ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

๑. การไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของหน่วยงานนั้น ๆ มาชี้แจงให้ข้อมูล หรือการส่งผู้แทนที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจมาชี้แจงในคณะกรรมการแทน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นับเป็นปัญหาที่สำคัญและมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างประธานคณะกรรมการและฝ่ายบริหารที่เกรงจะกระทบต่อนโยบายในการบริหารงานของรัฐบาล รวมทั้งการไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมาให้ข้อมูลหรือชี้แจงต่อคณะกรรมการ

๒. ความรู้ ความเชี่ยวชาญของกรรมการ พบว่า กรรมการบางท่านขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ตรงกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ เนื่องจากการจัดสรรกรรมการในแต่ละคณะนั้น เป็นไปตามระบบโควตาของพรรคการเมือง อีกทั้ง การแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ กรรมการบางท่านได้อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวแต่งตั้งบุคคลใกล้ชิดแทนที่จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสะท้อนจากวัฒนธรรมการเมืองที่ให้โอกาสพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการในหลายคณะ รวมถึงการแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ มักใช้ระบบอุปถัมภ์และความใกล้ชิดส่วนบุคคล

๓. การพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่มีความคล้ายคลึงของเรื่องที่พิจารณาในหลายคณะกรรมการ เช่น ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย คณะกรรมการการทหาร คณะกรรมการตำรวจ และคณะกรรมการต่างประเทศ ต่างนำมาพิจารณา แต่แตกต่างกันในประเด็น หรือรายละเอียดของการพิจารณา ทำให้เป็นการเพิ่มภาระงานของกรรมการในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน เนื่องจากในทางปฏิบัติสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบหรือกลั่นกรองเรื่องต่าง ๆ ที่จะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ มีเพียงแต่การกลั่นกรองเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของแต่ละคณะกรรมการนั้น ๆ

๔. การปฏิบัติงานของระบบกรรมการที่มีประธานคณะกรรมการมาจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน จะพบปัญหา คือ หากเป็นคณะกรรมการที่มีประธานคณะกรรมการมาจากฝ่ายรัฐบาล การประสานงานร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมักได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ แต่ถ้าหากเป็นคณะกรรมการที่มีประธานคณะกรรมการมาจากฝ่ายค้าน การประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องมักจะเป็นการขอข้อมูลเพื่อติดตามการทำงานของรัฐบาล หรือนำไปอภิปรายในที่ประชุมสภา เนื่องจากอำนาจในการเลือกหรือนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของแต่ละคณะกรรมการเป็นอำนาจหรืออยู่ในดุลพินิจของประธานคณะกรรมการ ซึ่งในระบบคณะกรรมการในต่างประเทศที่มีระบบการบริหารจัดการกิจการรัฐสภาที่เป็นระบบดังในประเทศแคนาดาและออสเตรเลีย ที่ให้ประธานคณะกรรมการเป็นสมาชิกจากฝ่ายรัฐบาล ส่วนตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการเป็นสมาชิกที่มาจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ก่อให้เกิดการถ่วงดุลแห่งอำนาจระหว่างการดำเนินงานของพรรคการเมืองฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลให้สามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้

๔.๔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

ปัจจัยภายนอก

จากผลการสัมภาษณ์และผลการสนทนากลุ่ม กรรมการส่วนใหญ่เห็นว่าการสังกัดพรรคการเมืองไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากการทำงานในแต่ละคณะกรรมการนั้นทำงานในฐานะตัวแทนของประชาชน ไม่ได้ทำงานในฐานะตัวแทนของพรรคการเมืองสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถแยกแยะบทบาทการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง แต่กรรมการบางส่วนมีความเห็นว่า การสังกัดพรรคการเมืองมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากต้องแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงานภายใต้นโยบาย แนวทางการดำเนินงานของพรรคการเมือง และบางกรณีการปฏิบัติงานของคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎรถูกแทรกแซงการทำหน้าที่จากฝ่ายรัฐบาล การแทรกแซงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหาร ทำให้คณะกรรมการขาดความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการด้านหนึ่ง คือ บทบาทในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

ปัจจัยภายใน

๑. ด้านงบประมาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติของคณะกรรมการเป็นอย่างมาก แต่จากการศึกษาพบว่า ในการจัดสรรงบประมาณให้แก่คณะกรรมการแต่ละคณะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามสภาพความจริง อาทิ การสัมมนา การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ซึ่งมีผลกระทบต่อ

ความคล่องตัวในการทำงานของคณะกรรมการธิการอย่างมาก เนื่องจากแต่ละคณะของกรรมการธิการมีภารกิจที่แตกต่างกัน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ ควรมีความยืดหยุ่น ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ในบางเรื่อง

๒. ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการ โดยการให้บริการด้านดังกล่าวสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการ ซึ่งมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของกรรมการธิการได้อย่างมาก และสามารถช่วยงานของคณะกรรมการธิการได้เป็นอย่างดี เช่น การค้นคว้าหาข้อมูลได้จากห้องสมุด และศูนย์บริหารข้อมูลทางวิชาการ E-Knowledge สามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากสภาพการปฏิบัติงาน พบว่าระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านฐานข้อมูลขาดการบูรณาการฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม และการเข้าถึงข้อมูลได้ยาก

๓. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นปัจจัยสนับสนุนส่วนหนึ่งที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธิการมีความคล่องตัว แต่จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเรื่องสถานที่ทำงานการเดินทาง และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ได้แก่ ห้องประชุมมีขนาดเล็ก และคับแคบ รวมถึงห้องประชุมไม่เพียงพอ สถานที่ปฏิบัติงานมีได้อยู่ที่เดียวกันกับเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน และประกอบกับไม่มีสถานที่นั่งรับรองอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาชี้แจง อีกทั้งสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ๒) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร และ ๓) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรในทางปฏิบัติจริง ใช้วิธีการศึกษาวิจัย ๓ วิธี คือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร และการสนทนากลุ่ม ๒ ครั้ง คือ กลุ่มกรรมการและกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านคณะกรรมการ

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๕ คณะ พบว่า คณะกรรมการการสามัญ มีบทบาทในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ การพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการแต่ละคณะ การติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร และการพิจารณาศึกษา สอบสวนเรื่องต่าง ๆ ภายในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยการดำเนินงานของคณะกรรมการในแต่ละคณะมีรูปแบบที่คล้ายกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริงเชิงลึกประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ คือ ๑) การประชุมคณะกรรมการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เข้าสู่คณะกรรมการ ๒) การตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานพิจารณาเรื่องต่าง ๆ แล้วรายงานผลให้คณะกรรมการพิจารณา ๓) การจัดสัมมนาทางวิชาการ หรือการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงในเรื่องที่พิจารณา รวมทั้งการเผยแพร่ผลการพิจารณาของคณะกรรมการให้สาธารณชนทราบ ๔) การจัดประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ และ ๕) การศึกษาดูงานโดยมีการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำรูปแบบที่ดี (Best Practice) ของการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ของประเทศนั้น มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

สำหรับบทบาทการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎรนั้น ส่วนใหญ่คณะกรรมการการสามัญมีบทบาทในการพิจารณา ศึกษา สอบสวนเรื่องต่าง ๆ ภายในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมากที่สุด ซึ่งคณะกรรมการกำหนดประเด็นสำคัญที่เป็นประโยชน์และเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน รวมทั้งเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาชายแดนภาคใต้ ปัญหาสินค้าราคาแพง ประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาใช้หนี้ใหญ่ระบอบ เป็นต้น รวมทั้งการพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการที่มีเป็นจำนวนมาก รองลงมาคณะกรรมการการสามัญมีบทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะพบว่าคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกระทรวงต่าง ๆ ของฝ่ายบริหารจะทำหน้าที่ติดตามความก้าวหน้าของ

นโยบาย หรือโครงการต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายของฝ่ายบริหาร เช่น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ คณะกรรมการการศึกษา ติดตามตรวจสอบนโยบายการศึกษาของรัฐบาล เป็นต้น ส่วนบทบาทด้านการพิจารณากฎหมายที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรนั้น คณะกรรมการสามัญไม่มีการดำเนินงานในบทบาทนี้ แต่จะมีการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการสวัสดิการสังคม พิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสวัสดิการสังคมภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลจังหวัดที่อำเภอพระประแดง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการสามัญมีบทบาทในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ความสำคัญกับการพิจารณาศึกษาเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นเรื่องที่คณะกรรมการให้ความสนใจและเป็นประเด็นปัญหาเร่งด่วนกระทบต่อสาธารณชน

และเมื่อศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาของคณะกรรมการในแต่ละคณะที่อาจมีความซ้ำซ้อนกัน จะเห็นว่ามี ความซ้ำซ้อนกันในหัวเรื่อง แต่มีความแตกต่างกันในประเด็นที่ต้องการศึกษา เช่น ปัญหาข้อพิพาทไทย-กัมพูชา มีคณะกรรมการหลายคณะนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาในคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ และคณะกรรมการต่างประเทศ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของประเด็นที่พิจารณาศึกษาแล้ว พบว่า มีความแตกต่างกันเนื่องจากเรื่องที่พิจารณามีผู้รับผิดชอบเป็นบุคคลหรือหน่วยงานเดียวกัน ดังนั้นการเรียกเอกสาร และการเชิญบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงให้ข้อมูล อาจเป็นบุคคลหรือหน่วยงานเดียวกันรวมทั้งข้อมูลที่ต้องชี้แจงมีเนื้อหาคล้ายกัน ดังนั้นหากคณะกรรมการที่กำหนดเรื่องพิจารณาคล้ายกันมีการประชุมพิจารณา ร่วมกันเพื่อพิจารณาเรื่องที่มีเนื้อหาคล้ายกัน ก็จะเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้มากขึ้น และเป็นการลดระยะเวลาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการมาชี้แจงข้อมูลต่อคณะกรรมการ

ทั้งนี้ บทบาทในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามอำนาจหน้าที่ มีกลไกที่สำคัญคือ อำนาจที่ได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คือ การเรียกเอกสารจากบุคคล หรือการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ ถือว่ามีความสำคัญอันนำมาซึ่งข้อมูลข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งในทางปฏิบัติ พบว่า แม้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้น และในกรณีที่บุคคล หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชา หรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นทราบ และมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามที่คณะกรรมการได้เชิญมาชี้แจง แต่อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ยังขาดสภาพการบังคับใช้ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะกรณีการไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคล หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบมาชี้แจงข้อเท็จจริงต่าง ๆ กับคณะกรรมการ จึงส่งผลให้การทำหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของคณะกรรมการได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอที่จะนำมาซึ่งผลการพิจารณาข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมได้

๒. ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการ สามัญสภาผู้แทนราษฎร

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการ และข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม ๒ ครั้ง คือ กลุ่มกรรมการ และกลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านคณะกรรมการการ สรุปลักษณะดังนี้

๑) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
สามัญ สภาผู้แทนราษฎร ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎร
แบ่งออกได้ดังนี้

๑. การไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจากหน่วยงานนั้น ๆ ใน
การมาชี้แจง ให้ข้อมูล หรือการส่งผู้แทนที่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจมาชี้แจงในคณะกรรมการแทน ทั้งนี้
เพราะขาดสภาพการบังคับใช้อำนาจที่แท้จริงของคณะกรรมการการอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการการมาจากพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างน้อยในสภา (ฝ่าย
ค้าน) มีผลต่อการประสานงานเพราะมักไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

๓. การติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการ ภายหลังจากการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ
เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบหรือปฏิบัติแล้ว มักไม่มีการติดตามผลการดำเนินงาน
หรือความคืบหน้าของการปฏิบัติตามมตินั้น ๆ

๔. เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการที่เป็นข้าราชการ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในคณะกรรมการ
มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนงานแก่คณะกรรมการ รวมทั้งอาจมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับ
บทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานอยู่

๕. การพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่มีความคล้ายคลึงของหัวข้อเรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของ
คณะกรรมการการหลายคณะ ทำให้ผู้มาชี้แจงหรือผู้ให้ข้อมูลต้องเข้าร่วมการประชุมซ้ำซ้อนหรือต้องมาเข้า
ประชุมหลายครั้งในหลายคณะกรรมการการ

๖. การคัดเลือกบุคคลเพื่อทำหน้าที่ที่ปรึกษาของคณะกรรมการการบางคณะนั้น เลือกตัวบุคคล
โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการการ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทำให้ได้บุคคลที่มีความรู้
ความสามารถ และประสบการณ์ที่ไม่ตรงกับภารกิจของคณะกรรมการการนั้น ๆ

๗. ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการการในแต่ละคณะกรรมการการบางท่านมีความรู้ ความสามารถ
หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านไม่ตรงกับหรือเกี่ยวข้องกับภารกิจงานของคณะกรรมการการในคณะนั้น ๆ

๘. การกำหนดให้กรรมการการสามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการสามัญได้ไม่เกิน ๒
คณะ และการที่สามารถดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการได้เพียง ๑ คณะกรรมการการ รวมถึงการ
กำหนดให้กรรมการการแต่ละคณะสามารถตั้งคณะอนุกรรมการการได้ไม่เกิน ๒ คณะ นั้น จากข้อจำกัดข้างต้น
ส่งผลให้คณะกรรมการการต่าง ๆ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีเรื่องเข้าสู่การพิจารณาเป็น
จำนวนมาก

๙. การประชาสัมพันธ์ผลของการปฏิบัติงานในคณะกรรมการให้การให้ประชาชนทราบนั้น มีการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย รวมถึงช่องทางในการประชาสัมพันธ์มีจำกัด จึงเป็นเหตุให้ประชาชนไม่ทราบถึงความสำคัญและผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในระบบรัฐสภาเป็นอย่างไร

๒) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากผลการศึกษาแบ่งปัจจัยออกเป็น ๒ ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยภายนอก

การปฏิบัติงานภายใต้คณะกรรมการเดียวกัน แต่กรรมการมาจากต่างพรรคการเมืองนั้น อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ เนื่องจากการมุ่งปฏิบัติงานตามนโยบายของพรรคการเมือง ที่ตนสังกัดมากกว่าการคำนึงถึงการทำงานร่วมกันเป็นทีม

ปัจจัยภายใน

๑. การจัดสรรงบประมาณให้แก่คณะกรรมการแต่ละคณะไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามสภาพความจริง อาทิ การสัมมนา การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

๒. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านฐานข้อมูลที่สนับสนุนงานของคณะกรรมการขาดการบูรณาการฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม และการเข้าถึงข้อมูลได้ยาก

๓. สภาพแวดล้อมทางกายภาพไม่อำนวยต่อการปฏิบัติงานของกรรมการ เช่น ห้องประชุมมีขนาดเล็กไม่พอเพียงกับจำนวนผู้เข้าประชุมและผู้มาชี้แจง รวมถึงจำนวนห้องประชุมไม่เพียงพอต่อการจัดการประชุมของแต่ละคณะกรรมการ สถานที่ปฏิบัติงานของกรรมการมีได้อยู่ที่เดียวกันกับเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ อีกทั้งสถานที่จอดรถไม่เพียงพอ

๓. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในทางปฏิบัติจริงภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้เกิดกระบวนการที่ชัดเจน และมีการรายงานผลการดำเนินงานจนสามารถนำไปสู่การได้ข้อสรุปการดำเนินงานแต่ละเรื่องที่พิจารณาของแต่ละคณะกรรมการได้นั้น สามารถสรุปได้จากผลการสัมภาษณ์ และผลจากการสนทนากลุ่ม ๒ ครั้ง คือ กลุ่มกรรมการ และกลุ่มข้าราชการผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับระบบงานกรรมการได้ดังนี้

๑. ผลจากการไม่มีอำนาจในการบังคับเรียกเอกสาร หรือเรียกบุคคลมาชี้แจงได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ส่งผลให้คณะกรรมการไม่ได้รับข้อมูลข้อเท็จจริงที่เพียงพอเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตั้งข้อสังเกตและให้ข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติตอบสนองตามมติเท่าใดนัก ดังนั้น จึงควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สามารถมีผลบังคับใช้และมีบทลงโทษได้จริง สำหรับบุคคลที่ไม่ได้เข้าร่วมชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำเรียกของคณะกรรมการนั้น ๆ (ซึ่งปัจจุบันได้ประกาศพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภา

ผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว เนื่องจากขณะที่ดำเนินการสรุปผลการวิจัยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาและได้มีการประกาศใช้เป็นที่ยอมรับแล้ว)

นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยควรกำหนดอำนาจของคณะกรรมการการให้มีความชัดเจน รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนคณะกรรมการการให้มีความสอดคล้องกับจำนวนกระทรวงของฝ่ายรัฐบาล เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจที่รับผิดชอบด้านการติดตาม ตรวจสอบเรื่องที่พิจารณาต่าง ๆ ด้วย

๒. การคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะต่าง ๆ นั้น ควรมีการกลั่นกรองหรือคัดเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงานในความรับผิดชอบของคณะกรรมการนั้น เนื่องจากการแสดงความจำนงของสมาชิกรัฐสภาในการดำรงตำแหน่งของแต่ละคณะกรรมการเป็นไปตามระบบสัดส่วน (โควตา) ของแต่ละพรรคการเมือง ซึ่งทำให้การเลือกคณะกรรมการดังกล่าวมีลักษณะเหมือนการรักษาเก้าอี้ให้กับพรรคการเมือง มิใช่เป็นการเลือกคณะกรรมการตามความรู้ความสามารถของสมาชิกรัฐสภาเอง นอกจากนี้ในตำแหน่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการนั้น ๆ เช่น ตำแหน่งที่ปรึกษา นักวิชาการ เลขานุการ ในบางคณะกรรมการได้มีการแต่งตั้งตำแหน่งดังกล่าวโดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับกรรมการ โดยมีได้คำนึงถึงความเหมาะสมทางความสามารถเท่าใดนัก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามแผนที่กำหนดไว้

๓. ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร สถานที่ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ในด้านงบประมาณควรกำหนดงบประมาณให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนหรือนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ด้านบุคลากรควรจัดให้มีการพัฒนาข้าราชการผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบด้านคณะกรรมการให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ อีกทั้งต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ด้านสถานที่ทำงานของคณะกรรมการจะต้องมีความพร้อมในการรองรับจำนวนบุคลากรและบุคคลภายนอกที่เข้าร่วมประชุม อีกทั้งความพร้อมในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบรักษาความปลอดภัย ควรพัฒนาให้มีความพร้อมมากกว่าขึ้น เพื่อมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกตัวในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

อภิปรายผล

๑. สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการดำเนินงานดังนี้ ๑) การประชุมคณะกรรมการ ๒) การจัดสัมมนา ๓) การศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ๔) การทำประชาพิจารณ์ เหล่านี้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่กำหนดให้ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิก หรือไม่ได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ

สภา แล้วรายงานต่อสภา ทั้งนี้ คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน ๓๕ คณะ มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ได้ ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติหรือมาตรการเกี่ยวกับการเรียกเอกสารจากบุคคลหรือการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริง โดยกำหนดให้ในกรณีที่บุคคลที่คณะกรรมการธิการเรียกเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมการธิการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการธิการสามัญมีอำนาจเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนในการเรียกเอกสารบุคคลหรือการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการธิการสามัญมีบทบาทสำคัญ ๒ ประการ โดยคณะกรรมการธิการมีบทบาทในการศึกษา สอบสวน เรื่องใดภายใต้อำนาจหน้าที่ของสภามากที่สุด รองลงมาเป็นการทำหน้าที่ตามบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ส่วนการพิจารณาร่างกฎหมายในวาระที่ ๒ พบว่า คณะกรรมการธิการไม่มีบทบาทในด้านนี้ โดยในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการมีลักษณะเหมือนกันทุกคณะ คือ (๑) การประชุมคณะกรรมการ (๒) การจัดสัมมนา และ (๓) การศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ โดยมีกลไกในการทำงานคือ การตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และรายงานผลต่อคณะกรรมการภายในเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วย อนุกรรมการมีจำนวนไม่เกิน ๑๐ คน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมการในคณะนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด นอกจากนั้น ให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ

กรรมการผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บทบาทในการพิจารณากฎหมายที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่มีบทบาทดังกล่าวเลย ดังนั้น ควรมีการเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในการพิจารณาร่างกฎหมายมากขึ้น ส่วนบทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารมีความเหมาะสม แต่พบปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่ยังขาดสภาพบังคับในทางปฏิบัติโดยเฉพาะในการเรียกบุคคลหรือเรียกเอกสารมาชี้แจงข้อเท็จจริงกับคณะกรรมการ โดยควรกำหนดบทลงโทษทั้งทางวินัยและทางอาญา เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายบริหารมากนัก ส่วนบทบาทในการพิจารณาการศึกษา สอบสวนเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่และเรื่องร้องเรียนนั้น พบว่า คณะกรรมการมีบทบาทด้านนี้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการพิจารณาเรื่องร้องเรียน แต่คณะกรรมการบางคณะก็ไม่ค่อยมีเรื่องร้องเรียนเข้ามามากนัก เนื่องจากประชาชนยังไม่เข้าใจและไม่ทราบว่าคณะกรรมการสามัญสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างไร

สำหรับประเด็นเรื่องจำนวนของคณะกรรมการ ซึ่งมีจำนวน ๓๕ คณะ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า เหมาะสมแล้ว เนื่องจากครอบคลุมตามภารกิจของกระทรวงต่าง ๆ สามารถติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้ และส่วนใหญ่เป็นไปตามสัดส่วนของพรรคการเมือง แต่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความเห็นว่า จำนวนของคณะกรรมการมีมากเกินไป ทำให้อาจมีการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่ซ้ำซ้อนกันได้

ส่วนความเหมาะสมของจำนวนกรรมการในแต่ละคณะ ซึ่งในปัจจุบันกำหนดให้มีจำนวน ๑๕ คนต่อ ๑ คณะ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เหมาะสมดีแล้วซึ่งเป็นไปตามสัดส่วนของแต่ละพรรคการเมือง แต่บางส่วนก็มีความเห็นว่า ควรปรับจำนวนให้เพิ่มขึ้นเป็น ๒๐-๒๕ คน เพื่อรองรับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่องร้องเรียนที่เข้าสู่คณะกรรมการ ในส่วนความรู้

ความสามารถและความเชี่ยวชาญของกรรมการในแต่ละคณะนั้น ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเหมาะสม เนื่องจากแต่ละพรรคการเมืองได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม และมีความรู้ความสามารถ แต่มีคณะกรรมการบางคณะที่มีการจัดสรรกรรมการตามโควตาของพรรคการเมือง

๒. ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มของกรรมการและกลุ่มข้าราชการผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบงานกรรมการ สามารถอภิปรายในประเด็นของปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ได้ดังต่อไปนี้

๒.๑ ปัจจัยด้านบทบาทอำนาจหน้าที่และโครงสร้างของกรรมการ

๑) การเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ

ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๙ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ และมีผลบังคับได้ตามกฎหมายนั้น แต่ในทางปฏิบัติจริง พบว่า รัฐมนตรีประจำกระทรวง หรือข้าราชการระดับสูงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการมาชี้แจง หรือแถลงข้อเท็จจริงต่อกรรมการ เช่น หน่วยงานของภาครัฐมักจะมอบหมายให้ข้าราชการระดับปฏิบัติมาเข้าร่วมประชุมแทน ซึ่งข้าราชการในระดับดังกล่าว ไม่มีอำนาจตัดสินใจดำเนินการหรือสั่งการได้ หรือบางกรณีผู้มีอำนาจโดยตรงอาจติดภารกิจงานราชการอื่น หรือมีความเข้าใจว่ากรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือเชิญไปนั้น อาจต้องตอบคำถามหรือถูกซักถามจนทำให้เกิดความตึงเครียดได้ หรือบางกรณีที่รัฐมนตรีประจำกระทรวงหรือผู้มีอำนาจโดยตรง ได้รับหนังสือเชิญเพื่อเรียกมาชี้แจงข้อเท็จจริง และมีความสนิทคุ้นเคยกับประธานคณะกรรมการในคณะนั้น ๆ เช่น อาจจะสังกัดพรรคการเมืองเดียวกัน พบว่า มักจะไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการไปร่วมการประชุมฯ แต่ในขณะเดียวกัน พบว่า หน่วยงานภาคเอกชนส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือมาชี้แจงกับคณะกรรมการเป็นอย่างดี จากปัญหาดังกล่าว ควรมีการปรับปรุงกฎหมายในการเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งควรเพิ่มกฎหรือระเบียบและข้อบังคับในการกำหนดบทลงโทษ ในกรณีเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วและไม่ให้ความร่วมมือต่อคณะกรรมการ

๒) การดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ

ในทางปฏิบัติของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการ พบว่า สภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญได้ไม่เกิน ๒ คณะ ส่วนการดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียง ๑ คณะกรรมการ ซึ่งเป็นไปตามโครงสร้างและสัดส่วนของกรรมการ รวมทั้งกรณีการกำหนดให้คณะกรรมการแต่ละคณะสามารถตั้งคณะอนุกรรมการได้ไม่เกิน ๒ คณะ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนั้นมีเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และมีเรื่องร้องเรียนเข้ามาจำนวนมาก ซึ่งการศึกษาหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในความสนใจอยู่ในขณะนั้น ต้องอาศัย

เวลาและคณะกรรมการธิการต้องมีการพิจารณาหลายครั้ง ซึ่งการจำกัดการตั้งอนุกรรมการ ิจึงทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดความล่าช้าเนื่องจากไม่สามารถตั้งคณะกรรมการมาช่วยสนับสนุนกรรมการได้

๒.๒ ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

๑) ความรู้ ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของกรรมการ

การดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการ ได้มาจากระบบสัดส่วนหรือระบบโควตาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในแต่ละคณะ อาจไม่มีความรู้ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในคณะนั้น ๆ หรืออาจสังกัดพรรคการเมืองที่ต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในคณะกรรมการ ทั้งนี้เพราะว่า การเข้ามาดำรงในตำแหน่งต่าง ๆ ของกรรมการ หรือตำแหน่งที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการก็ตาม ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอย่างมาก เช่น กรณีของผู้มาดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการแต่ละคณะ อาจไม่ตรงกับความรู้ความสามารถที่ตนเองถนัด ทำให้ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ หรือขาดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งในส่วนของตำแหน่งที่ปรึกษา คณะกรรมการบางคณะ กรรมการ การเข้ามาดำรงตำแหน่งดังกล่าวอาจอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสนิทคุ้นเคย หรือความเป็นเครือญาติกับผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการ ทำให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๒) เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ

จากผลการศึกษา พบว่า เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการอาจมีความซ้ำซ้อนกัน ถึงแม้ว่าเรื่องที่พิจารณานั้นจะเป็นหน้าที่และอยู่ในอำนาจของกรรมการแต่ละคณะก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติพบว่า มีการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ พร้อม ๆ กัน แต่อาจมีประเด็นที่แตกต่างกัน ซึ่งควรจะแยกประเด็นหรือรายละเอียดของเรื่องและมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ และคณะกรรมการการทหาร ในทางปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่กล่าวมานั้น ต้องอาศัยข้อมูลร่วมกันหรือเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือเจ้ากระทรวงเดียวกันมาให้ข้อมูล ทำให้ผู้ชี้แจงต้องเข้าร่วมประชุมซ้ำซ้อนหรือมาชี้แจงหลายครั้ง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการด้วยกัน

๓) การประชาสัมพันธ์ผลงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบางคณะขาดการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ เนื่องจากอาจมีภาระงานมาก รวมทั้งคณะกรรมการไม่มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ จึงทำให้ประชาชนไม่รู้ว่าคณะกรรมการมีการดำเนินงานและความสำคัญอย่างไรในระบบรัฐสภา

๔) การติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

แนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการทุกคณะ หลังจากการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชน เรื่องร้องเรียน หรือการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ก็ไม่มีการติดตามผลการดำเนินงาน หรือความคืบหน้าของการปฏิบัติตาม

มตินั้น ๆ ทำให้คณะกรรมการไม่ทราบข้อมูลว่าจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓ ปัจจัยด้านระบบช่วยอำนวยความสะดวกของคณะกรรมการ

๑) เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ

ในคณะกรรมการทุกคณะ จะมีเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการที่เป็นข้าราชการและนักวิชาการประจำคณะกรรมการ จำนวนประมาณ ๖-๑๐ คน ซึ่งไม่เพียงพอแก่การอำนวยความสะดวกสนับสนุนงานของคณะกรรมการ รวมทั้งบางคนอาจมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการที่ปฏิบัติงานอยู่

๒) งบประมาณเพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนั้น มีอำนาจกระทำการพิจารณาสอบสวน เพื่อศึกษาเรื่องอื่น ๆ ในการเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น จะต้องมีการจัดประชุม สัมมนา ตลอดจนมีการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และบางคณะกรรมการมีภารกิจที่มากน้อยแตกต่างกัน จึงอาจศึกษาความเหมาะสมของการจัดสรรงบประมาณในแต่ละคณะกรรมการด้วยเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลต่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

๓) สภาพแวดล้อมทั่วไปที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการยังพบปัญหาอันเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกรรมการด้วยเช่นกัน ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายในองค์กร เช่น ห้องจัดประชุมไม่เพียงพอ และมีขนาดเล็กคับแคบ กรณีเชิญผู้มาชี้แจงหรือหน่วยงานบุคคลภายนอก ไม่สามารถรองรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ทั้งหมด ทำให้ไม่ได้รับความสะดวก กรณีมีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ประกอบกับสถานที่ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และห้องประชุมมีได้อยู่ที่เดียวกัน ทำให้การติดต่อประสานงานเป็นไปด้วยความล่าช้า ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้น เมื่อสร้างรัฐสภาแห่งใหม่ คงจะได้รับการแก้ไขได้อย่างแน่นอน

๓. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สามัญ สภาผู้แทนราษฎร

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สามารถนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม มาอภิปรายผลเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยกำหนดเป็นด้าน ๆ ดังนี้

๓.๑ ด้านบทบาทอำนาจหน้าที่และโครงสร้างของคณะกรรมการ

๑) ควรมีการกำหนดมาตรการและแนวทางเพิ่มเติมจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกเอกสารหรือเชิญบุคคลเข้ามาชี้แจงต่อคณะกรรมการเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัวและเกิดผลในทางปฏิบัติจริง ซึ่งในขณะนี้พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และมีผลบังคับใช้แล้ว

๒) ควรปรับเปลี่ยนกรณีที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน สามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการได้ไม่เกิน ๒ คณะ และหากดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียง ๑ คณะเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อภาระงานและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการต่าง ๆ จึงควรมีการปรับแก้ไขข้อบังคับที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการได้มากกว่า ๒ คณะ รวมถึงควรเพิ่มจำนวนของคณะอนุกรรมการการในแต่ละคณะกรรมการการให้มากขึ้น จากเดิมที่กำหนดให้มีเพียง ๒ คณะอนุกรรมการการต่อคณะกรรมการการเท่านั้น ซึ่งภารกิจของคณะกรรมการการมีความหลากหลายและมีจำนวนมากโดยเฉพาะเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ

๓.๒ ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการ

๑) ควรมีการพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการการในคณะกรรมการการโดยคำนึงถึงวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของคณะกรรมการการนั้น ๆ รวมถึงควรมีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการการ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญที่ตรงหรือเกี่ยวข้องกับภารกิจของคณะกรรมการการนั้น ๆ เพื่อให้สามารถช่วยแบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการการได้อย่างเต็มที่ และสามารถปฏิบัติงานในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของคณะกรรมการการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ควรตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อกลั่นกรองเรื่องที่จะเข้าสู่คณะกรรมการการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาการพิจารณาเรื่องซ้ำซ้อนกันระหว่างคณะกรรมการการ และเป็นการลดระยะเวลาการทำงานของคณะกรรมการการได้อีกด้วย สำหรับในบางกรณีเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณานั้นอาจมีความทับซ้อนเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการการหลายคณะแต่แตกต่างกันในรายละเอียด ซึ่งจะดำเนินการได้โดยต้องมีการประสานงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการการ หรือมีการประสาน ปรึกษาหารือกันระหว่างประธานคณะกรรมการการ เพื่อให้คณะกรรมการการที่มีการทำงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีการเชิญบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมการประชุมและพิจารณาร่วมกันในคราวเดียว เพื่อแก้ปัญหาด้านการเดินทางมาให้ข้อมูลซ้ำกัน ๆ ของบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว รวมถึงควรมีการพัฒนาปรับลักษณะการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการให้มากขึ้น นอกเหนือจากการจัดประชุมคณะกรรมการการ การจัดสัมมนาและการศึกษาดูงาน ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานประจำอยู่แล้ว ในอนาคตควรเน้นด้านการทำงานของคณะกรรมการการในการแก้ไขเรื่องร้องเรียนของประชาชน โดยผ่านช่องทางการทำงานของคณะกรรมการการสามัญทั้ง ๓๕ คณะ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการฯ ควรมีการจัดเวทีสาธารณะ และการจัดทำประชาพิจารณ์เรื่องที่นำเสนอและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน

๓) คณะกรรมการการควรกำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์การทำงานและผลงานของแต่ละคณะกรรมการการให้สาธารณชนรับทราบ ตลอดจนการจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปีในแต่ละปีงบประมาณ เนื่องจากที่ผ่านมาสังคมภายนอกอาจไม่ทราบว่าคณะกรรมการการสามัญมีการปฏิบัติงานในลักษณะใด สามารถมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาของประชาชนและประเทศชาติได้อย่างไร ดังนั้น ควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เช่น การเผยแพร่ข้อมูลผลงานผ่านทางสถานีโทรทัศน์ โดยมีช่วงรายการของแต่ละคณะกรรมการการ การรายงานผลการศึกษาดูงานให้สาธารณชนได้รับทราบ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจเกี่ยวกับการใช้งบประมาณของคณะกรรมการการว่านำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าหรือไม่ อย่างไร

๔) คณะกรรมาธิการทุกคณะควรมีการกำหนดแนวทางในการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของคณะกรรมาธิการที่ได้ส่งให้ผู้ร้องเรียน หน่วยงานต่าง ๆ และรัฐบาล เพื่อจะได้ทราบความคืบหน้าและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานตามมติ/ข้อเสนอแนะ/ข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการได้ รวมถึงอาจมีการเพิ่มอำนาจให้แก่คณะกรรมาธิการในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานตามมติ ข้อเสนอแนะ หรือข้อสังเกตที่เคยแจ้งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงในกรณีการตรวจสอบข้อเรียกร้องและประเด็นปัญหาต่าง ๆ ด้วย

๓.๓ ด้านระบบช่วยอำนวยความสะดวกของคณะกรรมาธิการ

๑) ในปัจจุบันมีบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบงานกรรมาธิการค่อนข้างน้อย ประมาณ ๖-๑๐ คนต่อ ๑ คณะกรรมาธิการ จึงไม่เพียงพอในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการได้ ควรเพิ่มกรอบอัตรากำลังบุคลากรที่ปฏิบัติงานในแต่ละคณะกรรมาธิการ และควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับภารกิจของคณะกรรมาธิการคณะนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรให้ตรงกับสายงานให้มากขึ้น เช่น การจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM) และการจัดชุมชนนักปฏิบัติ โดยเป็นลักษณะการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกรรมาธิการ เพื่อให้คณะกรรมาธิการทุกคณะมีแนวทางปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านคณะกรรมาธิการได้รับการฝึกอบรม และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการให้สวัสดิการแก่ข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านกรรมาธิการให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและแรงจูงใจให้กับข้าราชการ

๒) งบประมาณที่จัดสรรให้กับคณะกรรมาธิการแต่ละคณะยังไม่เพียงพอในการดำเนินงานตามภารกิจ โดยเฉพาะการจัดสัมมนา การศึกษาดูงาน ทั้งในและต่างประเทศ จึงควรมีการปรับเพิ่มงบประมาณให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป

๓) ควรมีการปรับปรุงสถานที่ทำงาน จำนวนห้องประชุม ขนาดห้องประชุม ตลอดจนสถานที่จอดรถ และเทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย Internet ให้เพียงพอเพื่อรองรับการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการที่มีจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรมีการเพิ่มบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมาธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร สามารถเสนอร่างกฎหมายได้ นอกเหนือจากคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะทำให้คณะกรรมาธิการสามัญมีบทบาทในการพิจารณากฎหมายมากขึ้น

๒. ควรนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมาธิการมาใช้ในทางปฏิบัติโดยเร็ว รวมถึงควรมีการศึกษาผลการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวว่าสามารถดำเนินการได้มากน้อยแค่ไหน และควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

๓. คณะกรรมาธิการควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการพิจารณาติดตามการบริหารงานกับฝ่ายบริหารให้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

๔. ควรมีการติดตาม ส่งเสริม และพัฒนาระบบช่วยอำนวยความสะดวกของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านบุคลากร สถานที่ งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประชุม เพื่อให้การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาบทบาทคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะทำงานวิจัยขอเสนอแนะให้ควรมีการศึกษาบทบาทของ คณะกรรมการในแต่ละคณะ ในการติดตามการดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการของฝ่ายบริหารหรือ รัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการอย่าง ต่อเนื่อง

รายการอ้างอิง

รายการอ้างอิง

- ข้าราชการรัฐสภาสามัญ กลุ่ม ๑. (๒๕๔๘). การพัฒนาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้กับคณะกรรมการธิการ. เอกสารการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ดำรง พุฒตาล. (๒๕๔๙). สมาชิกวุฒิสภาในประเทศไทย : ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งกับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. (๒๕๔๗). ประสิทธิภาพของรัฐสภาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุญทริก ชูณหะนันท์. (๒๕๕๑). การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านวิชาการในคณะกรรมการวิสามัญและคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ. เอกสารการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (๒๕๓๙). บทบาทของคณะกรรมการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ประไพพร สัมเกลี้ยง. (๒๕๔๙). บทบาทการดำเนินงานของคณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชรินทร์ ปิณฑะคุปต์. (๒๕๕๑). การพัฒนางานด้านวิชาการของกลุ่มงานคณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น. เอกสารการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ยลปียา เทศมทรัพย์. (๒๕๕๐). การพัฒนางานข้อมูลเพื่อสนับสนุนบทบาทด้านต่างประเทศของรัฐสภาไทย. เอกสารวิชาการกรณีศึกษาส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ : รัฐสภา.
- ยุทธพร อิศรชัย และคณะ. (๒๕๔๖). โครงการวิจัยผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาไทยในรอบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๔๕). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วนิดา สัจพันธุ์โรจน์. (๒๕๕๐). การพัฒนาคณะกรรมการของวุฒิสภา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- วงศ์ เฉลิมจิวิกรม และคณะ. (๒๕๔๙). บทบาทของคณะกรรมการสาธารณสุขสภาผู้แทนราษฎร กรณีจัดซื้อรถพยาบาลฉุกเฉินระดับสูงของกระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ศักดิ์ชัย จีรพรชัย. (๒๕๔๒). บทบาทของคณะกรรมการในระบบรัฐสภาไทย : กรณีศึกษาคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมชาย เมฆหมอก. (๒๕๔๖). **อำนาจของคณะกรรมการธิการของสภาสั่งให้บุคคลมาให้ถ้อยคำและการยื่น
พยานหลักฐาน**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (๒๕๔๘). **การเมืองอเมริกา**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาธรรม.

สรศักดิ์ เพียรเวช. (๒๕๔๖). **ปัญหาของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สิริวิภา หาญสิริเพชร. (๒๕๔๙). **บทบาทคณะกรรมการ วุฒิสภา ในการสอบสวนการทุจริตและประพฤติ
มิชอบ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สุรัตน์ หวังต่อลาภ. (๒๕๕๑). **การเพิ่มประสิทธิภาพงานวิชาการในการปฏิบัติหน้าที่ด้านเลขานุการของ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้แก่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของ
วุฒิสภา**. เอกสารการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๔๙). **บทบาทของคณะกรรมการต่อนโยบายของรัฐบาล**.
กรุงเทพฯ : กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๒). **รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา**. กรุงเทพฯ :
สำนักการพิมพ์, ๒๕๕๑.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๓). **สรุปผลงานของสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ และ
การประชุมร่วมกันของรัฐสภา**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์, ๒๕๕๑-๒๕๕๒.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๓). **ข้อบังคับ**. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.

อภิญญา วงษานุกาญจน์. (๒๕๔๘). **การปฏิรูประบบคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร**.
นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

อรทัย พิศาลบุตร. (๒๕๓๒). **ปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร**. วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรณพ พันธุ์เปรื่อง. (๒๕๕๐). **ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ สภา
ผู้แทนราษฎร (๒๕๔๔-๒๕๔๙)**. เอกสารการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง.
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

_____. (๒๕๕๐). **การเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านวิชาการ**.
เอกสารการศึกษาหลักสูตรการพัฒนานักบริหารระดับสูง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร.

โอภาส รัตนบุรี. (๒๕๔๓). **การพัฒนาระบบคณะกรรมการวุฒิสภา**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
โครงการวิจัยเรื่อง บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

โครงการวิจัยนี้ดำเนินการโดยคณะทำงานวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ในทางปฏิบัติจริงภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในครั้งนี้จะนำไปทบทวนและศึกษาวิเคราะห์ประกอบการศึกษาวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

แบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย ๔ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ สอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน ๘ ข้อ
- ตอนที่ ๒ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มาและโครงสร้างของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๔ ข้อ
- ตอนที่ ๓ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๐ ข้อ
- ตอนที่ ๔ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓ ข้อ

คำชี้แจง : ขอความกรุณาเติมข้อความ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ () ตามความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไป

๑. เพศ
 ๑. () ชาย
 ๒. () หญิง
๒. อายุ ปี
๓. ภูมิลำเนา จังหวัด ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด.....
๔. ระดับการศึกษาสูงสุด
 ๑. () ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ๒. () ปริญญาตรี
 ๓. () ปริญญาโท
 ๔. () ปริญญาเอก
๕. อาชีพเดิมก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ๑. () ข้าราชการพลเรือน
 ๒. () ข้าราชการทหาร/ตำรวจ
 ๓. () นักธุรกิจ/ค้าขาย
 ๔. () หนายควม
 ๕. () นักการเมืองอาชีพ
 ๖. () เกษตรกร
 ๗. () รับจ้าง/พนักงานบริษัท
 ๘. () อื่นๆระบุ.....
๖. ท่านเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว จำนวน.....สมัย
๗. ท่านเคยสังกัดพรรคการเมืองใดบ้าง..... ปัจจุบันท่านสังกัดพรรคการเมือง.....
๘. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใน “คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร” จำนวน.....ชุด และชุดใดบ้าง
 - ชื่อคณะกรรมการธิการสามัญ (คณะที่ ๑).....
ดำรงตำแหน่ง.....
 - ชื่อคณะกรรมการธิการสามัญ (คณะที่ ๒).....
ดำรงตำแหน่ง.....

ตอนที่ ๒ : ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มาและโครงสร้างของคณะกรรมการธิการ

๑. คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีจำนวน ๓๕ คณะ ท่านคิดว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมหรือไม่ มีความซ้ำซ้อนกันของคณะกรรมการธิการในการทำหน้าที่หรือไม่

๑. () เหมาะสม
๒. () ไม่เหมาะสม ควรลดลงเหลือ คณะ
๓. () ไม่เหมาะสม ควรเพิ่มมากขึ้นเป็น คณะ
๔. () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒. การตั้งคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ท่านเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๓. คณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕ คนในแต่ละคณะ ท่านคิดว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมหรือไม่ กรณีที่ท่านประจำ ๒ คณะกรรมการธิการ ท่านคิดว่ามีประสิทธิภาพในการทำงานมากน้อยแค่ไหน

๑. () เหมาะสม
๒. () ไม่เหมาะสม ควรลดลงเหลือ คน
๓. () ไม่เหมาะสม ควรเพิ่มมากขึ้นเป็น คน
๔. () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๔. ปัจจุบันการกำหนดที่มาโครงสร้างและตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการธิการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ : ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๑. ท่านคิดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการสามัญส่วนใหญ่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับบทบาทของคณะกรรมการการสามัญนั้น ๆ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และบทบาทด้านใดมีความสำคัญมากที่สุด พร้อมจัดลำดับมากไปน้อย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทบาทในด้านการพิจารณาร่างกฎหมาย

๓. ท่านคิดว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่มีการพิจารณาร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร มากน้อยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทบาทในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

๔. ท่านคิดว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญในการควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการพิจารณาญัตติหรือเรื่องอื่นใดของคณะกรรมการเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรมีอย่างน้อย อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทบาทในด้านการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเรื่องต่าง ๆ

๕. ท่านคิดว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ เช่น กรณีสอบสวนเรื่องที่สภาฯ มอบหมาย เรื่องร้องเรียนเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรมีอย่างน้อย อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บทบาทในด้านการเรียกเอกสารหรือบุคคลมาชี้แจง

๖. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงหรือสร้างมาตรการบังคับ ในการเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารมาเพื่อชี้แจงหรือแสดงต่อคณะกรรมการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๗. ท่านคิดว่าอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการในปัจจุบันมีเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๘. ท่านคิดว่าคณะกรรมการมีการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๙. ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑๐. ท่านคิดว่า การสังกัดพรรคการเมือง มีผลต่อการทำหน้าที่ในฐานะกรรมการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๔ : ปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาท และ
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการสามัญ

๑. คณะที่ปรึกษาของกรรมการสามารถช่วยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร
ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ เช่น งบประมาณ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

- ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สถานที่ทำงาน/การเดินทาง/สิ่งอำนวยความสะดวก มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. เพื่อให้คณะกรรมการสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ท่านคิดว่ามีแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลสำหรับการวิจัย

ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นแนวทางสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
สภาผู้แทนราษฎรภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ภาคผนวก ข

รายชื่อคณะกรรมการการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเป็นผู้ให้การสัมภาษณ์

กรรมการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ จำนวน ๗๐ ท่าน
จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ทั้งหมด ๓๕ คณะกรรมการฯ ละ ๒ ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ

๑. นายสามารถ ราชพลสิทธิ์
๒. นายปิยะรัช หมื่นแสน

๒. คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

๑. นายประชา ประสพดี
๒. นายวิรัตน์ กัลยาศิริ

๓. คณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม

๑. นายคงกฤษ ห่วงหิรัญ
๒. นายสุริยา พรหมดี

๔. คณะกรรมการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

๑. นายสรพงศ์ เทียนทอง
๒. นายจักริน พัฒนดำรงจิตร

๕. คณะกรรมการการคมนาคม

๑. นายปัญญา ศรีปัญญา
๒. นายอนุชา บุรพชัยศรี

๖. คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ

๑. นายเจอะอามิง โต๊ะตาหยง
๒. นายสุชาติ ไลยน้ำเงิน

๗. คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

๑. นายวิลาศ จันทร์พิทักษ์
๒. นายอดิศักดิ์ โภคกุลกานนท์

๘. คณะกรรมการกิจการชายแดนไทย

๑. นายอิทธิเดช แก้วหลวง
๒. นายสมคิด บาลไธสง

๙. คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค

๑. นายอภิชาติ สุภาแพ่ง
๒. นายอรรถพร พลบุตร

๑๐. คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา

๑. นายนิโรธ สุนทรเลขา
๒. นายทศพร เทพบุตร

๑๑. คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ

๑. นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์
๒. นายกฤษฎาภรณ์ เสียมภักดี

๑๒. คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๒. นางนิภา พริ้งศุลกะ

๑๓. คณะกรรมการการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑. นายเอียรชัย สุวรรณเพ็ญ
๒. นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย

๑๔. คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา

๑. นายมานะ โลหะวณิชย์
๒. นายนวัธ เตาะเจริญสุข

๑๕. คณะกรรมการการส่งเสริมการค้าผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม

๑. นายพรศักดิ์ เจริญประเสริฐ
๒. นายไกร ดาบรรณ

๑๖. คณะกรรมการการพลังงาน

๑. นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ
๒. นาวาตรีสุธรรม ระหงษ์

๑๗. คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ

๑. นายเจริญ จรรย์โกมล
๒. นางวรศุณี สุวรรณปรีสุทธิ์

๑๘. คณะกรรมการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

๑. นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ
๒. นายประมวล เอ็มเปี้ย

๑๙. คณะกรรมการการสาธารณสุข

๑. นายนิอริส เจตนาวัฒน์
๒. นายบัญญัติ เจตนจันทร์

๒๐. คณะกรรมการการต่างประเทศ

๑. นายต่อพงษ์ ไชยสาส์น
๒. นายมานะศักดิ์ จันทร์ประสงค์

๒๑. คณะกรรมการการอุตสาหกรรม

๑. นายสุชาติ ตันติวณิชชานนท์
๒. นายอดุลย์ เหลืองบริบูรณ์

๒๒. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

๑. นายชาดา ไทยเศรษฐ์
๒. นายอาคม เองฉ้วน

๒๓. คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน

๑. นายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล
๒. ร้อยโทปรีชาพล พงษ์พานิช

๒๔. คณะกรรมการการปกครอง

๑. นายภูซังค์ รุ่งโรจน์
๒. นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์

๒๕. คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายศักดิ์ดา คงเพชร
๒. นายลาภศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ

๒๖. คณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นางสาวมัลลิกา จิระพันธ์วานิชย์
๒. นายสัมพันธ์ ตั้งเบญจผล

๒๗. คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

๑. นายวิรุฬ เตชะไพบูลย์
๒. นายฮอซาลี มาห์หมัด

๒๘. คณะกรรมการการศึกษา

๑. นายอภิชาติ การิกานุจน์
๒. นายนิยม วรปัญญา

๒๙. คณะกรรมการการทหาร

๑. นางสาววิสาระดี เตชะธีราวัฒน์
๒. กรรมการ (ขอสงวนนาม)

๓๐. คณะกรรมการการตำรวจ

๑. นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน
๒. กรรมการ (ขอสงวนนาม)

๓๑. คณะกรรมการการแรงงาน

๑. นายนคร มาฉิม
๒. นางนันทพร วีรกุลสุนทร

๓๒. คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม

๑. นายสมัย เจริญช่าง
๒. นายธนธร โล่ห์สุนทร

๓๓. คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

๑. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์
๒. กรรมการ (ขอสงวนนาม)

๓๔. คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. นายกิตติศักดิ์ รุ่งธนเกียรติ
๒. นายรังสิกร ทิมาตฤกะ

๓๕. คณะกรรมการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนและกองทุน

๑. กรรมการ (ขอสงวนนาม)
๒. กรรมการ (ขอสงวนนาม)

ภาคผนวก ค

ประเด็นในการสนทนากลุ่มข้าราชการรัฐสภา

**ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus group) สำหรับกลุ่มข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎรที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการสามัญ**

๑. ปัจจุบันแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการมีอะไรบ้าง/อย่างไร
๒. คณะกรรมการมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดเรื่อง หรือจำแนกเรื่อง ที่เข้าสู่การพิจารณา/ความซ้ำซ้อนของเรื่องที่พิจารณา เนื่องจากอาจส่งผลให้ผู้มาชี้แจงหรือให้ข้อมูลมาหลายครั้งเสียเวลาได้ตลอดจนกระบวนการติดตามการนำผลการพิจารณาของคณะกรรมการไปปฏิบัติ
๓. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นไปตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในด้านใดบ้าง
๔. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการปฏิบัติงานมีอะไรบ้าง
๕. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานมีอะไรบ้าง/แนวทางแก้ไข
๖. กฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับที่ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
๗. แนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคตควรเป็นอย่างไร
๘. ในฐานะเป็นฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ทางกลุ่มงานคณะกรรมการฯ มีการเตรียมการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หรือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการทำงานอย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ง
รายชื่อข้าราชการรัฐสภาที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ข้าราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

วันศุกร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๓.๓๐ นาฬิกา

ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๒ อาคารดีพร้อม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสุโขทัย

สำนักกรรมการ ๑

๑. นางบุษกร วรรณะภูติ	ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑
๒. นางสาวยุพิน หงษ์วิหค	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม
๓. นายพิศณุ พลพีชน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการอุตสาหกรรม
๔. นางอรรณพ พันธุ์เปรื่อง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

สำนักกรรมการ ๒

๑. นายสามารถ คัมภีรานนท์	ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒
๒. นายธวัชชัย เทพรรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
๓. นายประยุทธ อักษรมัต	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการตำรวจ
๔. นางบุญทริกา ชุณหะนันท์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันปราบปราม การฟอกเงินและยาเสพติด

สำนักกรรมการ ๓

๑. นายธงชัย ดุลยสุข	ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓
๒. นางจิรฉัตร กาญจนโนภาส	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา
๓. นางพรพิศ เพชรเจริญ	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. นางกรรณิการ์ ชอินทรวงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปราม การทุจริตประพฤติมิชอบ

ภาคผนวก จ

ประเด็นในการสนทนากลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคณะกรรมการ

ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)
สำหรับกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคณะกรรมการธิการ

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธิการ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ปฏิบัติงานหรือไม่/และควรมีการปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง
๒. แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตบ้างหรือไม่/ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในเรื่องอะไรบ้าง
๓. การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการควรดำเนินการอย่างไร
๔. รัฐบาล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและดำเนินการตามข้อเสนอ/ข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของคณะกรรมการธิการบ้างหรือไม่
๕. หน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธิการมีเพียงพอหรือไม่/ควรปรับปรุงในด้านใดบ้าง
๖. แนวทางการแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของเรื่อง que การพิจารณาของคณะกรรมการธิการ ควรดำเนินการอย่างไร

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อกรรมการที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

กรรมวิธีการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๓.๓๐ นาฬิกา

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๑๑๖ ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

๑. นายคงฤช หงส์วิไล	พรรคเพื่อแผ่นดิน	คณะกรรมการธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม
๒. นายเรวัต อารีรอบ	พรรคประชาธิปัตย์	คณะกรรมการธิการการแรงงาน
๓. นายบัญญัติ เจตนจันทร์	พรรคประชาธิปัตย์	คณะกรรมการธิการการสาธารณสุข
๔. นายนคร มาฉิม	พรรคประชาธิปัตย์	คณะกรรมการธิการการแรงงาน
๕. นายสุวิชาญ มุสิกกุล	พรรคประชาธิปัตย์	คณะกรรมการธิการการต่างประเทศ
๖. นายอิทธิเดช แก้วหลวง	พรรคเพื่อไทย	คณะกรรมการธิการกิจการชายแดนไทย
๗. นายธนาธร โล่ห์สุนทร	พรรคเพื่อไทย	คณะกรรมการธิการการสวัสดิการสังคม
๘. นายวิสุทธิ์ ไชยณรุณ	พรรคเพื่อไทย	คณะกรรมการธิการการป้องกันปราบปราม การฟอกเงินและยาเสพติด
๙. นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย	พรรคเพื่อไทย	คณะกรรมการธิการการวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี
๑๐. ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช	พรรคเพื่อไทย	คณะกรรมการธิการการทหาร

ภาคผนวก ข

สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ ปี ๒๕๕๒

ตารางสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการสามัญ ปี ๒๕๕๒

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๑. คณะกรรมการธิการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาปศุสัตว์ - คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาพืชผลเกษตร - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาโรคระบาดในไก่ในพื้นที่ จ.นครราชสีมา สระบุรี ลพบุรี และนครสวรรค์	๒๒ ๘	๓	๒	๖
๒. คณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์	๒๖	๑	๒	๑๔
๓. คณะกรรมการธิการการคมนาคม - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการการคมนาคม - คณะอนุกรรมการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการธิการการคมนาคม	๒๖ ๒๑	๑	๑	๕
๔. คณะกรรมการธิการการเงิน การคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ (NPL) และสินทรัพย์รอการขาย (NPA) ของตึกก่อสร้างและที่อยู่อาศัยในเขตกทม.	๒๒ ๒๘	๑๒	๑	๑๕

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
- คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลภาวะเศรษฐกิจมหภาค - คณะอนุกรรมการประเมินผลกระทบและมูลค่าความเสียหายต่อเศรษฐกิจการเงิน การคลัง ของประเทศไทยอันเนื่องมาจากการปิดล้อมสนามบินฯ				
๕. คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ● คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - คณะอนุกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณภาคกลาง - คณะอนุกรรมการติดตามสอบสวนการทุจริตของเทศบาลชุมแพ จ.ขอนแก่น - คณะอนุกรรมการติดตามตรวจสอบการทุจริตการก่อสร้างซุ้มเฉลิมพระเกียรติเทศบาลทนน - คณะอนุกรรมการสอบสวนการจัดซื้อแว่นตา อบจ.ชัยภูมิ - คณะอนุกรรมการตรวจสอบกรณีเรื่อง ร้องเรียนการทุจริตในการใช้งบประมาณและการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของนายวิชัย ศรีตะปัญญะ รองอธิบดีสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี - คณะอนุกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณในการพยุรราคาสินค้าเกษตร	๒๒	๑๐	๑	๒๑

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๖. คณะกรรมการธิการการพลังงาน • คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหาการใช้ก๊าซธรรมชาติกับรถยนต์ - คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนและการลงทุนด้านพลังงานของรัฐ - คณะอนุกรรมการพิจารณาการส่งเสริมด้านพลังงานทดแทน	๒๒ ๖	๘	๑	๗
๗. คณะกรรมการธิการการพัฒนาเศรษฐกิจ • คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการพัฒนาจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความคุ้มทุนของโครงการที่ลงทุนโดยรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐทุกโครงการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาความคุ้มทุนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ	๓๑	๘	๒	๙
๘. คณะกรรมการธิการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา • คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาติดตามและตรวจสอบโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล - คณะอนุกรรมการพิจารณาราคาสินค้าอุปโภคบริโภค	๒๗ ๔๕	๑๗	๒	๘

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
- คณะอนุกรรมการธิการทรัพยากรสินทาง ปัญญา - คณะอนุกรรมการธิการส่งออกสินค้า เกษตร - คณะอนุกรรมการธิการราคาพืชผลทาง การเกษตร				
๙. คณะกรรมการธิการการส่งเสริมราคาลิตผล เกษตรกรรม ● คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ (วิสามัญที่ดินฯ) - คณะอนุกรรมการธิการการปศุสัตว์ - คณะอนุกรรมการธิการการประมง - คณะอนุกรรมการธิการป่าไม้ ชลประทาน และที่ดินทำกินของเกษตรกร - คณะอนุกรรมการพืช - คณะอนุกรรมการธิการการแปรรูปและ จักรกลการเกษตร - คณะอนุกรรมการธิการสัตว์	๑๙ ๔๒	๑๑	๒	
๑๐. คณะกรรมการธิการการสื่อสารและโทรคมนาคม ● คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการธิการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กร สื่อสารสารสนเทศและโทรคมนาคม - คณะอนุกรรมการธิการเพื่อศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๔๒ ๑๙	๖	๑	๒

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๑๑. คณะกรรมการธิการการอุตสาหกรรม - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการธิการศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรม - คณะอนุกรรมการพิจารณาปัญหาโครงสร้างอ้อยน้ำตาลทรายและเอทานอล	๑๖ ๓๐	๔	๑	๒๕
๑๒. คณะกรรมการธิการกิจการชายแดนไทย - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการไทย – มาเลเซีย - คณะอนุกรรมการปัญหาที่ดินทำกินบริเวณชายแดน (อ.สังขละบุรี) จ.กาญจนบุรี	๓๒ ๓๗	๘	๓	๒
๑๓. คณะกรรมการธิการการกิจการสภาผู้แทนราษฎร - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม และเปิดเผยรายงานการประชุม - คณะอนุกรรมการส่งเสริมกิจการสภาผู้แทนราษฎร - คณะอนุกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร	๓๕ ๑๒๑	๙	๒	๑๕
๑๔. คณะกรรมการธิการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และกองทุน	๑๗	๑๒		๑๒
๑๕. คณะกรรมการธิการความมั่นคงแห่งรัฐ - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาที่ดินทำกินของราษฎร	๑๙ ๗	๓	๒	๒

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๑๖. คณะกรรมการธิการการต่างประเทศ คณะอนุกรรมการ	๒๖ ๒	๑๒	๑	๙
๑๗. คณะกรรมการธิการการตำรวจ - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงเรื่องร้องเรียน ชุดที่ ๑ - คณะอนุกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงเรื่องร้องเรียน ชุดที่ ๒ - คณะอนุกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงเรื่องร้องเรียน ชุดที่ ๓ - คณะอนุกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงในกรณีการทำร้ายร่างกายของผู้ชุมนุมที่ จ.อุดรธานี	๑๕ ๓๓	๒	๒	๒๔
๑๘. คณะกรรมการธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาด้านกิจการสื่อสารและสารสนเทศของทหาร - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมและพลังงานทหาร - คณะอนุกรรมการงบประมาณและประสิทธิภาพกองทัพ	๒๐ ๒๙	๔	๑	๒
๑๙. คณะอนุกรรมการการปกครอง	๑๑	๒	๑	๑๕
๒๐. คณะกรรมการธิการการปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๗	๑๔	๓	๕๘

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๒๑. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินและยาเสพติด - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจสอบ ขบวนการค้าสัตว์ป่าสงวน (ตัวนึ่ง) ที่ อาจมีพฤติกรรมฟอกเงินและค้า ยาเสพติด	๑๘ ๖	๑๐	๒	๒๕
๒๒. คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การ สื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพัฒนาการเมือง - คณะอนุกรรมการสื่อสารมวลชน - คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของ ประชาชน - คณะอนุกรรมการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ	๑๗ ๓๓	๓	๑	๒๑
๒๓. คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการบังคับใช้ พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชน - คณะอนุกรรมการยุติธรรมและ กระบวนการยุติธรรม - คณะอนุกรรมการการกฎหมาย และ สิทธิมนุษยชน	๒๓ ๒๙	๙	๑	๑๔

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๒๔. คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการติดตามสถานการณ์ และรับเรื่องราวร้องทุกข์ - คณะอนุกรรมการด้านกฎหมาย	๒๐ ๗	๑๒	๒	-
๒๕. คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค	๒๓	๑๔	๑๒	๑๗
๒๖. คณะกรรมการการท่องเที่ยวและกีฬา - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการการท่องเที่ยว - คณะอนุกรรมการการกีฬาอาชีพ - คณะอนุกรรมการการกีฬาสมัครเล่น - คณะอนุกรรมการการกีฬา	๒๓ ๑๗	๑๒	๑	๑๖
๒๗. คณะกรรมการการที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการติดตาม กำกับ และ ตรวจสอบการดำเนินงานด้านทรัพยากร ดิน น้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๓๔ ๒๗	๑๑	๒	๑๖
๒๘. คณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการป้องกันและบรรเทา ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ - คณะอนุกรรมการป้องกันและบรรเทา ผลกระทบจากสาธารณภัย	๒๕ ๑๔	๑๕	๑	๑๔

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๒๙. คณะกรรมการธิการการป้องกันและปราบปราม การทุจริตประพฤติมิชอบ • คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการ คณะที่ ๑ - คณะอนุกรรมการ คณะที่ ๒ - คณะอนุกรรมการ คณะที่ ๓ - คณะอนุกรรมการ คณะที่ ๔ - คณะอนุกรรมการ คณะที่ ๕	๒๙ ๔๙	๔	๑	
๓๐. คณะกรรมการธิการการแรงงาน • คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา ปัญหาการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงาน ต่างประเทศ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา โครงสร้างความปลอดภัย และ อาชีวอนามัยในการทำงาน - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา ปัญหาแรงงานต่างด้าว - คณะอนุกรรมการพิจารณาไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทแรงงาน - คณะอนุกรรมการศึกษาการบริหาร จัดการด้านประกันสังคม - คณะอนุกรรมการติดตามประเมิน สถานการณ์และแก้ไขปัญหาแรงงาน - คณะอนุกรรมการติดตามศึกษาเชิง นโยบายและกฎหมายแรงงาน	๒๐ ๓๔	๑๑	๒	๓

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๓๑. คณะกรรมการธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ● คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการ สื่อสารและสารสนเทศ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านชีวภาพ และการเกษตร - คณะอนุกรรมการพิจารณา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้าน พลังงานและสิ่งแวดล้อม - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการ ส่งเสริมด้านการวิจัยพัฒนาและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีของหน่วยงาน ภาครัฐ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าใหม่ ๆ และ ปรากฏการณ์พิเศษ - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา ด้านไบโอเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม - คณะทำงานเผยแพร่กิจกรรมและความรู้ ด้านไบโอเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	๒๒ ๔๕	๑๕	๑	๒๐

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณ์
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๓๒. คณะกรรมการธิการการศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม ● คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการศึกษากฎหมาย เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และจัดทำ ทำเนียบผู้บวรยาธรรม - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการ ประพันธ์เพลงเพื่อจรรโลงสันติภาพ (ประเทศไทย กัมพูชา และลาว)	๒๖ ๕๔	๙	๓	๑๕
๓๓. คณะกรรมการธิการการศึกษา ● คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการศึกษาวิธีการ ส่งเสริมและสร้างประชาธิปไตยแห่งชาติ - คณะอนุกรรมการศึกษา ติดตาม นโยบาย และแผนงานการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ - คณะอนุกรรมการการศึกษาเอกชน - คณะอนุกรรมการศึกษาการพัฒนา วิชาชีพครู และส่งเสริมสวัสดิภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา - คณะอนุกรรมการรับเรื่องราว ร้องเรียน ร้องทุกข์ - คณะทำงานสรุปรายงานคณะอนุ กรรมการธิการศึกษาวิธีการส่งเสริมและ สร้างประชาธิปไตย	๒๕ ๕๖ ๓	๔	๑	๑๐

คณะกรรมการธิการ	คณะกรรมการธิการสามัญ			สัมมนา/ ประชา พิจารณา/ พิจารณา
	ประชุม (ครั้ง)	ศึกษาดูงาน		
		ในประเทศ (ครั้ง)	ต่างประเทศ (ครั้ง)	
๓๔. คณะกรรมการธิการการสวัสดิการสังคม - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการติดตามการใช้งบประมาณด้านสวัสดิการสังคม - คณะอนุกรรมการสังคมผู้มีรายได้น้อยและด้อยโอกาสในสังคมชนบท - คณะอนุกรรมการสังคมผู้มีรายได้น้อยและด้อยโอกาสในกรุงเทพฯ ปริมณฑล และเขตเทศบาลนคร - คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม - คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยในที่ดินของเกษตรกร - คณะอนุกรรมการสวัสดิการสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยและด้อยโอกาส - คณะอนุกรรมการติดตามและตรวจสอบปัญหาการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม	๒๗ ๑๕	๖	๒	๔
๓๕. คณะกรรมการธิการการสาธารณสุข - คณะอนุกรรมการ - คณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองเรื่องร้องเรียนด้านสาธารณสุข - คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านสาธารณสุข	๒๕ ๙	๑๒	๑	๑๒

ภาคผนวก ซ

ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กรรมการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง ๑ ข้อมูลทั่วไปของกรรมการสมาคมสภาผู้แทนราษฎร

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๖๓	๙๐.๐๐
หญิง	๗	๑๐.๐๐
อายุ		
๒๕ - ๓๕ ปี	๑๐	๑๔.๒๙
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๑	๑๕.๗๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๘	๔๐.๐๐
๕๖ - ๖๕ ปี	๑๕	๒๑.๔๓
๖๖ ปี ขึ้นไป	๖	๘.๕๗
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑	๑.๔๓
ปริญญาตรี	๒๘	๔๐.๐๐
ปริญญาโท	๓๖	๕๑.๔๓
ปริญญาเอก	๕	๗.๑๔
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ	๑๓	๑๘.๕๗
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๗	๒๔.๒๙
ภาคกลางและภาคตะวันออก	๓๐	๔๒.๘๖
ภาคใต้	๑๐	๑๔.๒๙

จากตาราง ๑ พบว่า กรรมการที่คณะผู้วิจัยได้ไปศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น ๗๐ คน ส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน ๖๓ คน (ร้อยละ ๙๐.๐๐) และเป็นหญิง จำนวน ๗ คน (ร้อยละ ๑๐.๐๐) มีอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๒๘ คน (ร้อยละ ๔๐.๐๐) รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๑๕ คน (ร้อยละ ๒๑.๔๓) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน ๓๖ คน (ร้อยละ ๕๑.๔๓) รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๘ คน (ร้อยละ ๔๐.๐๐) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๓๐ คน (ร้อยละ ๔๒.๘๖) รองลงมาภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑๗ คน (ร้อยละ ๒๔.๒๙)

ตาราง ๒ ข้อมูลทั่วไปของกรรมการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพก่อนดำรงตำแหน่ง ส.ส.		
ข้าราชการ/ข้าราชการบำนาญ	๑๕	๒๑.๔๓
ข้าราชการทหาร/ตำรวจ	๒	๒.๘๖
นักธุรกิจ/ค้าขาย	๒๑	๓๐.๐๐
ทนายความ	๖	๘.๕๗
นักการเมืองอาชีพ	๒๓	๓๒.๘๖
พนักงานบริษัท/รับจ้าง	๓	๔.๒๙
ดำรงตำแหน่ง ส.ส.		
ภาคเหนือ	๑๒	๑๗.๑๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๘	๒๕.๗๑
ภาคกลางและภาคตะวันออก	๒๒	๓๑.๔๓
ภาคใต้	๑๐	๑๔.๒๙
แบบบัญชีรายชื่อ	๘	๑๑.๔๓
ดำรงตำแหน่ง ส.ส. (สมัย)		
๑	๓๓	๔๗.๑๔
๒	๗	๑๐.๐๐
๓	๑๓	๑๘.๕๗
๔	๕	๗.๑๔
๕ สมัย ขึ้นไป	๑๒	๑๗.๑๔

จากตาราง ๒ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่ก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอาชีพเป็นนักการเมืองอาชีพ จำนวน ๒๓ คน (ร้อยละ ๓๒.๘๖) รองลงมาเคยมีอาชีพเป็นนักธุรกิจ/ค้าขาย จำนวน ๒๑ คน (ร้อยละ ๓๐.๐๐) ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่ภาคกลางหรือภาคตะวันออก จำนวน ๒๒ คน (ร้อยละ ๓๑.๔๓) รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑๘ คน (ร้อยละ ๒๕.๗๑) และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑ สมัย จำนวน ๓๓ คน (ร้อยละ ๔๗.๑๔) รองลงมาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๓ สมัย จำนวน ๑๓ คน (ร้อยละ ๑๘.๕๗)

ตาราง ๓ ข้อมูลทั่วไปของกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎร

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สังกัดพรรคการเมือง		
เพื่อไทย	๒๖	๓๗.๑๔
ประชาธิปัตย์	๒๗	๓๘.๕๗
ภูมิใจไทย	๔	๕.๗๑
เพื่อแผ่นดิน	๓	๔.๒๙
ชาติไทยพัฒนา	๖	๘.๕๗
ประชากร	๑	๑.๔๓
รวมใจไทยชาติพัฒนา	๓	๔.๒๙
ดำรงตำแหน่งกรรมการ (คณะ)		
๑	๕๔	๗๗.๑๔
๒	๑๖	๒๒.๘๖

จากตาราง ๓ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ จำนวน ๒๗ คน (ร้อยละ ๓๘.๕๗) รองลงมาสังกัดพรรคเพื่อไทย จำนวน ๒๖ คน (ร้อยละ ๓๗.๑๔) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการเพียงคณะเดียว จำนวน ๕๔ คน (ร้อยละ ๗๗.๑๔) แต่มีบางส่วนดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ๒ คณะ จำนวน ๑๖ คน (ร้อยละ ๒๒.๘๖)

ตาราง ๔ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับที่มาและโครงสร้างของคณะกรรมการ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	อื่น ๆ	รวม
๑. คณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีจำนวน ๓๕ คณะ เป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้วหรือไม่	๔๓ (๖๒.๓๒)	๒๕ (๓๖.๒๓)	๑ (๑.๔๕)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)
๒. การตั้งคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ เหมาะสมหรือไม่	๕๐ (๘๑.๙๗)	๙ (๑๔.๗๕)	๒ (๓.๒๘)	๖๑ (๑๐๐.๐๐)
๓. คณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕ คนในแต่ละคณะ เป็นจำนวนที่เหมาะสมหรือไม่	๕๗ (๘๖.๓๖)	๗ (๑๐.๖๑)	๒ (๓.๐๓)	๖๖ (๑๐๐.๐๐)
๔. ปัจจุบันการกำหนดที่มาโครงสร้างและตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎร มีความเหมาะสมหรือไม่	๕๙ (๘๕.๕๑)	๗ (๑๐.๑๔)	๓ (๔.๓๕)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๔ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีจำนวน ๓๕ คณะนั้น มีความเหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ ๖๒.๓๒) การตั้งคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความเหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ ๘๑.๙๗) คณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕ คนในแต่ละคณะ มีความเหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ ๘๖.๓๖) และการกำหนดที่มาโครงสร้างและตำแหน่งต่าง ๆ ของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรมีความเหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ ๘๕.๕๑)

ตาราง ๕ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	เหมาะสม /เห็นด้วย	ไม่เหมาะสม /ไม่เห็นด้วย	อื่น ๆ	รวม
๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาดำรงตำแหน่งใน คณะกรรมการสามัญส่วนใหญ่ มีคุณสมบัติเหมาะสมตาม ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับ บทบาทของคณะกรรมการสามัญนั้น ๆ หรือไม่	๔๒ (๖๑.๗๖)	๑๘ (๒๖.๔๗)	๘ (๑๑.๗๖)	๖๘ (๑๐๐.๐๐)
๒. บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่	๔๖ (๗๗.๔๗)	๑๑ (๑๘.๖๔)	๒ (๓.๓๙)	๕๙ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๕ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเหมาะสมดีแล้ว (ร้อยละ ๗๗.๔๗) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญส่วนใหญ่ มีคุณสมบัติเหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับบทบาทของคณะกรรมการสามัญนั้น ๆ (ร้อยละ ๖๑.๗๖)

ตาราง ๖ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
สภาผู้แทนราษฎรในด้านต่าง ๆ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	มาก	พอสมควร	น้อย	รวม
บทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญที่ตนดำรง ตำแหน่งอยู่				
๑. มีการพิจารณาร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของ สภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนเท่าใด	๖ (๘.๘๒)	๔๔ (๖๔.๗๑)	๑๘ (๒๖.๔๗)	๖๘ (๑๐๐.๐๐)
๒. มีการควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการพิจารณาญัตติหรือเรื่องอื่น ใดของคณะกรรมการเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เป็นจำนวนเท่าใด	๑๗ (๒๖.๑๕)	๓๔ (๕๒.๓๑)	๑๔ (๒๑.๕๔)	๖๕ (๑๐๐.๐๐)
๓. มีการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจ หน้าที่ เช่น กรณีสอบสวนเรื่องที่สภาฯ มอบหมาย เรื่องร้องเรียน เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนเท่าใด	๒๙ (๔๑.๔๓)	๒๔ (๓๔.๒๙)	๑๗ (๒๔.๒๙)	๗๐ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๖ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญที่ตนดำรงตำแหน่งอยู่มีการพิจารณาร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนพอสมควร (ร้อยละ ๖๔.๗๑) บทบาทอำนาจหน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหารโดยการพิจารณาญัตติหรือเรื่องอื่นใดของคณะกรรมการเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนพอสมควร (ร้อยละ ๕๒.๓๑) และบทบาทอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ เช่น กรณีสอบสวนเรื่องที่สภาฯ มอบหมาย เรื่องร้องเรียนเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนมาก (ร้อยละ ๔๑.๔๓)

ตาราง ๗ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือการสร้างมาตรการบังคับในการเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารมาเพื่อชี้แจง หรือแสดงต่อคณะกรรมการ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	ควร	ไม่ควร	อื่น ๆ	รวม
- ควรมีการปรับปรุงหรือสร้างมาตรการบังคับ ในการเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารมาเพื่อชี้แจงหรือแสดงต่อคณะกรรมการหรือไม่	๖๓ (๙๑.๓๐)	๕ (๗.๒๕)	๑ (๑.๔๕)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๗ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นควรมีการปรับปรุงหรือสร้างมาตรการบังคับ ในการเชิญบุคคลหรือเรียกเอกสารมาเพื่อชี้แจงหรือแสดงต่อคณะกรรมการ (ร้อยละ ๙๑.๓๐)

ตาราง ๘ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการติดตาม ตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	อื่น ๆ	รวม
- อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการในปัจจุบันมีเพียงพอหรือไม่	๓๔ (๔๘.๕๗)	๓๕ (๕๐.๐๐)	๑ (๑.๔๓)	๗๐ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๘ พบว่า กรรมการมีความคิดเห็นว่าอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ (ร้อยละ ๕๐.๐๐)

ส่วนกรรมการอีกกลุ่มมีความคิดเห็นว่า อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงของกรรมการในปัจจุบันเพียงพอ (ร้อยละ ๔๘.๕๗)

ตาราง ๙ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติ
หน้าที่ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	ด้านการเรียกเอกสาร หรือบุคคลมาชี้แจง	ด้านการพิจารณาสอบสวน เรื่องต่าง ๆ	ด้านการควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน	ด้านการพิจารณา กฎหมาย	รวม
๑. คณะกรรมการมีการปฏิบัติงานตามบทบาท อำนาจหน้าที่ด้านใดมากที่สุด	๖ (๙.๓๘)	๓๓ (๕๑.๕๖)	๒๐ (๓๑.๒๕)	๕ (๗.๘๑)	๖๔ (๑๐๐.๐๐)
๒. พบปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างในการปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ	๔๒ (๙๑.๓๐)	๓ (๖.๕๒)	๑ (๒.๑๗)	- (๐.๐๐)	๔๖ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๙ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคณะกรรมการมีการปฏิบัติงานตาม
บทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการพิจารณาสอบสวนเรื่องต่าง ๆ มากที่สุด (ร้อยละ ๕๑.๕๖) รองลงมาคือด้านการ
ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน (ร้อยละ ๓๑.๒๕) และพบปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในด้านการเรียกเอกสารหรือบุคคลมาชี้แจงมากที่สุด (ร้อยละ ๙๑.๓๐)
รองลงมาคือด้านการพิจารณาสืบสวนสอบสวนเรื่องต่าง ๆ (ร้อยละ ๖.๕๒)

ตาราง ๑๐ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับการสังกัดพรรคการเมืองต่อการทำหน้าที่ในฐานะกรรมการ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	มีผล	ไม่มีผล	อื่น ๆ	รวม
- การสังกัดพรรคการเมือง มีผลต่อการทำหน้าที่ใน ฐานะกรรมการหรือไม่	๑๙ (๒๙.๖๙)	๔๔ (๖๘.๗๕)	๑ (๑.๕๖)	๖๔ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๑๐ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การสังกัดพรรคการเมืองไม่มีผลต่อ
การทำหน้าที่ในฐานะกรรมการ (ร้อยละ ๖๘.๗๕)

ตาราง ๑๑ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับความสามารถของคณะที่ปรึกษากรรมการในการช่วยปฏิบัติงานในคณะ กรรมการการสามัญสภาผู้แทนราษฎร

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	มี ประสิทธิภาพ	ไม่มี ประสิทธิภาพ	อื่น ๆ	รวม
- คณะที่ปรึกษาของกรรมการ สามารถช่วยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่	๕๕ (๗๙.๗๑)	๘ (๑๑.๕๙)	๖ (๘.๗๐)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๑๑ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคณะที่ปรึกษาของกรรมการสามารถช่วยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละ ๗๙.๗๑)

ตาราง ๑๒ ความคิดเห็นของกรรมการเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ

ข้อความ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)			
	มีผล	ไม่มีผล	อื่น ๆ	รวม
ปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ	๕๗ (๘๒.๖๑)	๑๑ (๑๕.๙๔)	๑ (๑.๔๕)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)
๑. ด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่				
๒. ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่	๔๓ (๖๒.๓๒)	๒๒ (๓๑.๘๘)	๔ (๕.๘๐)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)
๓. ด้านสถานที่ทำงานมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่	๕๖ (๘๑.๑๖)	๑๒ (๑๗.๓๙)	๑ (๑.๔๕)	๖๙ (๑๐๐.๐๐)
๔. ด้านการเดินทางมีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่	๒๙ (๗๐.๗๓)	๙ (๒๑.๙๕)	๓ (๗.๓๒)	๔๑ (๑๐๐.๐๐)
๕. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีผลต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือไม่	๓๑ (๗๒.๐๙)	๘ (๑๘.๖๐)	๔ (๙.๓๐)	๔๓ (๑๐๐.๐๐)

จากตาราง ๑๒ พบว่า กรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือปัจจัยในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ โดยด้านงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณมีผลต่อการปฏิบัติงาน (ร้อยละ ๘๒.๖๑) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ (ร้อยละ ๖๒.๓๒) ด้านสถานที่ทำงานมีผลต่อการปฏิบัติงาน (ร้อยละ ๘๑.๑๖) ด้านการเดินทางมีผลต่อการปฏิบัติงาน (ร้อยละ ๗๐.๗๓) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีผลต่อการปฏิบัติงาน (ร้อยละ ๗๒.๐๙)

ภาคผนวก ณ

ประเด็นการแก้ไขในร่าง พรบ.คำสั่งเรียกของคณะกรรมการกิจการของสภาผู้แทนราษฎร
และวุฒิสภา พ.ศ.

ประเด็นการแก้ไขในร่าง พรบ. คำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ.

ด้านการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรรมาธิการ

๑) อำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลหรือเรียกบุคคล

สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ในวาระที่สองและวาระที่สามเสร็จสิ้นในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ในวันพุธที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยสาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิจัยเรื่องนี้ เกี่ยวข้องกับอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลหรือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ได้โดยเป็นร่าง พ.ร.บ. ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ ดังนั้น จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์พร้อมข้อเสนอแนะประเด็นอันเป็นสาระสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและพัฒนาแนวทางการปรับปรุงร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ต่อไปในอนาคตอันถือเป็นส่วนหนึ่งในข้อเสนอแนะของงานวิจัยฉบับนี้ดังต่อไปนี้

๑.๑ ประเด็นของนิยามความหมายคณะกรรมการธิการ มีข้อพิจารณาในประเด็นการใช้อำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลของคณะกรรมการนั้นยังไม่มีข้อพิจารณาถึงความเหมาะสมเพียงพอ ในกรณีที่ทำให้กรรมาธิการวิสามัญ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลภายนอก ซึ่งมีได้มีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา มีอำนาจในการออกคำสั่งเพราะในทางทฤษฎีของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภานั้น สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอันประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือเป็นตัวแทนปวงชนชาวไทย ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ประกอบกับมาตรา ๑๒๒ เท่านั้น อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและคณะกรรมการในฐานะคณะบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้กระทำการพิจารณาสอบสวนเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการใช้อำนาจนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ บุคคลที่ใช้อำนาจจึงย่อมต้องเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ทั้งโดยพฤตินัยและนิตินัยเท่านั้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงอันถือเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลด้วยแล้ว ยิ่งต้องให้ผู้มีอำนาจเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแต่ประการเดียวเท่านั้น จึงจะมีอำนาจโดยชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมายอย่างแท้จริง เพราะมาจากประชาชน

อนึ่ง เมื่อพิจารณาเหตุผลในทางประวัติศาสตร์ของระบบรัฐสภาอังกฤษก็จะพบเช่นกันว่า ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภามาจากประชาชน ในขณะที่ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐบาลต้องมาจากความไว้วางใจของรัฐสภาอีกทีหนึ่ง ฝ่ายบริหารจึงต้องมีความรับผิดชอบทางการเมืองต่อรัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมาจากประชาชน ดังนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติจึงมีอำนาจโดยชอบธรรมและชอบด้วยกฎหมายที่เข้าไปควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารได้เช่นกัน (โสภณ เดนวิเศษ, ๒๕๓๖ : ๘๕-๘๖)

๑.๒ ประเด็นของคณะกรรมการมีหนังสือขอให้บุคคลส่งเอกสารหรือเชิญบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงโดยไม่ต้องอาศัยมติของคณะกรรมการ

ซึ่งการกำหนดให้คณะกรรมการมีหนังสือขอให้บุคคลส่งเอกสารหรือเชิญบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ โดยไม่ต้องอาศัย “มติ” ของคณะกรรมการแต่อย่างใด (ซึ่งในเชิงนิตินัยคณะกรรมการมิได้เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลตามกฎหมายเป็นเพียงคณะบุคคลย่อมไม่อาจจะแสดงเจตนาได้ หากไม่อาศัยมติของที่ประชุมตามข้อบังคับการประชุมข้อที่ ๕๘ (ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อที่ ๕๘ ประกอบหมวด ๓ การประชุมส่วนที่ ๔ การลงมติ)

๑.๓ ประเด็นของการให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้มาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบวัตถุ เอกสารต่อคณะกรรมการ ซึ่งมีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การที่คุ้มครองผู้ที่ใช้ถ้อยคำหรือส่งมอบวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการ โดยไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา นั้นเป็นการใช้เอกสิทธิ์ที่เกินเลยไปกว่าความในมาตรา ๑๓๐ วรรคสองหรือไม่ เพราะความในวรรคสามบัญญัติว่า “เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภาและการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น..”

ความในวรรคสามนี้ เป็นความที่ปฏิเสธหรือยกเว้นการให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในมาตรา ๑๓๐ วรรคแรก คือ กรณีที่สมาชิกฯ กล่าวถ้อยคำแล้วเป็นการเสียหายแก่บุคคลทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีใช้รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น จะไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอก ผู้ถูกพาดพิงในการฟ้องร้องคดีต่อสมาชิกรัฐสภาทั้งแพ่ง - อาญา ต่อศาล กรณีการบัญญัติให้ผู้ให้ถ้อยคำหรือส่งมอบวัตถุ เอกสาร ฯลฯ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง - อาญา อันหมายถึง ไม่อาจถูกฟ้องร้องได้ ซึ่งถือเป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล และเป็นการคุ้มครองที่เกินเลยจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๐ วรรคสองไปหรือไม่ เพราะแม้แต่ตัวสมาชิกรัฐสภาผู้กล่าวพาดพิงจนเป็นที่เสียหายแก่บุคคล ภายนอกก็ยังสามารถฟ้องร้องจากบุคคลภายนอกทั้งทางแพ่งและทางอาญา จึงควรจำกัดขอบเขตลง

๑.๔ ประเด็นของการให้กรรมการต้องรับผิดชอบทางอาญาฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ มีปัญหาต้องพิจารณาว่า กรรมการเป็นบุคคล - คณะบุคคลที่ถูกเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๓๕ ของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา อันเป็นอำนาจนิติบัญญัติหนึ่งในอำนาจทั้งสามของอำนาจอธิปไตย ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทั้งสามไว้แล้วในลักษณะการคานอำนาจซึ่งกันและกัน (Check and balance) หากองค์กรผู้ให้อำนาจทั้งสามไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติโดยมิชอบตามหลักการ ก็ไม่สามารถที่จะนำความไปฟ้องร้องให้รับผิดชอบทางแพ่ง - อาญาได้ แต่ใช้ทางแก้ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ถ้าคณะรัฐมนตรีไม่ปฏิบัติตามแนวนโยบายแห่งรัฐ รัฐสภาก็ต้องดำเนินการโดยวิธีการควบคุมราชการแผ่นดิน เช่น ตั้งกระทู้ เป็นต้น ถ้ารัฐสภาไม่ดำเนินการตามแนวนโยบายแห่งรัฐก็เป็นเรื่องที่พระมหากษัตริย์จะทรงยุบสภาหรือราชฎาจะไม่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนเดิมเข้าไปอีกในการเลือกตั้งคราวหน้า (หยุด แสงอุทัย, ๒๕๔๕ : ๑๘๙)

ดังนั้น ความในร่าง พ.ร.บ. ที่กำหนดให้กรรมการต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หากปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จึงถือเป็นการขัดต่อหลักความสำคัญแห่งรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทั้งสาม (มาตรา ๓ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐) กล่าวคือ การกำหนดโทษแก่คณะกรรมการซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของอำนาจนิติบัญญัติ นอกเหนือไปจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และยังอาจขัดหรือแย้งต่อเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาตามมาตรา ๑๓๐ ประกอบกับมาตรา ๑๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพราะการให้เอกสิทธิ์แก่สมาชิกสภา ผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นก็เพื่อป้องกันการแก่งแย่งร้องอันจะเป็นผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านนิติบัญญัติแต่การที่ไปบัญญัติถึงขั้นว่าหากกรรมการปฏิบัติละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดมีโทษจำคุกก็ยิ่งกลับเป็นภาระแก่การพิสูจน์แก่ตัวกรรมการเองจนกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มภาคภูมิ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

๑.๕ ประเด็นของการลงโทษจำคุกบุคคลผู้ไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเอกสารหรือเชิญมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ โดยไม่มีการจำกัดขอบเขตว่าเป็นกรณีของการส่งเอกสารหรือเชิญมาแถลงข้อเท็จจริงในการกิจใดของคณะกรรมการ ซึ่งมีอยู่ ๓ ประการด้วยกันคือ ดำเนินกิจการที่กระทำ หรือเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาของคณะกรรมการ ซึ่งมีข้อพิจารณาอยู่ ๒ ประเด็นสำคัญคือ

(๑) ในประเด็นที่ส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการ

(๒) ในประเด็นการลงโทษที่ไม่จำกัดขอบเขต

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) ในประเด็นที่ส่งเสริมการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการ

คณะกรรมการจะได้ดำเนินการกิจการในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่สภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือต้องได้รับโทษจำคุกทั้งจำและปรับอันเป็นการแก้ไขปัญหาในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งคณะกรรมการประสบปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือมาโดยตลอด และเป็นสาเหตุหนึ่งในงานวิจัยหลายฉบับ วิจัยพบว่าปัญหาการไม่ได้จากความร่วมมือจากหลายฝ่ายเป็นสาเหตุแห่งความอ่อนด้อย ประสิทธิภาพของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร แม้กระทั่ง ศาสตราจารย์บรรลักษ์ดี อุวรรณโณ ก็ยังเคยแสดงความคิดเห็นไว้ในครั้งการยกร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ว่า

“...ข้อ ๓ นำสงสารรัฐสภาไทยครับ เรื่อบอกว่าเป็นองค์กรสูงสุด ในประเทศมีหน้าที่นิติบัญญัติมีหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ว่าคณะกรรมการของรัฐสภาไทยยังมีอำนาจไม่เท่าตำรวจ ๑ คน ท่านประธานครับ ตำรวจเรียกท่านประธานหรือผมไป โดยอาศัยอำนาจตาม วิ. อาญา แล้วผมไม่ไป ตำรวจแค่สืบเวอร์นะครับ ถ้าเขาเรียกไปตามกฎหมายแล้วเราไม่ไป ประมวลกฎหมายอาญา เขียนอย่างนี้ครับ มาตรา ๓๖๘ ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงาน ซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวันหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

หรือทั้งจำทั้งปรับ ตำรวจชั้นผู้น้อยสั่งแล้ว ไม่ไปนะครับ เข้าคุกครับ
แต่กรรมการซึ่งในทฤษฎีมีอำนาจเหลือเกิน เป็นผู้แทนปวงชนทำการ
ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เรียกใครไม่ไป ไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลย”

(๒) ในประเด็นการลงโทษที่ไม่จำกัดขอบเขต

เนื่องจากร่าง พ.ร.บ. นี้ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ต่อบุคคลผู้ไม่ให้ความร่วมมือ
ในการส่งเอกสารหรือแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ อันถือว่าเป็นโทษทางอาญา ซึ่งเทียบเท่ากับการ
ลงโทษ “อาชญากรรม” ผู้ก่อ “อาชญากรรม” ทั้งที่ในความเป็นจริงบุคคลที่ถูกลงโทษอาจมิได้มีความประพฤติ
หรือมีประวัติที่ใกล้เคียงกับอาชญากรเลยตรงกันข้ามอาจเป็นข้าราชการซึ่งประพฤติตนอยู่ในกรอบคุณธรรม
จริยธรรม และสั่งสมคุณงามความดีในชีวิตราชการมาตลอดชีวิตก็เป็นได้

ดังนั้น การลงโทษถึงจำคุกในกรณีการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗ นี้ แม้เพียงวันเดียว
ก็ต้องใช้อำนาจอย่างจำกัด และรัดกุมรอบคอบที่สุดเท่าที่จะทำได้

แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ลงโทษจำคุกหมดทั้งผู้ไม่ให้ความร่วมมือไม่ส่ง
เอกสาร ไม่มาแถลงข้อเท็จจริงไม่มาแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการในกรณีที่คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่
ต่อไป

ในกรณีในกิจการที่กระทำ หรือ

ในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือ

ในเรื่องที่ศึกษา

เห็นได้ว่า ๓ กรณีข้างต้นมีความสำคัญและหนักเบาต่างกันมาก และเป็นคนละ
กรณีไม่สามารถนำมารวมเป็นเรื่องเดียว กรณีเดียวได้ เนื่องจากถ้อยคำในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓๕ และร่าง
พ.ร.บ. ใช้คำว่า **หรือ** คั่นตลอด แสดงว่าเป็นเป็นคนละเรื่อง คนละความหมาย ซึ่งมีปัญหาที่ควรพิจารณา ดังนี้

ในกิจการที่กระทำ มีความหมายกว้างไม่ว่ากรรมการจะกระทำเรื่องใดก็ล้วนถือ
เป็นกิจการที่กระทำทั้งสิ้น แม้กระทั่งการจัดสัมมนาทางวิชาการก็อยู่ในความหมายของกิจการที่กระทำเช่นกัน

ในการพิจารณาสอบสวน มีความหมายที่ใกล้เคียงกับกระบวนการสอบสวนเพื่อ
อำนวยความสะดวกมากที่สุด เพราะเป็นการสอบสวนที่อาจหาการกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิดได้ให้ปรากฏ
กับเป็นการตรวจสอบฝ่ายบริหารที่ลงลึกในรายละเอียด สำหรับการสอบสวนในระบบกรรมการของไทย ส่วน
ใหญ่จะเป็นเรื่องร้องเรียนมายังคณะกรรมการ และคณะกรรมการก็จะดำเนินการพิจารณาสอบสวน
ข้อเท็จจริง ส่วนมากมักพบว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชน เช่น
คณะกรรมการการตำรวจ/คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ/ขอให้พิจารณา
การทุจริตเรียกรับผลประโยชน์จากการรับนักเรียนเข้าศึกษาระดับมัธยม/พิจารณาเรื่องร้องเรียนการเรียกรับ
ผลประโยชน์การคัดเลือกเข้าอบรมโรงเรียนนายอำเภอ ฯลฯ หากจะเทียบภารกิจการสอบสวนนี้กับรัฐสภา
อังกฤษในทางประวัติศาสตร์ก็คือ “ศาลสูงของรัฐสภา” ที่เป็นสภานิติบัญญัติ อันประกอบด้วย สมาชิกดั้งเดิมของ
ผู้พิพากษาและทำหน้าที่ศาลสูง

ดังนั้น การได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการกิจด้านการพิจารณาสอบสวน จึงจำเป็นยิ่งหากไม่ได้รับความร่วมมือที่ดีอำนาจของกรรมการและรัฐสภาในการพิจารณาสอบสวน เพื่อหาผู้กระทำผิดอาจจะดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายได้ การนำกระบวนการลงโทษทั้งจำและปรับมาใช้จึงเป็นการสมเหตุสมผล

ในการศึกษา คำว่าศึกษานั้นมีความหมายในทางศึกษาข้อมูลทางวิชาการ เพื่อได้ผลการศึกษาอันเป็นประโยชน์ในกิจการใดกิจการหนึ่ง อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภาต่อไป ยิ่งเมื่อพิจารณาเสร็จแล้วอาจมีการจัดสัมมนาเผยแพร่ข้อมูลหรือแถลงข้อเท็จจริงให้สื่อมวลชนทราบได้อีกทางหนึ่งด้วย

ดังนั้น การศึกษาของคณะกรรมการจึงเป็นการหาผลการศึกษาหาข้อยุติในทางวิชาการจึงอาจมีความเห็นต่าง ๆ และหลากหลายประเด็น ซึ่งไม่มีข้อยุติที่เด็ดขาดและที่สำคัญเป็นเสรีภาพทางวิชาการที่ไม่มีผลกระทบต่อการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน ของปัจเจกบุคคลโดยตรงแต่อย่างใด เช่น การศึกษาของคณะกรรมการการสาธารณสุขเรื่องพิจารณาอนาคตของสมุนไพรรักษาและแพทย์ทางเลือก การศึกษาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมโคกระบือในประเทศราคาตกต่ำ และเกิดภาวะล้มตลาค

ดังนั้น การกิจทั้ง ๓ ประการข้างต้น มีเหตุผลและความสำคัญแตกต่างกันออกไป ในลักษณะ เฉพาะตน แม้ว่าจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาด้วยกันก็ตาม แต่มาตรา ๑๕ ของร่าง พ.ร.บ. กลับกำหนดโทษจำคุกทั้งจำและปรับแก่ผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือ ต่อคณะกรรมการในการกิจทั้ง ๓ ประการ โดยมิได้แยกแยะความจำเป็นมากนักน้อยเพียงใดที่จะลงโทษจำคุกปรับ ในการไม่ให้ความร่วมมือดังกล่าว เช่น ระหว่างการไม่ให้ความร่วมมือในการสอบสวน หาผู้กระทำผิดในการจัดซื้อน้ำประปาของคณะกรรมการกับการไม่ให้ความร่วมมือในการศึกษาพิจารณา อนาคตของสมุนไพรรักษาและแพทย์ทางเลือกของคณะกรรมการ เป็นต้น ซึ่งไม่น่าจะต้องได้รับโทษจำคุก – ปรับ เท่ากับกรณีการไม่ให้ความร่วมมือในการสอบสวนหาผู้กระทำผิดกรณีการจัดซื้อน้ำประปา อันเป็นสอบสวนในระดับหาผู้กระทำผิดประพฤติดมิชอบในวงราชการ เป็นต้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเคยมีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญท่านหนึ่งเคยอภิปรายไว้ในคราวยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ คือ นายการุณ ไสงาม (รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๐/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ) : ๒๖๗) ซึ่งเคยอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในตอนหนึ่งของความในการอภิปรายทั้งหมดว่า

“ท่านไปดูรัฐธรรมนูญนะครับ อำนาจของกรรมการ ท่านดูครับ
คำแรกเลย ทุกฉบับนะครับจะเหมือนกันเลยนะครับ คำแรกก็คือว่า
สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา มีอำนาจในการทำอะไรต่าง ๆ นะครับ
มีอำนาจเลือกตั้งเสร็จเรียบร้อยนะครับ เขาบอกว่า เพื่อกระทำ
กิจการท่านประธานดูวรรคหนึ่งนะครับ พิจารณา คำแรกเลยครับ
สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เพราะฉะนั้น การออกหมายเรียกนะครับ
จะต้องออกเฉพาะกรณีเกี่ยวกับเรื่องการสอบสวน แต่ถ้ากรรมการ
ทำการศึกษาเรื่องใด ๆ เช่น ต้องการรู้เรื่องใด ๆ ให้ลึกลงไป ต้องการ
เข้าใจเรื่องใด ๆ ให้ชัดเจนลงไป เพื่อจะทำการยกกร่างกฎหมาย เพื่อจะ

ทำการเป็นญาติได้ญาติหนึ่งให้ชัดเจนลงไป เพื่อจะทำการร่างกฎหมาย
เพื่อจะทำการตรวจสอบอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง อันนั้นเป็นเรื่องทั่วไป
เป็นเรื่องของการศึกษาเรื่องใด ๆ อันนี้ไม่ต้องออกหมายเรียก ข้อบังคับ
จะต้องไปเขียนอย่างนั้นครับว่า การจะออกหมายเรียกนั้นจะต้องออก
หมายเรียกในกรณีเฉพาะเรื่องการสอบสวนเรื่องใด ๆ เท่านั้น”

ภาคผนวก ญ

การวิเคราะห์เกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิ และความผิดฐานละเมิดอำนาจสภา

การวิเคราะห์เกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิ และความผิดฐานละเมิดอำนาจสภา

การให้ความสำคัญกับความหมายของการละเมิดอำนาจของรัฐสภานอกเหนือไปจากการละเมิดเอกสิทธิของสมาชิกรัฐสภาโดยทั่วไป โดยศึกษาพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของการละเมิดอำนาจของรัฐสภาในภาษาอังกฤษเป็นต้นแบบ แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการลงโทษผู้ไม่ให้ความร่วมมือหรือขัดคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการฯ ตาม พ.ร.บ. คำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการฯ ซึ่งการทำความเข้าใจถึงการละเมิดอำนาจของรัฐสภาในภาษาอังกฤษนั้นต้องศึกษาในทางประวัติศาสตร์ของอังกฤษ โดยรัฐสภาเป็นที่รู้จักกันในฐานะศาลยุติธรรมดั้งเดิมที่เรียกกันว่า “ศาลสูงของรัฐสภา” (High Court Of Parliament) ในศาลนี้จะประกอบไปด้วยสภาขุนนาง ซึ่งเป็นสมาชิกดั้งเดิมและบรรดาผู้พิพากษา ดังนั้น สภาขุนนางจึงเป็นเจ้าของอำนาจในการลงโทษ ส่วนสภาสามัญ ซึ่งเพิ่มมีในภายหลังนั้น ในระยะแรกเป็นแต่เพียงผู้ร้องทุกข์ (Petitioners) แต่เพียงเท่านั้น ต่อมาในตอนเริ่มต้นรัชสมัยของ Elizabeth จึงได้พบว่ามีกรยอมรับสิทธิในการลงโทษผู้กระทำความผิดของสภาสามัญเช่นเดียวกับสภาขุนนาง การกระทำที่เป็นความผิดต่อสภาซึ่งแต่ละสภามีอำนาจในการลงโทษแยกเทศแยกจากกันนี้เรียกว่าเป็นการละเมิดเอกสิทธิหรือละเมิดอำนาจสภา (Breach of Privileges or Contempt)

อย่างไรก็ตามสิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจต่อมาคือ การกระทำผิดต่อสภานั้นจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ซึ่งอาจมีลักษณะใกล้เคียงกันคือ

๑. ความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิ (Breach of Privileges)

๒. ความผิดฐานละเมิดอำนาจสภา (Contempt)

ซึ่งผู้วิจัยอาจสรุปเบื้องต้น ให้เห็นถึงความแตกต่างของความผิดทั้ง ๒ ลักษณะดังนี้

๑. ความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิในสภาอังกฤษ

A. May ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิพอเข้าใจได้ว่า เมื่อสิทธิและเสรีภาพใด ๆ ทั้งของตัวสมาชิกสภาและของที่ประชุมสภาซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่ว ๆ ไป ในนามของเอกสิทธิได้ถูกลงโทษภายใต้กฎหมายของรัฐสภา (อรรถิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : ๓๒๒)

Sir Barnett Cocks เลขาธิการสภาสามัญของประเทศไทย “คำว่า ละเมิดเอกสิทธินั้นจริง ๆ แล้วหมายถึง การละเมิดต่อสิทธิใหญ่ ๆ สองประการคือ ประการแรก ได้แก่ สิทธิของสมาชิกสภาในการมีอิสระที่จะกล่าวถ้อยคำใด ๆ และอิสระจากการถูกจับกุมในคดีทางแพ่งหรืออิสระจากการรังควานเบียดเบียน ดังนั้น ถ้าผู้กระทำผิดได้กระทำการละเมิดต่อสิทธิใดสิทธิหนึ่งจะถูกนับว่าเป็นการละเมิดเอกสิทธิ (อรรถิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : ๒๓๒)

๒. ความผิดฐานละเมิดอำนาจสภา (Contempt)

A. May ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“.....อย่างไรก็ตาม แต่ละสภาก็มีสิทธิที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดใด ๆ ที่เป็นการกระทำที่ขัดต่ออำนาจและศักดิ์ศรี เช่น การไม่เชื่อฟังหรือหมิ่นประมาทต่อคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายของสภาหรือพนักงานของ

สภาหรือสมาชิกสภา ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถือว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจสภาจะเหมาะสมกว่าที่จะเรียกว่าเป็นความผิดฐานละเมิดเอกสิทธิ (อรรถิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : ๓๒๓)

Halsbury “....การกระทำหรือการเพิกเฉยใด ๆ ซึ่งขัดขวางหรือทำให้การปฏิบัติงานของสภาล่าช้าไป หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวสมาชิกสภาหรือเจ้าพนักงานของสภาในการปฏิบัติหน้าที่หรือมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดผลดังกล่าว อาจถูกนับได้ว่าเป็นการละเมิดอำนาจสภา (อรรถิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : ๓๒๓)

Sir Barnett Cocks “.....ถ้าการกระทำความผิดนั้นยังคลุมเครืออยู่หรือยากต่อการชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างก็就会被ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจสภา.....คณะกรรมการในอดีตไม่เคยให้คำนิยามของคำว่า “ละเมิดอำนาจ” แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วก็คือ การกระทำใด ๆ ซึ่งตั้งใจที่จะโจมตีหรือยับยั้งหรือลดการยกย่องของอำนาจศักดิ์ศรีที่มีต่อสภา (อรรถิพย์ พิศาลบุตร, ๒๕๓๒ : ๓๒๓)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามความเห็นของนักวิชาการชาวอังกฤษข้างต้น จึงอาจสรุปได้ในท้ายที่สุดว่าการละเมิดเอกสิทธิของสภา ในความหมายของอังกฤษคือ การละเมิดต่อสิทธิอันเป็นสิทธิหลัก ๆ ของสภา ได้แก่ สิทธิของสมาชิกสภาในการมีอิสระที่จะกล่าวถ้อยคำใด ๆ และอิสระจากการถูกจับกุมในคดีทางแพ่ง หรืออิสระจากการถูกรังควาน เปียดเบียน ซึ่งหากเทียบกับเอกสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ได้แก่นในมาตราที่ ๑๓๐ และมาตรา๑๓๑ ความว่า

มาตรา ๑๓๐ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ประชุมวุฒิสภา หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิโดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมึลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกแห่งสภานั้นได้รับความเสียหาย ให้ประธานแห่งสภานั้นจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภานั้น ทั้งนี้ โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตจากประธานแห่งสภานั้นด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓๑ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับกุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก หรือในกรณีที่จับในขณะที่กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะที่กระทำความผิดให้รายงานไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกโดยพลัน และประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้

ในขณะที่การใดจะเป็นการละเมิดอำนาจสภาในความหมายของระบบรัฐสภาอังกฤษนั้นต้องมีมูลฐานสำคัญสองประการคือ การสบประมาท (Affront) ต่อศักดิ์ศรี (Dignity) หรืออำนาจ (Authority) ของสภา ดังนั้น การที่สภาได้ให้คณะกรรมการธิการของสภามีอำนาจเรียกบุคคล เอกสารและบันทึกต่าง ๆ จากบุคคลภายนอกนั้น หากผู้ใดขัดขืนต่ออำนาจนี้จึงเป็นการสบประมาทต่อศักดิ์ศรีหรืออำนาจของสภาอันเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจสภานั้นเอง ซึ่งหากเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็คือมาตรา ๑๓๕ วรรคสองความว่า ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการพนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการธิการแจ้งให้รัฐมนตรี ซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานบุคคลนั้นสั่งกักตราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคสอง

ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบความผิดฐานละเมิดอำนาจรัฐสภาในอังกฤษได้แก่การกระทำดังต่อไปนี้

๑. มีการกระทำคือ ถูกเรียกให้มาปรากฏตัวในฐานะพยานให้การหรือให้นำเอกสารและบันทึกต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการธิการที่กำลังสอบสวนอยู่แต่ผู้กระทำผิดได้เพิกเฉยหรือปฏิเสธที่จะมาปรากฏตัวปฏิเสธไม่นำเสนอเอกสาร ฯลฯ ต่อคณะกรรมการธิการของสภา

๒. มีเจตนาคือผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดด้วยความรู้สึกรังเกียจหรือใจที่จะปฏิเสธต่อคำสั่งของคณะกรรมการธิการ เว้นแต่เป็นกรณีพลั้งเผลอ หรือเหตุสุดวิสัย

สำหรับอำนาจในการลงโทษของสภาต่อผู้กระทำผิดฐานละเมิดอำนาจรัฐสภานั้น ในระบบรัฐสภาอังกฤษ แต่ละสภาสามารถกระทำได้ เพราะอำนาจของรัฐสภาอังกฤษถือเป็นผู้สืบทอดอำนาจของศาลสูงของรัฐสภาแต่ดั้งเดิม อำนาจดังกล่าวเป็นหลักฐานสำคัญของเอกสิทธิ์ของรัฐสภาและเทียบได้กับอำนาจเด็ดขาดของศาลในการลงโทษ ผู้ละเมิดอำนาจศาล (วนิดา สัจพันธ์, รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาคณะกรรมการธิการของวุฒิสภา ทนอดหนุนจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กันยายน ๒๕๕๐ หน้า ๘๓-๘๔)

อย่างไรก็ตาม สำหรับรัฐสภาไทยนั้นในทางประวัติศาสตร์มิได้มีที่มาหรือมีรากฐานของอำนาจมาจากศาลแต่อย่างใดตรงกันข้ามรัฐธรรมนูญไทยแทบทุกฉบับ ล้วนกำหนดผู้ใช้อำนาจตุลาการไว้ชัดเจนถึงศาล และผู้ใช้อำนาจบริหารคือคณะรัฐมนตรี ดังนั้น โดยผลของร่าง พ.ร.บ. คำสั่งเรียกของคณะกรรมการฯ ฉบับนี้จะก่อให้เกิดปัญหาประการหนึ่ง ตามมาคือ รัฐสภาไทย อาจมีการควมรวมนอำนาจทั้ง ๓ ของอธิปไตยไว้กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธิการดังนี้

๑. อำนาจนิติบัญญัติ โดยผลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ วรรคแรก ความว่า

“.....

๒. อำนาจตุลาการ การที่บุคคลภายนอกไม่ให้ความร่วมมือในการให้ถ้อยคำหรือแสดงข้อเท็จจริงเมื่อมีคำสั่งเรียกจากคณะกรรมการธิการ แล้วมีระวางโทษความผิดนั้น เป็นลักษณะเนื้อหาของอำนาจในการ

ลงโทษ ผู้ละเมิดอำนาจรัฐสภาซึ่งในประเทศอังกฤษนั้น รัฐสภาอังกฤษสามารถลงโทษผู้ละเมิดอำนาจรัฐสภาจึงเทียบได้กับอำนาจเด็ดขาดของศาลในการลงโทษผู้ละเมิดอำนาจศาลนั่นเอง

ในทำนองเดียวกันร่าง พ.ร.บ. คำสั่งเรียกของคณะกรรมการฯ นี้ ก็มุ่งประสงค์เพื่อลงโทษผู้ละเมิดอำนาจของรัฐสภาเช่นกัน ก็ย่อมมีลักษณะโดยเนื้อหาของอำนาจเป็นอำนาจตุลาการในวิธีพิจารณาความแพ่ง – อาญา เรื่องการละเมิดอำนาจศาลนั่นเอง (พ.ร.บ. วิธีพิจารณา)

๓. อำนาจบริหาร, อำนาจปกครอง โดยทั่วไปแล้วอำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจของรัฐสภาในกระบวนการตรากฎหมาย การกระทำของรัฐสภาในกรณีปกติธรรมดา จึงไม่ใช่การกระทำในการใช้อำนาจปกครองแต่อย่างใด เพราะเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ (ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา) และตามมาตรา ๑๓๕

แต่สำหรับร่าง พ.ร.บ. คำสั่งเรียกของคณะกรรมการฯ ที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภานี้ มีเนื้อหาสาระสำคัญอยู่บางประการที่ทำให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ เข้าลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางปกครองดังนี้

๑. การกระทำของคณะกรรมการฯ ตามร่าง พ.ร.บ. นี้ มีลักษณะเป็นการกระทำของ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เพราะในมาตรา ๓ นี้ให้ความหมาย “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล

คำว่า “คณะกรรมการ” ตามรัฐธรรมนูญนั้นในความหมายที่แท้จริงก็คือคณะกรรมการหรือคณะบุคคลนั่นเอง แม้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคณะกรรมการโดยอ้างหรือนำมาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่า “คณะกรรมการ คือ บุคคลที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเลือกและตั้งเป็นคณะกรรมการเพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของแต่ละสภาแล้วรายงานต่อสภา

อย่างไรก็ตาม โดยลักษณะธรรมชาติของคณะกรรมการแล้วก็คือ กรรมการ หรือคณะบุคคลนั่นเอง แม้พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ก่อนหน้าพจนานุกรมฯ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๒ เองก็เคยให้ความหมาย กรรมการว่า หมายถึง “กรรมการใหญ่ได้แก่สมาชิกในคณะบุคคลซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งหรือแต่งตั้งให้กระทำการพิจารณาสอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของแต่ละสภาแล้วรายงานต่อสภา

ดังนั้น คณะกรรมการฯ ตามร่างพระราชคำสั่งเรียกฯ จึงอาจถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามความหมายของมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ พ.ศ. ๒๕๔๒

๒. เป็นการให้อำนาจรัฐหรืออำนาจปกครอง อำนาจของคณะกรรมการฯ ตามร่าง พ.ร.บ. นี้ อาจถือว่าไม่ใช่การกระทำในทางนิติบัญญัติโดยแท้ แต่อาจถือว่าเป็นการกระทำโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครอง ซึ่งได้แก่ กฎหมายระดับพระราชบัญญัติและออกคำสั่งที่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกมีลักษณะเป็นการกอนิติสัมพันธ์ เฉพาะเรื่องเฉพาะกรณีเห็นได้ชัดเจนในมาตรา ๕ ของร่าง พ.ร.บ. (มาตรา ๕ วรรคแรก “คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือ

แสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นได้.....”) ฉบับนี้ ซึ่งนักกฎหมายมหาชนบางท่าน เช่น รศ.ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ (เอกสารประกอบบรรยาย, ๒๕๒๕ : ๗-๘) ก็ได้ให้ความเห็นในเรื่องที่อาจเทียบเคียงกันได้นี้

“มีข้อสังเกตว่าการพิจารณาว่าอำนาจรัฐซึ่งเป็นอำนาจมหาชนที่องค์กรของรัฐใช้หรือแสดงออกไปนั้นเป็นอำนาจปกครองหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากเนื้อหาหรือธรรมชาติของอำนาจดังกล่าวเป็นสำคัญว่าเป็นเรื่องที่จะจัดให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายปกครองได้หรือไม่ ไม่ใช่พิจารณาจากองค์กรเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจ องค์กรที่สังกัดอยู่ในองค์กรนิติบัญญัติ องค์กรบริหาร หรือองค์กรตุลาการ อาจจะเป็นองค์กรเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจปกครองหรือเป็นองค์กรเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจในลักษณะอื่นที่ไม่ใช่อำนาจปกครองก็ได้ เช่น นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรที่สังกัดอยู่ในฝ่ายบริหารนั้นอาจจะกระทำการในทางการเมืองหรือในทางรัฐธรรมนูญหรือในทางปกครองก็ได้ การกระทำในทางรัฐธรรมนูญบางอย่างบางประการของนายกรัฐมนตรีอาจตกอยู่ภายใต้การตรวจสอบในทางกฎหมายของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ โดยศาลรัฐธรรมนูญอาศัยรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นมาตรฐานทาง “กฎหมาย” วัดการกระทำดังกล่าวว่าถูกต้องตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ การกระทำบางประการของนายกรัฐมนตรีเป็นการกระทำในทางการเมืองโดยแท้ เช่น การดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการต่างประเทศหรือนโยบายทางเศรษฐกิจ ในกรณีเช่นนี้การตรวจสอบการกระทำของนายกรัฐมนตรีย่อมต้องตรวจสอบในทาง “การเมือง” (โดยรัฐสภา สี่มวชน ประชาชน) ไม่ใช่การตรวจสอบโดยอาศัยมาตรฐานหรือเกณฑ์ในทางกฎหมาย แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามนายกรัฐมนตรีอาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครอง ซึ่งได้แก่กฎหมายระดับพระราชบัญญัติต่าง ๆ ออกคำสั่งที่มีผลกระทบออกไปภายนอกฝ่ายปกครอง มีลักษณะเป็นการก่อตั้งนิติสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมและมีผลเฉพาะราย เช่น ออกคำสั่งไล่ข้าราชการออกจากราชการ คำสั่งของนายกรัฐมนตรีนั้นย่อมเป็นคำสั่งทางปกครองที่อาจถูกตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการได้ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่”

ภาคผนวก ฎ
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวิจัย

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ ๒๕๓/๒๕๕๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการการวิจัยและพัฒนา รัฐสภา ครั้งที่ ๗/๒๕๕๑ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ได้มีมติเห็นสมควรให้บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการศึกษาโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และในคราวประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๒ วันพุธที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับข้อเสนอโครงการวิจัยเรื่องดังกล่าวแล้วนั้น

เพื่อให้ผลการดำเนินการศึกษาวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถแล้วเสร็จสมบูรณ์ได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงขอแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบด้วย

๑. นายจร พันธ์เป็รื่อง	ที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	
๒. นางบุษกร วรรณะภูติ	ที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย	
๓. นางวิจิตร วัชรารักษ์	ที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ	
๔. นางสาวจิรพรรณ กาญจนอุดม	ที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย
ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ	
๕. นายจิรพงศ์ วัฒนะรัตน์	หัวหน้าคณะทำงานผู้วิจัย
ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑	
๖. นางพิชญ มิ่งสุวรรณ	คณะทำงานวิจัย
วิทยากร ๘ ว.	

๗. นางสาวพร สุขเอียด
วิทยากร ๘ ว.	คณะกรรมการวิจัย
๘. นายภิญญา สันติพลวุฒิ
วิทยากร ๘ ว.	คณะกรรมการวิจัย
๙. นายภาสกร เหล่าห้ำ
วิทยากร ๘ ว.	คณะกรรมการวิจัย
๑๐. นางวัชรภรณ์ รัตนโกเศศ-จันทร์เจริญ
นิติกร ๘ ว.	คณะกรรมการวิจัย
๑๑. นายพัฒนา วิสาพรหม
นิติกร ๗ ว.	คณะกรรมการวิจัย
๑๒. นางสาวนารีลักษณ์ ศิริวรรณ
วิทยากร ๗ ว.	คณะกรรมการวิจัย
๑๓. นางสาวปิยะวรรณ ปานโค
วิทยากร ๖	คณะกรรมการวิจัย
๑๔. นางสาวณัฐพร ขอดมโนธรรม
นิติกร ๔	คณะกรรมการวิจัย
๑๕. นายรัฐกร ทิมาตฤกะ
นิติกร ๔	คณะกรรมการวิจัย
๑๖. นางสาวธัญดา หาเรือนศรี
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕	คณะกรรมการวิจัย
๑๗. นางวิศรา วยวุฒิ
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓	คณะกรรมการวิจัย
๑๘. นายสิทธิสร กระแสร์สุนทร
วิทยากร ๖	คณะกรรมการวิจัยและเลขานุการ
๑๙. นายอภิชัย น้อยอุ่นแสน
นิติกร ๖	คณะกรรมการวิจัยและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. นางสาวปรียวรรณ สุวรรณศูนย์
วิทยากร ๕	คณะกรรมการวิจัยและผู้ช่วยเลขานุการ

- ๓ -

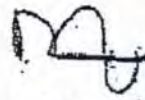
๒๑. นางสาวมนัสนา ภูแก้ว
วิทยากร ๕

คณะกรรมการวิจัยและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ในการจัดทำและดำเนินการศึกษาโครงการวิจัยในเรื่องดังกล่าว
เพื่อเป็นไปตามภารกิจของสำนักงานฯ ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายพิฑูร พุ่มหิรัญ)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ที่ ๓๔๒ / ๒๕๕๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (เพิ่มเติม)
และแก้ไขตำแหน่งของที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย

ตามที่ได้มีคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๒๕๔๓/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้ง
คณะทำงานโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ นั้น

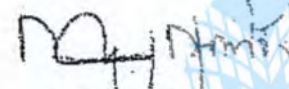
ทั้งนี้ เนื่องจากได้มีคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ ๓๓๑๓/๒๕๕๒ เรื่อง
ย้ายและแต่งตั้งข้าราชการรัฐสภาสามัญ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แต่งตั้งให้นายคุณวุฒิ ตันตระกูล
ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย และแต่งตั้งให้นางบุษกร วรรณะภูติ ดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการศึกษาวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถแล้วเสร็จ
สมบูรณ์ได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะทำงานโครงการวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่
ของคณะกรรมการสามัญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (เพิ่มเติม)
และแก้ไขตำแหน่งของที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย ดังนี้

๑. นายคุณวุฒิ ตันตระกูล	ที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย	
๒. นางบุษกร วรรณะภูติ	ที่ปรึกษาคณะทำงานโครงการวิจัย
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑	

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายพิฑูร พุ่มหิรัญ)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร